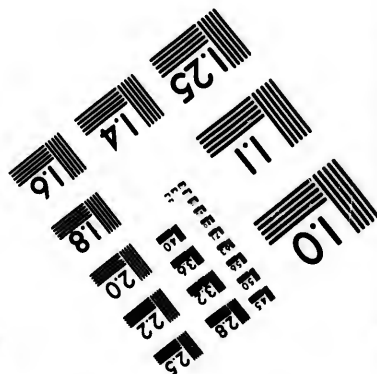
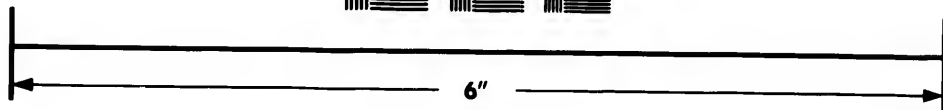
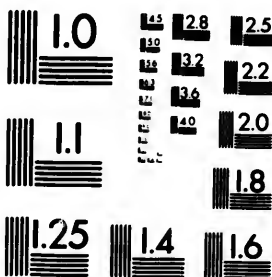

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

1.0
1.2
1.5
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
					✓						

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

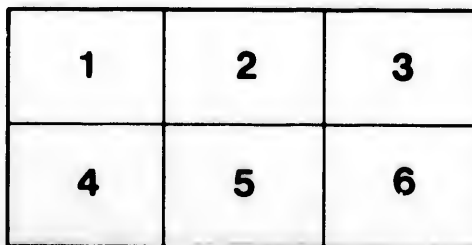
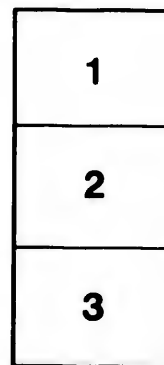
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

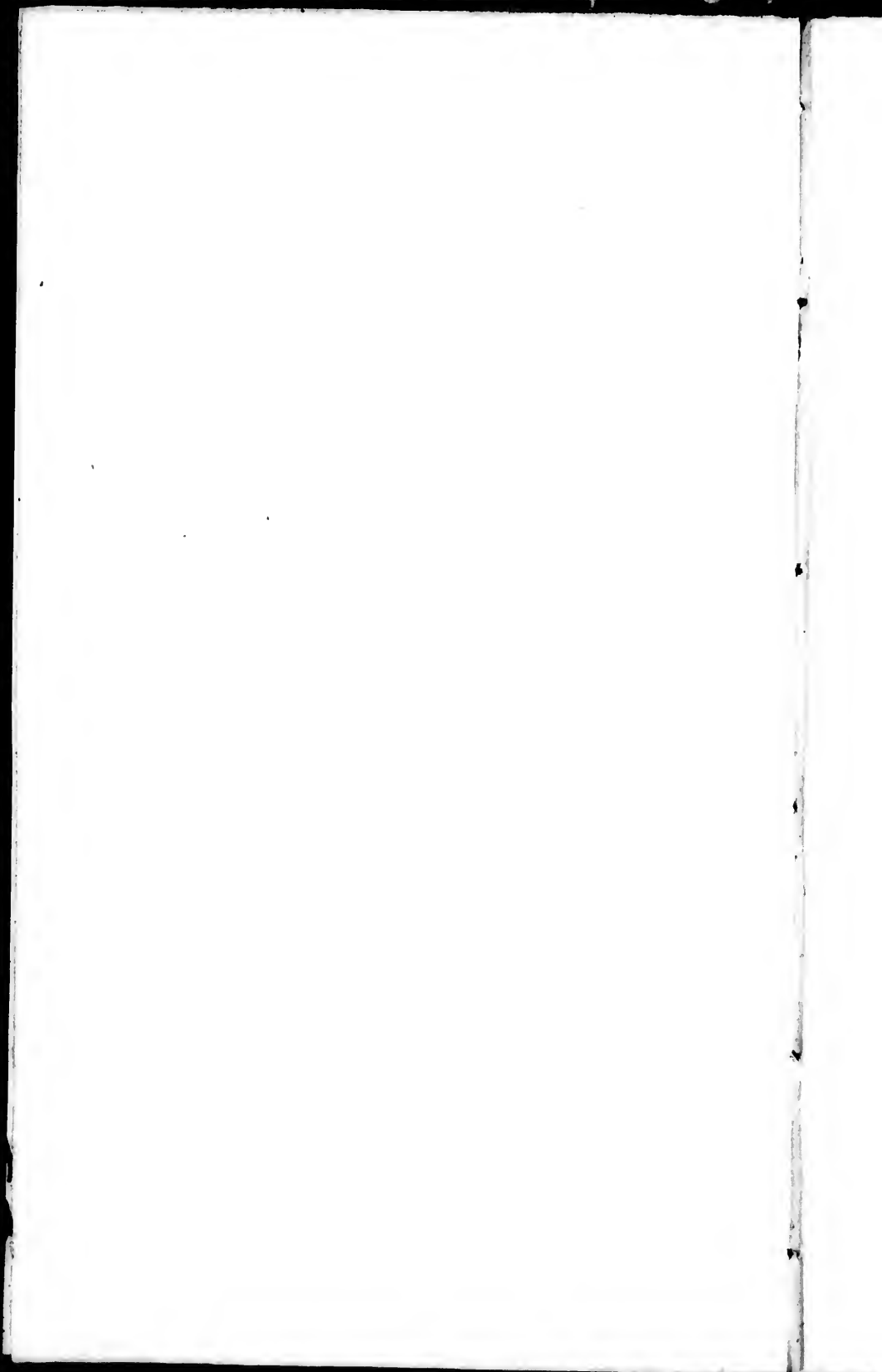
Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

tails
du
odifier
une
mage

rrata
o

pelure,
à

K R U S E N S T E R N ' S
R E I Z E O M D E W E R E L D .

Les Marins écrivent mal, mais avec assez de candeur.

DE BROSSES.

REIZE OM DE WERELD,

GEDAAN IN DE JAREN

1803, 1804, 1805 en 1806,

OP BEVEL VAN

ALEXANDER DEN EERSTEN,

KEIZER VAN RUSLAND,

DOOR

den Kapitein der Keizerlijke Marine,

A. J. VON KRUSENSTERN.

EERSTE DEEL.

Mit het Hoogduitsch vertaald.

TE HAARLEM

bij A. LOOSJES Pz.

MDCCCXI.

NW
S10.4P
K94ro
v.1-2

A A N

ZIJNE KEIZERLIJKE MAJESTEIT

ALEXANDER DEN EERSTEN.

ALLERGENADIGSTE KEIZER!

De eerste Reis der Rusfen om den Aardkloot, bij welke ik, op bevel van UWE KEIZERLIJKE MAJESTEIT, het geluk had, het Opperbevel te voeren, verdient wel in de Jaarboeken van *Russlands* Geschiedenis ter Zee met name vermeld te worden. Het heeft UWE MAJESTEIT behaagd, aan mij te vergunnen, om de Geschiedenis van deze gelukkig volbrachte onderneming der wereld medetedeelen. Thans waag ik het, dezelve voor UWEN ALLERHOOGSTEN TROON nederteleggen. Mogt nu het eenvoudig verhaal van eenen Zee-man den naam van ZIJNEN DOORLUCHTIGEN MONARCH, dien hem vergund

* 2

is

206901

IV

is aan deszelfs hoofd te plaatsfen, niet geheel onwaardig zijn! Deze vergunning ftrekt mij op nieuw ten bewijze, dat ik, van het begin der reize tot derzelve voleindiging, het geluk had, van verwaardigd te worden met UWER KEIZERLIJKE MAJESTEITS goedkeuring.

Met gewaarwordingen van den diepften eerbied en doordrongen van de warmfte dankerkentenis voor de menigvuldige bewijzen UWER KEIZERLIJKE genade, blijf ik

ALLERGENADIGSTE KEIZER!

Uwer Keizerlijke Majesteits alleronderdanigfte en gehoorzaamfte

KRUSENSTERN.

IN-

I N H O U D

D E S

E E R S T E N D E E L S .

Voorloopige aanmerkingen. Bladz. 1

I N L E I D I N G .

Algemeene aanmerkingen over het beloop van den Rusfifchen Handel gedurende de laafte Eeuw — Schets van de Rusfifche Zeereizen en Ontdekkingen in den Grooten Noordelijken Oceaan — Reizen van de Kapiteins BEHRING, TSCHERIKOFF, SPANGBERG, WALTON, SCHELTING, SYND, KRENITZIN, LEWATSCHIEFF, LAXMANN, BILLINGS en SARYTSCHIEFF — Oorfprong van den Rusfifchen Pels-handel — Korte Gefchiedenis van denzelven — Opkomst van de Amerikaanfche Compagnie — Derzelver volkomene Inrigting en Bevestiging van de zijde der Regering — Eerfte aanleiding tot deze Reis

* 3

9
EER-

E E R S T E H O O F D D E E L .

Tocrustingén tot de Reis.

Benoeming van den Opperbevelhebber der Expeditie — Het koopen der Schepen in *Engeland* — Besluit tot het zenden van een' Gezant naar *Japan* — Aankomst der Schepen te *Cronstadt* — Uitrusting derzelve — Bezoek van Zijne Keizerlijke Majesteit op de Schepen — Dezelve gaan op de Reede — Lijst der Sterrekundige en Natuurkundige werktuigen — Namen der Officieren — Keuze van levensmiddelen en kleederen — Bezoek van den Minister van Koophandel en van dien der Marine, kort vóór het vertrek — De Naamlijst der Officieren der beide schepen Bladz. 41

T W E E D E H O O F D D E E L .

Vertrek uit Rusland en Aankomst in Engeland.

De *Nadeshda* en *Newa* zeilen uit *Cronstadt* — Derzelve aankomst op de Reede van *Kopenhagen* — Derzelve verblijf aldaar wordt verlengd — Deensche Verzameling van Kaarten — De Admiraliteit te *Kopenhagen* — Vertrek der *Nadeshda* en *Newa* naar *Falmouth* — Storm in het *Skagerrak* — De schepen worden gescheiden — De Gezant gaat op een Engelsch Fregat naar *Londen* —

Aan-

Aankomst der *Nadeshda* te *Falmouth* —
 Aankomst der *Newa* aldaar — Verblijf te
Falmouth. Bladz. 65

DERDE HOOFDDEEL.

Vaart naar de Canarische Eilanden en Brasiliën.

De schepen verlaten *Falmouth* — Waarnemingen van eene luitengemeene Sterverfchieting — Aankomst te *Teneriffa* — Het verblijf aldaar — Aanmerkingen over *Santa-Cruz* — Inquisitie — Onbepaalde magt van den Gouverneur der *Canarische* eilanden — Sterrekundige en Scheeps-waarnemingen te *Santa-Cruz* — De *Nadeshda* en *Newa* zeilen naar *Brasiliën* — Het Eiland *St. Antonio* — Aanmerkingen over de Vaart naar den *Eyenaar* — Vergeefsch zoeken van het Eiland *Ascensio* — Gevoelens over het bestaan van dat Eiland — Het zien van Kaap *Frio* — Over de ligging van dit Voorgebergte — Storm in de nabijheid van *St. Catharina* — Ankeren tusschen het Eiland *St. Catharina* en de kust van *Brasiliën* 88

VIERDE HOOFDDEEL.

Verblijf te Santa Catharina.

Ontvangst te *St. Catharina* en omftandigheden, die daarbij plaats hadden — Oprigting

ting van het Observatorium op het eiland *Atomey* — De Masten der *Newa* worden flecht bevonden — Verlengd verblijf te *St. Catharina* — Aanmerkingen over de Vestingen bij de Reede gelegen, over de Stad *Nuestra Senhora del Destero* en over de zich aldaar bevindende Krijgsmagt — Algemeene bedenkingen over den tegenwoordigen toestand dezer Bezitting, over derzelve Handel en Voortbrengfels — Ververschingen, die de Zeevarenden aldaar vinden, en de Prijs van dezelve — Engelsche Kaper — Scheeps- en Sterrekundige waarnemingen Bladz. 129

V I J F D E H O O F D D E E L .

Vertrek van Brasiliën, en Aankomst in den Grooten Oceaan.

De *Nadeshda* en *Newa* zeilen van *St. Catharina* — Nieuwe bevelen, naar welke de Kapitein van de *Newa* zich te gedragen heeft — Karakter van de Japannezen, die zich aan boord bevinden — Sterke stroomen bij *Rio de la Plata* — Men ziet het *Staten-Land* — Omzeilen van Kaap *San Juan* — Lengte van deze Kaap — Men bereikt den Meridiaan van Kaap *Horn* . . . 147

Z E S D E H O O F D D E E L.

*Van den Meridiaan van Kaap Horn tot onze
Aankomst te Nukahiva.*

De *Nadeshda* en *Newa* zeilen om het *Vuur-*
land — Ongewoon lage stand van den Baro-
meter op dezen tijd — De schepen geraken
door storm van elkander gescheiden — Voort-
zetting der vaart naar de *Washington*-eilan-
den — Veranderd plan van de reis — Wij
doorsnijden den zuidelijken Keerkring —
Zesdaagsche reeks van Maans-waarnemin-
gen — Aanmerkelijke fout van onze Chro-
nometers — Wij zien eenige van de *Men-*
doza-eilanden — Zeilen langs de kust van
Uahuga — Aankomst op het eiland *Nuka-*
hiwa — Wij werpen het anker in *Port An-*
na Maria , Bladz. 166

Z E V E N D E H O O F D D E E L.

Verblijf te Nukahiva,

Ruil-handel met de Inboorlingen — Vol-
strekt gebrek aan voorraad van dierlijk voed-
fel — Bezoek van den Koning — Aankomst
der *Newa* — Misverftand tusschen ons en
de Inboorlingen — De laatste vatten de wa-
penen op — Tweede bezoek bij den Koning —
Alles wordt in vrede bijgelegd — Wij be-
zien eene *Morai* — Ontdekking van eene

nieu-

nieuwe haven, die *Port Tschitschagoff* door ons wordt genoemd — Beschrijving van het Dal *Schegua* — De *Nadeshda* en *Newa* zeilen uit *Port Anna Maria* en nemen den koers naar de *Sandwich*-eilanden Bladz. 189

A C H T S T E H O O F D D E E L .

Aardrijkskundige Beschrijving van de Washington-eilanden.

Eerste ontdekking van de *Washington*-eilanden — Redenen, waarom zij dezen naam behooren te behouden -- Beschrijving van de eilanden *Nukahiva*, *Uapoa*, *Uahuga*, *Motuaity*, *Hiau*, *Fatuuhu* — Geringe voordeelen, welke de *Washington*- en de *Mendoza*-eilanden aan den Zeeman ter verkwikking van zijn volk opleveren — Beschrijving van de Zuidelijke kust van *Nukahiva* en van de Baai *Anna Maria* — Aanwijzing, hoe men moet binnen zeilen — Weêr en Klimaat — Winden en vloedcn — Sterrekundige en scheeps-waarnemingen te *Port Anna Maria* 219

N E G E N D E H O O F D D E E L .

Schets van de Bewoners van Nukahiva.

Beschrijving der Bewoners — Ligchamelijke schoonheid der Mannen — Derzelver ras

ras en gezond gestel — Beschrijving der Vrouwen — Tatueren — Kleding en sieraden van beiderlei geslacht — Wouingen — Gesloten gezelschappen — Werktuigen en Huisraad — Levensmiddelen en Kookkunst — Vischvangst — Kanoos — Akkerbouw — Bezigheid der Mannen en Vrouwen — Regeringsvorm en uitoefening van het regt — Huishelijke betrekkingen — Krijgskunst — Wapenstilstand en het geen daartoe aanleiding geeft — Godsdienst en Rouwplegtigheden — *Tahbu* — Tooverij — De Engelschman ROBERTS — Muzijk — Bevolking — Algemeene aanmerkingen over de Eilanders van deze Groep Bladz. 239

TIENDE HOOFDDEEL.

Vertrek van de Washington-Eilanden. Aankomst der Nadeshda te Kamtschatka.

De *Nadeshda* en *Newa* zeilen naar de *Sandwich*-eilanden — Vergeefsch zoeken naar het eiland *Ohiwa-Porta* — Aankomst aan de kust van het eiland *Owaihi* — Aanmerkelijke fout der Chronometers op beide scheepen — Volkomen gebrek aan versche levensmiddelen — De berg *Mowna-Roa* — Schets van de *Sandwich*-eilanders — De *Nadeshda* scheidt van de *Newa*, en neemt haren koers naar *Kamtschatka* — Proeven betrekkelijk de temperatuur van het Zeewater — Ver-

geef-

XII INHOUD DES EERSTEN DEELS.

geeffche pogingen, om het land te vinden,
dat de Spanjaarden ten Oosten van *Japan*
ontdekten — Aankomst bij de kust van
Kamtschatka — Ligging van *Shipunskoy-*
Nosf — De *Nadeshda* loopt de haven van
St. Pieter en Paul binnen . Bladz. 286

VOOR.

VOORLOOPIGE AANMERKINGEN.

I. **Z**oowel in de Reisbeschrijving zelve, als in het Dagboek der Tabellen, is altijd de *Gregoriaansche* tijdrekening gevolgd. Schoon deze in *Rusland* nog niet is ingevoerd, heb ik echter gemeend, om de navolgende redenen, dezelve boven de *Juliaansche* de voorkeur te moeten geven. De Sterrekundige Tafels, naar welke alle waarnemingen op het Schip berekend werden, waren Engelsche en Fransche. Eene gedurige *reductie* van den nieuwen tot den ouden Stijl zou dus aanleiding tot menigvuldige fouten hebben kunnen geven, in weerwil van de zorgvuldigste naauwkeurigheid. Ik heb het daarom best geacht, bestendig naar den nieuwen Stijl te tellen.

II. In de Reisbeschrijving zelve heb ik Burgerlijken tijd gebruikt, maar in het Dagboek der Tabellen daarentegen Astronomischen tijd; en ik heb van den eenen middag tot den anderen onafgebroken vierentwintig uren voortgeteld, zonder daarbij eene afdeeling te voegen van twaalf tot twaalf uren vóór en ná den middag. Dus is b. v. het tiende uur 10 uur des avonds, en het tweeëntwintigste uur 10 uur

A

vóór

2 VOORLOOPIGE AANMERKINGEN.

vóór den middag. Verscheidene Engelsche Zeereizigers hebben den Astronomischen tijd in hunne Reisbeschrijvingen gebezigd; schoon dezelfde mij voorkomt geschikter te zijn voor de Tabellen, dan voor een geschiedkundig berigt eener reize; het gebruik toch van den Burgerlijken tijd is voor verre het grootste deel der gewone lezers het best verstaanbaar.

III. De Lengte is altijd van den Meridiaan van *Greenwich* berekend; en wel Oostwaarts van *Cronstadt* tot den Greenwichschen Meridiaan; dan westwaarts tot dat de geheele kring afgehoopen was; en daarna weder Oostwaarts tot op onze terugkomst te *Cronstadt*. Men zou het mij niet kwalijk hebben kunnen nemen, indien ik op deze reize de Lengte berekend had van den Meridiaan van *Petersburg*: ik zou in dezen slechts het voorbeeld van verscheidene Zeereizigers gevolgd zijn, die den Meridiaan van de Hoofdstad, of van eene andere aanzienlijke plaats van hun Vaderland, als den Eersten aannemen; maar men vindt reeds zoo vele Meridianen als de Eersten gebruikt, dat ik het ten uiterste verkeerd achtte, om bij de alreede gebezigde nog eenen nieuwen te voegen. Daar nu de Engelsche buiten twijfel de grootste Zeevarende Natie is, hare Zeereizen de merkwaardigste zijn, en zij tevens de belang-

rijk-

lfche Zee-
n tijd in
choon de-
n voor de
dig berigt
n Burger-
e deel der

Meridiaan
Dostwaarts
nen Meri-
eele kring
Dostwaarts
t. Men
n nemen,
ekend had
lik zou in
fcheidene
Meridiaan
dere aan-
als den
reeds zoo
uikt, dat
om bij de
e voegen.
de groot-
reizen de
e belang-
rijk-

VOORLOOPIGE AANMERKINGEN. 3

rijkste werken in dit vak heeft uitgegeven, heb ik den Meridiaan, dien zij gebruikt, als den meest geschikten beschouwd, om door andere Zeereizigers ingevoerd te worden; en den Greenwichschen Meridiaan boven dien van *Ferro* of van *Parijs* de voorkeur gegeven. De laatstgenoemde is meer voor Sterrekundigen geschikt, en wel om dezelfde reden, waarom de Meridiaan van *Greenwich* voor de Zeelieden het meest passende moet geacht worden. Wat den Meridiaan van *Ferro* betreft, dezelve houdt eigenlijk dien van *Parijs* als onder zich verborgen. Het is anders van weinig belang, welken Meridiaan men voor den Eersten aanneemt, indien men maar algemeen tot één' zich bepaalde. Gelijk 'er verscheidene, voor de Zeevaart niet onbelangrijke, zaken zijn, waaromtrent het wenschelijk ware, dat men zich vereenigde; zoo is het inzonderheid te wenschen, dat alle Zeevarende Natien overeenkwamen omtrent de bepaling van eenen algemeenen Eersten Meridiaan. De Engelschen berekenen hunne Lengte van *Greenwich*, de Franschen van *Parijs*, de Spanjaards nu van *Kadix*, dan van de Piek van *Teneriffa*; van den laatsten bedienen zich ook de Portugezen; de Sterrekundige Tafels, welke zij gebruiken, zijn daarentegen naar den Meridiaan van *Coimbra* berekend. De Denen

4 VOORLOOPIGE AANMERKINGEN.

rekenen van *Kopenhagen*, de Zweden van *Upsala* en *Stockholm*, de Duitschers doorgaans van *Ferro*, de Hollanders van *Ferro* en ook van de Piek van *Teneriffa*, de Amerikanen van *Philadelphia* en *Washington*. In *Rusland* re- kent men nu eens van *Greenwich*, dan weder van *Ferro* of van *Parijs*. Het is zeer moci- jelijk, om bij de gedurige *reductie* der Meridia- nen alle fouten te vermijden; en de ondervin- ding toont, dat dezelve menigvuldig begaan worden. Ik ken Kaarten van de grootste waar- de, op welke, door de gedurige *reductie* der Meridianen, zulke fouten gekomen zijn, die voor den Zeeman ten uiterste gevaarlijk kunnen worden; ook weet ik bij eigene ondervinding, welk een moeilijk werk het gedurig reduceren der Meridianen is, en hoe ligtelijk men daarin fouten begaan kan. Desgelijks geeft ook de wijze, waarop men de Lengte telt, aanleiding tot fouten. Sommige tellen de Lengte Oost- waarts of Westwaarts tot 180 graden, en laten dezelve dan weder afnemen. De ligging van Eilanden en Rotfen in de nabijheid van dit keer- punt kan daardoor zeer gemakkelijk eenige gra- den verschoven worden. — Reeds dikwijls zijn soortgelijke wenschen tot het aannemen van eenen vasten Meridiaan, en van eene bepaalde wijze, om de Lengte te tellen, geuit. Van wei-

eden van
doorgaans
ro en ook
kanen van
usland re-
lan weder
eer moei-
Meridia-
ondervin-
g begaan
tste waar-
luctie der
zijn, die
k kunnen
rvinding,
reduceren
en daarin
ook de
anleiding
gte Oost-
en laten
ging van
dit keer-
nige grā-
wijls zijn
men van
bepaalde
it. Van
wei-

wenig belang mogen deze zaken aan de mees-
te lezers voorkomen, zij zijn dit zekerlijk niet
voor den Zecman.

IV. De in dit Werk vermelde Streken van
het Kompas zijn reeds alle door de waargeno-
mene afwijkingen van de Magneet-naald verbe-
terd, behalve dezulke, welke uitdrukkelijk als
Streken van het Kompas zelf worden opgege-
ven.

V. De Mijlen, zoowel die in de Reisbeschrij-
ving als in het Dagboek der Tabellen voorko-
men, zijn kleine Zeemijlen, van welke zestig
op een' Graad gaan.

VI. De Vademen, met welke de diepte der
Zee opgegeven wordt, zijn die, welke men ge-
woonlijk ter Zee gebruikt, en de lengte heb-
ben van zes Engelsche voeten.

VII. De hoogte van den Barometer is in En-
gelsche Duimen, en in derzelve tien- en hon-
derdste-deelen opgegeven.

VIII. De Thermometer is die van REAUMUR
met Kwik, welke tusfchen het Vriespunt en
dat van de hitte van kokend water, tachtig gra-
den houdt.

IX. De Afwijking van de Magneet-naald is
uit de waarnemingen van de *Amplitudo* en van
de *Azimuth* der Zon, des morgens en des avonds
bepaald geworden, schoon in het Dagboek der

6 VOORLOOPIGE AANMERKINGEN.

Tabellen, de Afwijking van de Magneet-naald en de overige middags-waarnemingen bijeenstaan. Men kan ook zeer wel, zonder eene merkelijke fout te begaan, de afwijking van de Magneet-naald, die des morgens of des avonds gevonden is, als het punt aannemen, hetwelk door de Middags-breedte en lengte van het Schip wordt opgegeven.

X. Door de *Werking van den Stroom*, waarover in het Dagboek eene bijzondere Kolom voorkomt, versta ik het dagelijksch onderscheid tusschen de Breedte en Lengte volgens de Scheepsberekeningen, en die volgens onze waarnemingen. Dit onderscheid kan, wel is waar, wanneer het slechts weinige mijlen bedraagt, niet op rekening van den stroom gesteld worden (daar dit zeer ligtelijk door kleine onvermijdbare fouten ontstaan kan) inzonderheid wanneer de waarnemingen van twee achtereenvolgende dagen, in geheel tegengestelde rigtingen, van de Scheepsberekeningen verschillen. Den dag derhalve, op welken ik, in weerwil van het verschil tusschen de Waarnemingen en de Scheepsberekeningen, geen' stroom durf aannemen, heb ik in de Kolom door eene streep aangeduid. Wanneer echter, gedurende verscheidene achtereenvolgende dagen, het onderscheid tusschen de Waarnemingen en de Scheepsbe-

be-

meet-naald
n bijeen-
nder eene
ng van de
es avonds
, hetwelk
van het

m, waar-
e Kolom
nderfcheid
lgens de
nze waar-
l is waar,
bedraagt,
teld wor-
ne onver-
heid wan-
terceenvol-
rigtingen,
en. Den
erwil van
gen en de
urf aanne-
ne streep
ende ver-
met onder-
e Scheeps-
be-

berekeningen gedurig dezelfde rigting hield, meende ik hetzelfde, schoon het al niet meer dan vier of vijf mijlen bedragen mogt, minder aan het onnaauwkeurige der Scheepsberekeningen, dan wel aan de werking van den stroom te moeten toeschrijven. In het Derde Deel zal een bijzonder Stuk voorkomen, dat het hoofdzakelijke der waarnemingen, die ten opzichte van den stroom gedaan zijn, bevat.

XI. Over de *Ware Lengte*, van welke in het Dagboek der Tabellen insgelijks eene bijzondere Kolom gevonden wordt, zal ik in het Derde Deel eene opzettelijke opheldering geven.

XII. De Kaarten, welke bij deze Reisbeschrijving gevonden worden, zijn door den Sterrekundige HORNER en de Luitenanten LÖWENSTERN en BILLINGSHAUSEN, onder mijn opzigt, vervaardigd. Het Sterrekundige gedeelte van de opneming der Kusten is bepaaldelijk het werk van den Heer HORNER geweest, die ook niet nagelaten heeft, mede te werken aan de driehoeksmetingen van de Heeren VAN LÖWENSTERN en BILLINGSHAUSEN. Alle de Kaarten zijn door den laatstgenoemden geteekend. Door dezen Officier, die uitmuntende talenten bezit, en in wien men eenen bekwamen Zeekundigen Schrijver verwachten mag, is tevens de Algemeene Kaart vervaardigd. De geographische Gezig-

8 VOORLOOPIGE AANMERKINGEN.

ten zijn door den Heer Hofraad TILÆSIUS geteekend.

XIII. De Afbeeldingen van Voorwerpen, tot de Natuurlijke Historie betrekkelijk, zijn alle vervaardigd door den Heer Hofraad TILÆSIUS; die als Natuurkundige bij de Expeditie was geplaatst, en in het Derde Deel eene opgave van gezegde Voorwerpen gegeven heeft. Ook de historiefche Afbeeldingen zijn van den Heer TILÆSIUS; schoon hij niet als Teekenaar aangenomen was (*). Welk eene waarde het Wetenschappelijke, en inzonderheid het Aardrijkskundige gedeelte van deze Reize in het oog van het Publiek hebben moge, dezelve verdient voorzeker tevens niet weinig lof ten opzigte van het kunstmatige, om den welvoorzien en belangrijken Atlas, die haar vergezelt, en dien ik eeniglijk aan de vriendelijke bemoeijingen van den Heer TILÆSIUS te danken heb.

(*) Tot Teekenaar was H. KURLANDZOFF door de Akademie der Kunsten aangenomen; maar deze verliet het Schip, bij onze eerste aankomst te *Kamtschatka*, en keerde te land naar *Petersburg* terug.

EN.

us ge-

n, tot

n alle

ESIUS ;

as ge-

re van

ok de

er Ti-

geno-

Weten-

skun-

g van

rdient

opzigte

en en

dien

ingen

e Aka-

et het

keerde

IN-

I N L E I D I N G .

Onder de menigvuldige belangrijke gebeurtenissen, welke sedert de regering van PETER den Grooten, in *Rusland* hebben plaats gehad, komen de ontdekking van *Kamtschatka* in het jaar 1698, en die van de *Aleutische* Eilanden in het jaar 1741, niet weinig in aanmerking. Beide werden belangrijk, zoowel door den invloed, dien zij, schoon in lateren tijd, op *Ruslands* Koophandel hadden, als door de rigting, die zij gaven aan den Koopmans-geest van deszelfs Bewoners. Het bezit van *Kamtschatka* en van de *Aleutische* Eilanden werkt mischien niet weinig mede, om *Rusland*, ten opzigte van deszelfs Koophandel, uit die sluimering te wekken, waarin de Staatkunde van *Europa's* handeldrijvende Natiën, met een al te gelukkig gevolg, hetzelfde altijd trachtte te houden. Mischien zien deze niet zonder ongerustheid de poging der Rusfen, om het juk van hunne Meesters afgeschudden, en een veld te bearbeiten, waarvan zij, schoon het hun eigendom is, nooit de rijke vruchten hebben mogen inoogsten. De bronnen en hulpmiddelen, welke *Rusland* tot eenen dadelijken Koophandel heeft, kunnen aan niemand onbekend zijn. Schoon 'er hinderpalen zijn, die het voor de Rusfen moeilijk maken, om eene handeldrijvende Natie te worden — hinderpalen,

A 5

wel-

welke door fommige Schrijvers onverzettelijk worden beschouwd — zijn deze nogtans niet van dien aard, dat men zou moeten wanhopen, om dezelve uit den weg te ruimen. De Monarch geve slechts zijnen Wil te kennen, en de meeste zijn opgeheven.

Het was ongetwijfeld eene der fcheranderfte maatregelen van den onfterfelijken PETER, wiens verrigtingen doorgaans den ftempel eener wijze Staatkunde dragen, en den fcherpen en alles doorzienden blik van *Ruslands* Schepper verraden, dat hij vrcemde Kooplieden in zijne Staten lokte, om den koophandel aan den gang te brengen. Schoon de Koopmansftand in de oudfte tijden zeer aanzienlijk was (*), door den belangrijken handel, welken *Rusland* dreef, had hij echter bij den aanvang der vorige eeuw zeer veel van zijn aanzien verloren. De grootfte Kooplieden waren destijds met de zaken, tot den buitenlandfchen handel behoorende, welken PETER, tegelijk met de oprigting van eene Marine, in zijne Staten

(*) De Rusfifche Handelaars in het groot — *Gosti* — genoten voorheen zeer groote voorregten, die zij van tijd tot tijd verloren hebben. Zij werden tot Gezantschappen gebruikt; aan vorftelijke tafels genoodigd; als fchuldeifchers hadden zij den voorrang voor alle andere; van bijna alle lasten waren zij bevrijd; zij hadden geene inkwartiering; behoefden zelve niet te zweren, maar konden den eed door hunne Bedienden laten doen; niemand durfde hen vonniffen, dan de Czaar en een daartoe benoemde Bojaar enz.

ten wilde invoeren, ten eenenmale onbekend. Zij hadden dus Onderwijzers noodig, om door dezen kennis te verkrijgen in het wetenschappelijke van eenen hun geheel ongewonen handel. Zonder zulk eene kennis toch, konden zelfs aanhoudend voortgezette ondernemingen nimmer voorspoedig gelukken. Het was ook noodig, om de vooroordeelen, welke bij den Adel tegen den Koopmansstand heerschten, uitterooijen, dat 'er Buitenlanders in *Rusland* kwamen, die, schoon niet van Adel, nogtans de opmerkzaamheid van den Monarch tot zich trokken, en dikwijls deszelfs achting verwierven. Met één woord, de Koopmansstand moest in het oog der Natie als het ware weder veradeld worden. PETER de Groote maakte daarmede een begin. Zijne Opvolgers hebben alle, de een meer, de ander min, daartoe bijgedragen. Verscheidene omstandigheden hebben zekerlijk, ondanks de vurigste wenschen van *Ruslands* Alleenheerschers, om den buitenlandschen handel uittebreiden, het volkomen welgelukken van dit edel oogmerk zeer vertraagd; ondertusfchen steeg evenwel de Koopmansstand meer en meer in aanzien. Het is voor de tegenwoordige wijze Regering bewaard gebleven, om de laatste hand te leggen aan deze Hervorming van *Rusland*, welke PETER de Groote begon. Thans is de tijd daar, om het juk der Vreemdelingen, die onzen handel drukken, afgeschudden. Zij toch, na zich ten koste van *Rusland* schatten te hebben verzameld, verlaten het Rijk, om dezelve in hun Vaderland te

te verteren; en dragen op deze wijze gelden uit den Staat, welke daarin blijven zouden, indien den Inboorling zelveu middelen ten dienste stonden, waardoor de nijverheid en gemeenebestgezindheid verlevendigd en ten voordeele van den Staat aangewend konden worden. Deze nijverheid en gemeenebestgezindheid kunnen, in een' Staat als *Rusland*, waarin alles van den wil eens eenigen afhangt, alleen door dezen als ingeblazen worden, en de Regering van onzen tegenwoordigen voortreffelijken Monarch, die zijne magt eeniglijk ten beste van zijne Onderdanen aanwendt, en dagelijks de schoonste blijken van menschelijkheid en van ijver voor het welzijn en den roem der Natie geeft, munt in dezen voortreffelijk uit.

Eeuwen lang zijn Uitlanders in het bezit van *Ruslands* werkelijken handel geweest, en 'er zou nog een geruime tijd vereischt worden, vóór dat men, zelfs bij de beste maatregelen, het zoo verre zou kunnen brengen, dat men denzelven slechts gedeeltelijk hun uit de handen speelde, indien niet het bezit van *Kamtschatka* en van de daaraan grenzende Eilanden, welke, benevens een groot gedeelte van *Amerika's* noordwestelijke Kusten, van tijd tot tijd zich aan *Rusland* onderworpen hebben, en in het ongestoord bezit van wier handel de noordoostelijke bewoners van *Rusland* bij uitsluiting van alle anderen geweest zijn, thans aan de westelijke Russen de middelen aan de hand gave, om dit vroeger, dan te voren waarschijnlijk scheen, ten uitvoer te brengen:

gen: middelen, die te belangrijk geworden zijn, dan dat de tegenwoordige Regering dezelve niet bezigen zou, om haar groot oogmerk te bereiken.

Schoon ik niet onderstellen durf, dat iemand van mijne Lezers geheel onbekend is met de Geschiedenis van *Ruslands* Ontdekkingen en Zee- togtten in den grooten noordelijken Oceaan, meen ik echter, dat eene beknopte schets van dezelve hier niet ongepast zal zijn.

Reeds in het jaar 1716 zeilde, op bevel van PETER den Grooten, een Schip van *Ochotsk* naar *Kamtschatka*, en beproefde voor de eerste maal, om eene regelrechte gemeenschap te water tuschen het vaste land en dit Schiereiland daar te stellen; welke men sedert altijd de voorkeur gegeven heeft boven de zoo moeilijke gemeenschap te lände. Op PETERS bevel werd ook, van het jaar 1711 tot 1720, onderzoek gedaan naar de *Kurilische* Eilanden; en kort voor zijn' dood, die in het jaar 1726 plaats had, maakte hij toebereidselen voor de zoogenaamde Eerste Expeditie naar *Kamtschatka*, tot welke BEHRING als Bevelhebber werd benoemd. Het kon zijn scherpziend oog niet ontgaan, dat deze verafgelegene gewesten ten eenigen dage van veel nut voor zijn Rijk moesten worden; waarom hij dan ook wenschte, dezelve naauwkeurig te leeren kennen. De stellige beantwoording van de destijds nog onbessiste vraag: of, en hoe verre *Amerika* van *Azië* was verwijderd? om hetwelk te onderzoeken, men den Keizer reeds gedu-

durende deszelfs verblijf in *Holland* in het jaar 1717, aangezocht had, en waaromtrent de Akademie der Wetenschappen te *Parijs*, waarvan hij een Medelid was, hem een voorstel had gedaan, lag hem ook na aan het hart. BEHRING, wien de Luitenants TSCHIRIKOFF en SPANBERG vergezelden, deed twee reizen: de eerste in 1728 naar het Noorden tot aan het Voorgebergte *Serdze Kamen* op 67° 18' noorder breedte, dat hij te onregte voor den uitersten hoek van *Azië* hield; de tweede in het volgende jaar naar het Oosten, ten einde *Amerika* te ontdekken, hetwelk hem echter niet mogt gelukken. Men miste alzoo het voorname doel van beide reizen. De Keizerin ANNA gaf bevel, om eene voortgelijke reis te ondernemen; en deze werd, door het ontdekken van de *Aleutische Eilanden* en van de Kust van *Amerika*, zeer gewigtig voor den toekomstenden handel van *Rusland*, schoon men tevens iets grooters van haar had mogen verwachten, daar de voorbereidselen tot dezen togt bijna negen jaren duurden, en ongehoorde kosten veroorzaakten; ik zwijg zelfs, dat door het overbrengen van de noodige bouwstoffen voor de schepen naar *Ochotzk*, geheele Volkplantingen in *Siberie* zijn te gronde gegaan. BEHRING werd wederom tot Opperbevelhebber van deze Ontdekkings-reize benoemd, en TSCHIRIKOFF voerde het bevel over het tweede Schip. In het jaar 1740 ondernamen deze twee Zeereizigers hunnen togt. STELLER vergezelde BEHRING als Natuurkenner en DELISLE DE LA CROYERE ging als

als Sterrekundige met Tschirikoff. De laatstgenoemde ontdekte de kust van *Amerika* op de breedte van 56 graden. BEHRING, die in een' storm van zijne togtgenooten was verwijderd geraakt, zag dezelve op de breedte van 58° 28'. Op de terugreize naar *Kamtschatka*, werd het ſchip van BEHRING tegen een Eiland geworpen, dat thans zijn' naam draagt, en waarop hij kort daarna gestorven is.

In de jaren 1738 en 1739 ſtevend en de Luitenanten SPANGBERG, WALTON en SCHELTING naar de *Kuriliſche* Eilanden en naar *Japan*. Door een' storm werden zij op hunne tweede reis in 1739 van elkander geſcheiden. Op verſcheidene plaatſen deden zij de kust van *Japan* aan: SPANGBERG met SCHELTING op 38° 41' en 38° 25' breedte; WALTON op 38° 17' en deze ſtevende langs de kust tot op 38° 48'. SPANGBERG onderzocht de *Kuriliſche* Eilanden tot *Jesſo* of *Matmay*, en hij gaf bij zijne terugkomst eene kaart van dezelve uit, waarop twee-entwintig Eilanden gevonden worden, van welke men echter thans, door de onnaauwkeurige tekening, weinige meer herkennen kan. In de jaren 1741 en 1742 zeilden SPANGBERG en SCHELTING wederom af, om te onderzoeken of *Japan* met *Kamtschatka* onder éénen Meridiaan lag; want men twijfelde, of SPANGBERG en WALTON waarlijk *Japan* gezien hadden, en meende zich overtuigd te mogen houden, dat zij de kusten van *Corea* voor die van *Japan* hadden aangezien. Deze tweede reis voldeed echter aan het

oogmerk niet; want het fchip van SPANGBERG werd lek, en keerde terftond terug. Zijn togtgenoot SCHELTING onderzocht intusfchen den mond van de *Amur*. Daar men naderhand bevonden heeft, dat SPANGBERG en WALTON het onderscheid der lengte tusschen *Kamtschatka* en *Japan* naauwkeurig hadden opgegeven, bleek ook hieruit, dat zij op hunne eerte reize werkelijk de kusten van *Japan* bereikt hadden. Sedert den tijd van SPANGBERG tot aan de terugzending van den Japanees KODOJU, die door den jongen LAXMANN, op bevel van de Keizerin CATHARINA, naar deszelfs Vaderland werd gebragt, zijn de *Kurilifche* eilanden en het eiland *Jesso* door verscheidene Rusfifche Kooplieden bezocht; zonder dat echter daaruit eenig wezenlijk gewin voor de wetenfchappen, of zelfs voor den handel ontftaan is.

In de jaren 1743 en 1744 werden de kusten van *Ochotsk* tot *Kamtschatka* door den Luitenant CHMITEFFSKOY onderzocht.

In het jaar 1764 werd de Luitenant SYND, op bevel van de Keizerin CATHARINA, van *Ochotsk* uit de vloot gezonden, om eene ontdekkingsreize te doen tusschen *Asië* en *Amerika*. In het jaar 1768 keerde hij terug. Op dezen togt ontdekte hij het eiland der heilige *Matwei* (*), en

(*) Hetgeen Cook genoemd heeft *Caap Upright* op $60^{\circ} 17'$ breedte en $137^{\circ} 30'$ ooster lengte behoort waarschijnlijk tot het eiland *Matwei*, hetwelk Cook *Gore Island* noemde.

en het groote eiland *St. Laurentius*, dat COOK *Clerkes* eiland genoemd heeft (*).

In het jaar 1768 zeilden de Kapitein KRENITZIN en de Luitenant LEWASCHEFF van *Nischney Kamtschatsk*, om de *Alcutische* eilanden naauwkeuriger te onderzoeken, en derzelver ligging op sterrekundige gronden te bepalen. Beide deze Bevelhebbers voerden dezen last; in de jaren 1768 en 1769, met alle zorgvuldigheid uit. KRENITZIN had het ongeluk, om bij zijne terugkomst te *Kamtschatka* te verdrinken.

Men maakte in 1785 toebereidselen tot eene nieuwe Expeditie, en gaf het bevel over dezelve aan den Engelsman BILLINGS. Van deze reize; welke in het jaar 1796 geëindigd werd, zijn onlangs twee beschrijvingen in druk uitgekomen; van welke de eerste, in de Engelsche taal geschreven, door SAUER, den Secretaris van den

Ka-

(*) Op eene kaart van SYND's reize, die in het bekende werk van COXE over de ontdekkingen der Rusfen, gevonden wordt, is tusschen den 61sten en 64sten graad, juist in het Zuiden van de Straat *Behing*, eene groep van eilanden geteekend, welke SYND zou hebben ontdekt; wiens gehouden koers ook tusschen die eilanden aangestipt is. De togten van COOK en SARYTSCHEFF bewijzen echter, dat in dien omtrek deze groep van eilanden niet liggen kan, en dat dezelve met de eilanden *St. Macarius*, *St. Stephanus*, *St. Theodorus* en *St. Abraham*, welke men sedert lange niet meer op de Kaarten heeft aangeteekend, wel van éenen oorsprong zijn. Waarschijnlijk zijn deze eilanden wel het eiland *St. Laurentius* zelf, dat SYND voor verscheidene eilanden gehouden heeft.

Kapitein BILLINGS, de laatste, in het Rusfisch opgefeld, door den tegenwoordige Vice-Admiraal SARYTSCHEFF is vervaardigd. De laatste behelst eigenlijk het wezenlijke, en zeer gewigtige verhaal dezer Expeditie, wat het zeevaartkundige betreft. Naardien deze beschrijvingen openlijk uitgegeven zijn, zoo wil ik de ondernemingen niet beoordeelen, die daarin vermeld worden. Evenwel komt het mij voor, dat zij niet hebben beantwoord aan de verwachtingen, die men van haar koesterde, en in geenen deele geëvenredigd zijn aan de moeite en kosten, welke de Regering ten behoeve van deze Expeditie, die tien jaren duurde, heeft aangewend. 'Er waren zekerlijk onder de Rusfische Officieren zeer vele, die deze Expeditie met meer roem zouden bestuurd en volbragt hebben, dan aan dezen Engelsman mogt gebeuren. Al het nuttige, dat op deze reize gedaan is, moet eeniglijk aan den Kapitein SARYTSCHEFF worden toegekend, die alleen uitstekende wetenschappelijke kundigheden in zijn vak bezat; zonder zijne zorg en pogingen, die zich inzonderheid tot sterrekundige waarnemingen omtrent de ligging van plaatsen, en tot het opnemen en beschrijven van eilanden, kusten en havens, enz. bepaalden, zou misfchien *Rusland* geene kaart, door den Bevelhebber dezer reize vervaardigd, hebben kunnen vertoonen.

Dezelfde werking, welke de derde reis van Kapitein Cook op den ondernemings-geest der Engelfche Kooplieden had, — die terfcond na de

terugkomst van zijne schepen, de noordwest-kust van *Amerika* begonnen te bezoeken, om de kostbare vellen der *Zee-otters* van daar te halen, wier waarde men door de Chinezen, gedurende het verblijf te *Macao*, had leeren kennen, — dezelfde werking had veertig jaren vroeger de ontdekking van de *Aleutische* eilanden en van de noordwest-kust van *Amerika* op de Rusfische Kooplieden. Sedert dien tijd namelijk, deden de laatstgenoemden, op eigene kosten, verscheidene reizen derwaarts, om allerlei pelswerk, en inzonderheid *Zeeotter*vellen van daar te halen; welke zij met groot gewin, op de Chinese grenzen, voor andere waren verruilden. Zij deden hierdoor een' tak van handel ontstaan, die, in weerwil van de weinige zorg, waarmede men hem kweekte, en van de ongeloofelijke zwarigheden, welke een' ieder, behalve den ondernemenden en vasten geest der Rusfen, van het voortzetten dezes handels zou hebben afschrikt, zoo voordeelig werd, dat het getal der schepen, die derwaarts vertrokken, van jaar tot jaar toenam. Ik zal van deze reizen niet meer gewagen, omdat dezelve in *PALLAS* Nieuwe Bijdragen over het Noorden, en in *COXE's* Beschrijving van de Ontdekkingen der Rusfen zeer omstandig worden vermeld; alleen wil ik nog aanmerken, dat zij sedert het jaar 1745 onafgebroken zijn voortgezet, en altijd aan de Ondernemers een groot gewin hebben opgeleverd. Elke soort van Pelswerk, en inzonderheid de schoone vellen der *Zeeotters*, zijn voor de vertroetelde

Chinezen voltrekt onontbeerlijk geworden. Bij elke verandering van lucht en weder, verwisfelen zij hunne kleeding, en zelfs in *Canton*, dat tusfchen de Keerkringen ligt, dragen zij in den winter pelskleëren. Deze handel zou aan de Rusfifche Kooplieden nog veel grooter voordeel hebben opgeleverd, indien dezelve door de Regering ware ondersteund geworden, en men hun behulpzaam ware geweest, in het bouwen van betere fchepen, en in het bemannen van dezelve met kundiger zeelieden. Daar het hun namelijk aan ervarene fchippers ontbrak, ging 'er doorgaans jaarlijks van de drie fchepen één verloren. Met dit alles, nam het getal der fchepen, waarmede men uitging, om pelzen te bekomen, van jaar tot jaar zoodanig toe, dat, fchoon andere volken, als de Engelfchen en de Amerikanen, ja zelfs de Spanjaarden, dezen voordeeligen handel mede ondernamen, 'er nogtans dikwijls jaarlijks bij de twintig fchepen in de Rusfifche havens werden uitgerust. Deze buitengemeene aanwas had menigerlei nadeelige gevolgen, en het is zeer waarfchijnlijk, dat, zonder de tusfchenkomst van den Koopman SCHELICHOFF, die men als den Grondlegger van de tegenwoordige Amerifkafche Compagnie befchouwen mag, deze handel binnen zeer korten tijd zoude verlopen zijn, door de flechte maatregelen van hun, die in denzelfen deelden. Elk fchip, dat uitgerust werd, had bijzondere eigenaars, die zonder de bewoners der *Aleutifche* eilanden, die doorgaans zeer hard behandeld werden, of zelfs de dieren, op
wel-

welke men jagt maakte, eenigzins te verschoonen, met één woord, zonder op de toekomst te denken, zich eeniglijk haastten, om eene lading vellen te bekomen, en daarmede naar *Ochotsk* terug te keeren. De kostbare Zee-otters en andere wilde dieren, wier vellen aan deze roofgierige jagers een groot gewin opleverden, moesten door zulk eene algemeene verwoesting spoedig uitgerooid worden. De handel zou dan van zelfs opgehouden hebben, of ten minste voor een' langen tijd gestremd geworden zijn. SCHELICHOFF, die de noodzakelijkheid gevoelde, om aan deze algemeene verwoesting paal en perk te stellen, deed zijn best, om alle de deelnemers in dezen handel tot één Gezelschap te vereenigen; ten einde denzelfen dan voor algemeene rekening, naar een daartoe ontworpen plan, met schrandrheid en voorzigtigheid te drijven. Lange waren zijne pogingen daartoe te vergeefs, tot dat het in het jaar 1785 hem eindelijk gelukte, zich met de Gebroeders GOLIKOFF te vereenigen. Zij bragten hunne kapitalen te zamen; rusteden daarmede verscheidene schepen uit, die door den ondernemenden SCHELICHOFF in eigen' perfoon werden aangevoerd; rigtten een Etablissement op het eiland *Kodiak* op, hetwelk nog tot de voorname Stapelplaats van den Amerikaanschen handel dient, daar het door zijne ligging in het midden van de *Aleutische* eilanden en *Kamtschatka* ten westen, en van de *Amerikaansche* kust ten oosten, daartoe bijzonder geschikt is. Zij dreven verscheidene jaren in gemeenschap

dezen voordeeligen handel, die hun' rijkdom verbazend deed toenemen. De gelukkige gevolgen van deze verbindtenis bewogen verscheidene Kooplieden, om zich met SCHELICHOFF en de GOLIKOFFS te vereenigen; en op deze wijze werd de grond gelegd van de tegenwoordige Amerikaansche Compagnie; want dien naam had het Gezelschap, reeds bij de eerste verbindtenis van SCHELICHOFF met de GOLIKOFFS, aangenomen. Nu werd de handel onder opzigt van den eerstgenoemden voor algemeene rekening gedreven, en op alle de *Aleutische* eilanden werden Kantoren aangelegd, die door kleine Forten werden beschut. Het voornaamste Kantoor van dit Gezelschap was te *Irkutsk*, naardien deze Stad, door derzelve ligging, het oostelijke *Rusland* met het westelijke als vereenigt. Dit reeds vrij aanzienlijk Gezelschap had intusschen tot dus verre nog geen het minste blijk van de opmerkzaamheid of genegenheid van de zijde der Regeering ondervonden, en deszelfs handel scheen meer blootelijk toegelaten, dan wel dadelijk gewettigd te zijn. Zulk een bestaan van hetzelfde rustte derhalve op geenen vasten grondslag. Naardien de ongeregelde wijze, waarop deze handel gedreven werd, en het onregtvaardig, somwijlen gruwzaam gedrag der Russische Kooplieden omtrent de bewoners der Amerikaansche eilanden — waaromtrent zich een algemeen gerucht verspreid had — hem gewigtige en gevaarlijke vijanden berokkende, besloot de toenmaals regerende Keizer PAUL, om aan het gezelschap en daarmede tevens

aan

aan den handel een einde te maken. Zonder de bemiddeling van den Heer VAN RESANOFF, die naderhand bestemd werd, om als gezant naar *Japan* te vertrekken, zou de wil van den Keizer zekerlijk uitgevoerd zijn. RESANOFF had de Dochter van den Koopman SCHELICHOFF getrouwd, en met dezelve een aanzienlijk vermogen bekomen, dat geheel in Actiën bestond, wier waarde eeniglijk afhing van den gelukkigen of ongelukkigen uitflag des Amerikaanfchen handels. Door nadrukkelijke betoogen en aanbiedingen, gelukte het hem, den Keizer zoo geheel voor de nieuwelings opgerigte Compagnie in te nemen, dat deze de voorstellen, volgens welke dezelve zou vernietigd worden, ganschelijk verwierp; en haar in het jaar 1790 plegtig erkende, en met aanzienlijke voorregten begiftigde. Het voornaame Kantoor, of de Zetel der Compagnie werd in datzelfde jaar van *Irkutsk* naar *Petersburg* verplaatst; en nu begon deze handel eindelijk een gunstig aanzien te verkrijgen. Men kwam omtrent maatregelen overeen, wier nuttig gevolg derzelver doelmatigheid bewees. Zoo zond de Compagnie b. v. een' Engelsman naar *Amerika*, die Scheepstimmerman en tevens Schipper was. Zij begon hare Officieren van de beste Zeekaarten, Reisbeschrijvingen en van de noodwendigste Instrumenten voor de Zeevaart en de Sterrekunde, benevens van velerlei boeken, die tot deze vakken betrekking hadden, te voorzien.

De tegenwoordige Keizer toonde, terstond na zijne troonsbeklimming, dat hij in de Compagnie

grootelijks belang stelde. Hij zelf nam deel in dezelve, en bewoog door zijn voorbeeld vele Grooten des Rijks, om deelnemers te worden. Het is dus sedert zijne regering, dat de Bestuurders der Compagnie, thans van de voortdoring van 's Keizers bescherming volkomen verzekerd, onder de leiding van den Minister, den Graaf ROMANZOFF, met ijver en met 'er daad werkzaam zijn, om aan dezen zoo lang verwaarloosden handel eene andere gedaante te geven. Eigenaardig moest hunne eerste zorg daarin gelegen zijn, dat zij aan hunne Kolonien, wier bestaan nog zoo nieuw en onzeker was, daar zij in een ter woning zoo ongeschikt, en van alle noodwendigheden gansch ontbloot geweest, bij gemis van onderstand en toevoer, ligtelijk zouden hebben kunnen te gronde gaan, op de goedkoopste en zekerste wijze, het noodige deden toekomen. Tot dit noodige behoorde zelfs het brood; want noch op de *Aleutische* eilanden, noch op de kusten van *Amerika* wordt koren gebouwd. De Etablissementen moesten in een' beteren staat van verdediging gebragt worden, en het was van belang, dat men zorgde, om betere schepen te bouwen, dezelve met goed wand en touwwerk, met goede ankers en kabels, van welke het behoud van een schip zoo dikwijls eeniglijk afhangt, wel te voorzien, en met bekwaame en ervarene Schippers en Matrozen te bemannen. Dit alles kon echter alleen, door eene regtstreeksche gemeenschap ter zee tusschen het Europeesch *Rusland* en de Kolonien, tot stand ge-

gebragt worden. Tot hiertoe had men de Kolonien slechts over *Irkutsk* en *Ochotsk* van noodwendigheden voorzien. De groote afstand en het buitengemeen moeilijke van het vervoeren der waren en levensmiddelen, waartoe jaarlijks meer dan vier duizend paarden gebruikt werden, deden den prijs der waren reeds in *Ochotsk* verbaasend stijgen. Zoo werd bij voorbeeld, in de goedkoopste tijden, een *Pud* Roggenmeel, welke in de oostelijke Provinciën van het Europeesch *Rusland* gewoonlijk slechts eenen halven Roebel kostte, voor acht Roebels; een *Stof* Brandewijn voor twintig, dikwijls zelfs voor veertig en vijftig Roebels, en andere noodwendigheden voor eenen geëvenredigden prijs verkocht. Dikwijls werden deze waren weggeroofd, wanneer zij reeds het grootste gedeelte van den weg waren vervoerd, en slechts een klein gedeelte derzelve kwam te *Ochotsk* aan. Het vervoeren van Ankers en Kabels scheen volstrekt onmogelijk; en daar dezelve nogtans onontbeerlijk waren, moest men dikwijls toevlugt nemen tot middelen, die de schadelijkste gevolgen hadden. De Ankertouwen werden in kleine stukken van zeven tot acht vademen doorgehouden, en te *Ochotsk* weder aan een gehecht. Ook de Ankers voerde men in stukken derwaarts, en smeedde dezelve aldaar te zamen. Zoo bezwaarlijk en kostbaar dit vervoeren naar *Ochotsk* was, even zoo moeilijk en nog onzekerder was het van *Ochotsk* naar de eilanden en naar de kusten van *Amerika*. De ellendige bouwvorden der schepen, de onkun-

de van de meeste schippers, en de voor dergelyk foort van Vaartuigen, gedurende schier het gansche jaar, gevaarvolle togt over den stormachtigen oostelijken Oceaan veroorzaakten, dat 'er jaarlijks altijd schepen en met dezelve de zoo noodzakelijke en kostbaar geworden ladingen verongelukten. Het scheen van daar onverwijd noodig, wilde men dezen handel met grooter voordeel en uitgebreider drijven, dat 'er schepen uit de Oostzee, langs Kaap *Horn*, of langs de Kaap de *Goede Hoop*, naar de noordwestelijke kust van *Amerika* gezonden werden. In het jaar 1803 werd ten dien einde de eerste proef genomen.

Het kan, wel is waar, voor het algemeen van weinig belang zijn, te weten, wie den eersten voorslag tot deze reize gedaan heeft; evenwel zij het mij vergund, met weinige woorden eenige daadzaken optegeven, die het besluit tot deze Expeditie voorafgingen.

Reeds sedert verscheidene jaren, was de zeer beperkte toestand van *Ruslands* werkelijken handel een voorwerp van mijn nadenken geweest; de wensch, om iets tot deszelfs volmaking bij te dragen, was bij mij zeer natuurlijk, schoon ik ook terstond de hoop moest opgeven van denzelfden vervuld te zullen zien; want noch mijne kunde noch mijne betrekking gaf mij eenigen grond, om mij daarmede te vleijen. Gedurende den tijd, welken ik op de Engelsche vloot in de Revolutie-Oorlog van 1793 tot 1799 diende, had het belangerijke van *Engelands* Oost-Indischen en Chinefchen handel mijne opmerkzaamheid

heid tot zich getrokken. Dat ook *Rusland* aan den handel ter Zee op *China* en *Indiën* deel nemen konde, schein mij geheel niet onmogelijk. De meeste Europeesche volken, die Zeehandel drijven, hebben meer of minder deel aan den handel op deze, in allerlei voorbrengfels der natuur, zoo rijke Gewesten; en dezulke, die zich bijzonder op denzelfen hebben toegelegd, zijn ook altijd tot eenen hoogen trap van welvaart geklommen. Dit was het geval eerst met de Portugezen, daarna met de Hollanders en thans met de Engelschen. Het is buiten twijfel, dat ook *Rusland* door eenen handel naar *China* en naar de *Oost-Indiën* voordeel trekken zoude, zonder juist Etablisfementen in die landen te bezitten. Een hoofdbeletfel van dezen handel is het gebrek aan manschappen, geschikt om ter Koopvaardij te varen. De Officieren van de keizerlijke Oorlogsvloot zijn de eenigste, die men daartoe zoude kunnen gebruiken, en zelfs van deze had geene, behalve eenige Engelschen, de Oost-Indische wateren nog ooit bezocht. Ik besloot derhalve, om naar de *Indiën* te gaan. De Graaf WORONZOFF, Rusfisch Gezant in *Engeland*, verschaftte mij daartoe terstond gelegenheid, en in het begin van het jaar 1797 zeilde ik met een Engelsch Linieschip naar de Kaap de *Goede Hoop*, en van daar met een Fregat naar de *Indiën*. Een jaar bragt ik hier door, en ging toen met een Koopvaardijfchip, omdat ik met een Oorlogfchip niet gaan konde, van daar naar *China*, om de zoo gevaarlijke Chineesche zee te leeren kennen.

Tot

Tot hiertoe waren mijne gedachten alleenlijk op den handel van het Europeesch *Rusland* op *China* gevestigd. Eene toevalligheid gaf aan mijne beschouwing van dit onderwerp eene andere rigting; en deze toevalligheid mag ik als de oorzaak beschouwen der tweede reize, die ik ondernomen heb. Gedurende mijn verblijf in *Canton* in het jaar 1798 en 1799, kwam een klein vaartuig van omtrent 100 tonnen, dat door eenen Engelsman gevoerd werd, van de noordwest-kust van *Amerika* te *Canton* aan. Het was te *Macao* uitgerust, en slechts vijf maanden afwezig geweest. De lading, welke het medebragt, en eeniglijk uit Pelterijen bestond, werd voor 60000 Piasters verkocht. Ik wist, dat mijne Landslieden eenen gewigtigen handel in pelswerk, van de oostelijke eilanden des oostelijken Oceans, en van de Amerikaansche kusten, met *China* dreven, en dat zij die waren eerst naar *Ochotsk* moesten brengen, om dezelve van daar naar *Kiachta* te verzenden; waartoe een tijd van twee jaren, en dikwijls nog langer vereischt werd. Het was mij tevens bekend, dat 'er jaarlijks verscheidene schepen met rijke ladingen op den oostelijken Oceaan verongelukten. Hierom schein het mij toe, dat het oneindig voordeelijker zoude zijn, indien de Russen hunne pelterijen, van hunne bezittingen, op de eilanden, of op de Amerikaansche kust gelegen, regelregt naar *Canton* konden brengen. Deze gedachte, hoe weinig beduidende op zich zelve, kwam mij echter klaar en gewigtig voor, indien zij bij de deel-

ne-

nemers aan den Pelshandel in *Rusland* nog niet was opgekomen; en ik nam voor, om bij mijne terugkomst in mijn Vaderland, betrekkelijk deze zaak aanstonds de noodige voorslagen te doen. Gedurende mijne terugreize van *China*, stelde ik eene Memorie op, die ik aan den toenmaligen Minister van Koophandel, den Heer VAN SOIMONOFF wilde overgeven, van wiens kunde in zaken den handel betreffende, en goede genegenheid, om alle ondernemingen te begunstigen, die den Staat voordeel konden aanbrengen, ik veel gehoord had. In deze Memorie stelde ik met nadruk de voordeelen voor oogen, waarvan *Rusland*, als het ware afstand doet, indien het de Buitenlanders in het gerust bezit van zijn dadelijken handel laat blijven; en ik trachtte de gewone tegenwerpingen, te wederleggen. Daarenboven uitte ik mijne gedachten, om op de beste wijze de zwarigheden uit den weg te ruimen, die in het bekomen van Officieren en Matrozen voor de Koopvaardijvaart gelegen zijn. Ik stelde voor, om bij de 600 jongelieden, die in het Kadetten-school voor de Zeevaart worden onderwezen, en die alle van adel zijn, nog 100 te voegen, die niet tot den adel behooren, en die wel eniglijk voor de Koopvaardijvaart, maar nogtans op gelijken voet met de Adelijke, fatsoenlijk moesten opgevoed en behoorlijk onderwezen worden. Naar het mij voorkomt, zou het niet kunnen missen, of uit jongelieden, die in het wetenschappelijke van hun vak onderwezen waren, moesten, bij de ondervinding, die zij

op

op hunne reizen met de Koopvaardijfchepen zouden opdoen, zeer goede Zeelieden gevormd worden. Met name gaf ik den raad, om de Kapiteins van de Oorlogfchepen op de Scheepsjongens opmerkzaam te maken, en hun aantemanen, om dezelve ter verdere opvoeding in dit Korps aan te bevelen. Op deze wijze zouden welligt de verdienstelijkfte mannen voor hun Vaderland worden opgekweekt. Een COOK, een BOUGAINVILLE, een NELSON zouden nooit dat voor hun Vaderland geworden zijn, wat zij met 'er daad waren, hadden alleen hunne afkomst in aanmerking genomen. Ik gaf dan eene korte fchetfe van den Rusfifchen Pelshandel; ftelde alle de hinderniffen voor, welke de ondernemende lieden, die denzelfen drijven, en die door geene gevaren afgeshrikt worden, hadden te overwinnen; en toonde tevens aan, welke voordeelen 'er voor *Rusland* zouden ontftaan, indien deze handel flechts eenigermate door de Regering onderfteund wierd. Om dit oogmerk te bereiken, floeg ik voor, dat men twee fchepen, met alle de noodige zaken tot het bouwen en uitrusten van fchepen beladen, van *Cronftadt* naar de *Aleutifche* eilanden en naar *Amerika* zoude-zenden, en dat men deze fchepen met bekwame Scheepstimmerlieden, Handwerkslieden van allerlei foort en met eenen Leermeester in de Stuurmanskunst, gelijk mede met Zeekaarten, Boeken en Werktuigen voor de Zeevaart en Sterrekundige waarnemingen behoorlijk zoude voorzien. Met één woord, dat men die Kooplieden zou in staat ftel-

stellen, om in hunne Kolonien goede schepen te bouwen, welke zij met geschikte personen konden bemannen (*). Op deze, aldaar te bouwene schepen, moesten zij hunne Pelterijen terstond naar

(*) De zwarigheden, om in *Amerika*, op de Elanden of te *Ochotsk* schepen te bouwen, zijn evenwel te groot, gelijk ik door latere ondervinding geleerd heb, zelfs wanneer men de noodige bouwstoffen regelregt uit *Rusland* te scheep derwaarts voert, dan dat ik het niet geschikter en voordeelijker zou achten, om kleine schepen, ten behoeve van den Handel in die wateren, onmiddellijk uit de havens der Oostzee derwaarts te zenden. De vracht van de waren, welke in die schepen konden geladen worden, zou de kosten ter uitrusting van dezelve rijkelijk vergoeden. Deze Expeditien zouden te gelijk dit groote voordeel aanbrengeu, dat de Zeelieden, die zich op deze lange reize oefenen konden, voor de zekerheid van de Compagnies-schepen van uitstekenden dienst zouden zijn, op eene plaats, waar men aan goede Matrozen zooveel gebrek heeft, en onwetende Pelsjagers, of volk van allerlei soort zee bouwen. In het algemeen komt het mij voor, dat eene onafgebrokene gemeenschap tuschen de Europeesche havens van *Rusland* en de Amerikaansche Kolonien, alsmede de handel op *Canton*, de eenige middelen zijn, om den handel der Amerikaansche Compagnie in *Rusland* in bloei te brengen, indien de Regering het voor noodzakelijk mogt achten, om de Etablissements aan de Noordwestelijke kust van *Amerika* te bewaren, en het stelsel van eenen dadelijken handel in het algemeen zal staande gehouden worden. Bij elke onderneming van de zijde der Amerikaansche Compagnie, moest evenwel noodzakelijk eene nieuwe organisatie van dit Gezelschap vooraf plaats hebben.

naar *Canton* verzenden, zonder nogtans den handel met de Chinezen over *Kiachta* geheel aftebreken. Het geld, dat door het verkoopen der Pelterijen in *Canton* gemaakt werd, moest besteed worden, om Chineefche waren in te koopen; die men met fchepen, welke eeniglijk tot dit oogmerk uit de havens der Oostzee naar *Canton* waren uitgerust, of ook met dezelfde vaartuigen, welke met Pelterijen uit de Kolonien aldaar gekomen waren, naar *Rusland* konde vervoeren. In gevälle, dat deze fchepen geene volkomene lading hadden, zouden zij op hunne terugreize te *Manilla*, of te *Batavia*, of aan de kusten van de *Indiën* kunnen binnen loopen, om daar verder waren intenemen, die zekerlijk in *Rusland* met groot gewin zouden verkocht worden. Op deze wijze zou de noodzakelijkheid ophouden; om jaarlijks groote fommen aan *Engeland*, *Zweden* en *Denemarken* voor Oost-Indifche en Chineefche waren te betalen; en men zou eerlang zelfs in staat zijn, om het noordelijk *Duitschland* met deze waren, voor eenen veel lageren prijs, te voorzien, dan de Engelfchen, Denen of Zweden, dit vermogen; omdat derzelve uitrustingen veel kostbaarder dan die der Rusfen zijn, en zij dezen handel, voor het grootste gedeelte, alleen met baren gelde kunnen drijven. Het konde niet misfen, of de Amerikaanfche Compagnie in *Rusland* zou, binnen weinig jaren, zoo gewigtig worden, dat de kleine Oost-Indifche Compagniefchappen in *Europa* spoedig voor haar zouden moeten onderdoen. — Dit was

was zoo hoofdzakelijk de inhoud van mijne Memorie.

Nauwelijks was ik in *Rusland* aangekomen, of ik wilde dezelve, in eigen' persoon, aan den Voorzitter van het Collegie van Koophandel, den Heer VAN SOIMONOFF overgeven. Het verlof, om naar *Petersburg* te komen, kon mij echter niet verleend worden. Intusschen kreeg de Heer VAN SOIMONOFF; de kundigste Minister van Koophandel, dien *Rusland* tot dus verre ooit gezien had, zijn ontslag, en de Vorst GAGARIN volgde hem op. Desnietteenstaande was ik voornemens, om aan den Heer VAN SOIMONOFF mijne Memorie overtegeven, daar ik mij overtuigd hield, dat hij nog invloed genoeg zoude hebben, om krachtdadig medetewerken; dat mijne voorlagen ter uitvoer werden gebragt; indien dezelve namelijk met zijne denkbeelden overeenkwamen. Maar hij verliet *Petersburg* en stierf kort daarna te *Moskau*. De Graaf KUSCHELEFF was des tijds Minister van de Zeezaken; ik besloot, om aan hem mijne Mémorie overtegeven; daar ik echter niet persoonlijk aan hem kon voorgesteld worden, liet ik een kort uittreksel van dezelve hem ter hand komen. Maar het antwoord, dat hij mij deed geven, benam mij alle hoop op de uitvoering van mijn plan. De moeite, welke ik aanwendde, om particulieren voor zulk eene onderneming belangstelling in te boezemen, was al mede vruchteloos. Mogelijk echter zou zij het niet gebleven zijn; indien ik verlof had kunnen bekomen, om mij

eenigen tijd te *Petersburg* optehouden. Eindelijk kwam de tegenwoordige Keizer op den troon. De Admiraal MORDWINOFF kreeg kort daarop de Portefeuille van het Ministerie van Zeezaken. Bij deze verandering begon mijne hoop op nieuw te herleven; ik verzuimde geen' tijd, om mijne Memorie in orde te brengen, en geheel omte werken. Een tweejarig verblijf in *Rusland* had mij omtrent vele dingen meer licht gegeven; nogtans bleef het wezenlijke onveranderd. In Januarij 1802 zond ik dezelve naar den Admiraal. In het begin was ik omtrent derzelver lot onzeker; in de maand Mei kreeg ik evenwel tot antwoord, dat mijn opstel volkomen zijne goedkeuring wegdroeg, en dat hij van de eerste gelegenheid gebruik zou maken, om de voorstellen, in hetzelfde vervat, ter uitvoer te brengen. Hij had het geschrift aan den Graaf ROMANZOFF, den tegenwoordigen Kanselier van het Rijk, die den Vorst GAGARIN als Minister van Koophandel was opgevolgd, medegedeeld. Ook deze keurde het goed, en de voorgeslagene maatregelen, die het behelsde, ter bevordering van onzen Amerikaanschen Koophandel, wekten bij hem eene levendige deelneming. En waarlijk, het was ook door zulk een' ijver, als de Graaf ROMANZOFF en de Admiraal MORDWINOFF in dezen betoond hebben, alleen mogelijk, om eene onderneming van dien aard zoo spoedig ten uitvoer te brengen; daar dezelve toch, van wege hare nieuwhed, veel tegenspraak en vele hindernissen moest ontmoeten. Ik acht het pligtmatig,

tig, om hier met name van Zijne Doorluchtigheid, den Graaf ROMANZOFF gewag te maken, naardien het hoofdzakelijk aan hem moet toegeschreven worden, dat, toen men tot de voorgeslagene reis besloten had, dezelve nu ook met 'er daad werd volbragt; ook verflaauwden zijn ijver en zijne deelneming van het begin tot het einde derzelve niet. Bij onze terugkomst was hij het, die bij Zijne Keizerlijke Majesteit de belooningen bewerkte, welke op eene, onzen Monarch alleen eigene wijze, zoo grootmoedig aan allen werden toegedeeld, die aan deze reis deel genomen hadden (*). Het zij mij vergund, om hier uit mijn' naam en uit naam van alle mijne onderhoorigen, hem daarvoor openlijk te danken; gelijk ik ook met geene mindere dank-erkenntenis het gunstige bevel van den Keizer vermeld, om de Geschiedenis dezer Reize op kosten van het Hooge Kabinet te laten drukken.

Na-

(*) Alle de Officieren aan boord van beide schepen werden een' graad in rang verhoogd. De Kapiteinen van de *Nadeshda* en *Neva* kregen de *Wolodimer-Orde* van de 3de klasfe en voor hun geheele leven een jaarlijksch pensioen van 3000 Rbl. De Luitenants en de eerste Geneesheeren een van 1000 Rbl. De pensioenen der overige Officieren waren naar hunne soldij geëvenredigd. De Geleerden, die de Expeditie hadden medegedaan, kregen voor hun geheele leven een jaarlijksch inkomen van 300 Dukaten. De Gemeenen bekwamen, behalve een jaarlijksch pensioen van 50-75 Rbl., het verlof, indien zij het verkozen, den dienst te verlaten.

Nadat nu de beide Ministers, de Graaf VAN ROMANZOFF en de Admiraal MORDWINOFF, tot de uitvoering van mijn plan besloten hadden, werd een bericht daarvan aan Zijne Keizerlijke Majesteit overhandigd, en Hij verzocht, om mij naar *Petersburg* te laten komen. Dit gebeurde in Julij, wanneer de Admiraal MORDWINOFF mij terstond te kennen gaf, dat de Keizer mij bestemd had, om het door mij ontworpen plan zelf uittevoeren (*). Ik stond niet weinig verbaasd, toen ik dit hoorde; want in der daad, ik had reeds bijna de hoop opgegeven; dat mijne

(*) In den Zomer van ditzelfde jaar, was een Engelsman, die te *Hamburg* zich gevestigd had, met name M'MEISTER, te *Petersburg* gekomen, om zijn dienst aan de Amerikaansche Compagnie aan te bieden. Hij bood zich aan, om een Schip met Waren voor hare Kolonien naar *Amerika* te brengen; hij begeerde, daar hij ook Scheepstimmerman was, dat het bouwen der Compagnie-schepen in *Amerika* aan hem zou worden toevertrouwd; ook maakte hij een plan, om op het *Kurilische* Eiland *Urup* een Etablissement aan te leggen, hetwelk hij beloofde verscheidene jaren zelf te zullen besturen; om aldaar den Walvisch-vangst in te voeren: een voorslag, welke des tijds de Amerikaansche Compagnie zeer bezig hield. Na lange onderhandelingen met de Directeuren der Compagnie, keerde hij in den herfst, onverrigter zake, naar *Hamburg* terug. Het lijdt geen twijfel, of deze Engelsman zou voor de Compagnie zeer nütig geworden zijn. Hij scheep een' ondernemenden geest te bezitten, een bekwaam Zeevaarder en een Man van goede beginselen te zijn.

voorslagen ten uitvoer zouden gebragt worden, en ik verwachtte niets minder, dan dat men mij daartoe verkiezen zoude. Ook was het thans bezwaarlijk voor mij geworden, om aan die keuze te voldoen. Eene beminnelijke Echtgenootte had mij eerst sedert eenige maanden tot den gelukkigsten Man gemaakt, en ik hoopte eerlang Vader te zullen worden. De vervulling van alle andere wenschen had mij niet gelukkiger kunnen maken. Mijn toestand was onafhankelijk, en ik was juis voornemens, om den dienst geheel te verlaten, om stil en gerust, onder het genot van ongestoord huisfelijk geluk, mijne dagen doortebrengeu. Dit geluk zoude ik vaarwel zeggen! Mijn gevoel hield mij terug, om het voor mij zoo eervol bevel, dat mij opgedragen werd, aantenemen. Doch de Minister verklaarde mij, dat men 'er op rekende, dat ik het niet afslaan zoude, en dat mijn plan onuitgevoerd zou blijven, indien ik weigeren mogt, de door mij voorgestelde reis te ondernemen. Ik was aan mijn Vaderland een offer schuldig, en ik bragt hetzelfde. Ik besloot tot de reis, en stortte daardoor een' jarenlangen kommer en lijden over het leven van mijne ongelukkige Echtgenootte. Duizendmalen heb ik daarover mij verwijtingen gedaan. Konde ik ongevoelig blijven bij de tranen van eene teeder beminde Wederhelft, die ik twaalf maanden lang dagelijks zag vloeijen? De bewustheid, van voor mijn Vaderland nuttig te kunnen zijn, dat altijd het doel mijner wenschen geweest was, deed mij standvastig bij mijn

besluit volharden. De hoop, van de reis gelukkig te zullen voleindigen, beurde mij op, en ik maakte een begin, om de voorbereidselen tot dezelve in gereedheid te brengen.

s geluk-
o, en ik
tot de-

REIZE OM DE WERELD.

REI-

I
d
b
v
a
k
z
i
n
d
i
d
k
v
w
p
k
k
h
f
u
h
w
e
z

E E R S T E H O O F D D E E L .

Toerusting en tot de Reis.

Het was op den zevenden van Augustus 1802, dat ik tot Bevelhebber benoemd werd van de beide schepen, welke naar de Noordwest-kust van *Amerika* zouden gezonden worden. Zoo aangenaam de geestdrift voor mij was, met welke men voor deze Expeditie scheen bezielde te zijn, zoo groot was mijne verbaasdheid, toen ik vernam, dat ik nog in dat zelfde jaar zou moeten vertrekken. Ik achtte dit onmogelijk, daar zelfs de schepen nog ontbraken, ten minste in *Rusland* niet voor handen waren. Men wilde de lading naar *Hamburg* zenden, aldaar de schepen koopen, en de 1ve in October van daar laten vertrekken. Deze spoed, bij de uitrusting, waarbij de voorzigtigste keuze in het aankoo- pen van de schepen zoowel, als het gebruik ma- ken van de gunstigste jaargetijden voor alle de klimaten, die wij moesten doorreizen, van het hoogste belang was, scheen mij toe, geenszins ge- schikt te zijn, om zich van eenen gelukkigen uitflag dezer onderneming verzekerd te mogen houden. Op een schriftelijk voorstel, in het- welk ik de nadeelen van deze overhaasting uit een zette, werd het vertrek tot den volgenden zomer verschoven.

De keuze van den Kapitein, die onder mij over

het andere fchip het bevel zoude voeren, had men aan mij overgelaten. Onze reis zou van eenen langen duur zijn, en had eene gemengde beftemming; en fchoon zij door Militairen zou volbragt worden, en tot een wetenfchappelijk doel was verordend, moest zij echter voornamelijk den Koophandel dienftig zijn; zij vereifchte ook, behalve de gewone waarneming van den dienft, eene verhevene wijze van denken en eene verloochening van perfoonlijk belang; en het was om dit alles, dat ik mijne keuze op eenen Man moest laten vallen, wiens genegenheid, buigzaamheid en onbaatzuchtigheid in alle omftandigheden aan zich zelve gelijk bleven, Zulk eenen Man meende ik in den Kapitein-Luitenant LISIANSKOY gevonden te hebben, die, gedurende den laatften Omwentelings-oorlog, met mij op de Engelsche Vloot in *Amerika* en in de *Ooft-Indiën* gediend, en getoond had, dat hij een bekwaam Zee-Officier was.

Daar het gelukkig flagen van deze reize voornamelijk van de deugdelijkheid der fchepen zoude afhangen, was het noodzakelijk, om bij derzelve inkoop met de grootfte voorzigtigheid te werk te gaan. De Kapitein-Luitenant LISIANSKOY, en met hem de Scheepstimmerman RASUMOFF, een Jongman van goede bekwaamheden, reisden in September met dit oogmerk naar *Hamburg*. Zij vonden daar, ondanks de ftellige verzekering van 'er te zullen klaar raken, geene fchepen, die voor deze reize gefchikt en deugdelijk genoeg waren; en zonder dus veel tijd te ver-

verliezen, reisden zij terstond naar *Londen*, de eenige plaats, waar men met grond verwachten mogt, goede schepen te zullen kunnen koopen. Ook daar maakte de voorzigtigheid, om geene te onbedachten handel te doen, de zaak niet veel gemakkelijker; en eerst in Februarij van het jaar 1803, kwam het berigt in *Petersburg*, dat twee schepen, het een van 450 tonnen, drie jaren oud, en het ander 370 tonnen, 15 maanden oud, voor 17000 Ponden Sterling waren gekocht. De reparatie van beide schepen zou nog 5000 ponden bedragen. Het eerste van deze vaartuigen werd *Nadeshda* of de Hoop, het tweede *Newa* genoemd.

In Januarij 1803 verliet ik *Reval*, de gewone plaats mijns verblijfs, en reisde naar *Petersburg*, om bij de uitrusting en het aanschaffen van de noodwendigste zaken tegenwoordig te zijn. Mijne Vrouw vergezelde mij; maar het achterlaten van onzen jongen Zoon was voor haar een bittere voorïmaak van eene aanstaande nog smartelijker scheiding. Ik was niet lang in de Hoofdstad geweest, toen aan het plan mijner reize, een geheel nieuw ontwerp werd verbonden; namelijk een Gezantschap naar *Japan*. Reeds in het jaar 1792, was onder de Regering van CATHARINA II zulk een Gezantschap ondernomen, dat door den Keizer van *Japan*, tegen verwachting, wel onthaald werd, en de schriftelijke vergunning terugbragt, dat jaarlijksch één Rusfisch schip naar *Nangasaky* komen mogt, om aldaar Koophandel te doen; maar alleen naar *Nanga-*
sa-

saky, en ongewapend, indien het niet als vijandig wilde beschouwd worden. Het niet volkomen slagen van deze zending schreef men toe aan eenige mislagen, en wel voornamelijk aan de weinige pracht, waarmede het Gezantschap was uitgevoerd. De brief aan den Keizer van *Japan*, was niet door de Keizerin zelve, maar door haren Stedehouder in *Siberien* geschreven geweest, dat den trotschen Monarch van *Japan* zeer gestooten had. Men was niet te *Nangasaky* binnengeloopen, hetwelk nogtans de eenige plaats in het Japanfche rijk is, die voor buitenlandsche schepen openstaat; maar in een' haven aan de kust van *Jesso*. De Gezant LAXMAN was geen Hoveling, daarbij van te lagen rang en van te eenvoudige manieren, om bij eene achterdochtige natie, die naar het oordeel der Europeërs meer op uitwendige vertooning, dan op innerlijke waarde ziet, een' levendigen indruk te maken. Tien jaren waren 'er verloop, zonder dat men van de vergunning des Japanfchen Keizers gebruik gemaakt had. De uitbreiding van den Russifchen handel onder de Regering van ALEXANDER I, scheen eene nadere verbintenis met de Oostelijke Rijken noodzakelijk te maken, en men besloot, om een nieuw Gezantschap naar *Japan* te zenden, bij hetwelk de voorgaande mislagen zouden vermijd worden. Daar men in eene bijeenkomst (*), welke over dit onder-

(*) Deze bijeenkomst woonden bij: de Minister van Koophandel Graaf ROMANZOFF, de Minister der Marine,

derwerp gehouden werd, de aanmerking maakte, dat de terugkomst van de schepen, door dat Gezantschap, wel een geheel jaar zoude vertraagd worden, waardoor natuurlijk de voordeelen van den Handel moesten verminderen, besloot de Keizer, het schip, dat voor het Gezantschap bestemd zou worden, geheel voor zijne rekening te nemen; terwijl hij tevens aan de Amerikaansche Compagnie de vrijheid gaf, om in dat schip zoo vele waren te laden, als het gevoegelijk bergen konde; eene vergunning, welke de Compagnie voor elk ander verlies rijkelijk schadeloos stelde. Naardien 'er nu slechts één schip te *Nangasaky* komen mogt, zouden de schepen bij de *Sandwich-Eilanden* van elkander scheiden: de *Nadeshda* zou met het Gezantschap, dat men meende, binnen een paar maanden te zullen afloopen, naar *Japan*, en van daar tegen den winter naar *Kamtchatka* of naar *Kodiak* vertrekken; maar de *Newa* moest zich regtstreeks naar de Koloniën in *Amerika* begeven en in *Kodiak* overwinteren. In den zomer van het volgende jaar, zouden dan de beide schepen, ingevolge het eerste plan, na de lading te hebben ingenomen, naar *Canton* zeilen, en van daar naar *Rusland* terugkeeren.

Tot Buitengewonen Gezant aan het Japanfche Hof
ne, de Admiraal TŒCHTSCHAGOFF, die sedert eenige maanden den Admiraal MORDWINOFF was opgevolgd; de Heer VAN RESANOFF en de Directeuren der Amerikaansche Compagnie.

Hof werd nu de Heer VAN RESANOFF, van wien ik in de Inleiding reeds melding maakte, verkooren, en terstond daarna door den Keizer met de *St. Andries-Orde* en met den titel van Kamerheer vereerd. Prachtige geschenken werden in gereedheid gebragt, om de gunst van den Monarch en van deszelfs Minister te winnen; en om dit des te zekerder te bewerken, zouden van de Japanneezen, die in het jaar 1796 op de *Aleutische* Eilanden gestrand waren, en sedert 1797 zich te *Irkutsk* bevonden, dezulke naar *Japan* teruggebragt worden, die den Christelijken godsdienst niet hadden omhelsd, en hun Vaderland verlangden wedertezien. Ook werd aan den Gezant vergund, om eenige Jongelieden van destigen stande als Cavaliers van het Gezantschap medetenemen, ter vergrooting van zijn gevolg. Het aannemen van eene menigte Jongelingen, die alleenlijk tot vermaak, op kosten van de Regering, de reis zouden mededoen, deed bij mij den wensch geboren worden, om de bekrompene ruimte van mijn schip liever met de zoodanige te vullen, die iets konden bijdragen ter vermeerdering en uitbreiding der wetenschappen. Daar wij ons het meest op het Zuidelijk halfond zouden ophouden, en de Algemeene Natuurkunde een belangrijk voorwerp van onderzoek was, zoufcheen een Sterrekundige op onze reize zeer nuttige werkzaamheden te zullen kunnen vinden. Reeds in den voorgaanden herfst, was een Man, die door vroegere schriften als Geleerde met roem bekend is, de Hofraad TILESUS van *Leipzig*,

zig
den
Be
Tv
te
mo
sch
om
ku
Ro
de
sto
ber
die
Dr
het
vo
Lee
hier
een
ik
tot
C
de
haa
dat
wer
dien
reis
Na
was
gela

zig, voor het vak der Natuurlijke Historie door den Graaf VAN MANTEUFEL, die zich toen te *Berlijn* bevond, tot deze Expeditie beroepen. Twee Schilders van de Akademie der Kunsten te *Petersburg* zouden ons vergezellen; de een moest evenwel, uit gebrek van ruimte op het schip, achterblijven. Ik waagde het derhalve, om 'er op te dringen, dat 'er ook een Sterrekundige zoude aangesteld worden. De Graaf ROMANZOFF, die met een' loffelijken ijver voor de wetenschappen is bezielde, schreef daarom terstond aan den beroemden Directeur van het Seeburgsche Observatorium, den Baron VAN ZACH, die kort daarna een' van zijne leerlingen, Dr. HORNER, een' Zwitser van geboorte, tot het waarnemen van den post van Sterrekundige voorloeg. Het zij mij vergund, den waardigen Leermeester van dien bekwamen Sterrekundige hier openlijk mijnen dank te betuigen, omdat hij eenen zoo uitmuntenden man, wiens vriendschap ik altijd op den hoogsten prijs zal stellen, mij tot gezelschap en reisgenoot uitgekozen heeft.

Op den 5 Julij kwamen de schepen, die voor de reis bestemd waren, te *Cronstadt* aan; ik haastte mij, om ze te bezigtigen, en ik vond, dat beide, zoowel wat derzelver bouw, als inwendige inrigting betreft, zeer goed waren. Naardien de Gezant met zijn vrij talrijk gevolg de reis op mijn schip doen wilde, verkoos ik de *Nadeshda*, dat het grootste der beide schepen was. In weerwil van de reparatie, die in *Engeland* had plaats gehad, vond ik mij genoodzaakt,

zaakt, om twee der oude masten, alsmede al het touwwerk van het schip te laten vernieuwen. Dit kostte ons veel tijd en arbeid; en zonder de vriendelijke ondersteuning, welke mij door den Admiraal Mäsoedoff, den toenmaligen Kapitein van Port, en diens medehulp, den Kapitein Bütschenskov, met aanhoudende opmerkzaamheid bewezen werd, zouden wij niet in staat geweest zijn, om zelfs gedurende den langen tijd, dien wij te *Cronstadt* moesten doorbrengen, onzen arbeid geheel afte doen. Het is niet meer dan pligt, dat ik aan beide deze Mannen hier openlijk mijnen dank betuige.

Op den 6 Julij kon ik bevel geven, om beide schepen op de reede te brengen, in de verwachting van binnen weinige dagen te zullen kunnen afzeilen; te voren hadden wij evenwel nog het geluk, van Zijne Majesteit, den Keizer in *Cronstadt* te zien. Het oogmerk van des Vorsten komste was alleen, het in oogenfchouw nemen van de twee schepen, die voor de eerstemaal de Rusfische vlag rondsom de wereld zouden voeren: eene gebeurtenis, welke na honderd jaren van *Ruslands* beschaving voor de Regering van ALEXANDER bewaard gebleven was. De Keizer begaf zich terftond aan boord van beide schepen, zoodra hij uit de sloep aan land gestapt was. Hij bezag alles met de grootste opmerkzaamheid, en betuigde zijne tevredenheid zoowel over de schepen, als over de voorwerpen van verschillenden aard; die voor de reize uit *Engeland* waren medegebragt, hij sprak met de Bevel-

ve
eer
op
bij
mij
die
mij
wa
nan
Vro
lijk
van
was
ged
mij
gun
waa
de,
aan
nam
f hi
D
lijk
bez
noo
vol
Hie
zien
het
C
nenk

velhebbers van beide schepen, en aanschouwde eenigen tijd, met veel genoegen, den arbeid, die op de schepen voortgezet werd. Ik achtte mij bijzonder gelukkig, gelegenheid te hebben, om mijn dankbaar hart uittefloeren, en den Keizer die gewaarwordingen te openbaren, welke bij mij, die zoo buitengemeen door hem begunstigd was, niet dan natuurlijk konden zijn. Hij was namelijk zoo gunstig geweest, om aan mijne Vrouw de inkomsten van een Landgoed, die jaarlijksch 1500 Roebels bedroegen, voor den tijd van twaalf jaren toetewijzen, ten einde mij — dus was de uitdrukking van den gevoeligen Vorst — gedurende mijne afwezigheid, ten aanzien van mijne Familie volkomen gerust te stellen: eene gunst, die mij verraste, en daarom te meer waarde voor mij had, omdat zij ten bewijze diende, dat de Keizer gevoelde, dat eene weldaad aan mijne Vrouw bewezen, mij oneindig aangenamer zijn moest, dan die aan mijzelven was geschied.

De Kapitein-Luitenant LISIANSKOÏ, die, gelijk reeds gezegd is, het koopen der schepen had bezorgd, had tevens beide voorzien van die noodwendigheden, welke op eene zoo lange reize volstrekt onontbeerlijk mogen geacht worden. Hiertoe behoorde, onder andere zaken, een aanzienlijke voorraad van de beste middelen tegen het Scorbut (*) en velerlei geneesmiddelen, van (*) Als Bouillon-Kockjes, Moutwijn, Tinctuur van Denknoppen, gedroogde Wijnmoer en Mostert.

welke de Arts van mijn schip, de Heer ESPENBERG, eene lijst naar *Engeland* aan hem gezonden had. Ik had zes Zee-Horologies, benevens een' genoegzamen voorraad van Sterrekundige Werktuigen besteld. Vier van de Horologies waren van ARNOLD en twee van PENNINGTON, die ik terstond naar *Petersburg* bragt, en aan mijnen waardigen Vriend SCHUBERT, Lid van de Akademie aldaar, overgaf. Deze nam het regelen van derzelve gang met de grootste bereidwilligheid op zich. De moeite, die hij daaraan besteedde, verdient te meer mijne dankerkentenis, daar de tijd van eenen Man zeer kostbaar is, die de wereld met zulke uitmuntende schriften over eene der voortreffelijkste wetenschappen verrijkt heeft. De Sterrekundige werktuigen waren alle van TROUGHTON. Voor ieder schip bestonden: zij in een' Cirkel van BORDA (*circle de reflexion*) van twaalf duimen middellijs, met een' Mendozaschen Flijng-Nonius, benevens een voetstuk; twee Sextanten van tien duimen, twee Artificiële Horizonten, eene Theodolit, twee Azimuths-Kompassen, een' Zee-Barometer, een' Hygrometer, eenige Thermometers, en een' Artificiële Magneet. Een Inclinatorium en een' Achromatischen Kijker van drie voeten, om aan land de conjuncties der Planeeten en de verduistering der Wachters waartenemen, had TROUGHTON mij niet gezonden, hoewel ik beide ontboden had; dit gebrek werd evenwel in *Engeland* vergoed. De Werktuigen, die Dr. HORNER uit *Hamburg* medebragt, en die hij naderhand nog

in
dra
een
gel
Ee
den
ver
ser.
wie
de
voe
rizo
Pas
van
Bro
The
die
wijs
de
te
Tso
Rus
was
TON
Een
mete
Een
een
vul
de
aan
mee

in

in *Engeland* kocht, waren de volgende. Een draagbaar Transit-Instrument, verbonden met een' Cirkel, om de hoogte te meten. Een Spiegel-Sextant van tien duimen van TROUGHTON. Een Sekondeteller. Een Slinger-apparatus van den Heer VAN ZACH, loopende op twee zilveren kegels, met een Micrometrischen Stangpaffer. Een andere Apparatus met een' Slinger, wiens beweging bij elke luchtsgefeldheid dezelfde blijft. Een Quadrant van ADAMS van $1\frac{1}{2}$ voet Radius, met 90 en 96 verdeelingen die horizontaal en verticaal gesteld kon worden. Een Pasfagie-Instrument van 3 voeten brandpunt, van TROUGHTON. Een Slinger-Horologie van BROOKBANKS, met een' houten Slinger. Een Thermometer volgens de uitvinding van SIX, die een' verlopen graad van hitte en koude aanwijst, als een bijvoegfel tot een werktuig, om de Temperatuur van het zeewater in de diepte te onderzoeken, dat mij door den Admiraal TSCITSCHAGOFF bezorgd werd, en door een' Rusfischen Kunstenaar SCHESCHURIN gemaakt was. Een draagbare Barometer van TROUGHTON. Een Electrometer volgens DE SAUSSURE. Een Hygrometer volgens DE LUC. Een Araömeter van TROUGHTON. Twee Meettafeltjes. Eene voortreffelijke verzameling van Zeekaarten en eene zeer uitgezochte Bibliotheek. Dit alles vervulde, ten dezen opzigte, mijne wenschen. Maar de grootste schat, dien wij bezaten, en dien wij aan den zeer lofwaardigen ijver voor het algemeene nut van den Baron VAN ZACH te danken

hadden, bestond in een net en zuiver affchrift van de Maanstafelen van BURG, die den, door den Eersten Consul verdubbelden prijs van het Nationaal Instituut van *Frankrijk* hadden weggedragen. Het viel onze Expeditie ten deel, om het eerste gebruik van deze Tafelen te maken, die tot April dezes jaars verbeterd waren. Derselver verwonderlijke naauwkeurigheid stelde ons in staat, om onze Lengte tot op weinige minuten na zonder fout te vinden. Terwijl de Ephemeriden, die volgens de Maans-tafelen van MASON bij de beste waarnemingen berekend waren, ons dikwijls een' halven graad deden misfen.

Ik acht het niet geheel overbodig, om hier ook het een en ander omtrent de uitrusting van onze schepen te zeggen; omdat zij de eerste was, welke van deze foort in *Rusland* werd gereed gemaakt: daarom ook verdient menige bijzonderheid, schoon voor alle lezers niet even belangrijk, nochtans gemeld te worden.

Men had de keus der Manschappen geheel aan mij overgelaten; en het was mij daarom niet moeilijk dezelve, volkomen naar mijnen wensch te bepalen. Tot mijn' Eersten Luitenant verkoos ik den Ridder RATMANOFF. Tien jaren lang had hij in dezen rang gediend, en gedurende dien tijd was hij doorgaans zelf Bevelhebber van een Oorlogschip geweest. In den laatsten oorlog met *Frankrijk* had hij, door zijn' moed en werkzaam ijver, zich zoo voordeelig doen kennen, dat hij met de *St. Anna*-Orde van den tweeden rang vereerd werd. Mijn Tweede Luitenant was de

de Heer VAN ROMBERG, met wien ik in het jaar 1801, op het Fregat *Narva*, van hetwelk ik Bevelhebber was, had gediend, en wiens bekwaamheid ik kende. De naam van mijn' Derden Luitenant was GOLOWATSCHOFF, wien ik voor de reis bestemd had, zonder hem vooraf gezien te hebben. Hij werd algemeen geprezen, en tot op het ongelukkige voorval, dat op onze terugreize te *St. Helena* plaatse vond, had ik geene reden, om mij over mijne keuze te beklagen. Een zeker Heer VAN LÖWENSTERN was de Vierde Luitenant. Deze had sedert korten tijd onzen dienst verlaten, nadat hij zes jaren, in *Engeland* en in de Middellandsche Zee, onder het bevel van de Admirals CHANNIKOFF, KARTZOFF en USCHAKOFF gediend had. Na het einde van den oorlog, kon het eenzelvige van den dienst in tijd van vrede voor zijnen werkzamen geest niets aantrekkelijks meer opleveren. Hij ging naar *Frankrijk*, om aldaar in dienst te gaan. Spoedig evenwel kwam hij van daar terug, zoodra hij het berigt van mijne reis vernam. Reeds in *Berlijn* vond hij mijn' voorslag, om mij te vergezellen. Met een beminnelijk en beschaafd karakter vereenigt hij uitgebreide en grondige kundigheden, die zijn vak betreffen. De keus van den Baron BILLINGSHAUSEN tot mijnen Vijfden Luitenant deed ik, gelijk die van den Luitenant GOLOWATSCHOFF, zonder hem persoonlijk te kennen. De roem, dien hij had, als een bekwaam en in vele takken van de Zeevaartkunde zeer bedreven Officier, dien ik ook volkomen gegrond bevonden

heb, deed mij besluiten, om hem te verzoeken, dat hij de reis mede ondernemen wilde. Tot Geneesheer van mijn Schip verkoos ik Dr. ESPENBERG. Reeds sedert lange waren wij Vrienden, en ik heb het misfchien alleen aan onze vriendschap te danken, dat hij tot het doen der reis besloot. Zijne bekwaamheid als Geneesheer was mij bekend, en hij is mij ten uiterste behulpzaam geweest in de zoo gelukkig geslaagde pogingen, om de gezondheid der Manschappen te bewaren. Ik verkoos Dr. LABAND tot Geneesheer van het tweede Schip. Hij was mij, als een Man van kunde, en inzonderheid van een beminnelijk karakter, door een' van mijne Vrienden aanbevolen; en ik heb beide deze eigenschappen, gedurende de reis, altijd in hem ontdekt, zoodat het mij dikwijls bedroefde, dat onze schepen zoo vaak van elkander gescheiden waren. De Collegie-raad VAN KOTZEBUE wenschte, dat zijne twee Zonen, die in het Kadetten-Korps werden opgevoed, de reis op mijn schip zouden mededoen. Zijn verzoek dienaangaande bij den Keizer werd terstond toegestaan. Hoezeer het besluit, om hen in den ouderdom van 14 en 15 jaren zoo eene gevaarlijke reis te laten ondernemen, den Vader zeer moeilijk moest vallen, heeft nogtans de uitkomst hem rijkelijk schade-loos gesteld voor dit offer der vaderlijke teederheid. Zij hebben met veel nut en voordeel de reis gedaan, en zijn als kundige en bedrevene Jongelingen teruggekomen.

Mijn schip was bemand met 52 Koppen, onder

der welke 30 Matrozen waren: alle frisfche jongelieden, die reeds bij het begin der Expeditie zich hadden aangemeld. Kort voor ons vertrek moest ik twee van hun teruglaten. Bij den eenen hadden zich verschijnselen van Scorbut geopenbaard; de andere was sedert vier maanden getrouwd, en door de gedachte aan de aanstaande fcheiding in eene diepe zwaarmoedigheid vervallen. Schoon ik reeds een jaarlijksch inkomen voor zijne Vrouw, dat uit 120 Roebels bestond, hem voorgeschoten had, en hij zich overigens welvarende bevond, liet ik hem echter terug; daar, mijns achtens, op eene reis als de onze, een onbezorgd en opgeruimd gemoed ruim zoo noodzakelijk is, als eene aanhoudende gezondheid. Ik wilde ook bij deze onderneming niemand dwingen.

Met kleederen en linnen was ieder Matroos rijkelijk voorzien. Het meeste had ik uit *Engeland* ontboden. Daarenboven had ik voor elken Man matrasfen, kufens, lakens en dekens laten maken; gelijk 'er ook tot meerdere zekerheid nog daarenboven een ruime voorraad van kleederen en linnen medegenomen werd. De fcheeps-provisie was over het geheel zeer goed. De Befchuit, die in *Petersburg* van tarwenmeel gebakken was, bleef langer dan twee jaren volkomen onbedorven. Het Vleesch werd gedeeltelijk te *Hamburg*, gedeeltelijk te *Petersburg* gezouten. Het *Petersburgfche* was bijzonder goed. Het bleef gedurende de geheele reis onbedorven. Naardien dit het eerste voorbeeld is, dat vleesch,

met Russisch zout gezouten, drie jaren lang, in alle klimaten onbedorven is gebleven, verdient wel de Man, aan wien men dit te danken heeft, dat zijn naam genoemd worde; dezelve is **OBLOMKOFF**. Ik nam slechts eene kleine hoeveelheid Boters mede, omdat dezelve tusfchen de keerkringen niet goed kan blijven, en zij zeer fchadelijk is voor de gezondheid, zoodra zij begint te bederven. In plaats van Boter, had ik een' zeer aanzienlijken voorraad van Suiker en Thee medegenomen. Aan dezen gezonden en tegen het Scorbut zoo bij uitftek heilzamen drank wilde ik mijne Manfchappen van tijd tot tijd gewennen. Ik beloofde mij eene zeer goede werking ter behoud van hunne gezondheid, van de Zuurkool en van het fap van de Aalbesfen. Ten opzigte van deze foort van zaken, had ik redenen, om me te bereidsfelen tot de reis volkomen te vreden te zijn; maar ik ontdekte evenwel, met geene zeringe ontfeltenis, bij het omladen der goederen op de reize, dat men voor de keuze van het vaatwerk niet behoorlijk gezorgd had. Het gevolg hiervan was, dat veel van den voorraad zeer fpoedig bedierf. Zeer beklagde ik mij over het verlies van het grootfte gedeelte van de Zuurkool: bijna twee derde gedeelten moesten wij over boord werpen. Ik was genoodzaakt, eene menigte van de Befchuit in zakken te doen, omdat ik eindelijk geene ruimte had voor de vaten, waarin zij gepakt was. Het was niet mogelijk, dat zij, op deze wijze, lang goed kon blijven.

Bij de uitrusting van mijn schip, diende men acht te geven op de verschillende oogmerken van de reis; en het vereenigen van dezelve veroorzaakte vele ongelegenheden. Het schip was, wel is waar, een eigendom van den Keizer, en voor den Gezant bestemd; maar de Amerikaansche Compagnie was evenwel ook gerechtigd, om hetzelfde met hare waren te beladen. Ten aanzien van deze waren zoowel, als van de menigte voor *Japan* bestemde geschenken, kon ik niet nauwkeurig onderrigt worden, en ten opzichte van de geschenken bleef ik tot op het laatste oogenblik volstrekt onkundig. Ik was reeds op de Reede, toen 'er nog goederen aankwamen, die ik niet wist te bergen. Ik zag mij derhalve gedwongen, om maatregelen bij de hand te nemen, die in de gevolgen schadelijk konden worden, en om voor negen maanden gezouten vleesch en beschuit, benevens een' aanzienlijken voorraad van touwwerk achter te laten. Niettegenstaande dit alles, was het schip zoo vol geladen, dat niet alleen de Manschappen zeer bekrompen en ongezond waren geplaatst, maar dat ook het schip bij eenen storm veel zou hebben moeten lijden. Indien de geheele lading en de voorraad voor de schepen, benevens de voor *Japan* bestemde Geschenken, vroeger naar *Cronstadt* waren gezonden, zoude men ligtelijk hebben kunnen berekenen, hoeveel men op eene gevoegelijke wijze zou durven innemen. Maar nu werd alles eerst na de aankomst der schepen uit *Petersburg* gezonden. De bestendige westewind vertraagde daar-

enboven het vervoeren der goederen van *Petersburg* naar *Cronstadt*. Het kwaad liet zich, wel is waar, terstond yerhelpen, indien ik het schip had laten omladen, waartoe, gelijk naderhand bleek, nog overvloedig tijd was, daar ik nog drie weken op de Reede moest blijven; maar naardien de Gezant dagelijks verwacht werd, dacht mij, dat ik meer tijd zou winnen, indien ik het omladen tot voor *Kopenhagen* uitstelde, alwaar ik toch schikking moest maken, om 80 Okshoofden Brandewijn intenenemen.

Gedurende den tijd, dien wij op de Reede lagen, ontvingen wij zeer dikwijls bezoek uit *Petersburg*. Vele zagen met verbazing, dat wij zoo diep geladen, en daardoor weinig geschikt waren, om eene zoo verre reis te ondernemen, zonder grootelijks gevaar te loopen van de helft der Manschappen te zullen verliezen. Het kon niet misfen, dat ook de Keizer spoedig van onzen toestand onderrigt werd. De Ministers van Koophandel en van Zeevaart kregen van zijne Majesteit bevel, om zich aan boord van de schepen te begeven, en middelen daartestellen, waardoor wij meer gemak en veiligheid zouden bekomen. Op den 2den Augustus kwamen deze Heeren aan boord, en besloten; daar het schip zoo zwaar beladen was, dat ik te *Kopenhagen* zooveel van den last zou mogen uitzetten, als ik noodig mogt achten. Verder werd besloten, dat vijf van de Vrijwilligers, die in het gevolg van den Gezant de reis zouden doen, moesten terugblijven, omdat 'er aan boord zoo weinig
ruim-

ruimte was; want het getal der Officieren was gezamenlijk meer dan vijfentwintig. De geestdriift van deze Heeren, om de reis te ondernemen, was zoo groot, dat zij alle gemak en gerijfelikheden wilden ontberen, en zich geheel met de Matrozen wilden gelijk stellen; doch het was zelfs voor ons hard geweest, om Jongelieden van beschaafdheid en goede zeden van ons te verwijderen. De Matrozen waren evenwel aan boord zoo slecht geplaatst, dat ik zeker gaarne eenige zou hebben achtergelaten, om aan de overigen meer gemak te bezorgen, indien niet het getal van mijne Manschappen reeds zoo klein geweest was. Na deze veranderingen door de Heeren Ministers daargesteld, kon ik eindelijk alle toebereidselen tot de reis als afgedaan beschouwen. Ik gaf dan aan den Kapitein-Luitenant LISIANSKOY mijne Seinen en mijne schriftelijke bevelen voor de reis over, en bestemde de plaats, waar wij elkander, in geval van scheiding, weder zouden ontmoeten; en nu wachtte ik op eenen gunstigen wind, om in zee te gaan.

Op den 20 Julij had ik mijne Horologies aan boord genomen. Zij waren vier weken op het Observatorium geweest, waar de Staatsraad, de Heer SCHUBERT derzelve dagelijkschen gang naar de hoogte der Zon en naar andere Starren vergeleken had.

Op den 18 Julij, op den middag, was N° 128, een groot Horologie (*Box Time-keeper*) van ARNOLD, later dan de gemiddelde tijd te *Petersburg* 2 uren

uren $9'40''$ en het verloor naar deszelfs toenmalige vertraging $+ 9''376$.

N° 1856, een Zak-Chronometer van ARNOLD, was later dan de gemiddelde tijd te *Petersburg* 1 uur $55'42''97$, en het won dagelijks $- 7''513$.

Het derde Horologie, een Zak-Chronometer van PENNINGTON, was vroeger dan de gemiddelde tijd te *Petersburg* 0 u. $0'22''63$, en het verloor dagelijks $+ 5''215$.

Het Observatorium ligt Oostelijk tegen *Greenwich* 2 u. $01'1$.

De gang van deze Horologies was gedurende twee maanden zeer veranderd; want toen zij te *Londen* aan den Kapitein LISIANSKOY werden ter hand gesteld, was dezelve de volgende:

N° 128 $+ 4''88$.

N° 1856 $- 2''60$.

PENNINGTON $+ 0''79$.

Ik acht het mijn' pligt te zijn, de namen der personen hier te melden, die het voor de eerste maal waagden, om onder Russische vlag, eene zoo groote reis te ondernemen. In *Rusland*, alwaar foortgelijke togten nog nimmer gedaan waren, moest zulk eene onderneming wel meer geestdrift, doch tevens meer schroom en vrees verwekken, dan in andere landen, waar men aan reizen om de wereld en aan een afzijn van verscheidene jaren, reeds gewoon geworden is. De uiterste grenzen van de Russische scheepvaart in de Atlantische zee hadden zich nooit tot de keerkringen uitgestrekt. Nu waren wij voornemens, om van den 60sten graad noorder breedte van het

eene

eene halfmond, tot een' gelijken graad zuider breedte van het andere te zeilen. De stormachtige Kaap *Horn*, en de brandende hitte van den Evenaar waren wel geschikt, om menschen afgeschrikkén, die zich daarvan geen behoorlijk denkbeeld kunnen vormen; en evenwel waren 'er nog zoo vele liefhebbers tot deze reis, dat het mij gemakkelijk zou gevallen zijn, om meer en grootere schepen met de uitgezochteste Matrozen der Rusfische Vloot te bemannen. Men had mij wel geraden, om ook eenige Buitenlanders onder mijn volk te nemen; maar ik kende te goed den geest der Rusfische Matrozen, die ik boven alle buitenlandsche, zelfs boven de Engelsche de voorkeur geef, dan dat ik aan dezen raad het oor konde leenen. Op beide de schepen was, behalve de Heeren HORNER, TILESIIUS, LANGSDORFF en LABAND, géén Buitenländer aan boord.

Nadeshda.

Kapitein-Luitenant VAN KRUSENSTERN, Chef van de Expeditie.

MAKARY RATMANOFF, Eerste Luitenant.

FEDOR VAN ROMBERG, Tweede Luitenant.

PETER GOLOWATSCHIEFF, Derde Luitenant.

HERMANN V. LÖWENSTERN, Vierde Luitenant.

BARON BILLINGSHAUSEN, Vijfde Luitenant.

PHILIPP KAMENSCHTCHIKOFF, Eerste Stuurman.

WASILEY SPOLOCHOFF, Tweede Stuurman.

Dr. CARL ESPENBERG, Eerste Geneesheer.

Jo-

JOHAM SYDHAM, Heelmester.

Dr. HORNER, Sterrekundige.

Dr. TILESUS,

Dr. LANGSDORFF, } Natuurkundigen. De laatste verliet het schip op den 26 Junij 1805, om eene reis naar de Noordwest-kusten van *Amerika* te ondernemen.

OTTO VAN KOTZEBUE,

MORITZ VAN KOTZEBUE, } Kadetten.

ALEXEY RAEFFSKOY, Sergeant der Artillerie.

Scheepschrijver 1

Zeilmaker 1

Timmerlieden 2

Een Man om te Kalfateren 1

Kuiper 1

Geweermaker 1

Bootsman 1

Kwartiermeesters 4

Kanoniers 2

Matrozen 30

Scheepskok 1

Bedienden 2

Te zamen 64 Personen.

Neva.

Kapitein-Luitenant LISIANSKÓY.

PAWEL ARBUSOFF, Eerste Luitenant.

PETER POWALISCHIN, Tweede Luitenant.

FEDOR KOWEDÄEFF, Derde Luitenant.

Was-

WASILEY BERG, Vierde Luitenant.

DANILA KALININ, Eerste Stuurman.

Dr. LABAND, Eerste Geneesheer.

PETER KORABITZIN, Commis van de Amerikaanse Compagnie.

De Manschap van de *Newa* bestond, uit 26 Personen, behalve de genoemde Officieren.

Als Gevolg van den Gezant, die naar *Japan* bestemd was, Zijne Excell. den Heer Staatsraad en Kamerheer RESANOFF, bevonden zich aan boord van de *Nadeshda* de volgende Personen:

HERMANN VAN FRIEDERICI, Majoor van den Generaals-Staf.

De Graaf FEDOR TOLSTOY, Luitenant bij de Garde.

FEDOR FOSSE, Hofraad.

STEPAN KURLANDZOFF, Schilder bij de Akademie.

Dr. BRINKIN, Geneesheer en Kruidkenner.

FEDOR SCHEMELIN, Commis der Amerikaanse Compagnie.

Een Jager, een Kok en een Bediende. Behalve deze, nog vijf Japannezen, en zes pasfagiers voor de Kolonien van de Noordwest-kusten van *Amerika*.

'Er waren dan in het geheel aan boord van de *Nadeshda* 85 Personen
van de *Newa* 54 ———

Behalve den Heer Majoor FRIEDERICI, keerden alle de Personen, die tot het Gevolg van den Gezant behoorden, te land naar *Petersburg* terug.

De laat-
p op den
eene reis
t-kusten
onderne-
rtillerie.
ersonen.
ant.
Was-

rug. Zij verlieten het schip te *Kamtschatkâ* in het jaar 1804 en 1805.

Op den 4 Augustus, nieuwe Stijl, — dien ik vervolgens altijd zal gebruiken — was de wind Oostelijk. Ik gaf terstond het Sein, om de ankers te ligten; maar vóór dat twee uren verloop-
pen waren, liep de wind naar het Westen, en waaide uit dien hoek zeer hevig tot den 7 Augustus, wanneer hij ons eindelijk gelegenheid gaf om *Crossstadt* te kunnen verlaten.

Een grievend tooneel stond mij nog te wachten: het afscheid van mijne teeder beminde Echtgenoot. Ik liet haar in de armen der Vriend-
schap. Nooit zal ik in staat zijn, om aan de voortreffelijke Familie, door welke wij, gedurende ons verblijf te *Crossstadt*, op de vriendelijkste en liefderijkste wijze ontfangen werden, dat gene te vergelden, wat zij voor mij en voor mijne troostelooze Vrouw gedaan heeft.

TWEEDE HOOFDDEEL.

Vertrek uit Rusland, en Aankomst in Engeland.

Op den 7 Augustus des morgens te 9 uren, draaide de wind van het Z. W. naar het Z. t. O. Om tien uren waren wij onder zeil. De Admiraal CHANNIKOFF kwam aan boord, om ons eene gelukkige reis te wenschen, en vergezelde ons tot bij het Wachtschip, dat op den afstand van vier mijlen van *Cronstadt* ligt. De dag was zeer schoon en warm; de Thermometer stond op 17 Graden. Wij hadden echter, naar het schein, slecht weder te wachten; want de Barometer was binnen eenige uren 4 lijnen gevallen, namelijk van 29 duimen 90 tot 29 duimen 50. Op den middag lag de Vuurtoren van *Tolbushin* 74° N. O. van ons, op den afstand van eene mijl; en te 8 uren des avonds zagen wij dien van het eiland *Seskar* 20° graden Z. W. Te 10 uren des avonds draaide de wind met een' rukwind naar het Z. W.; waardoor wij genoodzaakt waren, om gedurende den geheelen nacht te laveren. De wind werd heviger en blies den volgenden dag, waarop het weder zeer donker was, uit het Z. W. en uit het W., zoodat wij slechts weinig vorderden, en in het gezigt bleven van het Eiland *Hochland* — dat bij onze Matrozen zulk een' kwaden naam heeft — zonder hetzelfde te kunnen omzeilen.

TWEE-

E

Op

Op den 10 Augustus ging de wind leggen, en wij kregen weder schoon weêr, hetwelk aan onze nieuwe *Argonauten* bij uitstek te stade kwam. Op den middag was onze Breedte, volgens de gedane waarneming, $60^{\circ} 03' 39''$ N.; de Lengte, volgens de Horologies, $26^{\circ} 58' 15''$ Oostelijk gerekend naar den Meridiaan van *Greenwich*. Te 2 uren des namiddags zeilden wij om *Hochland*. Te 11 uren nam ik verscheidene Maans-afstanden waar, om de Lengte te berekenen. Volgens deze waarneming was de Lengte tot den Middag gereduceerd $= 26^{\circ} 48' 00''$ Oostelijk. Volgens de Horologies was dezelve $26^{\circ} 41' 12''$. De Middags-breedte was $= 59^{\circ} 56' 00''$. Eindelijk liep de wind tot onze groote vreugde naar het Z. O. Des avonds te 9 uren zagen wij den Vuurtoren op het eiland *Kock/char*, op eenen afstand van 8 mijlen Z. t. W. De Lengte van denzelven berekende ik volgens onze Horologies $= 25^{\circ} 27' 25''$ Oostelijk. Te 12 uren in den nacht waren wij, naar onze berekening, *Reval* reeds voorbij, en te 6 uren des volgenden morgens tevens den Vuurtoren *Packerort* en het eiland *Ottesholm*. Te 10 uren zagen wij den Vuurtoren van het eiland *Dagen*; omtrent den middag lag hij 14° Z. O. van ons af, en des namiddags hadden wij hem alreede uit het gezicht verloren. De Lengte van dezen Vuurtoren is naar mijne berekening $22^{\circ} 07' 10''$ O. en die van *Packerort* $= 23^{\circ} 51' 18''$ O. Den 13 Augustus vonden wij, op de Breedte van $57^{\circ} 44' 30''$ en op de Lengte $20^{\circ} 00' 45''$, dat de Magnetnaald, volgens verschei-

scheidene waarnemingen met twee Kompassen gedaan, $13^{\circ} 15' 10''$ Noordwestering had. Op den 14 zagen wij des morgens te 5 uren het eiland *Gothland*. Wij zeilden den geheelen dag, op een afstand van omtrent 10 of 12 mijlen, langs deszelfs kusten, die ons een aangenaam gezigt opleverden. Op den morgen van dezen dag viel een Matroos van de *Newa* buiten boord. Schoon 'er bijna op hetzelfde oogenblik eene boot afge- laten werd, om hem te redden, was nogtans alle poging, om hem te helpen, te vergeefsch. Hij was anders een zeer goed zwemmer en sterk van gestel, en had dus waarschijnlijk bij het vallen zich zoodanig bezeerd, dat het zwemmen hem onmogelijk was. Te 4 uren in den namiddag zagen wij, op een' afstand van 12 mijlen N. W. t. W., de Spits *Hoburg* op het eiland *Gothland*. Wij vonden des avonds te 5 uren, dat de Magneet-naald $14^{\circ} 45' 00''$ Noordwestering had. Onze Breedte was toen $57^{\circ} 02' 50''$ N. Te 12 uren van den volgenden dag zagen wij uit de mars het eiland *Oland*, en te 4 uren des middags den Vuurtoren, die op de zuidelijke punt van dit eiland staat. Dezelve was voor ons op den afstand van 15 mijlen 39° in het N. W. De Lengte van deze punt is volgens onze Horologies door mij berekend, $= 16^{\circ} 28' 30''$ Oostelijk. Naardien wij, naar mijne berekening het eiland *Bornholm* te 2 uren in den nacht zouden moeten voorbijkomen, en de wind frisch uit het O. Z. O. waaide, bij eene betrokkene lucht, achtte ik het voorzigtig te zijn, om gedurende

eenige uren van den nacht bijteliggen. Op den 16 Augustus zagen wij, met het aanbreken van den dag, dat eiland, welks noordelijke hoek, te 6 uren, Z. Z. O. op den afstand van 6 mijlen, van ons verwijderd was. De ligging van dezen spitzen hoek, op welken een uitmuntende Vuurtoren staat, die onlangs door den Commodore LÖWENÖRN gebouwd is, is door mij gevonden te zijn = $14^{\circ} 42' 20''$ Oostelijk. Te half drie uren zagen wij het eiland *Mön*. De wind, die tamelijk sterk gewaaid had, verminderte nu zoodanig, dat wij genoodzaakt waren, om op den afstand van 21 mijlen van *Kopenhagen* de ankers uittewerpen. Den volgenden morgen ligteden wij dezelve al zeer vroeg, en eerst te half zes des avonds kwamen wij op de buiten-reede van *Kopenhagen*, op $7\frac{1}{2}$ vademen diepte, in een' leemachtigen grond ten anker. De Kroon-batterij lag 65° in het Z. W. van ons; de ronde Stads toren 50° in het Z. W.

Zoodra wij geankerd waren kwam een Officier van de Kroon-batterij bij ons aan boord, om ons te verwelkomen, en ons, uit naam van de Regering, alle hulp aan te bieden, die wij, ter bevordering van het gene wij hier te verrigten hadden, mogten noodig hebben. Daar wij het geheele schip moesten verladen, verzocht ik de vrijheid, om dit op de binnen-reede te mogen doen. Reeds den volgenden morgen verkreeg ik dezelve van het Admiraliteits-Collegie. Het kruid werd terstond van het schip gebragt, en den 20 Augustus kwamen beide schepen de *Nadeshda* en

Op den
ken van
te hoek,
n 6 mij-
ging van
nuntende
Commo-
r mij ge-
lijk: Te
ön. De
vermin-
t waren,
Koppen-
volgenden
roeg, en
wij op de
vademen
nker. De
van ons;
V.

n Officier
ord, om
m van de
wij, ter
verrigten
r wij het
cht ik de
te mogen
r kreeg ik
Het kruid
en den 20
Nadeshda
en

en de *Newa* op de binnen-reede; alwaar wij, ter meerdere zekerheid, voor twee ankers gingen leggen. De Admiraliteit had ons ook met booten tot het uitladen voorzien. Wij begonnen dan zonder uitstel met dezen arbeid, waaraan meer moeite verbonden was, dan ik mij had voorgesteld; en hadden denzelfven ook binnen tien dagen geheel afgedaan, toen wij door eenen brief van onzen Consul uit *Hamburg* in de onaangename noodzakelijkheid werden gebragt, om denzelfven andermaal op nieuw te beginnen. Men gaf mij namelijk daarin den raad, om al het vleesch, dat te *Hamburg* gekocht was, te laten verzouten, omdat het anders niet lang goed zoude blijven. Deze zoo spade gegeven raad, was van te veel gewigts, dan dat wij denzelfven niet zouden hebben opgevolgd, schoon wij genoodzaakt waren, ten dien einde het geheele schip te verladen; want men had te *Cronstadt* de voortreffelijkheid van dat vleesch zoo geroemd, dat ik hetzelfde in het benedenste ruim van het schip had doen plaatsfen. Ik was voornemens, om eerst na verloop van twee jaren hetzelfde te gebruiken. Toen het verzouten werd, ontdekten men ook duidelijk, dat wij het grootste gedeelte, binnen twee maanden, buiten board zouden hebben moeten werpen; want reeds toen waren verscheidene tonnen bedorven. Ik liet nu ook onderzoek doen naar een groot gedeelte van het vleesch, dat te *Petersburg* gezouten was, hetwelk algemeen veel beter was dan het *Hamburgsche*; de vaten evenwel werden meest alle

zeer slecht bevonden, welke wij daarom met nieuwe verwisfelden. Ik houd mij overtuigd, dat de helft van den voorraad zou verloren geweest zijn, indien ik deze voorzorgen niet gebruikt, en het in *Hamburg* gekochte vleesch niet had laten verzouten.

Ons lang verblijf te *Koppenhagen* moest mij natuurlijk zeer onaangenaam zijn, zoowel om het verdrietelijke van het werk, dat wij moesten verrigten, als om den tijd, dien wij daardoor verloren. Ik vond evenwel daarvoor eene rijke vergoeding in den omgang met den Heer *BUGGE*, die Opziener is van het Observatorium te *Koppenhagen*, en met den Heer van *LÖWENÖRN*, Kapitein op de Deenſche Vloot. De vriendschappelijke wijze, waarop ik door hun onthaald werd, en de voor mij zoo leerzame gesprekken, welke wij te zamen hielden, maakten voor mij, inzonderheid in mijne toenmalige omstandigheden, den omgang met hun te aangenamer. Met de grootste bereidvaardigheid vergunde Professor *BUGGE* aan mij, om onze Chronometers op het Observatorium te brengen, en hij bood zich zelve aan, om, gedurende ons verblijf, derzelver loop waartenemen; hetwelk hij ook met alle naauwkeurigheid gedaan heeft. De Heer *BUGGE* bezit een uitmuntend Kabinet van Physische Instrumenten, van welke hij bij zijne lessen, die hij dagelijks ten zijnen huize houdt, en die door de aanzienlijkste Personen uit *Koppenhagen* bezocht worden, een bestendig gebruik maakt. Zijne Bibliotheek is aanzienlijk, en moet

moet zekerlijk zeer uitgelezen zijn. De sterrekundige boeken zijn in eene bijzondere kleine kamer, die aan de groote Bibliotheek grenst, geplaatst; en dit vertrek is tevens zijne studeerkamer (*).

Het Observatorium te *Kopenhagen* is, gelijk men weet, eeniglijk het werk van deszelfs tegenwoordigen Opziener; te voren bestond het slechts in naam. Deszelfs ligging op den zogenaaften Ronden Toren, die 120 voeten hoogte heeft, is voortreffelijk. Het gezigt van dezen toren is zeer schoon: men ziet over de geheele Stad, over den Haven en over de Reede. De tegenoverliggende Zweedsche Kusten kan men duidelijk ontdekken, en met een' middelmatigen verrekijker kan men in *Malmoe* en *Landskrone* de huizen tellen. De toren werd onder CHRISTIAAN IV gebouwd, en door CHRISTIAAN LONGOMONTANUS, een' leerling van TYCHO DE BRAHE, in het jaar 1656, tot een Observatorium ingerigt. De voornaamste werktuigen van dit Observatorium zijn: een Steenen-Quadrant van 6 voeten radius, door AHL; een Zenith-Sector van 12 voeten; een Pasfagie-Instrument en een Heele Cirkel, welke de eerste is, die ooit gebruikt werd; een Teleskoop van HERSCHEL van 7 voeten;

(*) Door het Bombardement van *Kopenhagen* in September 1807 heeft Profesfor EUGGE zijne geheele Bibliotheek, zijn Physisch Kabinet en eene zeer kostbare verzameling van Kaarten verloren.

ten; een Achromatische Kijker van 10 voeten; een van drie voeten door NACONE en BLUNT, en eenige Quadranten. Bij het Observatorium zijn vier goede kamers, waarin SYÖBERG en diens Zonen, die den Heer BUGGE behulpzaam zijn, hun verblijf houden. Ik zag hier ook verscheidene Horologies, om de Lengte te berekenen, welke door eenen kunstenaar ARMAND, die te *Kopenhagen* woont, gemaakt waren, en behalve een enkel, zeer weinig waarde moeten hebben. Reeds voor verscheidene jaren werd de Kapitein LÖWENÖRN naar de *West-Indiën* gezonden, om deze Horologies te beproeven. Zijn oordeel over dezelve was ongunstig, en waarschijnlijk zullen zij nooit in gebruik komen.

In *Denemarken* is met den post van Opperloots het opzigt over het onderhouden en aanleggen der Vuurtorens verbonden. De Heer van LÖWENÖRN, die, sedert den dood van den Admiraal Lous, dezen post bekleedt, werkte met een' rusteloozen ijver, om het laatstgenoemde gedeelte van denzelven, dat zoo bijzonder gewichtig is van wege het gevaarlijke der Deensche en Zweedsche kusten, tot veiligheid van de Zeevarenden op de beste wijze te vervullen. 'Er is zeker geen Vuurtoren, die niet verbouwd is, of niet eenige verbetering heeft ondergaan, sedert dat hij het opzigt over dezelve gehad heeft. Sedert het jaar 1797, heeft hij reeds vier geheel nieuwe laten bouwen. Het bouwen van eenen nieuwen Vuurtoren op het eiland *Christiaans-*

de bij *Bornholm* hield hem toen inzonderheid bezig. Naardien het noodzakelijk was, dat van wege de nabijheid van den Vuurtoren op den noordelijken hoek van *Bornholm*, welke door Koolvuur verlicht wordt, de Vuurtoren op *Christiaans-øe* een ander, dadelijk te onderscheiden, licht gaf; had hij besloten den laatsten door parabolische reflectors te verlichten, welke door een konstig werktuig rondgedreven worden. Hij had de goedheid, om mij zoowel de Reflectors, als het uurwerk te laten zien. 'Er zijn negen Reflectors, die van geel koper, met walfteen geslepen en tweemaal in het vuur verguld zijn. De zes Zijspiegels hebben eene middellijn van vier voeten, en de drie middelste zijn een weinig smaller dan de overige. Zij zijn weinig hol. Het brandpunt is op een afstand van $4\frac{1}{2}$ voeten. Eene belangrijke verbetering in dezelve, waarvan de eer der uitvinding alleen aan den Heer van LÖWENÖRN toekomt, bestaat daarin, dat voor elke lamp, tegen over den grooten spiegel, een kleine reflector van $2\frac{1}{2}$ duim op den afstand van $4\frac{1}{2}$ duim is geplaatst, welke de stralen van het licht opvangt, die anders zouden verloren gaan. De reflectors worden binnen zes minuten door een groot uurwerk in het rond gedreven, dat uitmuntend moet bewerkt zijn, zoodat Dr. HORN-ER, die nog onlangs soortgelijke werktuigen in *Engeland* gezien had, dat van *Christiaans-øe* boven de Engelsche de voorkeur gaf.

De Heer van LÖWENÖRN is ook sedert het jaar 1784 Opziener van de Bewaarplaats der Ko-

ninklijke Zeekaarten. De belangrijke kaarten, welke onder zijn opzicht uitgekomen zijn, bezit elk Zeeman. Zij hebben juist daarom eene bijzondere waarde, omdat bij de meeste een zeer onderrigtend verslag gevonden wordt. Men is sedert eenige jaren bezig, om de kusten van *Noorwegen* door sterrekundige en door driehoeks-metingen optenemen. Van deze opneming zien reeds zes kaarten het licht, die bij uitstek goed moeten zijn, omdat de bekwaamste Officieren, onder opzicht van den Sterrekundigen *BUGGE*, daarmede bezig geweest zijn (*). De *Be*waarplaats van de Zeekaarten is op den *Ouden Holm*, en schoon men daartoe geen prachtig gebouw bestemd heeft, is nogtans de inrigting van dezelve zeer gefchikt en doelmatig. Men vind hier eene verzameling van volstrekt alle Europeesche Zeekaarten en Zeereizen. De Heer *VAN LÖWENÖRN* is voornemens, om ook hier met 'er tijd een Observatorium opterigten, waartoe het huis eene zeer goede gelegenheid aanbiedt. Het is bekend, dat op zijn voorstel eene Commissie voor de Lengten op Zee te *Kopenhagen* is benoemd, van welke hij zelf en de Professor *BUGGE* Bestuurders zijn. Het hoofdoogmerk van deze Commissie is, om de berekende afstanden der Maan van de Planeten in het licht te geven.

In

(*) Toen ik in 1806 te *Kopenhagen* terug kwam, was de opneming van de Noorweegsche Kusten geheel volbragt, en alle de Kaarten gegraveerd.

In het jaar 1804 zouden de eerste van deze Deensche Ephemeriden uitkomen (*).

Door de goedheid van den Kamerheer STENBILLE, die tevens Kapitein van de Vloot en Medelid van het Admiraliteits-Collegie is, werd het ons vergund, om de toenmalige Admiraliteit te zien. Reeds sedert lange droeg zij den roem van de voortreffelijkste orde, en doelmatigste inrigting, en niemand kan haar dien lof weigeren. In verscheidene Magazijnen, die met smaak gebouwd zijn, heeft ieder schip van de Koninklijke vloot eene bijzondere plaats ter berging van de goederen, welke tot derzelver uitrusting behooren. In het eerste ligt al het touwwerk, in het tweede het kabeltouw, in het derde de zeilen, in het vierde al de artillerij; voor de stengen en raën zijn insgelijks bijzondere schuren; zoodat de geheele vloot binnen korten tijd kan uitgerust worden, zonder dat daarbij eenige verwarring, waaruit noodzakelijk verlies van tijd ontstaan moet, plaats kan vinden. In het scheepstuighuis heerscht inzonderheid eene voorbeeldige orde. De voorraad van hout, voor het bouwen van schepen, dat niet in de opene lucht, maar in Magazijnen bewaard wordt, was zeer aanzienlijk. Wij bezagen een geheel nieuw schip van 84 stukken, CHRISTIAAN VII genoemd, dat het schoonste was, dat ik ooit gezien heb. De Bouwmeester, Kapitein HOHLENBERG, die ver-

(*) Gewigtige hindernissen hebben deze, voor de Zeevaart zoo belangrijke, onderneming doen afbreken.

verscheidene schepen gebouwd heeft, welke algemeene goedkeuring wegdragen, had juist den dienst verlaten, om naar de *West-Indiën* te gaan, alwaar hij op het eiland *Santa Cruz* een Scheepstimmerwerf wil aanleggen (*).

Op den 23 Augustus kwamen twee Deensche China-Vaarders te *Kopenhagen* aan. De een, die 1400 tonnen groot was, was twee maanden vroeger dan de andere van *Canton* gezeild, maar had een zwaar lek gekregen, waardoor het grootste gedeelte der lading, die uit Thee, Nankin, Koffij, Sago, Rhabarber en eenig Porcelein bestond, bedorven en hij genoodzaakt geweest was, om in *Engeland* binnen te loopen. Men sprak ook van een oproer, dat onder de Matrozen zou plaats gehad hebben. Het schip was met 160 koppen bemand, waaronder zich 30 *Lascars* of Oost-Indische Matrozen en 10 Chinezen bevonden, die men aan boord genomen had, omdat meer dan 40 Matrozen van de Equipage op *Batavia* gestorven waren, hetwelk men op de terugreize had aangedaan. Op het schip heerschte zulk eene verregaande morfigheid, als ik immer ergens op eenig vaartuig gezien heb. Dezelve was echter eenigermate het gevolg van het gedurig pompen en van de daaraan verbondene vuile uitwasemingen.

Van de beide Geleerden, die ons op de reis zouden vergezellen, de Sterrekundige Dr. HORNER en de Natuurkundige Dr. TILESUS, aan wel-

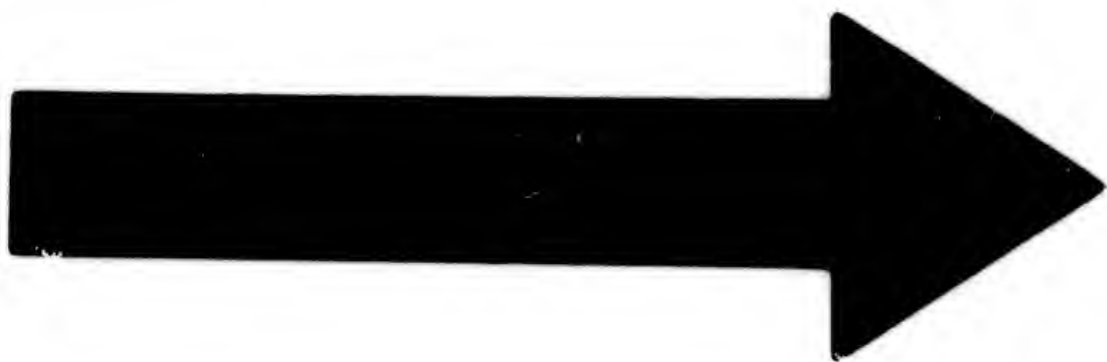
(*) Hier is hij in het jaar 1805 gestorven.

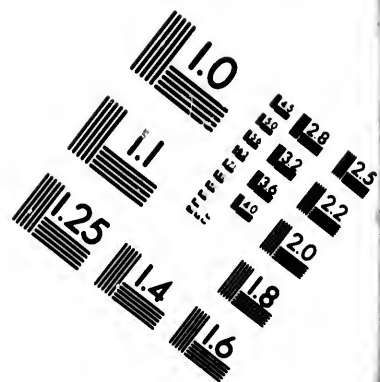
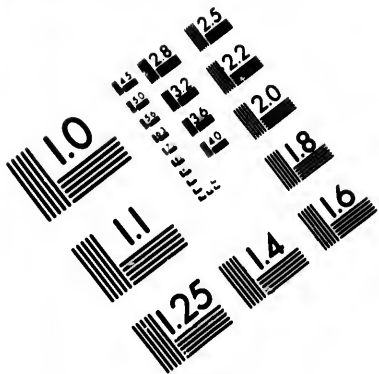
welken men geschreven had, dat zij onze schepen te *Kopenhagen* moesten opwachten, ontmoette ik den eerstgenoemden reeds terstond bij onze aankomst aldaar. Acht dagen later kwam ook Dr. TILESIIUS, en kort daarna Dr. LANGSDORFF. De laatste was juist van eene reis uit *Portugal* en *Engeland* te *Gottingen* terug gekomen, en had eerst aldaar onzen togt vernomen. Zijne aanbieding om ons als Natuurkundige te vergezellen, kon te *Petersburg* niet aangenomen worden, omdat men Dr. TILESIIUS alreede daartoe bestemd had; de begeerte van dezen Geleerde, om de reis mede te doen, ging evenwel zoover, dat hij, in weerwil dat zijne aanbieding te *Petersburg* was afgewezen, zich naar *Kopenhagen* begaf, om nog te beproeven, of hij zijn voornemen niet zou kunnen bereiken; dat hem dan ook gelukte.

Den 4 September was de lading eindelijk geheel in orde. Een zeer hevige wind uit het N. W. hield ons evenwel terug, om terstond naar de buiten-reede te varen. Ondanks dien hevigen wind hadden wij het genoeg, van een bezoek te ontvangen van den Graaf BERNSTORF en van den Keizerlijken Gezant, den Graaf KAUNITZ-RITBERG benevens deszelfs Gemalin.

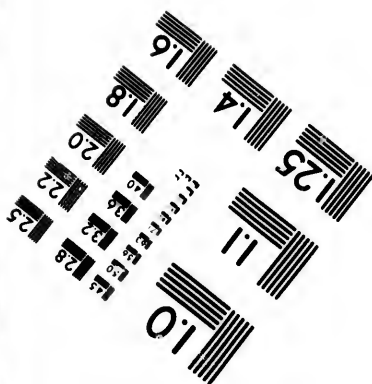
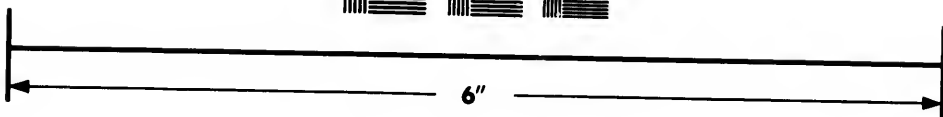
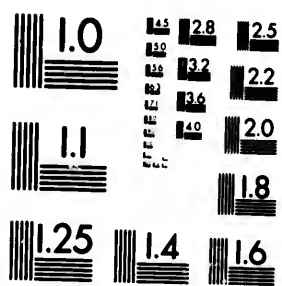
Op denzelfden dag namen wij ook onze Chronometers aan boord. Zij waren sedert den 21 Augustus op het Koninklijk Observatorium geweest, waar de Profesfor BUGGE derzelve gang door Culminatie van de Zon en van andere Starren dagelijks beproefd had.

Den

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
E E E E E E E
E 18 E 22 E 25
E 18 E 20
E 18

10
E E E E E E E

Den 1 September was N° 128 later dan de gemiddelde tijd te *Kopenhagen* 1 uur 5' 11" 9, en verloor naar deszelfs toenmalige verdraging + 8" 42.

N° 1856 was later dan de gemiddelde tijd te *Kopenhagen* 0 uur 56' 51" 5, en won dagelijks — 5" 56.

De Penningtonfche Zak-Chronometer was later dan de gemiddelde tijd te *Kopenhagen* 1 uur 0' 8" 4, en hij won dagelijks — 1' 83.

De volgende is de vergelijking van den gang dezer drie Chronometers in *Londen*, *Petersburg* en *Kopenhagen*.

ARNOLD'S N° 128 in April te *Londen* + 4" 88.

den 20 Julij te *Petersburg* . . . + 9" 37.

den 1 September te *Kopenhagen* + 8" 42.

ARNOLD'S N° 1856 in April te *Londen* — 2" 60.

den 20 Julij te *Petersburg* . . . — 7" 51.

den 1 September te *Kopenhagen* — 5" 56.

PENNINGTONS Horologie in April te

Londen + 0" 70.

den 20 Julij te *Petersburg* . . . + 5" 21.

den 1 September te *Kopenhagen* + 1" 83.

De 7 September was de wind voor ons gunstig genoeg, om naar de buiten-reede te kunnen varen, waar wij twee Rusfische Fregatten vonden, het een van 50, het ander van 36 stukken. Zij waren dienzelfden morgen onder het bevel van den Kapitein Crow hier aangekomen.

Nadat wij het kruid aan boord genomen en alle de boten opgehescen hadden, ligten wij, den 8 September des namiddags te 5 uren, de ankers

en zeilden met de *Newa* naar *Helsingör*, waar wij des avonds te 11 uren aankwamen. Met het aanbreken van den morgen wilde ik de reis voortzetten; maar een zeer hevige storm uit het N. W. noodzaakte ons, om zes dagen op de reede te blijven. Op den 15 September was het weer goed, de wind W. Z. W. en dus niet geheel gunstig, evenwel besloot ik, om onder zeil te gaan, daar het jaargetij reeds zoo verre verloopen was, en elke verdere vertraging de onaangenaamste gevolgen kon hebben. Te 6 uren des morgens begonnen wij de ankers te ligten, te 7 begroeteden wij het Wachtschip en de Vesting *Kronenburg* met zeven schoten, hetwelk met een gelijk getal werd beantwoord. De wind was vrij hevig, en het grootste gedeelte van ons Gezelschap was zeeziek. Des nachts te 2 uren waren wij, naar mijne rekening, reeds uit het *Kattegat* (*); en wij hadden noch den Vuurtoren van *Scagen* noch dien van *Malstrand* kunnen zien. Den 17 zagen wij het Deensche Fregat *Triton*, dat eenige uren vroeger dan wij van *Helsingör* gezeild was; het stevende meer dan wij naar de kusten van *Noorwegen*, waarschijnlijk naar *Christiansand*. Het weder was sedert eenige dagen zeer

(*) De Heer van LÖWENÖRN waarschuwt in de Memorie, welke zijne Kaarten van het *Kattegat* vergezellen, de Zeevarenden uitdrukkelijk, om zich nooit anders, bijzonder in den Herbst, dan met een' geheel zuiden wind in het *Kattegat* te wagen; om de boven bijgebragte redenen, kon ik evenwel dien regel niet volgen.

zeer somber en vergezeld van regen en windvlagen. De Barometer zakte van tijd tot tijd tot op 29 duimen 26; te 1 uur des nachts viel hij tot beneden 28 duimen, en plótſeling ontſtond 'er een zeer hevige ſtorm, terwijl de wind van het Z. W. naar het N. W. liep. Het ſchip lag meer op zijde, dan ik het ooit op eenig ander ondervonden had: Dit noodzaakte ons, om alle zeilen aftenemen, en de ſtorm-zeilen te gebruiken. Des namiddags te 4 uren ontdekten wij de kust van *Jutland*, op den aſtand van 20 mijlen. Gedurende den ſtorm, waren wij van de *Newa* verwijderd geraakt; en toen de dag aanbak, zagen wij dezelve niet meer. In den volgende nacht bedaarde de ſtorm eenigermate, zoo dat wij van tijd tot tijd meer zeil konden maken; de wind hing evenwel gedurig tuſſchen het W. en W. N. W., waardoor wij niet gemakkelijk uit het *Scagerrak* konden komen. Op den 19 zagen wij des namiddags te 4 uren het zuidelijk Voorgebergte van *Noorwegen*, *Lindenäs*, dat wij *Derneus* de Engelschen *Naze* noemen; doch de wind liet ons niet toe hetzelfde omtezeilen. Tegen den avond werd hij ſtiller; maar een zonderling verſchijnsel, dat ieders opmerkzaamheid tot zich trok, ſcheen, naar het algemeene gevoelen, een voorbode te zijn van eenen nieuwen ſtorm. Van het W. N. W. tot het N. O. zagen wij op de hoogte van omſtreeks 15 graden boven den horizon een' helderen boog, van welken donkere wolken, als zuilen, regtſtandig naar beneden liepen; vele van deze zuilen

len onderscheidden zich van de overige door eene witte kleur. Tot 10 uren des avonds bleef dit verschijnsel geheel in dezelfde gedaante, waarin wij het eerst ontdekten; daarna verdeelde het zich in twee deelen. De zuilen stegen om hoog tot in het Zenith; de damp, waaruit zij gevormd waren, werd dunner, en starren van de tweede grootte kon men door dezelve zien schemeren. Gedurende den geheelen nacht, zag men een sterk Noorder-licht; en misschien is het geheele verschijnsel wel eene foort van Noorder-licht geweest.

Op den middag van den 20, lag Kaap *Derneus* 18 mijlen N. N. W. van ons. Tegen den avond waaide de wind hevig uit het O. Z. O. en was vergezeld van een' sterken regen; des morgens volgde op nieuw eene stilte. Ik liet het *Halefche* werktuig zinken, om de temperatuur van het water op de oppervlakte der zee en op zekere diepte te vernemen. Daar echter de diepte hier slechts 24 vadem bedroeg, was het onderscheid naauwelijks merkbaar. De Barometer stond weder zeer laag, 29 duimen 16; de golven gingen hevig uit het Noorden. Deze beide voorboden van storm konden niet wel misleiden, en dezelve begon ook des avonds te 10 uren, en wel met dezelfde hevigheid, als op den 18 September; evenwel was hij nu voor ons gunstig. Op den volgenden avond bedaarde de wind, en den 23 hadden wij goed weder. Op dezen dag ontmoette ons een Engelsch schip van 50 stukken, waarop de vlag van den Commodore *Sir*

SIDNEY SMITH waalde. Hij kruiste met zijn Eskader voor *Texel*, van hetwelk echter thans geen schip te zien was. De Commodore zond eenen Officier bij ons aan boord, met eenen zeer vriendelijken brief, waarin hij ons een' gelukkigen uitflag van onze reis toewenschte. Des namiddags zagen wij een Engelsch Fregat, dat ons waarschijnlijk voor een vijandelijk vaartuig hield, en met volle zeilen ons nazette. Eerst te 9 uren des avonds haalde het ons in. Toen ik ontdekte, dat de Kapitein van dit Fregat een bekende van mij was, met name BERESFORD, met wien ik voor 9 jaren in *Amerika* gediend had, liet ik mij terstond bij hem aan boord brengen. In den laatsten storm was zijn mast beschadigd geworden, en hij was daarom genoodzaakt naar *Sheerneys* te gaan. Ik verhaalde hem, dat onze Sterrekundige naar *Londen* moest reizen, om aldaar nog eenige, ons ontbrekende, werktuigen te koopen. Aanstonds bood hij mij aan, om denzelven aan boord van zijn Fregat naar *Sheerneys* te brengen, waar hij den volgenden dag hoop te aantekomen. Daar dit aanbod mij zooveel winst van tijd beloofde, nam ik hetzelfde dankbaar aan, schoon wij hierdoor van onzen koers geraakten; want het was te laat, om Dr. HORNER nog vóór den nacht bij hem aan boord te brengen, en ik moest dus gedurende denzelven het Fregat volgen, dat naar de Engelsche kust stevende. De vriendelijkheid van den Kapitein BERESFORD ging zoo ver, dat hij een' van de twee Loodsen, die hij aan boord had, mij toezond,

zond, met het bevel, om zoo lang bij ons te blijven, als ik het noodig mogt vinden. Tot aan den volgenden morgen zetten wij onze reis te zamen voort, wanneer wij de geheele Engelfche kust bij *Orfordness* voor ons hadden. Kapitein BERESFORD kwam nu aan boord, en voer met den Heer VAN RESANOFF, Dr. HORNER en den Majoor FRIDERICI terug, waarna wij terstond van elkander scheidden. Bij deze gelegenheid zond ik mijnen Neef, die in het Kadetten-Korps geweest was, naar *Londen*, ten einde hij van daar naar *Rusland* zou kunnen terugreizen. De slechte toestand van zijne gezondheid, die door aanhoudende zeeziekte buitengemeen verergerde, maakte het voor hem onmogelijk, om de reis verder met ons voorttezetten.

Daar wij den vorigen nacht het Fregat *Virginia* hadden moeten volgen, waren wij tusschen de Engelfche kust en de zeer gevaarlijke zandbank, de *Gallopers* geraakt, op welke geheel geene kenteekens zijn. Doorgaans zeilt men buiten deze bank om, en zonder een' Loods durft men het niet wagen, om binnen door te varen. In den nacht kregen wij den wind zoodanig tegen, dat wij genoodzaakt waren, om den volgenden dag tusschen *Noord- en Zuid-Foreland* te laveren. Naardien 'er omtrent den middag eene stilte kwam, en wij den vloed, die reeds daar uit het Engelfche Kanaal loopt, tegen hadden, gingen wij voor een klein werp-anker leggen. Kort daarna werd echter de wind oostelijk, en wij liepen nog dienzelfden nacht door de straat van *Dover*.

Den 26 September, des middags te 4 uren doorsneden wij den Meridiaan van *Greenwich*, van welken ik voorgenomen had, gedurende onze geheele reis, onze Lengte en wel Westelijk te berekenen, omdat wij de Aardkloot van het Oosten naar het Westen zouden rondzeilen. Den 27 zagen wij des avonds te 9 uren den Vuurtoren van *Eddystone*, en te 11 uren, toen ik rekende, dat wij niet verre meer waren van de plaats onzer bestemming, liet ik alle zeilen innemen, en laveerde voor het mars-zeil tot het aanbreken van den dag, wanneer wij de kust van *Cornwallis* op een' kleinen afstand voor ons hadden. Kort daarna ontdekten wij ook den *St. Anna's*- of den Oostelijken-hoek van den ingang naar *Falmouth*, en de Vesting *Pendennis*, die aan de westelijke zijde gelegen is. Te 8 uren ankerden wij op de *Carreger* Reede, waar wij de *Newa* vonden, die twee dagen te voren aldaar gekomen was. Het westelijke anker lag in 7, het oostelijke in 15 vadem waters. Het kasteel op den hoek *St. Maws* lag toen Z. Z. O. 1 Oostelijk.

Zoodra wij aangekomen waren, zond ik den Luitenant LÖWENSTERN naar den Gouverneur der Vesting, om hem onze aankomst te melden, en te vragen, of hij ons begroeten met een gelijk aantal schoten beantwoorden wilde. Ik kreeg tot antwoord, dat hij dit buiten twiifel doen zoude. Den volgenden morgen salueerden wij de Vesting met 9 en een hier liggend Engelsch Fregat met 7 Kanonschoten, welke zoowel door de
Ves-

Vesting als door het Fregat schot voor schot werden beantwoord.

Het eenige oogmerk, waarmede ik dezen haven was binnengeloopen, was, om de schepen met eenen voorraad van Iersch gezouten-vleesch te voorzien, omdat ik vreesde, dat noch het Russische noch het Deensche en Hamburgsche drie jaren zou kunnen goed blijven. Ik wilde beide schepen voor zes maanden voorzien, omdat gebrek aan ruimte mij verbood, een' grooteren voorraad aan brood te nemen. Ook liet ik hier het schip geheel kalefateren; want gedurende het slechte weêr in de Noordzee, was het water door de zijden sterk naar binnen gedrongen.

Toen ik een besluit moest nemen, welken haven van *Engeland* ik wilde binnen loopen, verkoos ik *Falmouth* boven *Portsmouth* en *Plymouth*, en had reden, om over mijne keuze tevreden te zijn, omdat wij al het noodige daar rijkelijk konden bekomen. Wij hebben het aan den aldaar wonden Koopman Fox bijzonder te danken, dat wij zoo goed zijn verzorgd geworden, en ik moet hem regt doen, met te verklaren, dat hij ons zeer onbaatzuchtig behandeld heeft. Ook hebben de Generaal COWELL, die over de Troepen van dat Distrikt bevel voerde, en de Lord ROWLE, die Chef was van een Militair Regiment, aan ons vele vriendelikheden bewezen, welke ik niet genoeg roemen kan. Beide hadden in die onrustige tijden, toen *Engeland* met eene landing ernstig schein bedreigd te worden, hun verblijf te *Falmouth* genomen.

Hoewel *Falmouth* niet groot en slecht gebouwd is, heeft het nogtans het eigene van eene Engelsche Stad, dat op elken Vreemdeling eenen aangename indruk maakt; evenwel was het onderscheid tuschen *Falmouth* en de kleine Steden van het Noord-oostelijk *Engeland*, die ik gezien heb, zeer in het oog loopende; inzonderheid schijnt de welvaart onder lieden van den geringen stand, waardoor *Engeland* zoo zeer boven andere Europeesche Landen uitmunt, hier te ontbreken. Het komt mij voor, dat de bezigheid van de geringere volks-klasse, die voornamelijk in het arbeiden in de bergwerken bestaat, de oorzaak van dit gebrek aan welvaart is; want van de Vee fokkerij wordt in *Cornwallis* weinig werk gemaakt, en voor den handel worden 'er ook weinige andere voorbrengfels, dan bergstoffen gevonden. Daar ik evenwel op het land zelf niet geweest ben, en uit het geen ik te *Falmouth* gezien heb, tot het algemeene besluit, kan mijn oordeel zeer wel verkeerd zijn.

De haven van *Falmouth* is voortreffelijk en ruim. Groote schepen liggen op de *Carregerreede* slechts eene Engelsche mijl van de Stad; de Paketbooten, die, gelijk bekend is, van hier naar *Amerika*, *West-Indiën* en *Lisfabon* alle maanden afzeilen, liggen voor de Stad. Overal ligt men hier veilig, en 'er is geen voorbeeld, dat ooit een schip van deszelfs ankers is gerukt. De ankergrond is zand, waaronder een vast leem ligt. Men moet slechts zorgen, om voorzigtig, en wel met den vloed, die hier uit het Z. Z. O. loopt,

loopt, twee ankers uittewerpen, ten einde niet op eene steile bank geworpen te worden, die ten noorden van *St. Maws* gelegen is; want nabij dezelve moet het westelijk anker in 7 vademmen waters liggen.

DERDE HOOFDDEEL.

Vaart naar de Canarische Eilanden en Brasiliën.

Naardien de wind gunstig was, wachtte ik met niet weinig ongeduld naar den Heer VAN RESANOFF, die in den vroegen morgen van den 5 October eindelijk te *Falmouth* aankwam. Op denzelfden dag zeilden wij van de *Carreger*-reede, zoodra de vloed begon te loopen. Wij hadden een sterken noorden wind, die echter binnen weinige uren naar het Oosten liep. Te 8 uren des avonds, lag de Vuurtoren *Lezard* 38° N. W. van ons op een' afstand van 12 mijlen. Te 9 uren verloren wij denzelfden uit het gezicht, en te 10 veranderde ik mijn' koers van het Z. Z. W. naar het W. Z. W. De wind was vrij hevig, zonder echter het schip sterk te bewegen. De nacht was zoo schoon, als hij bij mogelijkheid zijn kan; helder en zonder wolken. Alle Officieren bleven tot 12 uren op het dek. Dezen schoonen nacht, bij het inkomen van den grooten Oceaan, beschouwde elk als een gunstig voortteeken voor onze lange reis. Voor wien kon deze gedachte, deze wensch, die niet uit zorg voor eigene veiligheid ontstond, belangrijker zijn, dan voor mij? Het schein mij toe, dat het geheele beschaafde *Europa* het oog op ons gevestigd hield. De gelukkige of ongelukkige uitslag van mijne onderneming zou eigenaardig ten opzichte van mijn'

mijn' roem bellisten, en het mislukken van dezelfde zou eene vlek op mijnen naam kunnen werpen, die natuurlijk ook mijn Vaderland zou moeten treffen. Zij, die *Rusland* zoeken te bedillen en deszelfs roem te verkleinen, zouden zich over een' ongelukkigen uitslag luide verheugd hebben; en het mislukken der eerste proeve, zou de Russen voor langen tijd hebben afgeschrikt, om voortgelijke ondernemingen te wagen. De zwaarigheden van het aangevangen werk zweefden mij levendiger dan ooit voor oogen, en ik vond eindelijk mijne rust alleen in de reden, waarom ik tot deze reis besloten had: in de verplichting, om mij aan eene onderneming niet te onttrekken, ten aanzien van welke — dit durf ik hier openlijk herhalen — men gezegd had, dat zij geheel niet gebeuren zou, indien ik de uitvoering niet op mij nam; om deze reden was het derhalve mijn pligt te gehoorzamen. Op het oogenblik, dat ik het vuur van Kaap *Lezard* uit het gezigt verloor, werd ik door aandoeningen overvallen, die ik met al de kracht van mijnen moed weerstand moest bieden. Niet zonder den innigsten weemoed, kon ik aan mijne geliefde Vrouw denken, wier teedere liefde voor mij thans de bron van zooveel kommer voor haar was. Deze aandoeningen van smart werden echter spoedig door de vrolijke hoop verdreven, dat namelijk onze reis zekerlijk gelukkig zou volbragt worden. De gedachte van den roem van mijn Vaderland te zullen vergrooten; het vooruitzicht op het gelukkig uur, waarin ik de Beminde mijner ziel en mijn

Kind zou kunnen wederzien — dit beurde mij op, en schonk mij de gewone gerustheid en sterkte weder.

Tot hiertoe waren de Officiëren in drie wachten verdeeld. Thans gaf ik de vierde aan den Heer VAN LÖWENSTERN, aan wien ik, reeds bij ons vertrek uit *Cronstadt*, gaarne eene wacht zou hebben toevertrouwd; maar het late jaargetij en de gevaarlijke vaart in de Oost- en Noord-zee maakten het noodzakelijk, dat verscheidene Officiëren in ééne wacht waren. Daar wij ons thans in den Oceaan vrij van gevaarlijke kusten en klippen bevonden, maakte ik deze verandering. Gaarne zou ik ook de Manschap in drie wachten verdeeld hebben; maar daar dezelve slechts uit 56 koppen bestond; van welke 8 geene wacht deden, besloot ik zulks uittestellen, tot dat wij met den Pasfaat-wind zouden zeilen. Tot nog toe had ik geen' zieke aan boord; de kost van mijn volk was ook de beste, die men op zee hebben kan. Sedert ons vertrek van *Cronstadt*, dat is, sedert 9 weken, was 'er slechts 8 of 9 malen gezouten vleesch uitgedeed; voor het overige had de Manschap altijd versh of onlangs gezouten vleesch, bier dagelijks, en zoo lang wij te *Cronstadt* en *Kopenhagen* op de reede waren, versch brood en zoo veel groente bekomen, dat hunne soepen, volgens het oordeel van alle Officiëren, smakelijker waren, dan die op onze tafel kwamen. Ook te *Falmouth* had ik een' aanzienlijken voorraad van Kool, Aardappelen, Rapen en Uijen opgedaan, zoodat de Matro-

trozen 'er thans veel beter uitzagen, dan toen zij aan boord kwamen. Zij waren van linnen en kleëren, zoowel dunne als dikke, rijkelijk voorzien, en tot mijn groot genoegen, ontdekte ik bij allen eene sterke neiging tot zindelijkheid. Tweemaal in de week deed ik onderzoek; en ik bezigtigde dan niet slechts hun linnen en kleederen, maar zag tevens, of hunne ligchamen behoorlijk gereinigd waren. Een ernstig verwijt, dat ik de eerstemaal aan eenigen gaf, had ten gevolge, dat ik federt nooit iets foortgelijks bemerkte, dat berisping verdiende. Ik kon derhalve op goede gronden hopen, dat ik mijn volk gezond zou houden.

Ik hield eenen meer westelijken koers, dan men gewoonlijk neemt, om Kaap *Finisterre* niet te zien, waar ons waarschijnlijk Engelsche of Fransche Oorlogschepen zouden ontmoet zijn, die ons slechts zouden opgehouden hebben. Wij hadden eenen zeer sterken wind uit het Z. O. en O. zoodat wij zelden minder dan 8 of 9 knoopen afdeden.

Den 8 October bevonden wij ons op de Breedte van $44^{\circ} 25'$ en op de Lengte van $12^{\circ} 08'$. De verandering van de Temperatuur was binnen 24 uren 4 graden, dat is tot op 14 graden, geklommen. Ook ontdekten wij elken avond het bekende verschijnsel, van het lichten des Zeewaters; inzonderheid waren eenige heldere plaatfen boven het overige te onderscheiden. Zij scheenen geheel uit glinsterende vonken zamengefeld. Op den 10 October namen wij Maans-afstanden, uit

uit welke de Lengte, op den Middag gereduceerd op $13^{\circ} 30' 15''$ berekend werd. De Chronometers van ARNOLD wezen op $13^{\circ} 45' 45''$, onze breedte was $38^{\circ} 40' 10''$. Dezen avond te 8 uren zagen wij eene zoogenaamde Sterverschiëting van eene bijzondere foort. Een vurige bal, die zoo helder was, dat hij het schip, gedurende eene halve minuut, geheel verlichtte, ontstond in het Z. W. en nam, met eene matige beweging, zijnen loop in eene horizontale rigting naar het N. W., waar hij verdween. De hoogte van deze streep boven den Horizon, door Dr. HORNER met eenen Sextant gemeten, bedroeg 15 graden, derzelve breedte omtrent $\frac{1}{4}$ graad. Dr. HORNER zag den Vuurbal nabij het Sterrenbeeld de Schutter verschijnen. Hij verdween bij de noordelijke Kroon. Men ziet, wel is waar, deze luchtverschijnselen menigmalen; evenwel heeft men mischien zelden opgemerkt, dat eene lichtende streep in de rigting van de beweging, die het verschijnsel nam, zoo lang zichtbaar bleef. De Breedte, waarop het schip zich in dat oogenblik bevond, was $37^{\circ} 40'$ en de Lengte $14^{\circ} 05'$.

Den volgenden dag verloren wij den Oosten wind, die wij gehoopt hadden, dat ons tot bij de Pasfaat-winden zou bijgebleven zijn. Tegen den avond werd het dood stil. De wolken hingen zeer donker over den horizon. Een onweder in de verte en sterke bliksemstralen kondigden ons een' onweërs-storm aan, die ook des nachts te 1 uur begon. Hij duurde evenwel niet lang. Na eenige uren werd het weër helder en een

een frifche wind waaide uit het W. Z. W., die ook eenige dagen duurde, en met hooggaande golven uit het Z. W. vergezeld was. Den 13 kregen wij weder ftilte, en ik maakte van deze gelegenheid gebruik, en liet eene boot naar beneden. Dr. HORNER en Dr. LANGSDORFF gingen in dezelve, om met het *Halefche* werktuig de warmte van het Zeewater te onderzoeken. De temperatuur der lucht was 18 graden, op de oppervlakte van het water 19 $\frac{1}{4}$ en op de diepte van 95 vademen, waar de Thermometer 18 minuten bleef, 19 graden. Het water van deze diepte genomen, werd met een Mikroskoop onderzocht, en was geheel helder.

Daar wij federt eenige dagen zeer vochtig weêr gehad hadden, liet ik dagelijks op de plaats, waar de Matrozen hun verblijf hielden, vuur aanleggen, en zoodra de zon slechts een weinig fcheen, hunne kleederen en bedden droogen. Op den 15 des nachts, en ook op den volgende dag werd het fchip door eene hooggaande zee merkelyk geflingerd. De golven kwamen uit het N. W.; maar de wind was zeer gering. Wij zagen eene menigte groote visfchen van 12 tot 15 voeten lang om het fchip zwemmen. Zij behoorden tot het geflacht der Dolfijnen. Eenige zwommen naar het Z. W. andere namen eene tegenovergeftelde rigting. Om 5 uren des avonds veranderde de wind, en liep naar het N. O. en waaide vrij ftevig; evenwel was de beweging der golven uit het N. W. zoo fterk, dat wij slechts 4 knoopen afdeden. Deze fter-

sterke beweging nam eerst den volgenden dag een einde.

Daar wij nu de plaats onzer bestemming naderden, liet ik aan de Manschappen een vat versch water geven, om hun linnen te waschen. Ik maak van deze, anders weinig passende, omstandigheid alleenlijk gewag, om te doen opmerken, hoe spaarzaam men op de schepen met het drinkbaar water moet omgaan. Elk kon op mijn schip zooveel drinken als hij wilde, maar nooit mogt een druppel, zonder mijne bewilliging, tot eenig ander gebruik genomen worden.

Den 18 namen wij des middags waar, dat onze Breedte $30^{\circ} 08' 15''$ en de lengte $15^{\circ} 01'$ was. Te 5 uren des avonds zagen wij uit den mars de eilanden *Salyages*. Zij lagen in het N. N. O. van ons, op den afstand van ongeveer 22 mijlen. Te half 6 uren van den volgenden morgen, zagen wij zeer duidelijk het eiland *Teneriffa*, en na verloop van een half uur, was ook de Piek van wolken ontbloot, waarmede zij tot hiertoe was bedekt geweest. Zij verscheen nu aan ons in hare geheele majestueuse grootte. De met sneeuw bedekte kruin, waarop de Zon hare stralen schoot, en die daardoor schein te lichten, maakte dit gezigt nog schooner. De aanzienlijke bergen, welke de Natuur gezamenlijk tot fondamenten van dien ontzettenden klomp schijnt bestemd te hebben, neigden zich aan beide zijden in eene matige helling naar het Oosten en naar het Westen. Elk van deze bijgelegene bergen zou op zich zelve groot geacht worden, maar nevens de Piek verdwijnt

dwijnt schier hunne hoogte, en zij trekken nauwelijks de opmerkzaamheid van den aanschouwer; evenwel werken zij veel mede, om de schijnbare hoogte van de Piek te verkleinen, die nog veel meer in het oog zou vallen, indien zij alleen en afgescheiden van andere bergen stond.

Ik stuurde nu naar den N. O. hoek van het eiland; maar de wind kwam zoo hevig uit het O., dat ik weinig hoop had, om nog dezen dag te *Santa-Cruz* voor anker te komen. Des namiddags zagen wij een Fransch Fregat, dat tusschen ons en de *Newa* doorzeilde, waardoor deze gelegenheid bekwam, om met hetzelfde te spreken. Het uitwendig aanzien van dit Fregat was niet zeer fraai, en het was voor beide onze schepen een voorwerp van scherpe berisping. Wij vernamen ook te *Santa-Cruz*, waar hetzelfde binnen liep, dat het geen Oorlog-schip was, maar aan een' Particulier perfoon toebehoorde, die het tot een' Kaper had uitgerust. Het Fregat had reeds verscheidene prijzen genomen, die te *Santa-Cruz* zouden verkocht worden. Des avonds te 5 uren waren wij vrij na aan *Punto de Nago*, den Oostelijken hoek van *Teneriffa*; doch daar men met veel voorzigtigheid in de baai van *Santa-Cruz* ankeren moet, besloot ik, om gedurende den nacht tusschen de eilanden *Teneriffa* en *Canaria* te laveren. Den volgenden morgen te 11 uren zeilden wij naar de reede. De Kapitein van *Port*, *Don CARLOS ADAN*, Luitenant bij de Spaansche Zeemagt, kwam terstond aan boord, en raadde ons, op het oostelijk gedeelte der reede

te

te gaan leggen, waar wij dan ook ons regter anker in 36 vademen water lieten vallen. De grond was hier niet zoo rotsachtig, als op het overige gedeelte van de reede; ook liggen hier niet zoo vele verlorene ankers op den grond, die dikwijls veroorzaken, dat men ook de zijne moet verliezen.

De *Newa*, die meer naar het W. lag, verloor hierdoor een Werp-anker en twee Kabels. De ankertouwen van de *Nadeshda* hadden daarentegen niets geleden. Nogtans moet men de voorzorg niet verzuimen, om dezelve, door het aanbinden van water-tonnen, boven het water te houden. Ik zou daarom, in weerwil van de ongemeene diepte, deze plaats als verkieslijk wel durven aanraden, en ik wil derhalve de ligging van ons schip, nadat wij ons tweede anker naar het N. O. in 24 vademen waters geworpen hadden, naauwkeurig aanwijzen. *Punto de Nago*, of de N. O. hoek van de reede lag 69° N. O. van ons; de Z. W. hoek van het eiland Z. W. 36° Z. W., en de *Franciscus*-kerk, die door een' hoogen toren zeer kenbaar is, $51^{\circ} 30'$ Z. W. Deze plaats heeft zekerlijk dit nadeel, dat het, bij het ontstaan van een' Z. W. storm, zeer moeilijk zou vallen, om naar buiten te laveren, indien men het niet mogt wagen durven, om in den storm op de reede te blijven. Evenwel zijn hevige stormen, zelfs in den winter, hier niet menigvuldig, en, indien men zich op zijne ankers en kabels verlaten kan, doet men best, op de reede te blijven. De Spanjaarden werpen altijd vier an-

ankers uit, twee naar het N. O. en twee naar het Z. W. Zij zijn echter de eenige, die hier van vier ankers gebruik maken; en zij doen het misfchien alleen, omdat eene oude wet hen daartoe noodzaakt.

Zoodra het fchip voor anker lag, zond ik mijn' Vierden Luitenant, den Heer VAN LÖWENSTERN, naar den Gouverneur, om denzelven te verzoeken, dat hij ons veroorloven wilde, om onzen voorraad van water te vermeerderen, en ons met wijn en vruchten, ter voortzetting van onze reis, te voorzien. Dit verzoek werd door hem met de beleefdste uitdrukkingen toegestaan. Daar ik wist, dat men Engelfche fchepen, die de aldaar gelegene vesting hadden willen begroeten geweigerd had, dit met een gelijk aantal fchoten te herhalen, ja, dat fommige een vrij vernederend antwoord bekomen hadden, wilde ik de Rusfifche vlag, die hier voor de eerfemaal waaide, aan zulk eene beleediging niet bloot fteflen; dat aan haar namelijk iets zou geweigerd worden, dat zij met regt vorderen konde; ik liet dus het punt van begroeten onaangeroerd.

Te 4 uren des namiddags kwam de Onder-Gouverneur (*Teniente del Rey*) met een' Secretaris van den Gouverneur aan boord, om den Gezant, die reeds naar land gevaren was, en de overige Officieren van het fchip met derzelver aankomst geluk te wenfchen. Een uur later voer ik met den Kapitein LISIANSKOY en eenige Officieren van mijn fchip aan land, om bij den Gouverneur, den Marquis DE LA CASA CAHIGAL een bezoek

afteleggen. Wij leerden in hem eenen zeer vriendelijken Man kennen, die zeer genegen was, om ons in alles behulpzaam te zijn, indien zulks noodig geweest ware. Hij was zoo goed, om voor onzen Sterrekundige het huis van den Groot Inquisiteur, dat met eene *Belyedere* voorzien was, te laten opruimen. Dr. HORNER liet dan ook terstond twee Chronometers benevens nog eenige werktuigen derwaarts brengen; hij trok evenwel weinig nut van dit gebouw, omdat de toren niet vast stond, en het hem met moeite gelukte, om eenige goede hoogten te nemen, ter bepaling der Breedte en Lengte volgens onze Horologies. Onafgebroke waarnemingen, ter regeling van den gang derzelve, konden niet gedaan worden.

Op den eigen dag van onze aankomst kwam ook eene Paketboot uit *Corunna* te *Santa-Cruz* aan, welke aan den Gouverneur het bevel bragt, om ons goed te ontvangen. De Gouverneur overhandigde ons een affchrift van dit bevel des Konings, opdat wij daardoor van een goed onthaal verzekerd konden zijn, in gevalle dat wij vroeger in eene der Spaansche Bezittingen mogten aankomen; dan een foortgelijk bevel, dat hij naar dezelve wilde zenden.

Schoon de Gouverneur aangeboden had, om ons van alles te voorzien, vervoegde ik mij nogtans liever, om het noodige optedoen, bijeen' hier wonenden Koopman ARMSTRONG, voor wiens Compagnon; BARRY te *Orotava*, ik brieven had. ARMSTRONG voorzag beide schepen van alles, wat wij noodig hadden. Zonder zijne hulp zouden

den wij zekerlijk hier langer hebben moeten vertoeven, en ook dan nog niet zoo goed van alles voorzien geweest zijn. Zijne gastvrijheid verdient niet minder onzen dank. Hij nam den Gezant in zijne woning, en elk Man van onze schepen, die slechts eenige aanspraak op een goed onthaal maken konde, genoot dit ten zijnen huize, en vond daar des middags eene wel bezette tafel, en gedurende den geheelen dag een talrijk gezelschap, dat, door de beminnelijke hoedanigheden van Mevrouw ARMSTRONG, en van eenige jonge Fransche Vrouwen uit *Isle de France*, voor ons eene aangename uitspanning moest opleveren op eene anders zoo sombere en doodsche plaats. Dans, spel en vrolijke luim heerschten in de gezelschappen der ernstige Spanjaarden niet. Daar men in verafgelegene gewesten nog altijd de zonderlingste en onvolledigste denkbeelden omtrent *Rusland* en deszelfs Bewoners heeft, scheen men met verwondering optemerken, dat deze Bewoners van het noorden met de levendige volken van het zuidelijk *Europa* wel konden vergeleken worden, zonder dat zij behoeften onder te doen; en dat zij in beschaving en gezellige levenswijze dezen niets behoeften vooruittegeven. De Officieren van onze schepen regtvaardigden deze opmerking volkomen.

Mijn oogmerk was, om hier slechts twee of drie dagen te vertoeven. Onze Agent gaf mij evenwel geene hoop, van in minder dan vijf dagen te zullen kunnen vertrekken. De Heer VAN RESANOFF besloot daarom, om met de Natuur-

kundigen van het schip naar *Laguna* en *Orotava* te varen, om eenen Botanischen tuin te bezien, dien de Marquis DE NAVA op laatstgenoemde plaats had aangelegd. Vele planten uit de gewesten onder de keerkring gelegen, en inzonderheid uit *Zuid-Amerika* werden in dezen tuin overgebracht, om dezelve hier aan een weinig heeter luchtsgestel te gewennen, ten einde ze naderhand des te beter in *Spanje* te kunnen voortkweeken. Deze aanleg verstrekt de vaderlandsgezindheid van den Marquis DE NAVA, die daaraan een groot gedeelte van zijn vermogen besteed heeft, tot veel eer, en dezelve droeg ook in den beginne de goedkeuring van den Koning weg. Men schijnt echter opgehouden te hebben, met het aanwenden der noodige voorzorgen, die deze aanleg zoo wel verdiende. Eene andere reden voor dezen uitstap van onze Natuurkundigen was de begeerte, om in de nabijheid van *Orotava* een' grooten Drakenbloed-boom te bezien, wiens stam 10 voeten boven den grond hield, 36 voeten, en nabij den wortel 45 voeten breed was.

Santa-Cruz heeft, wel is waar, geene fraaije gebouwen, doch derzelve ligging is niet onaangenaam. De huizen zijn groot en van binnen zeer ruim; de straten zijn wel naauw, maar goed geplaveid. De Gouverneur, de Marquis DE BRANCIFORTE heeft, op kosten van de inwoners, aan den oever een' tuin met eenige rijen boomen aangelegd tot eene algemeene wandelplaats, die den naam van *Almeida* draagt. Daar echter de lengte van dezen tuin naauwelijks honderd vade-

demen bedraagt, voldoet hij weinig aan het oogmerk. Ook staat een Schildwacht voor den ingang, door wien men niet zelden schijnt afgewezen te worden, wanneer men van deze openlijke wandelplaats gebruik wil maken; schoon dezelve op algemeene kosten is aangelegd en tevens onderhouden wordt. De Koopman BARRY moet daartoe jaarlijks honderd Piasters opbrengen, hoewel hij te *Orotavo* woont; dit althans heeft de Heer ARMSTRONG mij verzekerd. Op de openbare plaats staat eene wel bewerkte Marmeren Zuil, die ter eere van de Maagd *Maria de la Candelaria* is opgericht. De Zuil is met zinnebeeldige figuren versierd, welke door de hand van eenen bekwamen Beeldhouwer moeten vervaardigd zijn. De *Guanchers* (*) — dus heeft men mij verhaald — zouden, ten tijde dat het eiland veroverd werd, de Maagd *Candelaria* met een Crucifix in de hand, in een der holen gevonden hebben, welke in het gebergte van dit eiland menigvuldig voorhanden zijn. Dit Wonder, dat waarschijnlijk den Veroveraars noodzakelijk scheen, om de arme *Guanchers* tot het Christendom te doen overgaan, verdiende waarlijk wel, aan het einde der wijsgeerige eeuw met alle pracht en kunst vereeuwigd te worden!! Tegen over de Zuil staat de Vesting *St. Christoval*, die in den vorigen oorlog aan den Lord

NEL-

(*) De *Guanchers* zijn, gelijk men weet, de oorspronkelijke Bewoners van *Teneriffa*; thans bestaan zij geheel niet meer.

NELSON, toen deze al te haastige Zeeheld *Santa-Cruz* veroveren wilde, den regter arm, en aan den Kapitein BOWEN het leven benam. Mij komt het voor, dat het gepaster zou geweest zijn, de gedachtenis aan dien glorierijken dag, waarop het den dapperen bewoners des eilands gelukte, den koenen NELSON tot den terugtogt te dwingen, door eene Gedenknaald te vereeuwigen, dan op eene belagchelike fabel, door het oprigten van eene zuil, den stempel der waarheid te willen drukken.

Algemeene volks-ellende, de verregaandste zedenloosheid onder het vrouwelijke geslacht, en geheele scharen van dikke Monniken, die, zoodra de avond valt, in de straten rondloopen, om aan hunne zinnelijke lusten te voldoen: zie daar de karaktertrekken van *Santa-Cruz*, welke eenen vreemdeling, die aan zulk een gezicht ongewoon is, met medelijden en afkeer vervullen. Op geene plaats ter wereld vindt men mischien meer zulke terugstootende voorwerpen. Bedelaars van beiderlei kunne en allerleiouderdom, in lompen gekleed, met allerlei afzigtelijke kwalen behebt, vullen de straten niet minder, dan ontuchtige vrouwspersonen, dronkene matrozen en uitgehongerde en misvormde dieven. Ik houd mij schier overtuigd, dat de lage klasse der inwoners van deze plaats, bijna zonder eenige uitzondering, zich aan dieverij schuldig maakt. Men verbeeldt zich waarlijk op een eiland van de Zuidzee verplaatst te zijn; want ondanks alle voorzorgen, wordt men bestolen. Zoo dikwijls eene boot

boot aan ons ſchip kwam, werd 'er ook zeker, in tegenwoordigheid van alle de Matrozen, een dieftal gepleegd; en ik was eindelijk genoodzaakt, om niemand aan boord te laten komen.

Gelijk op alle bezittingen van de Spanjaarden, zoo ook hier is de *Inquisitie* ingevoerd; en zij wordt, gelijk men mij verzekerde, met alle geftrengheid in het werk gefteld; zij heeft haar' zetel op *Canaria*. Voor een' Man van vrijheidlievende gevoelens moet het verſchrikkelijk zijn, op eene plaats te wonen, waar hij blootgefteld is aan de willekeur der *Inquisitie* en des Gouverneurs, die eene onbepaalde magt heeft over leven en dood van elken burger. Tot dus verre hadden de Gouverneurs van *Teneriffa*, die te gelijk Onder-Koningen over alle de *Canariſche* eilanden zijn, deze onbepaalde magt niet gehad; maar de Heer ARMSTRONG verhaalde mij, dat de Paketboot, die tegelijk met ons hier aankwam, deze aanwinst van magt aan den Gouverneur zou hebben overgebracht. Wat de Regering hiertoe bewogen hebbe, kon ik niet ontdekken. Het is zoo, eene zoo onbepaalde magt kan in de handen van zulk eenen verlichten en weldenkenden Man, als de Marquis DE CAHIGAL ſchijnt te zijn, niet nadeelig worden; maar wie ſtaat 'er voor in, dat niet te eenigen tijde een Man van wreeder aard en losfer beginfelen dezen post bekleeden zal? Hoezeer de vrijheid der Burgeren hier bepaald is, kan men daaruit opmaken, dat niemand, zonder verlof van den Gouverneur, op

de reede varen mag, zelfs niet om een bezoek afteleggen.

Schoon het jaargetijde reeds vrij verre verloop was, vonden wij nogtans een' overvloed van Druiven, Perzikken, Citroenen, Chinaas-appelen, Meloenen, Uijen en Aardappelen. Alles was evenwel betrekkelijk zeer duur. Ook is de prijs van den Wijn sedert eenige jaren zeer gezegen; want ik betaalde 90 Piasters voor eene Pijp wijn, die men te voren voor 60 konde kopen. Doch dezelve is goed, en wordt nog veel beter door eene lange zee-reis. Daar de slechtere foort van dezen wijn maar 15 Piasters goedkoper was dan de beste, kocht ik ten gebuike van de Matrozen alleen van de laatste. De Brandewijn, die hier gemaakt wordt, is slecht, en wordt alleen in Spaansch *Amerika* gebruikt; in *Europa* zou men dezelve niet willen drinken. Het Rundvleesch was duur, en kostte het pond 8 *Pence Sterlings*; voor een Schaapsbout van 12 tot 14 ponden betaalden wij 7 Piasters en voor een Hoen 1 Piaster. Bij alle deze prijzen moet men, op het minst, nog 20 ten honderd voor commissie-gelden voegen. Zoo koste ons ook elk vat water 1 Piaster.

Volgens het gemiddelde van verscheidene waarnemingen, die op de reede gedaan waren, was de Breedte van onze Ankerplaats $28^{\circ} 27' 33''$ N.

De Lengte naar het groote
Horologie N° 128 van AR-
NOLD = $16^{\circ} 12' 45''$ W.

De ware lengte, gelijk die

van

van BORDA en VARILA bepaald is geworden . . . $16^{\circ} 15' 50''$ W.

Den 27 October was N° 128 vroeger dan de gemiddelde tijd te *Santa-Cruz* . . . 0 ur. 24' 56".

Deszelfs dagelijksche gang + 11' 4.

N° 1856 was den 27 October vroeger dan de gemiddelde tijd te *Santa-Cruz* . . . 0 ur. 0' 7".

Deszelfs dagelijksche gang . 7" 5.

PENNINGTON was op dien zelfden tijd vroeger dan te *Santa-Cruz* . . . 0 ur. 07' 17".

Deszelfs dagelijksche gang . + 5" 3.

Het gemiddelde van verscheidene Middags- en Circummeridiaan-Hoogten, die door Dr. HORNER op het huis der *Inquisitie* werden waargenomen, gaf voor de Breedte van dit huis, dat men voor het midden der Stad houden mag $28^{\circ} 28' 20''$ N.

De Lengte volgens N° 128 $16^{\circ} 13' 42''$ W.

De miswijzing van de Magnetaald werd uit verscheidene waarnemingen, die met twee verschillende Azimuthal-Kompasfen gedaan waren, bevonden te zijn . . . = $16^{\circ} 01' 30''$.

In het jaar 1792 bedroeg dezelve — $16^{\circ} 32' 00''$.

Voor de Inclinatie van de Magnetaald deed Dr. HORNER geene waarnemingen, omdat ik eenige dagen vroeger van hier wilde zeilen, dan mij naderhand mogelijk was; waarom ik last gaf, het *Inclinatorium* niet aan land te brengen. De pogingen van LA PEROUSE hebben ook genoegzaam bewezen, dat hier uit waarnemingen geene

voldoende uitkomst te verwachten is; hetwelk LA PEROUSE toeschrijft aan de veelheid van ijzer, dat de grond van *Teneriffa* zou bevatten. De Thermometer stond op den dag vóór ons vertrek het hoogste, en klom tot 22 graden, gedurende ons verblijf was hij nooit beneden 19½ graden geweest. De hoogte van den Barometer bleef altijd bijna dezelfde en verschilde zelden meer dan twee tiende deelen eener lijn; gewoonlijk was dezelfde 29 duimen 90 en 29 duimen 92. Volgens de waarnemingen, welke FLEURIEU in het jaar 1769 ten opzichte van Eb en Vloed hier gedaan heeft, is de tijd van hoogen vloed bij nieuwen volle-maan 3 uren; de vloed wies tot 12 voeten bij de Koppelingen (*syzygies*) en tot 6 voeten bij de Quadraturen.

Op den 26 October kregen wij des avonds te 6 uren de laatste bezending van het gene wij noodig hadden, aan boord; daar het echter donker was, en de Landwind nog niet begonnen was te waaijen, besloot ik, om dien avond niet aftezeilen; en ik nam te eerder dit besluit, daar ik vernam, dat de Gouverneur den volgenden morgen aan boord wilde komen. Te 9 uren hadden wij het genoeg van hem met een aanzienlijk gevolg van Regeringsleden en Officieren bij ons te zien. Toen hij van het schip voer, begroette ik hem met 9 schoten, dat door de Vesting met een gelijk getal werd beantwoord.

Des middags te 12 uren ligten wij de ankers. De wind was zeer zoel en uit het Zuiden. Een Cartel-schip naar *Gibraltar* en een Spaansch Vaar-

Vaartuig, dat dienzelfden morgen uit *Malaga* was aangekomen, naar *Rio de la Plata* bestemd, zeilden met ons. De Kapitein van laatstgemelde schip, wilde eenige zieken aan land zetten, maar de Gouverneur vergunde hem dit niet, en hij was genoodzaakt, om in dien treurigen toestand zijne reis voorttezetten.

Hoe meer wij ons van *Santa-Cruz* verwijderden, hoe westelijker de wind werd; des avonds liep hij naar het N. O. en woei regtstreeks van het land. Gedurende den geheelen nacht stuurde ik Z. Z. W., zoo lang de wind dit toeliet. Des morgens lag de Zuid-westelijke hoek van *Teneriffa* 35° N. W. van ons, en onze Breedte was toen $27^{\circ} 07'$. Tegen den avond werd de wind westelijk, en hij kromp meer en meer naar het Noorden. Om 6 uren des morgens konden wij van het verdek de Piek nog zien. Dezelve lag volgens het Kompas $15^{\circ} 30'$ N. O. van ons, dat is, $0^{\circ} 30'$; daar de magneetnaald hier 16 graden Noord-westering heeft. Des middags was, volgens de waarnemingen, onze Breedte $26^{\circ} 13' 51''$ en de Lengte $16^{\circ} 58' 25''$. Van 6 uren des morgens tot op den middag was onze Breedte $21' 54''$ afgenomen en onze Lengte $19' 15''$ grooter geworden. Toen wij de Piek zagen, bevond zich derhalve het Schip op $26^{\circ} 35' 45''$ Breedte en $16^{\circ} 39' 10''$ Lengte. Daar nu, volgens de waarnemingen van BORDA en PINGRE, de Piek op $28^{\circ} 17'$ Noorder breedte en $19^{\circ} 00'$ Wester lengte van *Parijs* of $16^{\circ} 40'$ van *Greenwich* ligt, zoo moeten wij haar te 6 uren op eenen afstand van 101 mij-

mijlen gezien hebben, en wel juist in het Noorden, gelijk zij dan ook waarlijk ten onzen opzichte gelegen was. Wanneer het weder zeer helder is, kan men uit den top van den mast de Piek nog 25 mijlen verder zien; maar dit is ook de grootste afstand, waarop zij, onder de gunstigste omstandigheden, en van gezegde hoogte, zichtbaar is. De hoogte van de Piek is door velen opgegeven. Volgens BORDA, die haar wiskunstig gemeten heeft, en wiens opgave als de naauwkeurigste aangenomen wordt, moet zij 1905 Toises of 11430 voeten hoog zijn.

Ik stuurde Z. W. t. W. en kort daarna W. Z. W., omdat ik de Kaap *Verdische* eilanden aan de westzijde wilde omzeilen, en alleen het eiland *St. Antonio* begeerde te zien. Het Spaansche Schip, dat met ons van *Santa-Cruz* gezeild was, verloren wij nu in het N. O. uit het gezigt. Het weêr was schoon en helder, de wind N. W. Ik liet nu de kabels van de ankers afnemen, dezelve behoorlijk droogen en geheel aan kant bergen. Ook verdeelde ik nu de Manschap in drie Wachten; en hoewel vijftien mannen voor den werkelijken dienst te weinig waren, als men de grootte van het schip in aanmerking neemt, vertrouwde ik evenwel op het goede weêr en op de bestendigheid van de Pasfaat-winden. Gedurende de gansche reis, zelfs bij het ongunstigste weêr, bleef evenwel de manschap altijd in drie wachten verdeeld.

Op den 2 November kwamen 'er, bij een' zeer slaauwen N. wind, zulke hooggaande en sterke gol-

golven uit het N. W., dat het fchip buitenge-
meen geflingerd werd, waaruit men opmaken
mogt, dat 'er waarfchijnlijk een zeer hevige storm
uit het N. W. bij de *Canarifche* eilanden gewoed
had. De wind was bij afwifeling N. N. W.,
N. en N. O.

Op den 6 November zagen wij, met het aan-
breken van den dag, het eiland *St. Antonio*, op
een' afstand van 25 tot 28 mijlen. Daar de wind
zeer flauw was, ftuurde ik regtftreeks naar het
W., om mij nog verder van land te verwijde-
ren, dewijl men in de nabijheid van hooge eilan-
den veelal weinig wind heeft. Op den middag
bevonden wij, dat onze Breedte was $17^{\circ} 55'$;
de zuid-westelijke hoek van het eiland lag toen
op 24° in het Z. O. van ons, op een' afstand
van omftreeks 45 mijlen. Ik ftevende nu W. Z.
W., en toen de wind tegen den avond wat fter-
ker werd Z. W. t. W. Den volgenden middag
lag de Zuid-westelijke hoek van het eiland *St. An-
tonio* op 86° in het Z. O. van ons, op een' afstand
van 54 mijlen; nu ftuurde ik weder Z. Z. W.

Het gemiddelde van verfcheide reekfen van
Maans-afftanden, welke wij dezen morgen, waar-
namen, gaf voor de Lengte, op den middag ge-
reduceerd, $26^{\circ} 17' 07''$. De Horologies gaven
 $26^{\circ} 24' 40''$. Ik berekende de Lengte van den
Zuid-westelijken hoek van het eiland *St. Anto-
nio*, volgens het groote Horologie van ARNOLD,
dat de beste van onze Chronometers was, en
kreeg voor dezelve $25^{\circ} 24' 00''$. De Magnet-
naald had hier $15^{\circ} 06'$ Noordweftering.

De

De koers ten westen van de eilanden van het Groene-Voorgebergte (*) verdient blijkbaar de voorkeur boven dien ten oosten. De ondervinding ten minste van alle Zeelieden bewijst, dat men westelijk koersende altijd een frischen wind heeft, terwijl men oostelijk zeilende dikwijls stilte aantreft. 'Er zijn ook weinige voorbeelden van schepen, die tusschen de Kaap-Verdische eilanden en de kust van Afrika den koers genomen hebben. Ik zou derhalve aan allen, die op hun' togt naar den Evenaar, den westelijken koers verkiezen, wel durven raden, om denzelven van de Canarische eilanden terstond zoo te nemen, dat zij de Parallellen van 17 graden of de Parallellen van het eiland *St. Antonio* op $26\frac{1}{2}$, ja zelfs op 27 graden Lengte doorsnijden, en dan Z. O. t. Z. regelregt naar den Evenaar sturen. Men heeft dan niets met deze eilanden te doen, die groot genoeg zijn, om de rigting der Pasfaat-winden te veranderen; want zeer dikwijls heeft men hier Z. W. winden; en bijaldien dit al anders wezen mogt, is de wind toch altijd in de nabijheid dier eilanden zeer slaauw. Het kan dus geheel niet in aanmerking komen, dat men $1\frac{1}{2}$ graad westelijker stuurt, dan eigenlijk de koers zou wezen, indien men slechts een' frischen en bestendigen wind hebben mag. Vindt men het nogtans noodig, het eiland *St. Antonio* te zien, om de scheeps-berekening te verbeteren, dan kan een afstand van 50 mijlen in dezen weinig

(*) Cabo Verde.

nig hinder doen. In allen gevalle moet men toch zorgen, om niet nader, dan op den afstand van 20 tot 25 mijlen, bij de eilanden te komen, daar men anders zeer veel gevaar loopt, om, het zij door stilte, het zij door storm, te na aan land gedreven te worden. Toen ik in het jaar 1797, op het Engelfche Linie-fchip *Raisnable*, naar de *Indiën* ging, leerden wij bij ondervinding, hoe gevaarlijk het is, in de nabijheid van deze eilanden te zeilen. Ook ditmaal merkten wij, dat zij niet zeer verre van ons gelegen waren; want reeds in den nacht vóór den morgen, waarop wij het eiland *St. Antonio* het eerst ontdekten, werd het plotseling geheel stil; maar zoodra wij ons van het land verwijderden, kregen wij terftond meer koelte. Schoon wij het eiland *St. Antonio* uit het gezigt verloren, bleef echter de wind nog zwak uit het Z. en O. waaijen. Met verlangen wachtte ik naar den waren N. O. Pasfaat-wind, om tot op 20 graden naar het O. terug te zeilen: dit wilde ik doen, om op mijne hoede te zijn tegen de zuidelijke winden en tegen de sterke westelijke stroomen, die wij tusfchen de N. O. en Z. O. Pasfaat-winden te wachten hadden. Ook wenschte ik de Linie niet westelijker te doornijden, dan op 24 of 25 graden Lengte. Sterke stroomen en een te zuidelijke Pasfaat-wind hebben sommige fchepen, die de Linie westelijker dan op 25 of 26 graden doorneden, al te na op de kust van *Brafilien* gedreven, zoodat zij de Kaap *St. Augustijn* niet konden omzeilen. Wanneer de wind het evenwel

toe-

toelaat om de Linie op 20 of 21 graden te doorsnijden, moet men van deze gelegenheid gebruik maken. Men heeft dan het voordeel, van geheel vóór den wind te kunnen zeilen, zoodra men den Z. O. Pasfaat-wind aantreft, en men komt dus sneller naar het Zuiden. Zelden biedt zich echter deze gelegenheid aan.

Onze Geleerden namen dezer dagen verscheidene proeven, om de oorzaak van het lichten des zeewaters te ontdekken; waaruit men schijnt te mogen opmaken, dat het lichten niet uit het water zelf, wanneer het in beweging is, voortkomt, maar uit dadelijk georganiseerde voorwerpen, die in het water gevonden worden. Men deed een' fijnen doek dubbeld over eene schaal, en goot op denzelfden water, dat op het eigen oogenblik uit de zee geschept was. Nu bleek het, dat op den witten doek verscheidene punten bleven, die begonnen te lichten, zoodra men den doek schudde; en tevens, dat in het water, hetwelk door den doek geloopt was, geene de minste Phosphor-deelen ontdekt werden, schoon men het zelfs met zaagsel vermengde, om het verlies van de voorwerpen, die op den doek gebleven waren, weder te vergoeden; want men zou hebben kunnen denken, dat het water door deze in beweging gebragt, eerst dan den glans van zich gaf. Dr. LANGSDORFF, die deze lichtende voorwerpen door een Mikroskoop beschouwde, en verscheidene van dezelve geteekend heeft, bevond, dat vele, en wel de grootste, Kreeftsvormige diertjes waren. Ook in de kleinere ontdek-

te hij vezeltjes, die dus bewijzen, dat deze lichamen georganiseerd zijn. Daar echter deze beschouwing met het Mikroskoop eerst den volgenden dag plaats had, bleef het nog onzeker, of deze diertjes, in het oogenblik dat zij licht van zich geven, nog in leven zijn, dan of zij dan reeds tot eene rottende stof zijn overgegaan; gelijk het ook nog niet uitgemaakt was, welk een' invloed de dampkring op het lichten van deze diertjes heeft, daar derzelver glans niet alle dagen even sterk is; alsmede of het meer of minder lichten mischien niet afhangt van de meerdere of mindere Elektrieke stof, die in de lucht aanwezig is; en eindelijk waarom zij alleen glinsteren, wanneer het water door de schuring van het schip in beweging is, en niet wanneer hetzelfde zich in rust bevindt. Men zal aan het einde van dit Werk eene zeer volledige verklaring van dit onderwerp van Dr. TILSIUS vinden.

Op den 10 November kregen wij, op $13^{\circ} 51'$ N. Breedte en $27^{\circ} 07'$ W. Lengte, den N. O. Pasfaat-wind, die evenwel nog zeer oostelijk en wel O. t. N. en O. N. O. was. Met behulp van denzelven stuurden wij, zooveel mogelijk, naar het Z. O. Dit was te noodzakelijker geworden, omdat wij eenen sterken stroom tegen hadden, die dagelijks onze vaart wel 20 mijlen vertraagde. Op den 15, toen wij ons op $6^{\circ} 58'$ N. Breedte $21^{\circ} 30'$ W. Lengte bevonden, werd des middags de hemel geheel bewolkt. Te 2 uren kregen wij, onder een' geweldigen regen, eene

sterke windvlaag, die meer dan twee uren duurde. Gedurende den geheelen nacht, was het zeer betrokken en de wind stil. Hier bevonden wij ons op de grenzen van den Pasfaat-wind, dien wij na deze windvlaag geheel verloren, en wij kwamen nu in die streken, waar men veranderlijke, doorgaans geheel tegenovergestelde winden, veelal stilte, menigvuldige hevige windvlagen, vergezeld van zware stortregens en eene heete, vochtige lucht aantref, die even zoo moeilijk voor de vaart, als schadelijk voor de gezondheid zijn. Dikwijls verliepen 'er verscheidene dagen, dat wij de zon niet aanschouwden, en de kleederen en bedden der Matrozen niet konden gedroogd worden. De Thermometer stond gewoonlijk tusschen 21 en 25 graden. De lucht was vochtig en zoel. Ik had grootelijks redenen, om voor de gezondheid van mijn Volk bezorgd te zijn; maar was evenwel zoo gelukkig, ook gedurende dezen tijd, geen' zieke aan boord te hebben. Maar alle voorzorgen werden ook aangewend, om de gezondheid te bewaren. Ik liet, drie of viermalen in de week, in het ruim van het schip vuur aanleggen, en hetzelfde verscheidene uren branden; hetwelk buiten' twijfel een uitmuntend middel is, om de lucht droog en zuiver te houden. Op *Teneriffa* had ik mij van Citroenen, Pompoenen (*Pumpkins*) en Aardappelen zoowel voorzien, dat onze voorraad nog niet verteerd was, toen wij te *St. Catharina* aankwamen. Elk man kreeg, in plaats van Brandewijn, eene halve flesch van de beste Tenerif-

fischen wijn, en des morgens en des middags, liet ik eene flappe Punch geven, die echter zeer zoet en met veel Citroensap vermengd was. Elk oogenblik, waarin de Zon scheen, werd gebruikt, om de kleederen en bedden van het volk te droogen en te luchten. De menigvuldige regenen, waardoor wij ten minste voor veertien dagen water opvingen, gaf aan de Manschap eene goede gelegenheid, om hun linnen te waschen. Ten dien einde liet ik eene groote tent tuschen den middelsten en voorsten mast opslaan, en geheel voor hun inruimen. Het was waarlijk een vrolijk gezicht, ruim twintig menschen, alle te gelijk, onder deze uitgebreide tent te zien, daar zij, na hunne kleederen en hun linnen gewaschen te hebben, elkander afwaschten. De hitte scheen hun anders niet zoo moeilijk te vallen, als ik verwacht had. De Thermometer stond niet veel beneden 23 graden, en evenwel vroegen nog verscheidene Matrozen: wanneer het dan toch eindelijk heet zou worden? Zooveel had men hun van de groote hitte verhaald. Het schijnt dus wel, dat wij Rusfen het uiterste van hitte en koude kunnen doorstaan, en dat wij eene koude van 23 graden even zoo gemakkelijk verdragen, als eene hitte van 23 graden.

Het lastige en onaangename weêr duurde tien dagen, en wij waren gedurende dien tijd slechts twee graden zuidelijk gevorderd. Daarenboven hadden wij een' sterken stroom tegen, die ons dagelijks 15 tot 18 mijlen teruggedreef. Na verloop van tien dagen, kregen wij eindelijk een' frischen

Noordenwind, die bijna 24 uren duurde, toet naar het Z. O. liep, en zich daar als de ware Pasfaat-wind vestigde. Wij bevonden ons nu op 2° Noorder Breedte en 23° Wester Lengte.

Op den 23 November zagen wij een schip, dat bij den wind naar het oosten stuurde. Ik vermoedde, dat het naar *Europa* stevende, en wilde dus van deze gelegenheid gebruik maken, om naar *Rusland* te schrijven. Ik zond eenen Officier met mijne brieven aan deszelfs boord. Het had intuschen de Amerikaansche vlag opgeheschen, en ik vernam, dat het naar *Batavia* bestemd was. Schoon de Kapitein den wil had naar het zuidelijk halfmond, behield hij echter mijne brieven, belovende dezelve van de Kaap *de Goede Hoop*, die hij wilde aandoen, naar *Europa* te zullen zenden (*). Zijne Lengte was van de onze zeer verschillende, zij was namelijk wel 3° te westelijk, dit had hem bewogen zijn koers naar het Oosten te houden. Ik zond hem eene opgave van de Lengte, welke onze Chronometers aanwezen, met de verzekering, dat hij zich daarop volkomen verlaten konde. Hij veranderde ook zijn koers niet, en zeilde gedurende den nacht in ons gezelschap; maar reeds den volgenden morgen hadden wij hem uit het gezicht verloren.

Den 26 November, des morgens te half 11 uren, doorsneden wij den Evenaar op 24° 20' West-

(*) Deze brieven kwamen in de Maand Mei 1804 op de plaats hunner bestemming.

Wester Lengte, na eene vaart van dertig dagen sedert ons vertrek van *Santa-Cruz*. Onder een Salvo van elf schoten, dronken wij op de gezondheid des Keizers, onder wiens glorierijke Regering, de Russische vlag voor de eerstemaal in het zuidelijk halfrond waaide. De gewone plegtigheid met *Neptunus* kon bij ons slechts zeer gebrekkig plaats hebben, daar niemand van de Personen, die op het schip waren, behalve mij, ooit tot bij den Evenaar was geweest. Evenwel werd een der Matrozen, die enig talent had, tot het doen van eene soort van redevoering, en een potsemaker was, met den Drietaand uitgedoscht, om alzoo de Russen, bij hunne eerste komst aan gene zijde van den Evenaar, te verwelkomen. Hij speelde waarlijk zijne rol ook zoo goed, als ware hij een oud Ingewijde van den Zeegod geweest.

Ik nam nu mijn' koers naar het eiland *Trinidad*; maar de Pasfaat-wind was zoo zuidelijk en de stroom tevens zoo sterk naar het westen (*), dat wij reeds op 7° zuider Breedte den Meridiaan van *Trinidad* doorneden. Thans was de wind meer oostelijk en zeer frisch. Wij vorderden derhalve met groote snelheid, en ik nam mijn' koers zoo zuidelijk, als de wind zulks toeliet. De westelijke stroom deed zich nog wel eenigermate ontdekken, maar deszelfs kracht was veel

(*) De loop van den Stroom van den Evenaar tot op 8° Breedte was Z. W. t. W. en W. Z. W. met eene kracht van 26 tot 35 mijlen 's daags.

veel geringer, dan in de nabijheid van den Eevenaar. Op 14° Breedte verloren wij den Z. O. Pasfaat-wind. Hierop volgden ooste winden, die al meer en meer naar het N. en het N. W. liepen. Gedurende al den tijd, dat wij den Pasfaat-wind hadden, vergezelde ons eene menigte van zoogenaamde Boniten. Dagelijks werden 'er eenige met den Harpoen gevangen. Zij verschafte aan ons volk eene versche en smakelijke spijsze. Zij vongen slechts éénen Haai, die, hoewel minder smakelijk dan de Boniten; nogtans gedeeltelijk gebruikt werd. Onze Japannezen aten den kop en, vonden dien zeer lekker.

LA PEROUSE heeft eenige dagen besteed, om het eiland *Ascensio*, over welks bestaan men sedert drie eeuwen zoo verschillende gedacht heeft, tusschen de Parallellen van 20° 10' en 20° 50' Zuider Breedte tot op 7° ten westen van *Trinidad* te zoeken, zonder hetzelfde evenwel te vinden. Hij heeft daarom met regt eenigzins in twijfel gesteld, of hetzelfde wel wezenlijk bestaat, en of het mischien niet met het eiland *Trinidad*; met hetwelk *Ascensio* op ééne en dezelfde Breedte zou moeten liggen, is verwisfeld geworden: eené meening, die reeds vroeger door vele verdedigd en bestreden is. Zoo-b. v. berispt FREZIER, in de Beschrijving van zijne reis naar de Zuidzee, den beroemden HALLEY, omdat deze het eiland *Ascensio* niet op deszelfs kaart geplaatst heeft; en hij beweert, dat hij zelf op dat eiland geland is; schoon dit op *Trinidad* geweest is, gelijk HALLEY, in de verdedi-

ging

ging van zijne kaart tegen FREZIER, zeer duidelijk ontwikkeld heeft. Daar 'er intusfchen nog verscheidene gevoelens ten opzichte van het bestaan dezes eilands voorhanden zijn, besloot ik, om eenige graden westelijker dan LA PEROUSE te zeilen, ten einde het bestaan van *Ascensio* buiten allen twijfel te stellen, of de waarschijnlijkheid van het tegendeel te vergrooten. Ik vond mij te meer tot deze onderneming verplicht, daar de Uitgever van LA PEROUSE's Reis dezen Zee-man eenigermate schijnt te beschuldigen, omdat hij niet langer naar het eiland *Ascensio* gezocht heeft, en beweert, dat LA PEROUSE juist zijne pogingen heeft opgegeven, toen hij nabij derzelve vervulling moet geweest zijn. MILET-MUREAU grondt zijne meening hierop: vooreerst, dat DAPRES de Lengte van *Ascensio* 38° westelijk van den Meridiaan van *Parijs* heeft opgegeven, en PEROUSE evenwel niet zoo verre gezeild is; ten tweede: dat hij onlangs een' Franschen Zee-man, met name LÉPINE, gesproken had, die in 1791 beide eilanden had aangedaan, en de Breedte van *Trinidad* $20^{\circ} 22'$, die van *Ascensio* $20^{\circ} 38'$ had gevonden. LÉPINE was wel met geene Werktuigen voorzien geweest, om de Lengte van *Ascensio* te kunnen bepalen; maar had evenwel deszelfs afstand van de kust van *Brasilien* op 120 Zeemijlen of 360 Italiaansche mijlen gerekend. Deze laatste grond kwam mij gewigtig voor; schoon het mij terftond ook weder vreemd toefcheen, dat LÉPINE, in weerwil dat hij de Lengte van *Ascensio* niet op Sterre-

kundige gronden konde bepalen, zou nagelaten hebben, aan het Publiek eenige naauwkeurige berigten medetedeelen aangaande een eiland, over welks bestaan reeds zoo lang getwist is; en wel inzonderheid, of hetzelve waarlijk geleek naar de beschrijving en de aanwijzing op de kaart, welke DAPRES, DALRYMPLE en vele andere van hetzelve gegeven hebben. Het kwam 'er dus nu maar op aan, dat men de Parallel van $20^{\circ} 38'$ zoo laag westelijk volgde, tot dat men het eiland zou vinden.

Op den middag van den 7 December bevonden wij ons op de Breedte van $19^{\circ} 47'$ en op de Lengte van $32^{\circ} 24'$; derhalve nog $2\frac{1}{2}$ graden oostelijker dan LA PEROUSE geweest was, om het eiland *Ascensia* te zoeken. Ik kon derhalve gerustelijk den nacht doorzeilen, zonder te vreezen, van hetzelve te zullen voorbij varen; en ik nam daarom zoo mijn' koers, dat ik, met het aanbreken van den dag, op de door LÉPINE aangeduide Breedte zijn moest, om dan geheel westelijk te kóerzen. Op den middag schoten wij de zon op $20^{\circ} 47'$; een stroom had ons eenige mijlen zuidelijker gedreven dan $20^{\circ} 38'$; het weér was wel niet volkomen helder, maar het was echter zoo, dat wij zelfs van het verdek van 12 tot 15 mijlen ver konden zien. Een eiland als *Ascensio*, dat hoog zou moeten liggen, zou men ten minste op een' tweemaal zoo grooten afstand uit den top van den mast hebben kunnen ontdekken, en het was onmogelijk hetzelve onopgemerkt voorbij te zeilen, indien het op

deze Breedte lag. Des avonds te 7 uren ging ik bijleggen; onze Breedte was toen $20^{\circ} 41'$, de Lengte $35^{\circ} 36'$. Met het aanbreken van den dag, zette ik met alle zeilen onzen koers naar het westen voort. Des middags bevonden wij, dat onze Breedte was $20^{\circ} 46' 51''$ en onze Lengte $36^{\circ} 19'$. De *Neva* was omtrent drie mijlen noordelijker. Met gespannene verwachting dacht ik elk oogenblik uit den top van den mast het berigt te zullen hooren, dat men land konde zien; maar te vergeefs. Des avonds te 7 uren gaf ik de verdere poging, om *Ascensio* te zoeken, geheel op. De Breedte van het schip was toen $20^{\circ} 42'$ de Lengte $37^{\circ} 00'$ van *Greenwich* of $39^{\circ} 20'$ van *Parijs*. Wij waren derhalve thans $2^{\circ} 10'$ westelijker gezeild dan LA PEROUSE en $1^{\circ} 30'$ westelijker dan DAPRES de Lengte van *Ascensio* had opgegeven. Daar ik, gedurende mijn zoeken, mij niet meer dan 9 mijlen ten zuiden van de aangenomene Breedte van dit eiland verwijderd heb; gelijk men uit het boven verhaalde heeft kunnen zien, durf ik wel beweren, dat het eiland *Ascensio* tusfchen de Parallellen van $21^{\circ} 10'$ en $20^{\circ} 30'$ tot $37^{\circ} 00'$ ten westen van den Meridiaan van *Greenwich*, niet voorhanden is, en dat deszelfs afstand van de kust van *Brafiën* niet veel grooter dan 220 mijlen zijn kan. Het komt mij daarom zeer twijfelachtig voor, of LÉPINE wel in der daad het eiland *Ascensio* aangedaan hebbe; ten ware, dat deszelfs Breedte niet naauwkeurig door hem opgegeven zij. Maar dit kan men van eenen Franfchen Zee-Officier

naauwelijks verwachten. Schoon ik niet beweren wil, dat men het eiland *Ascensio* op de kaart moet doorstrijken, zij het mij evenwel vergund, te doen opmerken, dat LA PÉROUSE meer recht had, om aan het bestaan van dit eiland te twijfelen, dan de Uitgever van zijne Reis, om het tegendeel zoo stellig te verdedigen.

Ik liet het wedervinden van het eiland *Ascensio* voor eenen gelukkiger Zeeman over, en stuurde naar de Kaap *Frio*, welke ik verlangde te zien om de Breedte van dit Voorgebergte naauwkeurig te mogen weten. Nadat ik de nieuwste Zeekaarten en Reisbeschrijvingen had geraadpleegd, ontdekte ik tot mijne groote verwondering, dat de onderscheidene opgaven van de Breedte van Kaap *Frio* wel van $23^{\circ} 06'$ tot $22^{\circ} 34'$ uiteenliepen. Volgens de *Connoissance des tems* is dezelve, zelfs in de opgave voor verscheidene jaren, $22^{\circ} 02'$ gelijk ook in de *Dictionnaire Maritime* van GRANDPRÉ. In de oorspronkelijke uitgaaf van MACARTNEY's Gezantschaps-reis is de Breedte van deze Kaap opgegeven $32^{\circ} 02'$. Dit moet zekerlijk eene drukfout zijn, die door $23^{\circ} 02'$ moet verbeterd worden. Die bepaling is ook buiten twijfel de naauwkeurigste (*). De Fransche Overzetter van MA-

CART-

(*) Kapitein BROUGHTON bepaalt Kaap *Frio* op $22^{\circ} 59' 41''$ en $41^{\circ} 53' 12''$ W. In de Tafelen van MENDOZA, die gelijk BROUGHTONS Journaal, na ons vertrek zijn uitgekomen, wordt de Breedte van Kaap *Frio* = $22^{\circ} 54'$ en de Lengte = $42^{\circ} 03' 15''$ opgegeven.

CARTNEY heeft deze drukfout zeer slecht verbeterd, daar hij van $32^{\circ} 02'$, $22^{\circ} 02'$ gemaakt heeft, en uit deze vertaling is waarschijnlijk de fout in de *Connoissance de tems* en in het werk van GRANDPRÉ overgenomen. Men zou de Breedte van Kaap *Frio*, gedurende dertig jaren, niet zoo willekeurig opgegeven hebben, had Kapitein COOK dezelve in het Verhaal van zijne eerste reis bepaaldelijk vermeld, of had men de Sterrekundige waarnemingen, die WALES uit de Reizen van BYRON, CARTERET, WALLIS en uit COOK's eerste reis in het licht gegeven heeft, willen raadplegen; want men zou dan gevonden hebben, dat op den 12 November 1768, den dag waarop COOK Kaap *Frio* zag, de Breedte op den middag bevonden werd te zijn $23^{\circ} 06'$; en daar COOK uitdrukkelijk zegt, dat hij op dezen dag, naar *Rio de Janeiro*, langs de kust, die bijna O. en W. loopt, gezeild is, kon de Breedte van Kaap *Frio* onmogelijk veel met de gevondene middags Breedte verschillen. Ik zelf twijfelde niet, of de Breedte zou $23^{\circ} 02'$ zijn; want zoo was dezelve ook gevonden door *Sir* ERASMUS GOWER, en zoo omtrent moest zij ook wezen, naar het gene ik zoo even uit de eerste reis van COOK heb bijgebracht. Ik hoopte evenwel dezelve tot op eene minuut te zullen bepalen; indien het ons gelukken mogt, om parallel met dit Voorgebergte te zeilen, als de Zón juist hare middags hoogte zou bereikt hebben.

Den 11 December bleek uit onze waarneming, dat onze Breedte was $22^{\circ} 36'$ en onze Lengte

40° 40'. Des avonds 7 uren liet ik het dieplood vallen. Wij vonden 50 vadem waters en een' rotsachtigen grond. Met het aanbreken van den dag zagen wij het eiland *Frio*, dat kort voor Kaap *Frio* ligt, en door eene diepe laagte, die het eiland in tweeën verdeelt, te onderkennen is. Op een' afstand zou men het voor twee eilanden houden. Op den middag lag het midden des eilands, gelijk ik gewenscht had, juist in het westen van ons; maar de hemel was bewolkt, de Zon liet zich niet zien, en mijn oogmerk was derhalve verijdeld. Des namiddags werd het weder helder. 'Er was geheel geene beweging in het schip. Onder deze gunstige omstandigheden werden voor de miswijzing van de Magneetnaald twaalf Azimuthen der Zon waargenomen, die van 2° 21' tot 3° 06' uitcentliepen, het gemiddelde gaf derhalve 2° 49' Noordoostering.

Den 13 December was onze Breedte, volgens de waarnemingen 23° 11' 45". Kaap *Frio* lag toen N. W. 53° 20' van ons, op een' afstand van 25 tot 30 mijlen. Naar dezen vooronderstelden afstand zou dus de Zuider Breedte van Kaap *Frio* 22° 57' 30" zijn. Ik houd deze opgave evenwel niet voor voldoende, daar dezelve op zoo onzekere vooronderstellingen rust. Beter acht ik de bepaling der Lengte van Kaap *Frio*. Volgens den te *St. Catharina* waargenomen gang van het groote Horologie van ARNOLD N° 128, teruggeteld tot den 13 December, moet de Wester Lengte van deze Kaap zijn

41° 32' 00". Volgens de op dezen dag aangenomene *ware* Lengte 41° 36' 30" (*).

Des avonds te 7 uren lag Kaap *Frio* 10° N. W., op een' afstand van 18 tot 20 mijlen van ons. Ik nam nu mijn' koers regelregt naar *St. Catharina*. Wij hadden bij schoon en helder weêr een' friskschen N. O. wind, zoodat wij reeds des avonds te 8 uren met 40 vademem grond peilden. Ik laveerde gedurende den nacht, en den volgenden morgen ontdekten wij de eilanden *Alyaredo* en *Gal*. Het weêr was nu betrokken en donker, en wij konden dus het eiland *St. Catharina* niet zien. Daar ik geene uitvoerige kaart van deze kust bezat, noch een duidelijk gezigt had van de eilanden, die voor den ingang van *St. Catharina* gelegen zijn, en ik derhalve mij niet genoegzaam overtuigd kon houden, dat de eilanden, die ik zag, waarlijk *Alyaredo* en *Gal* waren, waagde ik mij niet tusfchen deze rotsachtige eilanden, maar, hopende, dat de middags hoogte van de Zon mij uit mijne onzekerheid zou brengen, stuurde ik naar het Noorden. Doch op den middag konden 'er geene waarnemingen gedaan worden, en het weêr bleef bij voortdoring betrokken, het regende geweldig en 'er was een friske wind. Ik was dus wel genoodzaakt, om mij in de nabijheid van de kust optehouden en daar beter weêr aftewachten.

Den

(*) Men zal den grond, waarop deze berekening der *ware* Lengte rust, in eene bijzondere verhandeling over dit onderwerp in het Derde Deel, aangewezen vinden.

Den 18 was, volgens onze waarneming, onze Breedte $26^{\circ} 53' 39''$ Z. Ik hield dus nu een' zuidelijken koers, maar in de nabijheid van het land, ten einde een duidelijk gezigt te hebben van de bogten en van de daarin liggende rotsachtige eilanden, welke buiten twijfel de schoonste havens moeten vormen, en den Portugezen niet onbekend kunnen zijn, hoewel ik 'er aan twijfel, of de kusten van *Brafilien* wel ooit door hun naauwkeurig opgenomen zijn. De kaarten, die wij te *St. Catharina* van dit eiland en van deszelfs noordelijke kusten gezien hebben, kunnen op groote naauwkeurigheid geene aanspraak maken, schoon eene van dezelve van den Portugefchen Aardrijkskundige Lopez afkomstig is, en de andere, nog in dit jaar, door een' Portugefchen Ingenieur gemaakt zijn. Op de eerstgenoemde waren de sterrekundige bepalingen onnaauwkeurig, op de laatste, die voor het overige zeer uitvoerig waren, en met veel moeite schenen gemaakt te zijn, ontbraken dezelve geheel. Eene Kaart, door ons vervaardigd, behelst eene naauwkeurige aanwijzing van den noordelijken ingang tot de ankerplaats, tusfchen het eiland *St. Catharina* en het vaste land, gelijk mede van de eilanden, die voor dezen ingang liggen, en van een klein gedeelte der kust ten noorden van *St. Catharina*, dat wij dezer dagen gelegenheid hadden te zien. Men zal, zoo ik vertrouwd, het vervaardigen dezer kaart niet voor overtollig houden, daar mij tot hiertoe geene voortgelijke onder het oog gekomen is, behalve

tene enkele in de Verzameling van BELLIN: *Le Petit Atlas maritime* in 2 deelen N° 57, welke evenwel zeer vele fouten heeft.

Te 4 uren des namiddags ging de wind geheel leggen. Het plotseling vallen van den Barometer kondigde een' storm aan. De nabijheid van het land maakte mij in het begin eenigzins ongerust. De wind kwam echter, onder een geweldige onweder en zwaren regen, zoo sterk van het land, dat wij alle zeilen moesten innemen en alleen onder fok- en storm-zeilen het houden konden. Den volgenden middag was de storm reeds zoo veel bedaard, dat wij ons Marszeil konden bijzetten. Ik stevende nu weder naar het land, dat wij den 20ten met het aanbreken van den dag ontdekten; maar de zuidelijke stroom had ons zoo ver naar het noorden gedreven, dat wij den geheelen dag moesten laveren, om op de hoogte van het eiland *Gal* te komen. Tegen den avond zagen wij eene boot op ons aanroeijen. Ik draaide bij, om dezelve aftewachten; 'er waren Portugezen in, die aanboden, om ons tusfchen de eilanden *Alvaredo* en *Gal* doortebrengen: een doortogt, dien ik, na de waarschuwing van LA PEROUSE, niet zou hebben durven wagen, schoon hij den weg zeer verkort. Wij vonden denzelven zeer veilig, want men kan zonder eenig gevaar in de nabijheid van beide eilanden zeilen. De diepte van de reede neemt regelmatig af tot op vijf en een' halven vadem; in welke wij den 21 December des avonds te 5 uren, in een' klei-grond het anker lieten vallen. De

Ves-

Vesting *Santa-Cruz* op het eiland *Atomery* lag 10° N. W. van ons; het midden van het eiland *Alvaredo* 35° N. O., het eiland *de Ratonas* 15° Z. O. en *Ponta Grosfa* 66° N. O. De afstand, op welken wij ons van de Vesting *Santa-Cruz* bevonden, was ééne mijl, die van *St. Miguel* vijf mijlen.

I
k
aa
ge
K
M
de
M
ke
Ik
ve
fp
ve
de
L
he
zo
he
hij
zo
wi
eer
de
las
me
ste

VIERDE HOOFDDEEL.

Verblijf te Santa Catharina.

Kort nadat wij voor anker gekomen waren, kwam een Officier van de Vesting *Santa-Cruz* aan boord, om ons te verwelkomen, en den volgenden dag hadden wij het genoegen van den Kommandant zelven bij ons te zien. Daar ik hier, zoo kort mogelijk was, mij ophouden wilde, voer ik nog dienzelfden morgen naar de Stad *Nuestra Senhora del Desterro*, die van onze Ankerplaats $9\frac{1}{2}$ mijlen regtstreeks in het Zuiden lag. Ik dacht, dat wij ter dier plaats; waar de Gouverneur zijn verblijf houdt, het benoedigde het spoedigste zouden kunnen bekomen. De Gouverneur *Don JOSEPH DE CURRADO*, Overste bij de Portugesche Armee, dien ik met Kapitein *LISIANSKOY* en met nog eenige Officieren van het schip, terstond na onze aankomst, een bezoek gaf, ontving ons met zeer veel vriendelijkheid. Met de grootste bereidwilligheid beloofde hij ons alle hulp, die in zijn vermogen was. Hij zond een Sergeant aan boord van elk schip, dien wij geheel ten onzen dienste hadden; liet zich eene lijst geven der levensmiddelen, die voor beide schepen noodig waren, en gaf een' Officier in last, ten einde wij alles spoedig mogten bekomen, om den inkoop van dezelve in het binnenste gedeelte van het eiland en op het vaste land te

very lag
t eiland
nes 15°
afstand,
ta-Cruz
Miguel

bezorgen. Hij gaf bevel, dat het hout, dat wij noodig hadden, zou gekapt worden; hetwelk ik inzonderheid verzocht had, omdat dit werk, bij de groote hitte, zeer moeijelijk is en voor de gezondheid der Matrozen zeer nadeelig konde worden. Hij vergunde ons, dat wij ons Observatorium op het kleine eiland *Atomery* zouden oprigten. Dit was voor ons eene zaak van veel belang, zoowel om den gang van onze Horologies te regelen, die bij alle drie, sedert ons vertrek van *Tencriffa*, zeer veranderd was, als om Dr. HORNER gelegenheid te geven, tot het doen van waarnemingen aan den zuidelijken hemel, waarvan hij zich veel beloofde, en die zoo zelden aan eenen Europeër ten deele viel.

Na het bezorgen van dit een en ander dat door de voorkomende vriendelijkheid den Gouverneur, zoo zeer tot mijn genoegen was uitgevallen, keerde ik nog dienzelfden nacht naar boord terug. De Gezant bleef met zijn gevolg aan land. De Gouverneur ruimde de helft van zijn huis voor hem in, en ten dienste van des Gezants gevolg wees hij zijn eigen Landgoed aan, dat in de nabijheid van de Stad in een zeer aangenaam oord gelegen was. Bij mijne terugkomst aan boord, begroette ik de Vesting *Santa-Cruz* met 13 schoten, die alle beantwoord werden, en denzelfden dag kwam de Commandant met eenige Officieren bij mij ten eten. Ik zond nu een' Officier aan land, om eene geschikte plaats opte zoeken, waar wij water innemen, en onze watervaten herstellen konden. De hier-

toe

toe gekozene plaats, *San-Miguel*, een klein Vlekje, in een schilderachtig oord gelegen, kon tot ons oogmerk niet geschikter geweest zijn. Het water, dat bij uitstrek goed is, wordt van een' waterval langs buizen naar een' Rijst-molen geleid, die echter zelden aan den gang is. Met het grootste gemak kan men binnen drie dagen zijn geheelen voorraad opdoen, al bestond deze ook uit meer dan honderd tonnen. Het eenige, dat men beter zou kunnen wenschen, is de afstand, die wel vijf mijlen groot is; indien men evenwel eene groote Barcas heeft, is deze zwaarigheid ook zeer gering. Dr. HORNER rigtte nog dienzelfden dag zijn Observatorium op, ter plaatse, die hem aangewezen was. De arbeid op het schip werd ook met de grootste vlijt voortgezet, en ik had het zekere vooruitzicht, van binnen tien dagen mijne reis weder te zullen kunnen vervolgen, toen een bericht van Kapitein LISIANSKOY mij deze aangename hoop benam. De middelste- en de fokke-mast van de *Neva* werden zoo slecht bevonden, dat Kapitein LISIANSKOY besluiten moest, om hier geheel nieuwe te laten maken. Op eene plaats, waar men geheel geen' handel heeft, en waar dus ook geene lieden wonen, die voor het benoodigde der aankomende schepen zorgen, scheen dit werk aan oneindig vele zwaarigheden onderhevig; en deze onaangename omstandigheid zou de *Neva* ook verscheidene maanden hebben opgehouden, ware de Gouverneur niet met alle vriendelijkheid en ijver behulpzaam geweest. Daar hier geene Masten in

voorraad zijn, zond de Gouverneur terstond eenige lieden in het omliggende woud, waar men zonder moeite de schoonste boomen, voor Masten geschikt, vinden kan; de voorname zwaarheid bestond in het moeilijke van deze zware boomen uit het woud naar den oever te brengen. Ondanks alle hulp van de zijde des Gouverneurs, verdraagde deze onaangename, en geheel onverwachte omstandigheid onze reis meer dan vijf weken.

Onaangename omstandigheden maakten het noodzakelijk, dat ik bestendig mijn verblijf op het schip hield, en het was mij dus onmogelijk, om eenige naauwkeurige berigten aangaande deze Volkplanting intewinnen. Evenwel kan het niemand's opmerking ontgaan, al is hij ook van het voordeel eens mondelingen onderhouds met het verstandigste gedeelte der hier wonende Portugezen verftoken, dat het Kabinet van *Lisfabon*, het zij uit Staatkunde, die dan ongetwijfeld verkeerd is, het zij uit Slofheid, die nog onverschoonlijker is, deze Bezitting buitengemeen verwaarloost. Het is eene bekende waarheid, die niet herhaald behoeft te worden, dat *Portugal* in het algemeen geene partij trekt van het nut, dat deszelfs Bezittingen in dit werelddeel zouden kunnen opleveren. Van geheel *Braslien* is misfchien het eiland *St. Catharina*, met de daarbij gelegene streek van het vaste land, evenwel het eenige gedeelte, dat de bijzondere opmerkzaamheid der Portugefche Regering niet in het minfte tot zich getrokken heeft, en dat nogtaus dezelve bij uitstek

stek verdiende, zoowel om deszelfs gezonde luchtstreek en vruchtbaren grond, als om de kostbaarheid van deszelfs voortbrengfels.

Het eiland, dat door eene Zee-enge van omtrent 200 vademen breedte, van het vaste land gescheiden is, heeft in eene rigting van het N. N. O. naar het Z. Z. W. de lengte van 25 mijlen, en is 8 of 9 mijlen breed; op sommige plaatsen is evenwel deszelfs breedte slechts 3 of 4 mijlen. De N. N. O. hoek ligt volgens onze waarnemingen op $27^{\circ} 19' 10''$ zuider Breedte en $47^{\circ} 49' 20''$ wester Lengte van *Greenwich*. Ik geloof, dat FREZIER de eerste berigten en ook de eerste kaart van dit eiland gegeven heeft, welke laatste vrij naauwkeurig is. Bij eene vergelijking van deze kaart met de onze valt het geringe onderscheid duidelijk in het oog. Volgens FREZIER was het LORD ANSON, die eenige berigten aangaande dit eiland in het licht gegeven heeft. LOZIER DE BOUVET heeft hetzelfde in 1738, en de ongelukkige LA PEROUSE in 1785 aangedaan. Gedurende de 18 jaren, die sedert verlopen zijn, schijnen 'er geene wezenlijke veranderingen ten opzichte van hetzelfde te hebben plaats gehad. Gelijk toen, zoo wordt ook nog de vrij uitgebreide reede door drie middelmatige Forten verdedigd, namelijk door *Ponta-Grosfa* op de westzijde van *St. Catharina*; *Santa-Cruz* op het eiland *Atomery*, en een klein Fort met negen stukken op het eiland *de Ratones*. Van die negen stukken waren echter slechts drie bruikbaar. Het Fort *Santa-Cruz* is

het voornaamste. Naardien ons Observatorium daar opgericht was, hadden wij gelegenheid, om hetzelfde te bezichtigen. De gebreken van deze Vesting, waarvan MONNERON (*) in een' van zijne brieven melding maakt, zijn volkomen gegrond. Ik kon op dezelve slechts twintig stukken geschut tellen, en de meeste van deze schenen nog in eenen slechten staat te zijn; de Bezetting was nauwelijks 50 mannen sterk. Elke Natie, die het ondernemen wilde, om zich van deze Bezitting meester te maken, zou dit even gemakkelijk kunnen doen, als de Spanjaarden in het jaar 1777, zonder daartoe op verre na zulk eene groote legermagt te gebruiken. Misschien houdt de onmogelijkheid, om hier op den duur eene Bezitting te hebben, zonder tevens meester te zijn van het aangrenzende gedeelte des vasten lands, alle van zulk eene nuttelooze verovering terug. De Stad *Nuestra Senhora del Destero* is in eene nog slechtere staat van verdediging. Eene kleine Batterij van 3 stukken bij de Landingsbrug, van welke echter de affuiten alle verrot waren, is het enige middel van tegenweer. De kleine Batterij *a Barbette*, waarvan MONNERON melding maakt, en aan den hoek van de Zee-engte gelegen was, is thans niet meer voorhanden. De Bezetting bestaat uit ongeveer 500 Soldaten, die, in weerwil van de menigte van kostbare Diamanten en van de twintig miljoenen Cruzados, die jaarlijks uit *Brafsliën* naar

Lis-

(*) Ingenieur op het schip van LA PÉROUSE.

Lisfabon gezonden worden, reeds sedert verscheidene jaren geene soldij ontvangen hebben. Kan men zich wel een meer in het oog loopend bewijs van het slechte bestuur verbeelden? Om evenwel te voorkomen, dat de Bezetting niet van honger sterve, krijgt ieder Soldaat dagelijks tot zijn onderhoud 20 *Reis* of een zeven-en-dertigste gedeelte van een' Spaanschen Piaster (*). Zij waren anders zeer wel gekleed; dat men echter voornamelijk aan de zorg van den Gouverneur en van de eerste Officieren moet toeschrijven; daar men uit de wijze, waarop de *Fortering* de soldij betaalt, veilig besluiten mag, dat zij daaraan weinig deel heeft. De Chef van het Regiment, dat in Bezetting lag, was een Afstamming van den beroemden VASCO DE GAMA. Volgens eene oude bepaling namelijk, heeft iemand van deze beroemde Familie het voorregt, van te *St. Catharina* Chef der Bezetting te zijn, zoo lang dit eiland een Militair Etablissement is. Ook in het jaar 1785, toen LA PEROUSE dit eiland aanceed, had iemand van deze Familie, *Don ANTONIO DE GAMA*, het bevel over de krijgsmagt.

De Stad, die zeer aangenaam gelegen is, bestaat uit eenige honderden van slecht gebouwde huizen, en is door twee of drie duizend arme Portugezen en Negerflaven bewoond. Het huis van den Gouverneur en de Casernen voor de Soldaten zijn de eenige gebouwen, die boven de

ove-

(*). 750 Reis maken eenen Spaanschen Piaster uit.

overige uitmunten. Men was juist bezig, eene nieuwe Kerk te bouwen, waaraan in de meeste Katholieke landen eer gedacht wordt, dan aan het oprigten van een Hospitaal of van eenig ander nuttig gebouw. Toen ik op zekeren avond te 10 uren naar boord varen wilde, wekte het mijne verwondering, dat verscheidene Negerflaven van beiderlei kunne eenige steenen aandroegen. Dezelve verminderde echter niet weinig, toen ik begon te bedenken, dat de verdienste van dezen godsdienst-ijver zeker minder aan de Slaven, dan aan derzelve Heeren moest toegekend worden.

Het Gouvernement van *Don JOSEPH DE CURRADO* strekt zich uit van *Rio Grande*, dat op 32° zuider Breedte en 54° wester Lengte ligt, tot het Etablisement *St. Paul*, dat op 23° 33' 10" Z. en 46° 39' 10" W. gelegen is.

Mijne pogingen, om eenige nauwkeurige berigten van het getal der onderhoorigen dezes Gouvernements te bekomen, mislukten; hetzelfde moet echter zeer gering zijn, daar alleen de kusten worden bewoond, en men zelfs daar blootgesteld is aan de uitvallen der Inboorlingen, welke ook gedurende ons verblijf plaats hadden. Deze uitvallen hebben evenwel geene bloedige gevolgen. De Inboorlingen houden zich met plunderen te vrede, en hebben het inzonderheid op het vee der Portugezen gemunt.

Zoowel op het eiland, als op de kusten van het vaste land is de grond zeer vruchtbaar. Uitstekende Koffij en Suiker wordt hier verbouwd. De Rum, schoon niet zoo goed als die van *Jamaica*.

maica, wordt echter, gelijk de ondervinding ons zelve geleerd heeft, door ouderdom en verwoering, veel beter, en behoeft dan voor de Rum van *St. Croix* niets onder te doen. Maar naar dien vreemde schepen alleen voor gereed geld mogen koopen, en het aan niemand der Inwoners vrij staat, om hunne voortbrengfels naar *Europa* te vervoeren, is 'er geheel geen uitzigt van dezelve te zullen verkoopen. Waar de handel gestremd is, daar moet alle nijverheid ophouden. 'Er wordt ook daarom hier slechts zooveel gebouwd, als men voor eigen gebruik noodig heeft, en voldoende is, om 's jaarlijks een of twee kleine vaartuigen van 70 of 80 tonnen naar *Rio Janeiro* te bevrachten, om daár voor inlandsche voortbrengfels Europefche waren interuilen; want van *Rio Janeiro* alleen bekomen de Bewoners van deze gewesten de onontbeerlijke behoeften des levens. De prijs van de Koffij en Suiker was bij ons verblijf 10 Kop. het pond en eene pijp Rum kocht men voor minder dan een' halven Piaster. Men begrijpt van zelfs, dat men een' veel geringeren prijs voor alle deze waren betalen zou, wanneer men dezelve in grootere hoeveelheid en onder andere omftandigheden kocht. Men heeft hier overvloed van de fchoonfte foorten van hout. Ik verzamelde meer dan tachtig foorten, die alle om hare kleur of goede zelfftandigheid, gewigtige artikels van uitvoer zouden kunnen worden; maar de uitvoer van Hout is volftrekt verboden. De Prins Regent heeft, wel is waar, dit eiland tot een' vrijen ha-

ven verklaard, om hetzelve iets te bevoordeelen; maar daarbij tevens zoo vele bepalingen gemaakt, die den handel drukken en der nijverheid in den weg staan, dat dezelve aan die zoogenaamde weldaad een belagchelijk aanzien geven. Het Hout, dat het voornaamste voortbrengfel des lands is, mag geheel niet uitgevoerd en de overige produkten alleen voor gereed geld verkocht worden. 'Er zal waarschijnlijk wel nooit een schip uit *Europa* naar *St. Catharina* komen, om aldaar voor gereed geld Koffij, Suiker en Rum te koopen; anders zou ik ook zeer twijfelen, of men op het geheele eiland en op de bijgelegene kusten wel eene lading voor een schip van 400 tonnen zou kunnen vinden. Daar het nu de Bewoners verboden is, hunne voortbrengfels naar elders dan naar *Rio Janeiro* te vervoeren, blijft de handel ook thans, gelijk voorheen, in den ellendigsten toestand. De noodwendigste behoeften en waren, die men hier in overvloed zou kunnen gereed maken, als Zeep, Teer, enz. zijn hier zoo schaars, dat de Inwoners hunne levensmiddelen voor die waren aan ons wilden verkoopen. Men treedt naauwelijks aan land, of men vindt den Sasfafras-boom, en de plant, uit welke men het *Oleum Ricini* bekomt, in eene groote menigte. En evenwel kon Dr. ESPENBERG onmogelijk de geringste hoeveelheid van deze Olie bekomen, schoon hij 'er vast op gerekend had, van zich daarvan hier te zullen kunnen voorzien. Mijn Timmerman, dien ik uitgezonden had, om eenige stukken timmerhout in

in voorraad te vullen, vond op den afstand van slechts twee mijlen van *San Miguel* boomen, die geschikt waren tot masten voor de grootste schepen. In de Stad *Nuestra Senhora del Destero* woont niet één Koopman, en het kon evenwel niet misfen, dat zij, die zich met een middelmatig Kapitaal, onder de bescherming van de Regering, hier wilden nederzetten, binnen korten tijd, niet alleen een aanzienlijk gewin, maar ook, als ondernemende Kooplieden, op het bebouwen van het land en het aankweken van deszelfs voortbrengfels, den weldadigsten invloed zouden hebben. Zij zouden zeer spoedig in staat zijn, om verscheidene rijk geladene schepen naar *Portugal* te zenden. De Prins Regent mag aan *St. Catharina* wel voor altoos het voorregt van een Vrije Haven te zijn benemen, indien hij maar aan de bewoners van deze gewesten in het algemeen meer vrijheid van handel verleene. Een Vrije Haven zonder vrijheid van handel is in zich zelven eene tegenstrijdigheid, die men helaas! niet sc'ijnt te gevoelen. De Walvischvangst, die sedert korten tijd weder eene Monopolie van de Kroon is, biedt een' anderen tak van voordeelligen handel aan, indien dezelve maar zoo veel mogelijk werd gekweekt. Zoo lang echter de Portugesche Regering het bekrompene plan, dat zij thans volgt, blijft volhouden, is het onmogelijk, dat de inkomsten van deze bezitting half zooveel kunnen opbrengen, als noodig is, om aan het Krijgsvolk en aan de personen, die tot de Regering behooren, hunne bezoldinge te

vel.

voldoen. Van daar dan ook, dat hier de drukkendste armoede heerscht.

Schepen, die den wil hebben, om Kaap *Horn* om te varen of ter Walvischvangst aan deze kust bestemd zijn, kunnen geen' beter haven, om binnen te loopen, verlangen. Dezelve is verre boven *Rio Janeiro* te verkiezen, waar Vreemdelingen, en bijzonder, die met Koopvaardij-schepen aankomen, met dezelfde beleedigende voorzorgen behandeld worden, als in *Japan*. Zelfs een *COOK* en *BANKS* moesten daar beleedigingen ondergaan, wier bloote vertelling een ieder met verontwaardiging moet vervullen. Te *St. Catharina*, waar in de nabijheid geene Diamantgroeven gevonden worden, heerscht eene volkomene vrijheid. De haven is uitmuntend, het water zeer goed en gemakkelijk te bekomen. Brandhout mag men, zonder iets te betalen, zoo veel men noodig heeft, zelf hakken; en voor het geen reeds gehakt is, en door den Verkooper aan boord gebracht wordt, betaalt men voor het duizend tien Piasters; elk stuk is meer dan drie voeten lang. Het klimaat is buitengemeen gezond. Ons volk bevond zich hier, na een verblijf van zeven weken, volkomen welvarende. In de eerste dagen hadden wel verscheidene van de Manfchap hevige kolijk-pijnen, maar dezelve duurden slechts weinige uren, en hielden ten laatste geheel op. De hitte is, zelfs in de warmste Zomermaand Januarij, zeer dragelijk. De Thermometer klom op het schip niet boven de 22 graden. De frissche zee-wind, die dagelijks waait, tem-

tempert de hitte nog meer. Levensmiddelen en vruchten van allerlei foort zijn hier in overvloed en goedkoop. Wij kochten bij voorbeeld een' Os, die 400 ponden woog, voor acht Pias- ters; een Zwijn van 200 ponden voor tien Pias- ters. Voor vijf Hoenders betaalden wij één' Pias- ter. Voor Chinaas-appelen en Citroenen was het jaargetij nog te vroeg, en evenwel konden wij verscheidene duizenden medenemen, die voor eene kleinigheid gekocht werden. Water-meloenen en Pompoenen waren 'er daarentegen in overvloed. Wij vonden hier groot gebrek aan Visch; maar het jaargetij was ook door de hitte voor de vischvangst ongunstig, die anders hier zeer over- vloedig schijnt te wezen. Men gebruikt daartoe geene andere vaartuigen dan Kanoos, die uit een' enkelen stam van een' boom uitgehold zijn. Ik heb eenige gezien, die meer dan dertig voeten lang en slechts drie voeten breed waren. Door deze geringe breedte roeiden zij buitengemeen snel; maar wanneer de zee een weinig onstuimig is, durft men zich met dezelve niet naar buiten begeven.

Bij onze aankomst vonden wij hier een' En- gelschen Kaper met twee Fransche prijzen, die tot de Walvischvangst waren bestemd geweest. De Kommandeurs, Amerikanen van geboorte, hadden, naar het algemeene gevoelen, dat zelfs door den Gouverneur voor onbetwistbaar gehou- den werd, de aan hun toevertrouwde schepen vrijwillig aan den Engelschman overgeven, die tegen alle regt der Volken deze schepen onder het

het gesluct van de Vesting *Santa-Cruz* in bezit genomen had. De daad der Amerikanen was te slecht, dan dat wij aan deze beschuldiging niet moesten twijfelen, tot dat eindelijk een bevel van den Onder-Koning, om de Amerikanen in hechtenis te nemen en hen aan de Fransche Regering overteleveren, ons van de waarheid der misdaad overtuigde. De Engelsche Kaper had, in de zekere verwachting, dat *Engeland* met *Spanje* in oorlog zou komen, een vaartuig van deze natie genomen. Hij bragt dien prijs niet alleen naar *St. Catharina*, waar hij de lading heimelijk verkocht, maar hij wapende zelfs dit vaartuig met 16 stukken, en bragt hetzelfde op eene Portugesche reede als een Wachtschip, om elk binnen loopend vaartuig te onderzoeken. De Bevelhebber van dit Anglo-Portugeesch Wachtschip dreef de onbeschaamdheid zoo ver, dat hij eene boot aan boord van een Portugeesch Oorlogschip, een Brik van 18 stukken, zenden durfde, om de gewone vragen, die bij voortgelijke bezoeken plaats hebben, aan den Kapitein te doen, die niet weinig verbaasd stond, van op deze wijze onder het geschut eener Portugesche Vesting onderzocht te worden. De Brik was van den Onder-Koning naar *St. Catharina* gezonden, om zich van het geheele Eskader des Engelschen Kapers meester te maken. De als Wachtschip uitgeruste Spaansche Prijs, gelijk mede een van de Fransche schepen, wist het evenwel te ontkomen, en alleen de Kaper met deszelfs schip en de andere Fransche Prijs vielen den Gouverneur in handen.

Ik

Ik eindig deze, zeker niet geheel bevredigende, berichten van dit oord met eenige scheeps- en sterrekundige waarnemingen, die wij hier genomen hebben. De vaart naar binnen is zoo gemakkelijk, als mogelijk is. De Kaart hiervan vervaardigd, voor wier naauwkeurigheid ik durf instaan, wijst dezelve duidelijker aan, dan zulks door woorden geschieden kan. De eilanden *Gal* en *Alvaredo* kan men niet misfen. Het eerste, dat het kleinste is, en het meest naar het Noorden ligt, onderscheidt zich bijzonder door witte langwerpige strepen aan deszelfs steilen kant, alsmede door twee kleine rotsen, die aan den Noordelijken hoek gelegen zijn. Op een' afstand van omtrent negen mijlen is de diepte 30 vadem, die meer en meer afneemt. Wanneer men van het Noorden komt, moet men zijn' koers nemen tusschen de eilanden *Gal* en *Alvaredo* door, en het kleine rotsige eiland *San Penedo*, dat 3½ mijlen W. N. W. van *Alvaredo* ligt, aan de regter zijde laten liggen. Een Z. Z. W. en Z. W. t. Z. koers brengt het schip regelregt naar de Vesting *Santa-Cruz*. Men kan overal veilig ankeren, zoowel ten N. als ten Z. van deze Vesting; evenwel is het, om gemeenschap te hebben zoowel met de Stad, als met *San Miguel*, waar men het beste water vindt, voordeeligst zuidelijk van *Santa-Cruz* te liggen. Heeft men van *Santa-Cruz* den wil naar het Zuiden, dan neme men zijn' koers tusschen het eiland *Alvaredo* en *St. Catharina* door. Deze doortogt is volkomen veilig. Indien men tegenwind mogt krij-

krijgen, kan men zonder gevaar laveren, want zelfs nabij het land vindt men vier vademen water. De kusten van *Alyaredo* zijn niet minder veilig.

De waarnemingen van Eb en Vloed werden op het eiland *Atomery*, waar het Observatorium was opgerigt, door Dr. HORNER gedaan. De volgende aanmerkingen heeft hij dienaangaande mij medegedeeld. Eb en Vloed zijn hier zeer onregelmatig en hangen geheel af van den wind. De Vloed loopt uit het N. de Eb uit het Z.; en daar de wind altijd uit zee komt, is de Eb; wanneer 'er een frische Noordewind waait, nauwelijks merkbaar, en zij duurt zelden meer dan twee of drie uren. De tijd van den hoogen vloed, bij Volle en Nieuwe maan, werd, volgens het gemiddelde van verscheidene waarnemingen, bepaald op 0 uur 49'. Dikwijls duurde de hooge vloed drie of vier uren, en gedurende dien tijd, werd 'er geen toe- noch af-nemen van het water bespeurd. Het laagste water zagen wij den 27 Januarij, éénen dag na Volle maan, wanneer de wind frisch uit het N. kwam, en het hoogste water, dat tot op $3\frac{2}{3}$ voeten klom, twee dagen na Volle maan bij een' zachten N. O. wind. De Zuidewind hield het hooge water meer dan een uur staande.

Dr. HORNER vond de Poolshoogte van het Observatorium, waar hij een' Quadrant opgerigt had, volgens het gemiddelde uit verscheidene Meridiaans hoogten der Zou . . . $27^{\circ} 21' 53''$ Z.

De Lengte naar het gemiddel-

de van zeer vele Maans-afstanden,
door Dr. HORNER en mij geme-
ten is $48^{\circ} 00' 00''$ W.

Het groote Horologie van AR-
NOLD N° 128 gaf, volgens des-
zelfs gang op *Teneriffa*, voor de
Lengte van het Observatorium $47^{\circ} 51' 00''$ W.

Het kleine Horologie van AR-
NOLD $48^{\circ} 52' 45''$ W.

Het Horologie van PENNING-
TON $48^{\circ} 09' 35''$ W.

Door eene groote reeks van waarnemingen, die
Dr. HORNER op zijn Observatorium aan een
Pasfagie-Instrument door Culminatie van de Zon
en van Starren, alsmede door vele Zonspeilin-
gen van gelijken naam dagelijks bestendig gedaan
had, ontdekte hij, dat de dagelijksche vertraging
van N° 128 $9''$ grooter was, en bij voortduring
grooter werd, terwijl de dagelijksche versnelling
van N° 1856 $5''$ was toegenomen, maar deszelfs
gang federt deze waarnemingen altijd gelijk bleef.

N° 128 was namelijk den 24 Januarij 1804 op
den middag te laat voor den gemiddelden tijd op
de Vesting *Santa-Cruz* $2 u. 25' 38'' 5$.

Deszelfs dagelijksche vertraging
bedroeg den 24 Januarij $+ 18'' 00$.

Den 3 Februarij bedroeg dezelve
reeds $+ 24'' 00$.

Den 27 October 1803 was de-
zelve op *Teneriffa* slechts $+ 11'' 40$.

Den 3 September te *Koppenha-*
gen $+ 8'' 42$.

K

Den

de

Den 8 Julij te *Petersburg* . . . + 9'' 37.
 In April te *Londen* . . . + 4'' 88.

N° 1856 was vroeger dan de gemiddelde tijd op de Vesting *Santa-Cruz*,
 den 24 Januarij 1804 . . . 3 u. 29' 32'' 5.

Deszelfs dagelijksche versnelling be-
 droeg destijds . . . — 14'' 94.

Den 27 October op *Teneriffa* . . . — 7'' 50.

Den 3 September te *Kopenhagen* — 5'' 56.

Den 8 Julij te *Petersburg* . . . — 7'' 51.

In April te *Londen* . . . — 2'' 60.

Het Horologie van PENNINGTON
 was te laat naar den gemiddelden tijd
 op de Vesting *Santa-Cruz* den 24 Ja-
 nuarij . . . 3 u. 16' 26''.

Dagelijksche vertraging . . . + 7' 11.

Den 27 October op *Teneriffa* . . . + 5' 30.

Den 3 September te *Kopenhagen* — 1' 83.

Den 8 Julij te *Petersburg* . . . + 5'' 21.

In April te *Londen* . . . + 0'' 70.

De Magneet-naald, die volgens de waarnemin-
 gen van FREZIER in 1712 12° Noordoostering
 had, had nu, volgens het gemiddelde van twee
 verschillende Kompassen, 7° 50' Noordooste-
 ring.

VIJFDE HOOFDDEEL.

Vertrek van Brasiliën, en Komst in den grooten Oceaan.

Den 22 Januarij kreeg de *Newa* haar' Fokkemast, en den 25 haar' Midden-mast. Dag en nacht werd door de Matrozen van beide schepen gearbeid, om de *Newa* zeilree te maken, en reeds den 31 Januarij berigtte mij Kapitein LISIANSKOY, dat hij den 2 Februarij zou kunnen zeilen. Den 1 Februarij ligtte ik een anker, liet het Observatorium aan boord brengen, en zond mijne sloep naar den Gezant, die zich al dien tijd ten huize van den Gouverneur opgehouden, en van dezen zeer veel gastvrijheid genoten had. Den 2 Februarij kwam de Gezant aan boord, vergezeld van den Gouverneur en verscheidene van deszelfs Officieren. De stukken van de drie Vestingen werden alle gelost, zoodra de sloepen in het gezigt kwamen. Deze beleefdheid, welke den Gezant werd aangedaan, beantwoordde ik van mijnen kant, door den Gouverneur met elf schoten te doen begroeten, toen hij weder van boord voer.

Daar wij ons zoo lang te *St. Catharina* hadden moeten ophouden, deed het reeds zoo verre verloopene jaargetij mij eene zeer stormachtige vaart om Kaap *Horn* verwachten. Ik had gemeend, dit voorgebergte reeds in Januarij te zullen

len omzeilen, en nu kon het niet vroeger dan in Maart gebeuren; het was daarom noodzakelijk, zooveel mogelijk ons te spoeden, en elke vertraging, zelfs dan wanneer wij gescheiden mogten worden, te vermijden. Bij ons vertrek van *Cronstadt* had ik, aan de *Newa Port St. Julien* op de kust van *Patagonien*, en *Valparaiso* aan de kust van *Chili*, als punten van weder-vereëning opgegeven. Dit moest nu veranderd worden. In stede van deze plaatsen, schreef ik aan Kapitein LISIANSKOY voor, dat hij, in geval van scheiding, drie dagen bij Kaap *San Juan*, den oostelijken hoek van *Staten-Land* zou kruisen, en bijaldien hij de *Nadeshda* gedurende dien tijd niet zien mogt, zijne vaart naar den haven *Conception* zou voortzetten, waar hij vijftien dagen op mij moest wachten. Indien wij echter aan de andere zijde van Kaap *San Juan* mogten gescheiden worden, en hij op den 12 April reeds noordelijker dan 45 graden, en westelijker dan 85 graden mogt gezeild zijn, moest hij naar *Port Anna Maria*, op het eiland *Nukahiva*, een van de *Washingtons* eilanden, stevenen, en daar tien dagen op ons wachten. Indien echter de *Newa* op den 12 April de Parallel van 45 graden en den Meridiaan van 85 graden nog niet mogt bereiken hebben, dat eene lange en moeilijke reis vooronderstelde, moest Kapitein LISIANSKOY naar den haven *Condeption* zeilen, zich aldaar, zoo spoedig mogelijk, van water en van de noodige ververschingen voorzien, en dan regelregt naar de *Sandwich*-eilanden stevenen; doch niet zonder de

de groep der *Washingtons*-eilanden aantedoën, en te *Port Anna Maria* narigten omtrent de *Nadeshda* intewinnen.

Ik had besloten, den haven *Anna Maria*, en niet *Port Madre de Dios* op het eiland *Santa Christina* binnen te loopen, omdat, volgens het berigt van den Luitenant HERGEST, die haven alle voordeelen schijnt te vereenigen, en dit eiland zoowel, als de geheele door de Amerikanen later ontdekte groep, noch door hun, die ze ontdekten, noch door de weinige *Europeërs*, die ze later dan Kapitein INGRAHAM gezien hebben, onderzocht is geworden, en het mij daarom belangrijker voorkwam, aangaande deze eilanden eenige berigten intewinnen.

Een sterke N. wind beleete ons, om den 3 Februarij aftezeilen. Dezelve woei zoo frisch, dat de Eb geene de minste werking deed, en ik zelfs met laveren niet hopen konde, in zee te zullen komen. Dus was het ook gesteld op den voormiddag van den 4 Februarij; maar des namiddags te half vier uren kwam 'er een hevige Z. wind. Ik gaf terstond het sein, om te zeilen, en reeds te vier uren waren beide schepen onder zeil. Eene boot, die ik, één uur vóór het veranderen van den wind, aan land gezonden had, hield ons nog op, en het was eerst des avond te 6 uren, dat wij den N. N. O. hoek van *St. Catharina* omzeilden, tusfchen welken en het eiland *Alvaredo* ik thans mijn' koers nam. Te 7 uren lag deze hoek volgens het Kompas 75° Z. W. van ons, op een' afstand van 6 mijlen. Dezen hoek, die

volgens onze waarnemingen op $27^{\circ} 19' 10''$ Zui-
der Breedte en $47^{\circ} 49' 20''$ Wester Lengte ligt,
nam ik aan als het punt van mijn vertrek van
dit oord.

Gedurende den geheelen nacht en den volgen-
den dag, hadden wij zeer onstuimig weér met be-
stendigen regen en een' sterken Z. wind. Met
behulp van den laatsten, verwijderden wij ons,
oostelijk koerfende, zoo verre van land, dat wij
den volgenden nacht te 12 uren met 50 vademen
geen' grond konden bereiken. Nu werd de wind
O. Z. O.; ik liet terstond het schip wenden, en
stuurde Z. t. O. langs de kust. Met het veran-
deren van den wind, klaarde het weér op, en
reeds lieten zich Stormvogels zien, schoon wij ons
nog op de Breedte van 28 graden bevonden. Om
8 uren des avonds, vonden wij met het dieplood
op 65 vademen vloedgrond. Ik stuurde
daarom eene strek verder van land, namelijk Z.
Z. O. Den 7 Februarij hadden wij door het hel-
dere weér gelegenheid, om verscheidene Maans-
afstanden te nemen. Die ik genomen, en op den
middag gereduceerd had, gaven, volgens den
Scheeps-Almanak, $46^{\circ} 34' 15''$, volgens de *Con-
noissance des tems* $46^{\circ} 52' 30''$ W. De Horolo-
gies wezen $46^{\circ} 40'$. De Middags-breedte was
 $30^{\circ} 16' 40''$ Z. Op dezen dag vonden wij, dat
de Magneet-naald $11^{\circ} 02'$ Noordoostering had.
Van dezen dag af liet ik het water bij rantsoenen
geven. Het rantsoen van elken man, zonder on-
derscheid van den Kapitein tot op den Matroos,
bestond in twee Stof daags. Aan de Japannezen
liet

liet ik echter eene grootere hoeveelheid geven, en evenwel waren zij de eenige, die over deze schikking morden, die ik evenwel, wegens den onzekeren duur van onze vaart naar de *Washingtons*-eilanden, waarmede wel vier maanden konden verlooppen, volstrekt noodzakelijk achtte. Ik had reeds dikwijls op onze reis gelegenheid gehad, om over onze Japannezen ontevreden te zijn. Men kan zich naauwelijs slechtere menschen verbeelden. Schoon ik hen bijzonder gunstig en met de grootste opmerkzaamheid behandelde, en hunne eigenzinnige luimen met een voor mij zelve onbegrijpelijk geduld verdroeg, had nochtans deze onverdiende goedheid geen' den minsten invloed op hun onstuimig karakter. Lui, morsig zoowel ten opzichte van kleeding als van ligchaam, altijd verdrietig en in den hoogsten graad boosaardig: zie daar de voorname hoofdtrekken van hun karakter. Slechts een zestigjarige Grijsaard maakte hierop eene uitzondering. Hij verschilde in alle opzigten zeer van zijne landslieden, en was de eenige, die de genade verdiende, welke de Keizer hun bewees, dat zij namelijk naar hun Vaderland werden teruggebragt. Zij werkten nooit mede, zelfs dan niet, wanneer zij zien konden, dat hunne hulp van nut zou wezen. Met den Tolk, die even weinig deugde als zij, leefden zij in gedurige tweedragt. Dikwijls zwoeren zij openlijk, zich aan hem te zullen wreken, en zekerlijk om geene andere reden, dan omdat hij door den Gezant hun voorgetrokken werd.

De wind liep allengs door het O. Z. O. naar het N. N. O. Ik hield een geheel zuidelijken koers. De wind was zeer frisch, bij afwisteling met vlagen, regen en helder weêr. Wij vorderden dus snel naar het Z. en op den middag van den 9 Februarij bevonden wij ons reeds op de Breedte van $34^{\circ} 38' 16''$; de Lengte volgens onze Horologies was $47^{\circ} 30'$ W. Te 2 uren des morgens zag de Luitenant GOLOWATSCHEFF, die de Nachtwacht had, eene in het oog loopende rijzing van het water, die door den stroom veroorzaakt werd, en eene streep vormde, die ten naastenbij N. N. O. en Z. Z. W. liep zoo verre het gezigt reikte, en daarbij over het geheel een zoo sterk schijnsel van zich gaf, dat zij, naar zijne beschrijving, eene vurig Vore geleek. Hier was mischien de scheiding van den Z. W. stroom, die sedert ons vertrek van *St. Catharina* ons dagelijks 15 mijlen naar het Z. W. gedreven had. Heden middag ontdekten wij echter een onderscheid naar het N. N. O. van 17 mijlen tuschen onze waarneming en de scheepsrekening. Deze verandering van den stroom is waarschijnlijk toeteschrijven aan de nabijheid van *Rio de la Plata*, waarvan wij thans ongeveer 240 mijlen juist in het oosten verwijderd waren; en den volgenden dag, toen wij den geheelen mond van dezen stroom voorbijzeilden, was deszelfs werking 32 mijlen in dezelfde rigting als op den vorigen dag; dat is N. O. $28^{\circ} 30'$. Wij hadden doorgaans gunstig weêr en maar zelden tegenwind. Op de Breedte van 37 graden

den zagen wij den eersten Albatros en verscheidene andere vogels, die tot de soort der Stormvogels behooren. Op de Breedte van 40 graden zagen wij vele stukken Zee gras, welke doorgaans als een teeken, dat 'er land in de nabijheid is, beschouwd worden. Wij waren evenwel nog meer dan 600 mijlen van land verwijderd. De miswijzing van de Magneet-naald nam allengs toe, en den 17 Februarij vonden wij, op de Breedte van $44^{\circ} 15'$ en op de Lengte $56^{\circ} 50'$, uit vier rijen, die ieder uit 6 waarnemingen bestonden, welke met twee Kompassen genomen waren, en van $15^{\circ} 11'$ tot $20^{\circ} 4' 40''$ uiteenliepen, het gemiddelde der Noordoostering $17^{\circ} 37' 50''$. De zuidelijke inclinatie van de Magneetnaald was te gelijker tijd $60^{\circ} 41'$. Op dezen dag namen wij ook verscheidene Maans-aftanden. Vier rijen, die ieder uit vijf waarnemingen bestonden, gaven voor de gemiddelde Lengte $56^{\circ} 55' 25''$. Uit een gelijk getal van waarnemingen kreeg Dr. HORNER $57^{\circ} 05'$. De Horologies gaven in hetzelfde oogenblik voor de Lengte $56^{\circ} 40'$.

Den 18 en 19 Februarij hadden wij een' sterken N. wind, met betrokken en nevelachtig weêr, waarop een hevig onweder en een dikke mist volgden; zoodat wij gedurende eenige uren de *Neva* niet konden zien. Des avonds te negen uren begon het helder te worden, en wij hadden een' schoonen nacht. Daar ik eenige verandering in de nevel-seinen gemaakt had, draaide ik bij, en zond onzen Stuurman aan boord van de *Neva*. Intusschen wierpen wij het dieplood

uit, en wij vonden met 85 vadem een' grond, die uit graauw zand met zwarte vlekken bestond. Kapitein LISIANSKOY berigtte mij, dat hij op hetzelfde oogenblik met 50 vadem grond peilde. Te twaalf uren des nachts konden wij reeds met 70 vadem geen' grond bereiken. Daar wij op den middag geene Zons-hoogte waarnamen, bepaalde Dr. HORNER, uit de Culminatie van den *Sirius* en van de *α* van den *Orion* onze Breedte te 8 uren op $48^{\circ} 03'$; onze Lengte, van de op gisteren genomen waarnemingen van de Horologies, tot dit oogenblik volgens de scheepsrekening gereduceerd; bedroeg $62^{\circ} 33'$, van de laatste Maans-afstanden $62^{\circ} 50'$. Te 10 uren des avonds berekende Dr. HORNER uit eenige hoogten van den *Aldebaran* de Lengte volgens onze Horologies op $62^{\circ} 44'$.

Ik kan niet nalaten, bij deze gelegenheid de onvermoeide vlijt van Dr. HORNER te vermelden, die alles deed, om de Breedte van het schip te bepalen, wanneer de gewone waarnemingen niet konden gedaan worden. Wanneer de Zon des daags niet zichtbaar was, konden wij ons verzekerd houden, van des nachts door hem eene bepaling van onze Lengte en Breedte te zullen bekomen. Dikwijls, en bijzonder bij Kaap *Horn*, heb ik hem, in het koudste en onaangenaamste weêr, met den Sextant in de hand, met een onvermoeid geduld zien wachten, om de Zon tusschen de wolken te schieten; en mijn dringend verzoek, om van deze veelal vruchteloze moeite aftezien, vond zelden gehoor. Slechts
wei-

weinige dagen zijn op onze geheele reis voorbijgegaan, waarop de *ware* Lengte van het schip, uit waarnemingen der Hemel-lichamen niet berekend werd.

Tot op de kust van *Staten-Land* liet ik thans dagelijks het dieplood geregeld drie of viermalen uitwerpen. De diepte, die wij gewoonlijk vonden, was tusfchen 60 en 70 vademen. De grond bestond uit graauw zand met zwarte en eenige blinkende vlekken; dikwijls ook uit fijn, zwart en geel zand.

Nadat het op den 21 Februarij, gedurende omtrent 6 uren frisch gewaaid had, gaf de *Neva* ons door feinen te kennen, dat de Ra van haar groot Marszeil gebroken was, en dat zij dezelve met eene nieuwe moest verwisfelen. Ik draaide derhalve bij, om te wachten, tot dat deze fchade zou hersteld zijn; te 6 uren des avonds was de *Neva* gereed, en wij zetteden onze zeilen weder bij. De Magneet-naald had heden $21^{\circ} 40'$ Noordoostering. De Breedte van het fchip was toen $49^{\circ} 43'$, de Lengte $65^{\circ} 13'$. In den nacht liep de wind naar het W. Daar wij ons in het midden tusfchen de *Falklands*-eilanden en de kust van *Patagonien* bevonden, die ik evenwel niet zien wilde, stuurde ik nu Z. t. O.; de golven gingen echter zoo hoog uit het Z., dat het fchip veel afgedreven werd. Ik durfde nogtans niet nalaten, van dezen wind gebruik te maken, en zette alle zeilen bij. De hevige golven, die aan den storm van gisteren, welke slechts van korten duur was geweest, niet konden toe-

geschreven worden, en de lage stand van den Barometer — 29 d. 35 — deden ons eenen sterken wind uit het Z. verwachten; desniettegenstaande hadden wij geen' zeer frischen wind, en toen wij ons tegen over de groote baai *St. George* bevonden, was de zee zeer onstuimig. Op den 23 Februarij was het weêr zoo schoon en de zee zoo kalm, dat wij het *Halefche* Werktuig lieten zinken. De temperatuur van de lucht was volgens REAUMUR 12°, op de oppervlakte van het water stond de Thermometer op 10° en op eene diepte van 55 vademen, waar het Werktuig 10 minuten bleef, op 8½ graden. De diepte van de zee was hier 75 vademen. Dienzelfden dag zagen wij meer dan tien Walvischen, waarvan eenige zoo nabij het fchip kwamen, dat zij eene andere rigting moesten nemen, om niet overzeild te worden. Kapitein LISIANSKOY kwam heden aan boord, en ik gaf hem te kennen, dat ik ten oogmerk had om eenen dag bij het *Paschen* eiland voor anker te gaan, indien dit zonder veel tijds verlies geschieden kon; ik wenschte mij zoowel van de naauwkeurigheid onzer Horologies te overtuigen, als tevens te vernemen, of de weldadige oogmerken van LA PEROUSE vervuld geworden waren; die aan de Bewoners Schapen, Geiten en Zwijnen heeft achtergelaten.

Op den 24 Februarij rekende ik, volgens onze waarnemingen, dat wij ons nog 90 mijlen van Kaap *San Juan*, het Oostelijk Voorgebergte van *Staten-Land*, bevonden. Daar het in het Z. Z. O. van ons moest liggen, stevende ik met alle

zei-

zeilen Z. O., om nog vóór het ondergaan der Zon land te zien, en dan een' zekeren koers voor den nacht te nemen; maar de wind werd flauwer, en wij moesten deze hoop opgeven. Des avonds te 7 uren namen wij alle zeilen in; en met een dubbeld rif in de Mars-zeilen stevende ik oostwaarts. Des morgens te 7 uren zagen wij de geheele kust van *Staten-Land* op een' afstand van 35 tot 40 mijlen; dezelve liep van het Z. naar het Z. O. De geheele kust vormt eene bijna regté lijn, in eene rigting naar het O. en W., en bestaat geheel uit enkele spitse bergen, tegen welke de Zee steil schijnt aantespoeilen, en die afgewisfeld worden door verbazende diepten. Ten westen zagen wij eene landtong, die meest naar het N. uitsteekt en veel op eene stompe, verticaal afgehouwene rots gelijk. Deze tong hield ik voor de Kaap *San Diego*, den oostelijken hoek van het *Vuurland*, (*Terra del Fuego*) gelijk ook den oostelijken hoek van de Straat *Le Maire* bij derzelver noordelijken ingang. Wij zagen hier eene verbazende menigte van Walvischen, en zoo nabij ons, dat de Officier van de Wacht, door het geweldige spatten van het water, kort vóór het aanbreken van den dag, ontfelde, en meende dat het schip nabij eene branding was. Schoon de wind zeer gunstig was, om door de Straat *Le Maire* te gaan, achtte ik het nogtans beter het *Staten-Land* omtezeilen, omdat de hevige stroomen in de Straat *Le Maire* de schepen meermalen in groot gevaar brengen, gelijk de ondervinding vele Zeereizigers heeft.

heeft geleerd; terwijl het voordcel daarentegen zeer gering is, omdat men door den wind, waarmede alleen men de Straat *Le Maire* doorzeilen kan, zeer spoedig dat weinige westelijke van den koers weder inwinnen kan, dat men door het oostelijk omzeilen van Kaap *San Juan* verliest.

Te 11 uren lag dit Voorgebergte juist in het *ware* Zuiden van ons. Daar het heldere weêr en het zuivere van den horizon ons gelegenheid gaven, om zeer nauwkeurige Tijdsbepalingen te maken, geef ik de Lengte van Kaap *San Juan* zoo op, als onze Horologies dezelve aanwezen, en ter vergelijking tevens de opgaven van Kapitein COOK en van nog eenige andere Zeereizigers.

Volgens den gang, dien Dr. HORNER in *St. Catharina* voor de Horologies van beide schepen, uit eene rij van de nauwkeurigste waarnemingen, die hij bij ons langdurig verblijf op dat eiland konde doen, afgeleid had, was de Lengte van Kaap *San Juan*:

Volgens N ^o 128	.	.	63° 42' 30".
———— N ^o 1856	.	.	63° 49' 45".
———— Kapitein COOK	:		63° 47' 00".
———— Kapitein BLIGH	.		63° 18' 00".
———— ARROWSMITH, waarschijn-			
lijk volgens MALESPINA			63° 40' 00".
———— De Horologies der <i>Newa</i> ,			
door seinen opgegeven			63° 47' 00".

Wanneer men de opgave van Kapitein BLIGH verwerpt, daar deze bijna eene halve graad van die van Kapitein COOK afwijkt, is het grootste verschil in de Lengte van Kaap *San Juan*, volgens

gens de bepalingen van Kapitein COOK, MALES-
PINA en van de Horologies onzer beide schepen,
slechts 7' 45". De bepaling van Kapitein COOK
moet derhalve als de ware Lengte aangenomen
worden, daar alle overige, die ik heb bijgebracht,
slechts eenige minuten van haar verschillen. Men
ziet hieruit, dat 'er weinige Steden in *Europa*
zijn, wier Geographische Lengte met zooveel
naauwkeurigheid bepaald is, als die van deze kale
rots, gelegen op een der woeste en onbewoonbaar-
ste eilanden van onzen Aardkloot. Hoe onbere-
kenbaar belangrijk is evenwel ook deze naauw-
keurigheid voor de veiligheid der Zeevarenden!

Volgens onze Breedte op den middag, was het
schip nog 33 mijlen van Kaap *San Juan* ver-
wijderd; op dezen afstand geleek dezelve op een'
enkelen hoogen berg, met eenige langzaam afne-
mende hoogten aan beide zijden. Ten oosten
scheen het land zich nog eenige mijlen verder uit-
testrekken. De *Nieuwjaars*-eilanden konden wij
niet waarnemen. Ik moet hier nog bijbrengen,
dat ik, schoon wij den geheelen nacht voor een
labber koeltje met weinige zeilen voortdreven,
nogtans geen het minste verschil tusschen de
waarnemingen en de scheepsrekening vond. Wij
hadden dit waarschijnlijk te danken aan den groo-
ten afstand, waarop wij ons van land hielden;
waarin ik den raad van Kapitein Cook volgde,
om namelijk dit eiland niet nader bij te komen,
dan op den afstand van 12 Zee-mijlen of 36 ge-
wone mijlen, indien men tegen de sterke stroo-
men op zijne hoede wil zijn; ten zij dat men
ge-

genoodzaakt is, de *Nieuwjaars*-haven binnen te loopen.

Wij hadden een' zeer schoonen dag, met een' frischen N. N. O. wind, die tegen den avond naar het N. N. W. liep. Omtrent den middag werd Kaap *San Juan* door een' nevel bedekt; te 7 uren des avonds, bij het ondergaan der Zon, kwam zij weder uit de wolken te voorschijn. Nu zag men nog twee bergen, die nevens haar staan, en kleiner, maar spitsfer zijn. Na een kwartier uurs, verloren wij haar geheel uit het gezigt. Te 6 uren des avonds, waren wij door een' sterken stroom gezeild, die zich in eene rigting van het N. O. naar het Z. W. uitstreckte, zoo ver het oog kon reiken. Ook zagen wij hier en daar groote plekken, waar het water geheel stil was. Mischien ontstonden deze door verscheidene tegen elkander loopende stroomen. De stroom echter, welke door de noord-oostelijke rigting van het opgezette water zichtbaar was, moet de sterkste geweest zijn, gelijk de waarnemingen, die dezen avond en den volgenden morgen gedaan werden, ook bewezen. Te 8½ uren berekende Dr. HORNER uit de Meridiaans-hoogte van verscheidene starren, de Breedte op 54° 46', welke 15 mijlen noordelijker dan de scheepsrekening was, en den volgenden middag vonden wij een verschil van 27 mijlen naar het N. en van 18 mijlen naar het O.

Toen wij Kaap *San Juan* omgezeild waren, stuurde ik, bij een' sterken Noordelijken wind, gedurende den geheelen nacht naar het Z. met

ééne streek naar het W., en te 8 uren des morgens rekende ik, dat wij reeds eenige minuten zuidelijker waren dan Kaap *Horn*. Thans nam ik mijn' koers nog westelijker; maar een half uur later, ontfond 'er zulk een sterke wind uit het Z. Z. W., die tegen den avond geheel naar het W. omliep, dat wij alle onze kleine Zeilen innemen en de Marszeilen dubbeld moesten reven. Gedurende den geheelen dag zagen wij Albatrossen, Zee-zwaluwen en vele soorten van stormvogels. De nacht was ook zeer stormachtig, met hevige rukwinden, regen en hagel. Met den morgen bedaarde de storm, en wij konden weder meer zeil maken; maar de golven gingen nog zeer hoog, en door derzelve tegenstrijdige rigting met den wind, werd het schip zeer gefchokt. De Barometer, die gisteren van 29 op 28½ duimen gezakt was, rees thans wel 2½ lijnen; maar desniettegenstaande beloofde het weér niet veel goeds, en het was daarbij zoo koud geworden, dat de Thermometer, die op het dek hing, tot op 3 graden viel. Het was als of *Staten-Land* de grenscheiding van twee geheel verschillende Gewesten ware geweest. Tot hiertoe hadden wij, met weinige uitzondering, bestendig eenen gunstigen wind gehad, dat ook onze buitengewoon snelle vaart in 21 dagen van *St. Catharina* tot *Staten-Land* bewijst. Maar nauwelijks waren wij om het *Staten-Land* gezeild, en de Breedte van Kaap *Horn* genaderd; of wij kregen, bij koud weér, en eene gedurig donkere en bewolkte lucht; Zuidwestelijke tegen-

winden. Onze verbeelding, die door de tot dus verre zoo voorspoedige vaart was opgewonden, voerde ons reeds binnen weinige dagen om Kaap *Horn* heen, en verplaatste ons binnen weinige weken in de mildere Gewesten van den grooten Oceaan; maar de westelijke wind, die daarboven aanhoudend scheen te zullen worden, benam ons spoedig deze hoop, en deed ons vreezen, dat wij op zoo veel gunst geene rekening moesten maken.

Het goede weêr, dat met den middag opkwam, was, gelijk ik wel verwachtte, van korten duur. Te twee uren kregen wij een' zeer hevigen rukwind, die zoo geheel onverwacht opkwam, dat wij met moeite onze zeilen konden bergen. Hierop woei de wind zeer sterk, doch hij was nog op verre na geen' storm gelijk. Te 5 uren werd de lucht bewolkt. Rondom den horizon vormden zich, op de hoogte van 5 tot 6 graden, witte sneeuw-wolken, die door hare zuilvormige gedaante, en door de donkere wolken, die haar omringden, een schoon, maar tevens vreeselijk gezigt opleverden. Wij hadden alle onze zeilen, behalve eenige stormzeilen, ingenomen, en verwachtten nu de uitwerksels van dit onweêr spellend verschijnsel, dat wel op ons scheen aantekomen. Dezelve waren eene geweldige hagelbui, die eenige minuten duurde, en daarna in een' meer gematigden, maar echter aanhoudenden storm overging. Het woei gedurende den geheelen nacht sterk, met hevige rukwinden en hemelhooge golven. Daar wij, zoowel door den

Ba-

Ba-
lij-
op-
wa-
vo-
me-
lin-
da-
hij-
wij-
we-
23
wij-
kw-
hev-
die-
vri-
dat-
mo-
zel-
ge-
win-
sto-
kle-
vlo-
der-
wa-
had-
alle-
dez-
we-
Zee-

Barometer, die na den eersten rukwind reeds twee lijnen gezakt was, als door het gezigt van het opkomend weêr, in het algemeen gewaarfeld waren, hadden wij ons tegen eenen hevigen storm voorbereid; wij bragten van daar den nacht tamelijk gerust door. De wind was bij afwisseling nu W. dan Z. W. Met den morgen bedaarde hij een weinig, en tegen den middag was hij vrij gematigd. Ook de zon liet zich zien, en wij hadden dus gelegenheid, om onze Breedte zoowel als Lengte waartenemen; de eerste was $58^{\circ} 23'$ de laatste $64^{\circ} 00'$. Tegen den avond hadden wij weder eenige hevige rukwinden, en te 8 uren kwam 'er een storm op uit het Z. W. die in hevigheid den vorigen verre overtrof, en aan dien, welken wij in het *Scagerrak* ondervonden, vrij gelijk was; met dit onderscheid evenwel, dat de golven hier veel hooger gingen. Des morgens, in plaats van te bedaren, gelijk ik zeker verwacht had, werd de storm nog heviger, vergezeld met buitengemeen heftige rukwinden, hagel en sneeuw. Gedurende dezen storm zagen wij geene vogels, behalve eenige kleine, die kort te voren rondom het schip vlogen. Deze was ook de laatste storm. Tegen den avond bedaarde dezelve; den volgenden dag was de wind vrij gematigd, en op den 2 Maart hadden wij een' buitengemeen schoonen dag. Zij alleen kunnen zich het genoeg verbeelden, wat dezelve voor ons opleverde, die voortgelijk slecht weêr op zee ondervonden hebben; waarover een Zeeman anders niet zou klagen, ware het niet

van wege de koude, die wij alle moesten verduren. Op het dek was de kwik tot op $\frac{1}{4}$ graad beneden het Vriespunt gezakt, en in mijne kajuit had de Thermometer, gedurende den tijd van veertien dagen, zelden eene meerdere warmte dan van $\frac{3}{4}$ graden, en niet eene enkele maal meer dan van $5\frac{1}{2}$ graden. Alle kwamen wij dus op het dek, om ons in de stralen der liefelijke en geheel onbewolkte Zon te verwarmen. Kleederen, bedden en zeilen werden naar boven gebragt, om gedroogd te worden. Dit was zeer noodig georden, schoon ik geen' dag had laten voorbijgaan, zonder vuur te laten aanleggen in het ruim, waar de Matrozen hun verblijf hielden; wanneer namelijk de beweging van het schip zulks toeliet. Ook had ik bij elke wacht een' Matroos bepaaldelijk bestemd, om de natte kleederen van de Manschappen, die van de wacht waren gekomen, bij het vuur te droogen. Verscheidene andere niet minder gewigtige voorzorgen werden genomen. In den storm hadden wij ontdekt, dat het schip van voren een lek had; de Timmerman werd derhalve aan een touw naar beneden gelaten, en vond, dat eene der planken van het buitenste bekleedsel gebersten was. Dezelve werd met een plat stuk lood belegd. Ook werden de ankertouwen losgemaakt, die ik voorzigtigheids halve had vastgelaten, tot dat wij *Staten-Land* zouden omgezeild zijn, en die wij tot hiertoe niet hadden kunnen losmaken. Deze dag was desgelijks ook zeer gunstig voor onze waarnemingen. Wij hadden in drie dagen noch onze

Leng-

Lengte noch onze Breedte kunnen bepalen, en wij vonden nu, dat het schip, gedurende den storm, 25 mijlen noordelijk en 42 mijlen naar het oosten gedreven was, en dus waren wij in 6 dagen nog geene minuut ten westen van Kaap *San Juan* gevorderd; dit verminderde zeker de algemeene vrolijke stemming; maar een zachte noordewind, die opkwam, en al gaande weg sterker werd, gaf weder nieuw voedsel aan onze hoop. Wij hadden, wel is waar, nog geen' één' zieke, maar het aanhoudend slechte weêr op deze hooge breedte, waar men zelden zonder nevelen is, moest evenwel eindelijk de zaden der gevaarlijkste ziekten doen kiemen, en de grootste opmerkzaamheid, en de deelnemendste voorzorgen waren te vergeefs.

De Magneet-naald had dezen dag $24^{\circ} 32'$ Noord-oostering, en derzelve zuidelijke inclinatie was $73^{\circ} 15'$. De Breedte van het schip was toen $58^{\circ} 59'$ Z., de Lengte $63^{\circ} 47'$ W.

Intuschen nam de noordewind gedurig toe, des avonds zeilden wij 9 en 10 knopen regelregt naar het westen. Te 8 uren van den volgenden morgen waren wij, naar onze berekening, Kaap *Horn* omgezeild, en wij bevonden ons derhalve reeds in den grooten Oceaan.

Z E S D E H O O F D D E E L .

*Van den Meridiaan van Kaap Horn tot onze
Aankomst te Nukahiva.*

Wij voeren om Kaap *Horn* op den 3 Maart, des morgens te 8 uren; dus vier weken nadat wij van *St. Catharina* afgezeild waren. In korteren tijd is deze vaart misfchien zelden gedaan. De wind veranderde echter op hetzelfde oogenblik, liep van het N. O. naar het W. en woei verscheidene dagen, schoon niet zeer hevig, nogtans bij donker en nevelachtig weêr, zoo sterk, dat wij binnen een uur de *Newa* tweemalen uit het gezigt verloren. De golven gingen daarenboven zeer hoog uit het Z. en bragten het fchip in eene zeer lastige beweging. Op den 5 Maart nam Dr. HORNER des voormiddags de Zon voor eenige oogenblikken waar. Uit de hoogte, die hij bekwam, berekende hij de Breedte op $59^{\circ} 58'$ volgens de Scheepsrekening was dezelve $60^{\circ} 09'$. Dit was de hoogfte Breedte, op welke wij door de Westewinden genoodzaakt waren te komen. Volgens onze Horologies was onze Lengte uit dezelfde hoogten afgeleid = $70^{\circ} 15'$. Op den 7 Maart waren wij zoo gelukkig van de Zon op den middag te kunnen waarnemen. De waarnemingen toonden wederom, dat de froom, door elkander gerekend, ons dagelijks 13 tot 14 mijlen regtstreeks naar het zuiden gedreven had.

Den

Den 9 Maart was de zee zoo stil, dat wij het *Haleſche* Werktuig lieten zinken. Op de diepte van 100 vademen stond de Thermometer op $1\frac{1}{2}$ graad, en van 60 vademen op $2\frac{1}{2}$ graden, op de oppervlakte van het water $2\frac{3}{4}$ graden. De temperatuur van de lucht was ten zelfden tijde 4 graden. Op dezen dag bleek uit het gemiddelde van verscheidene Azimuthen, dat de Magneetnaald $27^{\circ} 40'$ Noordoostering had: dit was de grootste Afwijking, welke wij op deze hooge Zuider breedte waarnamen. De Breedte van het schip was op dit oogenblik $59^{\circ} 20'$ en de Lengte volgens onze Horologies $72^{\circ} 45'$.

Den 11 Maart rekende ik reeds eene halve graad westelijker te zijn dan Kaap *Victoria*; ik hield nogtans bestendig een' westelijken koers, daar ik op de voortdaring van den zuidewind, den eersten, dien wij sedert Kaap *San Juan* gekregen hadden, niet durfde rekenen, en ik tegen de westewinden, die tot aan de Keerkringen op deze Zee de heerschende zijn, volkomen op mijne hoede wilde zijn, ten einde des noods eenen noordelijken koers te kunnen nemen, dat alleen bij eene groote westelijke Lengte mogelijk is. Om deze redenen wilde ik niet vroeger naar het N. wenden, vóór dat wij den 80sten graad dier Lengte zouden bereikt hebben. Het voorbeeld van Kapitein Blich deed mij zoo voorzigtig zijn; want deze, schoon reeds op de Lengte van 77 graden gekomen, kon evenwel het *Vuurland* niet omzeilen, en was genoodzaakt naar de Kaap de *Goede Hoop* te stevenen.

Den 14 Maart bevonden wij ons op de Zuider

Breedte van $56^{\circ} 13'$ en op de Wester Lengte van $82^{\circ} 56'$. Volgens de scheepsrekening was de Lengte $86^{\circ} 27'$. Wij waren nu 8 graden westelijker dan Kaap *Pillar*, het westelijk Voorgebergte van *Terra del Fuego*, en ik behoefde thans geen oogenblik te twijfelen, of ik kon hetzelfde, ook bij het ongunstigste weêr omzeilen; ik hield derhalve, wanneer de wind dit toeliet, een' noordwestelijken koers, dien ik echter zoo regelde, dat hij tusfchen de twee Koerslijnen van Cook's eerste en tweede reis doorliep. Ik dacht, dat ik hier meest zuidelijke winden zou aantreffen, maar in plaats van Z. hadden wij bestendig een N. wind, die op den 16 zeer sterk woei. De golven gingen zeer hoog en kruisten elkander in zoo verschillende rigtingen, dat het fchip daardoor fterker bewogen werd, dan door een' der stormen, die wij tot hiertoe hadden onderzonden. De buitengemeene laagte van den Barometer, die verfcheidene dagen duurde, en, in den nacht van den 17, 28 d. 45 was (de laagfte ftand, dien wij op onze geheele reis, behalve op den 1 October dezes jaars waarnamen); de fterke golven uit het N. W. en de wolken die den 18 fchielijk uit dien hoek opkwamen; dit alles deed ons een' hevigen storm uit het N. W. verwachten, tegen welken wij ons dan ook geheel voorbereidden. Maar het weêr was den 18 zeer fchoon, en 'er was volftrekt geen' wind. Den voorgaanden nacht bemerkten wij een' zeer zwaren dauw. Schoon men wel gewoon is, den dauw als een zeker kenteeken van de nabijheid des

des lands te beschouwen, is het echter niet waarschijnlijk, dat in den omtrek van ons schip ergens land gevonden wordt. Onze Breedte was $55^{\circ} 46'$, de Lengte $89^{\circ} 00'$. Uit het gemiddelde van verscheidene waarnemingen, die, wanneer het weêr maar eenigzins gunstig was, met twee Kompasfen gedaan werden, bleek het, dat de Magneet-naald hier $19^{\circ} 59' 20''$ Noord-oostering had en dat de Zuidelijke inclinatie was $75^{\circ} 30'$.

Op den 21 Maart, des morgens te 8 uren, waren wij naar mijne rekening de Straat van *Magellaan* voorbijgezeild, want Kaap *Victoria*, de westelijke hoek van de noordzijde van de Straat, lag toen in het Oosten van ons op een' afstand van 650 mijlen. Wij hadden derhalve het *Staten-Land* en *Terra del Fuego* in 24 dagen omgezeild. Deze vaart was spoediger geweest, dan ik in dit verre verloop jaargetijde had kunnen verwachten. Hier kreeg ook de Barometer zijne gewone hoogte weder, daar hij gedurende den tijd, dat wij het *Vuurland* omzeilden, zoowel bij het beste als bij het slechtste weêr, altijd 6 lijnen lager stond, dan hij gestaan had vóór dat wij deze streken waren genaderd. Hij begon nu weder te rijzen.

Ik hield nog een' noord-westelijken koers, ten einde niet in eene streck te zeilen, welke van *Byron*, *Wallis*, *Carteret*, *Bougainville*, *Cook* en door nog meer andere Zee-reizigers van lateren tijd zoo doorkruist is. Alle deze Zeelieden, behalve Kapitein *Cook* op zijne eerste reis, hadden een' regelregt noordelijken koers gehou-

den, zoodra zij de Straat van *Magellaan* waren voorbijgezeild. Drie dagen lang behielden wij een' zeer frischen Z. wind, die dit zonderlinge had, dat hij, in weerwil van zijne sterkte, geene de minste golven deed ontstaan. De zee was zoo kalm als in eene Baai; de Barometer stond op 30 D. 3 L., en dus hooger dan wij denzelven op onze geheele reis nog gezien hadden. Nogtans was de lucht bij aanhoudendheid betrokken, en den 24 Maart kregen wij eindelijk een' sterken N. N. O. ten laatste N. N. W. wind, gepaard met zeer hooggaande golven en zulk nevelachtig weêr, dat wij de *Neva* uit het gezigt verloren. Het stormachtige en donkere weêr duurde voort, en onze Sein-schoten werden niet beantwoord. Het schein dus zeker, dat wij gescheiden waren; en toen het weêr opklaarde, werden wij hiervan ook volkomen overtuigd. Het was niet waarschijnlijk, dat wij elkander vroeger, dan bij het eiland *Nukahiva* zouden wedervinden. Onze Breedte was op den dag, dat wij van elkander gescheiden werden, $47^{\circ} 09'$ en onze Lengte volgens de Horologies $97^{\circ} 04' W.$

Van den 24 tot den 31 Maart hadden wij bij aanhoudendheid stormachtig weêr, met hooggaande golven, en het schip leed van de sterke bewegingen. Wij moesten nu alle dagen pompen, dat anders slechts tweemaal in de week gebeurde. Sedert verscheidene weken hadden wij geen' Maans-afstand kunnen meten, maar op den 31 Maart liet het weêr zulks toe. Twaalf afstanden, die ik in vier rijen verdeelde, van welke

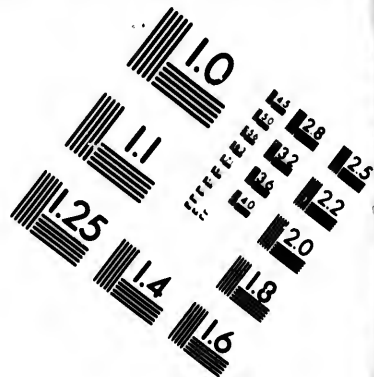
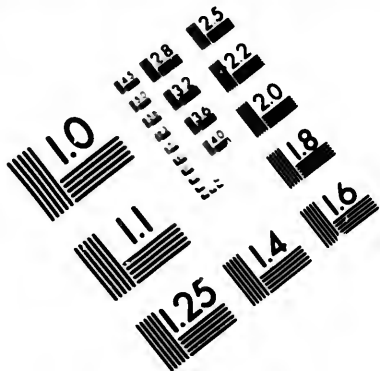
ke

ke ik ieder afzonderlijk berekende, gaven voor de Lengte, op den Middag gereduceerd $99^{\circ} 21' 15''$ volgens den *Scheeps-Almanak*, en $99^{\circ} 35' 15''$ volgens de *Connoissance des tems*. (volgens welke alleen ik voortaan de berekende Lengte opgeven zal). De waarnemingen van Dr. HORNER gaven $99^{\circ} 28' 00''$. De Horologies van ARNOLD wezen $99^{\circ} 55' 45''$. Op den 3 April hadden wij weder eene lange rij van Maans-afstanden. De waarnemingen van 31 Maart en van 3 April bewezen, dat de Horologies den 31 Maart $24' 15''$ en den 3 April $27' 15''$ westelijker waren, dan het gemiddelde van de waarnemingen door Dr. HORNER en mij gedaan. Ook was het onmogelijk te verwachten, dat derzelve gang nauwkeurig zou kunnen blijven, daar wij eerst uit eene warme luchtstreek in eene koude, en nu weder van eene koude in eene warme, die met elken dag toenam, waren overgegaan. Wij moesten ons derhalve van nu af alleen op de Lengte verlaten, die wij uit de Maans-afstanden konden afleiden, en eerst door eene lange en samenhangende reeks van waarnemingen kon 'er een nieuwe gang voor de Horologies bepaald worden. Het gemiddelde van verscheidene waarnemingen, die van $10^{\circ} 29' 20''$ tot $8^{\circ} 57' 40''$ uiteenliepen, gaf op dezen dag voor de Noord-oostering van de Magneet-naald $9^{\circ} 36' 48''$. Onze Breedte was op dit oogenblik $38^{\circ} 02' Z$.

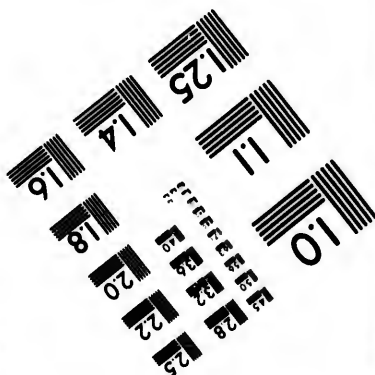
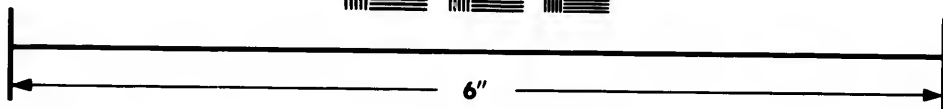
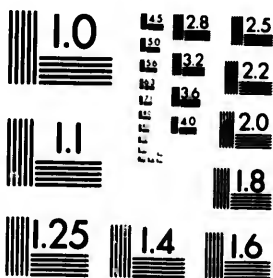
Op den 8 April liet ik, bij de monsterring, bij alle manschappen onderzoek doen, of 'er zich ook eenige teekens van Scorbut vertoonden. Wij

wa-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

LE 28 25
EE 32
ES 22
20
18

10

waren nu reeds bijna 10 weken onder zeil, en hadden, gedurende de 6 laatste weken, zeer slecht en vochtig weêr gehad. Dr. ESPENBERG vond nogtans bij niet een' enkelen de geringste blijken van deze ziekte; maar hij verzekerde mij daarentegen, dat bij allen het tandvleesch vaster en gezonder was, dan toen hij hen te *Cronstadt* gezien had. Verscheidene sphenen het voor eene beleediging te houden, dat men hun tandvleesch en hunne voeten onderzocht, en zeiden op eenen schier boozen toon, dat zij de Scorbut niet zouden krijgen. Dit onderzoek liep dus volkomen naar mijn' wensch af, en ik was zoo gelukkig, van niet éénen man op de Zieken-lijst te hebben; schoon ik niet hopen durfde, dat de Kok van den Gezant, die de Tering had, tot aan het einde der reis zou leven. In *Brasilien* zocht ik hem te overtuigen, dat het noodzakelijk was, dat hij terugbleef, en ik bood hem een middel aan, om naar zijn Vaderland wedertekeeren; maar hij wilde hiertoe niet besluiten, en ik beschouwde het als eene wreedheid hem geheel tegen zijnen wil terug te zenden.

Daar het weêr van dag tot dag warmer werd, liet ik nu aan de manschap geen boter geven, maar gaf bevel, in plaats van boter, hun rantsoen van Suiker en Azijn te verdubbelen, en hun van nu af aan ieder dag thee bij het ontbijt te geven.

Op den 10 April, hadden wij eenen zeer schoonen en tevens warmen dag, die de eerste van deze foort was, welke wij hadden, sedert ons vertrek

trek van *St. Catharina*. Daar ik thans met veel waarschijnlijkheid verwachten konde, dat het slechte weêr ons nu voor altijd verlaten had, liet ik van heden af met verscheidene bezigheden een aanvang maken, die alleen bij goed weêr konden ondernomen worden, en die ons bijna tot op onze aankomst te *Nukahiva* werk verschafte. De Zeilmakers moesten de oude zeilen verbeteren, die bij de Pasfaat-winden zouden gebruikt worden, om de betere voor ongunstiger weêr op hoogere Breedten te bewaren. De Smid moest de smidse opzetten, om niet alleen eenig voor het schip noodig ijzerwerk, maar ook messen en bijlen, geschikt voor den ruil-handel met de Eilanders van deze Zee, gereed te maken. De Timmerlieden moesten de booten verbeteren. De Stukken werden uit het ruim geligt en op hunne vorige plaats gebragt. De Graaf Tolstoy nam op zich, om een gedeelte der manschappen in het exerceren en schieten te oefenen.

Op den 12 April, hadden wij eenige uren een' zeer hevigen storm. Des nachts te 3 uren kondigde eene plotfelinge verandering der temperatuur een' zuidelijken wind aan, die ook binnen eenige uren volgde. De wind woei frisch uit het Z. W. t. Z. en eindelijk uit het Z. O., zoodat wij alle zeilen konden bijzetten. Ik stuurde N. N. W., maar ik was thans genoodzaakt van mijn bepaald plan aftegaan, en eenen westelijken koers te nemen. De gedurige N. W. winden hadden ons tot op 99 graden Lengte teruggevoerd;

voerd; en daar ik op geen' bestendig gunstigen wind rekenen konde, vóór dat wij den Z. O. Pasfaat-wind zouden gekregen hebben, durfde ik geen' tijd verliezen, sedert ik besloten had, om regelregt naar *Kamtschatka* te zeilen, aldaar de Waren, welke de Amerikaansche Compagnie, met verlof van den Keizer, in het schip zoude laden, intenenemen, en dan met het Gezantschap naar *Japan* te gaan. Bij dit besluit, om naar *Kamtschatka* te gaan, verloor ik de hoop van ontdekkingen te doen, die sedert lange mijne verbeelding hadden bezig gehouden, en omtrent welke ik reeds een plan ontworpen had. Het was namelijk onmogelijk, om nog in dit jaar de bezigheden van het Gezantschap aftedoen, daar de aan hetzelfde verbondene belangen een tijdvak van ten minste zes maanden vereischten, en de terugreis naar *Kamtschatka* dus niet vóór de maand Mei kon ondernomen worden. Wij moesten nu reeds den geheelen winter in *Japan* doorbrengen; ik behoefde derhalve ingevolge mijne orders niet met spoed naar *Japan* te reizen, en kon de maanden Junij, Julij en Augustus eeniglijk besteden, om de nog weinig bezochte streken van den Oceaan, te onderzoeken. Ik hield het evenwel pligtmatig hier van aftezien. 'Er moest namelijk den Agent der Amerikaansche Compagnie te *Kamtschatka* veel aan gelegen zijn, dat hij de Waren, die wij aan boord hadden, en inzonderheid het IJzer en Touwwerk, zoo spoedig mogelijk bekwam; en men kon ook met zekerheid vooruitzien, dat een groot

groot gedeelte van de lading, gedurende ons verblijf van 9 of 10 maanden in *Japan*, moest bederven, daar wij op onze reize meermalen gelegenheid hadden, om ons te overtuigen, dat de Brandewijns-vaten, van welke wij eene groote menigte aan boord hadden, zeer slecht waren. Een gewichtig oogmerk dezer reis, om namelijk aan de Amerikaansche Compagnie spoedig middelen te verschaffen ter bevordering van haren handel, zou dus verijdeld geworden zijn; en het was nog twijfelachtig of het Gezantschap het gewenschte gevolg zou hebben, dat men zich van hetzelfde beloofde. Dan zou eene kostbare reis ondernomen geweest zijn, zonder dat een van derzelve hoofdoogmerken was bereikt geworden. De voor rekening van het Gezelschap naar *Kamtschatka* en *Amerika* bestemde kostbare lading, die de Bestuurders, uit vertrouwen op mij en op mijne Officieren, niet hadden laten verzekeren, moest derhalve, zoo spoedig mogelijk, in veiligheid gebragt worden. De Gezant, als gevolmagtigde van de Amerikaansche Compagnie, begreep te zeer het nuttige van mijn voorstel, dan dat hij daartegen eenige bedenking zou hebben kunnen inbrengen.

Ik moest 'er thans ook van afzien, om het *Paschen*-eiland aantedoën, dat nu bijna in het westen, op een' afstand van omtrent 500 mijlen van ons lag; schoon ik verwachten moest, dat Kapitein LISIANSKOY, die van mijn besluit, om regelregt naar *Kamtschatka* te zeilen, onkundig was, zijn' koers derwaarts nemen zou, in de
 hoop

hoop van mij daar te zullen vinden. De wind woei twee dagen uit het Z. O. en O. Z. O., zoodat wij meenden alreede den Pasfaat-wind gekregen te hebben: hij liep echter weder naar het N. O. en N. N. O. Ik veranderde mijn' koers een of twee streken, naarmate onze koerslijn die van WALLIS of van BOURGAINVILLE te nabij kwam. Onafgebroken had ik des daags een' Matroos in de mast en des nachts op de Boegspriet, en beloofde eene belooning van 10 Piasters aan hem, die bij dag, en van 20 Piasters die bij nacht, het eerst land zou ontdekken. Den 17 April doorsnedden wij de zuidelijke keerkring op de Lengte van $104^{\circ} 30'$.

Het schoone heldere weêr op den 18 en 19 gaf ons gelegenheid, om verscheidene Maans-afstanden te nemen. Die van den 18 April, op den middag gereduceerd gaven $106^{\circ} 51' 23''$; die van den 19 $108^{\circ} 04' 12''$. Het Horologie van ARNOLD N° 128 wees op den eersten dag $107^{\circ} 20' 52''$; op den tweeden $108^{\circ} 29' 15''$. Naar het gemiddelde was N° 128 dus $27' 46''$ te westelijk. De Magneet-naald had den 18 April op de Breedte van $22^{\circ} 20' 5^{\circ} 49'$ Noord-oostering, en den 21, op de Breedte van $20^{\circ} 58'$ en op de Lengte van $108^{\circ} 46' 5^{\circ} 12'$. Daar de afwijking van de Magneet-naald tot bij de *Sandwich*-eilanden volkomen dezelfde, en altijd tusschen 3 en 5½ graden oostelijk bleef, zal ik dezelve maar zelden opgeven.

Op den 22 April kregen wij op de Breedte van $20^{\circ} 00'$, na eenige hevige rukwinden, die schielijk

lijk uit het N. O. en Z. O. op elkander volgenden, den waren O. Z. O. Pastaat-wind, die nu eens sterker, dan eens zwakker, maar altijd met helder en schoon weêr, tot op onze aankomst bij de *Washingtons*-eilanden bleef waaijen. De hitte begon nu zeer toetenemen. De Thermometer klom in mijne Kajuit, die de koelste plaats van het geheele schip was, tot 22½ graden, en op het dek in de schaduw tot 23½ graden. Dit schoone weêr vergunde ons, om zes dagen achter elkander Maans-afstanden te meten. Deze waarnemingen zijn in zoo verre belangrijk, als de Lengte van de *Washingtons*- en *Mendoza's*-eilanden, daarop gegrond is; welke van de opgave der Lengte door COOK aangaande de laatste, en van die door MARCHAND en WILSON aangaande de eerste gedaan, verschilt. Derzelver bijzondere overeenstemming moet haar zeer aanbevelen, en wel te meer, omdat de meeste naar de tafelen van BURG zijn berekend. Uit het gemiddelde van deze zesdaagfche waarnemingen werd de fout van N° 128 bevonden te zijn 1° 00' 30" te westelijk, en deze fout is bij alle onze bepalingen der Lengte volgens de Chronometers, van de *Mendoza's*- en *Washingtons*-eilanden op den 6 en 7 Mei ingeslopen.

Ik nam thans zoo mijn' koers, dat ik mij in het midden tusschen het eiland *Fetugu* (COOKS Hood-eiland) en het eiland *Uahuga* (HERGEST'S *Riou*-eiland) bevond. Op deze hoogte zou ik beide eilanden moeten kunnen zien. In den nacht na den 5 Mei hadden wij een hevig onweder met veel regen en rukwinden. Tegen

M den

den morgen bedaarde het wel eenigermate, doch de lucht was zeer bewolkt, en liet ons dus niet toe, om op dezen dag Maans-afstanden te nemen. Op den 5 Mei was de Zuider Breedte van het schip $9^{\circ} 20'$, de Wester Lengte, volgens de Horologies, door de laatste Maans-afstanden verbeterd, = $137^{\circ} 08'$. Den volgenden nacht zeilden wij slechts met weinige zeilen, omdat de Pasfaatwind frisch waaide. Bij het aanbreken van den dag, zagen wij het eiland *Fctugu*, dat op 50° in het Z. W., op een' afstand van 35 tot 38 mijlen van ons lag. Dit eiland is hoog, maar niet groot in deszelfs omtrek; het bestaat uit eene enkele hooge rots, wier top geheel vlak is, en eenigermate naar het N. en Z. afhelt. Aan den noordelijken hoek kan men, evenwel niet zeer duidelijk, eene verdeeling van twee hoogten onderscheiden. Op de kaart van Kapitein Cook ziet men aan de Zuid-zijde eenige kleine rotsachtige eilanden, die wij niet konden gewaar worden. In plaats van deze, zagen wij aan de noord-west en aan de west-zijde verscheidene, van welke eenige vrij hoog en geheel rond zijn, andere de gedaante van eene Piramide hebben. Zij liggen omtrent 250 tot 300 vademen van het eiland. Daar Kapitein Cook niet noordelijker dan $9^{\circ} 20'$ koerste, waar het eiland van hem in het W. Z. W. lag, kon hij ook deze rotsen, die de noord-westelijke zijde omringen, niet zien. Te half zeven uren zagen wij ook het eiland *Ohiwaoa*, dat door MENDANNA *Dominik* genoemd wordt. Wij hielden het eerst voor het eiland *Motane* —

MEN-

MENDANNA'S *San Pedro*. — De oostelijke hoek lag volgens het Kompas in het Z. W. van ons; het midden in het Z. W. op $70^{\circ} 30'$. Zoo verre wij zien konden, is de beschrijving, die Cook van dit eiland geeft, naauwkeurig; doch het was voor ons onmogelijk, om op een' afstand van 35 mijlen hetzelfde duidelijker optenemen. Te 9 uren lag de Oostelijke hoek van dit eiland voor ons in het ware Zuiden. Dr. HORNER en de Luitenant LÖWENSTERN namen op dit oogenblik Zons-hoogte, ter bepaling van den tijd, uit welke, met de aangenomene fout van het Horologie, deszelfs Lengte gevonden werd te zijn $138^{\circ} 21' 30''$. De westelijke hoek van dit eiland konden wij niet duidelijk genoeg zien. Ik liet te 8 uren W. N. W. sturen, ten einde op den middag het eiland *Uahuga* in het westen te hebben, omdat dit het zekerste middel was, om deszelfs Breedte zonder fout te bepalen. Te 10 uren ontdekten wij dit eiland in het W. t. N. Eenige minuten later lag het midden van het eiland *Fetuga* juist in het ware Zuiden van ons. De Lengte van hetzelfde is volgens onze waarnemingen $138^{\circ} 29' 30''$, welke van Cooks opgave van $138^{\circ} 48', 18' 30''$ verschilt. Ook de Breedte vonden wij volgens de vereeniging van onze hoeken en peilingen drie minuten noordelijker. Juist op het oogenblik van de Culminatie der Zon, lag eene dubbelde Piek op het eiland *Uahuga* van ons in het ware westen, op een' afstand van 18 mijlen. De Middags-hoogte was door Dr. HORNER, den Luitenant LÖWENSTERN en mij, met

Sextanten van TROUGHON en RAMSDEN, met alle mogelijke scherpte waargenomen, en de Breedte gevonden = $3^{\circ} 55' 58''$, welke derhalve de Breedte van deze dubbelde Piek is, die mij toefcheen bijna in het midden, misfchien iets meer naar den zuidelijken, dan naar den noordelijken kant van het eiland te liggen. Het eiland *Fetuga*, dat wij spoedig uit het gezigt verloren, lag op den middag 18° in het Z. O. van ons. Ik stuurde thans langs het eiland *Uahuga*, op een' afstand van omstreeks 6 of 7 mijlen: op welken afstand wij eenige malen het diep-lood lieten vallen, maar met 100 vademmen geen grond vonden. Dit eiland laat zich bijzonder duidelijk onderkennen. Van het oosten naar het westen verheft zich het iand tot eene aanmerkelijke hoogte, en vormt alzoo in het midden een' vrij hoogen en aan de westzijde steilen berg. Slechts op een' kleinen afstand ten westen ziet men de zoo even gemelde dubbelde Piek. Toen de oostelijke hoek in het N. W. t. W. lag, verdween de dubbelde Piek uit ons gezigt, en de hooge berg, die in het midden ligt, had het voorkomen van een' Koepel, aan welks westzijde eene zuil zich in de gedaante van eene piramide zeer hoog verhieft. Men ziet wel aan de zuidzijde twee inhammen, waar misfchien goeden anker-grond te vinden is; maar men is daar evenwel te weinig voor den wind beschut, om veilig te kunnen liggen. Het westelijk gedeelte dezes eilands fcheen mij toe het vruchtbaarste te zijn; want fchoon het vrij hoog ligt, is het nogtans vlakker dan het oostelijke,

op

op hetwelk dorre rotsen, die eene rij van Picken vormen, met diepe dalen afwiscelen. Het krijgt door deze Picken in het voorkomen iets gelijks met het *Staten-Land*, schoon het wel eenigzins minder woest is. Aan de westzijde van dit eiland ziet men een rotsachtig eiland, dat omtrent anderhalve mijl in den omtrek beslaat, tusschen hetwelk en het westelijk einde van het eiland zelf, een groot plat stuk steen ligt, dat wel op eene Grafzerk gelijkt. Het eiland zelf, dat al gaande weg lager wordt, eindigt in het westen met eene steile, zeer vooruitstekende stompe rots. Achter deze hoogte moet aan de westzijde een veilige haven zijn; dien wij evenwel niet konden opnemen. Schoon wij het eiland slechts op eenen kleinen afstand voorbijzeilden, en de wind niet sterk was, kwam 'er echter geene Kano. Wij konden geheel geene Bewoners ontdekken, maar zagen op verscheidene plaatsen rook. Toen de oostelijke hoek van het eiland voor ons juist in het N. lag, nam Dr. HORNER ZONS-hoogte, ter bepaling van den tijd, uit welke de Lengte, volgens onze Horologies met de gevondene verbetering, werd gevonden te zijn = $139^{\circ} 05' 00''$. De ligging van dit eiland is O. N. O. en W. Z. W., en deszelfs geheele lengte bedraagt 9 mijlen. In zoo verre is de teekening, die de Luitenant HERGEST en de Sterrekundige GOOCH van hetzelfde ontworpen hebben, naauwkeurig; maar de gedaante, die deszelfs zuidzijde gekregen heeft, komt met de teekening van HERGEST geheel niet overeen. Deze was ook alleen in de nabijheid van

de westzijde geweest. Het midden van *Uahuga* ligt, volgens onze waarnemingen, op $8^{\circ} 54' 30''$ zuider Breedte en $139^{\circ} 09' 30''$ wester Lengte. Volgens HERGEST is deszelfs Breedte $8^{\circ} 50' 30''$ en de Lengte $139^{\circ} 09' 00''$.

Des middags te 5 uren zagen wij het eiland *Nukahiva* in eenen nevel, waardoor wij deszelfs afstand van ons niet wel konden ramen. Te 6 uren liet ik alle zeilen innemen behalve het marszeil; en daar de afstand tussehen het eiland *Uahuga* en *Nukahiva*, volgens de kaarten van ARROWSMITH, welke ik voor naauwkeuriger meende te moeten houden, dan die van HERGEST, die in het Tweede Deel van VANCOUVER'S Reize gevonden wordt, 27 mijlen bedraagt, wendde ik naar het noorden, toen wij de helft van dezen afstand hadden afgelegd; maar na verloop van een uur, bevonden wij ons zoo nabij het land, dat ik terstond naar het zuiden moest wenden. Dit was een bewijs, dat de afstand te groot is opgegeven, hetwelk ook door onze opneming bevestigd wordt. De Afstand van de westzijde van *Uahuga* tot *Martin*, den zuid-oostelijken hoek van *Nukahiva*, is slechts 18 mijlen. Volgens HERGEST bedraagt dezelve 20, en volgens WILSON 24 mijlen. Ik zie daarom niet in, wat ARROWSMITH kan beïvogen hebben, om de bepaling van HERGEST, zoowel ten opzichte der Breedte als Lengte, en van de betrekkelijke ligging der *Washingtons*-eilanden, te verwerpen; daar hij toch op den arbeid van eenen Kweekeling van COOK en van eenen Sterrekundigen van beroep

ver-

vertrouwen had behooren te stellen. HERGEST is, wel is waar, niet overal naauwkeurig, maar zijne bepalingen zijn toch veel beter dan die van MARCHAND en WILSON. Bij de opgave van het eiland *Uahuga* kon hij daarenboven niemand, behalve HERGEST volgen, daar MARCHAND hetzelfde geheel niet, en WILSON waarschijnlijk slechts van verre gezien heeft. Van het werk des Eersten Ontdekkers van dit eiland, des Amerikaners INGRAHAM en van deszelfs Landslieden, die dit eiland hebben aangedaan, is mij nimmer iets onder het oog gekomen.

Met het aanbreken van den dag stuurden wij naar den zuid-oostelijken hoek van het eiland *Nukahiva*, die in het N. W. van ons lag, op een' afstand van 15 mijlen. Ten zelfden tijde lag het eiland *Uapoa* van ons in het Z. W., en wel op een' afstand van 24 mijlen. De vele Pieken van dit eiland gaven aan hetzelfde, van verre gezien, het voorkomen van eene oude Stad met hooge torens. Te 10 uren bevonden wij ons tegenover de Baai *Home*, die door HERGEST *Comptrollers* Baai genoemd wordt. Hier liet ik bijleggen en twee booten uitzetten, waarmede ik den Luitenant GOLOWATSCHEFF en den Stuurman van het schip uitzond, om te peilen. Kaap *Martin* en de westelijke hoek van *Comptrollers* Baai doen zich beide, en eerstgemelde Kaap wel bijzonder, door hare vooruitstekende en stompe gedaante kennen. Een ander, niet minder in het oog loopend kenteeken van de *Comptrollers* Baai is eene groote zwarte rots, eene halve mijl ten

westen van Kaap *Martin*. Schoon deze Baai vrij wel tegen den wind beschut is, schijnt zij over het geheel genomen nogtans weinig goeds te beloven. Wij zagen eenige Eilanders op het strand rondloopen; doch, schoon 'er weinig wind was, kwam evenwel geen Kano bij ons aan boord; dit gaf ons geene hooge gedachten van hunne scheepvaart. Gedurende ons verblijf op dit eiland, werden wij in deze gedachten versterkt. Tot op twee mijlen afstands van land vonden onze peilers geen' grond; maar toen bereikten wij met 50 vademen een bodem van fijn zand, en deze diepte verminderde slechts 15 vademen, want zelfs nabij de kust is zij nog 35 vademen. Nadat ik de booten afgezonden had, stuurde ik in eene regte lijn langs het strand, op eenen afstand van slechts ééne mijl, zonder echter den haven, dien *HERGEST Port Anna Maria* noemt, te ontdekken. De geheele kust vormt eene gansch onafgebrokene reeks van enkele loodregte rotfen, aan welke eene geheele berg-keten, die zich verder binnenlands uitstrekt, verbonden is. Deze steenachtige, kale rotfen leveren een somber aanzien op, dat slechts door schoone watervallen een weinig bevalliger wordt. Deze vloeijen op geringe afstanden van elkander, en storten van eene hoogte, die ten minste 1000 voeten geschat mag worden, in de zee neder. Op den top van een' dezer bergen zagen wij een vierkant steenen-gebouw, dat wel naar een' toren geleck. Het was niet hoog, zonder dak en door boomen omringd. Ik hield het voor eene *Morai*

of

of Begraafplaats. Daar ik echter op de *Morai*, die wij in het dal *Tayo Hoae* bezochten, een voortgelijk gebouw niet gezien heb, komt het mij waarschijnlijk voor, dat het eene foort van Vesting geweest is. Ik heb evenwel, bij nader onderzoek hieromtrent, niets kunnen vernemen. Nabij den oever hadden zich verscheidene Eilanders op rotsen, die niet zeer hoog waren, verzameld. Nieuwsgierigheid dreef hen mischien derwaarts. De meeste waren bezig met hengelen.

Te 11 uren zagen wij eene Kano op ons aankomen. Dezelve werd door acht Eilanders geroeid. Eene witte vlag, die zij opgeheschen hadden, viel ons zeer in het oog. Dit Europeesch Vredes-teeken deed ons vermoeden, dat 'er ook een Europeër zich in de Kano bevinden zou; en dit vermoeden werd ook bevestigd. 'Er was namelijk een Engelschman in de Kano, die wij echter, bij het eerste gezigt, voor een' inboorling van het land moesten houden; want zijn geheele opschik was in de manier der Eilanders, en bestond in niets anders, dan een' gordel, dien hij om de heupen droeg. Hij vertoonde mij getuigschriften van twee Amerikanen, die hij, bij derzelver verblijf aan dit eiland, bijzonder in het bezorgen van hout en water, behulpzaam was geweest. In dezelve getuigde men, dat hij dit wel had uitgevoerd. Hij bood ook ons zinnen dienst aan. Gaarne maakte ik daarvan gebruik; want het was mij aangenaam, mij van zulk een' goeden Tolk te kunnen bedienen, door wiens hulp ik hopen mogt, eenige naauwkeuri-

ge berigten nopens dit, zeker geheel onbekend, eiland te zullen inwinnen. Daar wij ons hier slechts korten tijd dachten optehouden, zou het anders onmogelijk geweest zijn, iets bepaalds over de zeden en gewoonten van deszelfs bewoners te vernemen. Alles hadden wij zeker, door onkunde aan hunne taal, op gisfingen moeten gronden.

Deze Engelschman, die zich ROBERTS noemde, verhaalde ons, dat hij sedert zeven jaren zich op dit eiland bevond; nadat hij twee jaren op het eiland *Santa-Christina* geleefd had. Op dit eiland was hij door Engelfche Matrozen, die tegen hun' Kapitein waren opgestaan, en ROBERTS niet hadden kunnen bewegen, om hunne partij te kiezen, aan wal gezet. Te *Nukahiwa* had hij onlangs eene Bloedverwante des Konings getrouwd, en daarom stond hij hier in groot aanzien. Het moest hem derhalve gemakkelijk vallen, ons zeer veel van dienst te zijn. Hij waarschuwde ons te gelijker tijd voor eenen Franschman, die van een Engelsch Koopvaardij-schip weggelopen, en zich ook sedert eenigen tijd hier had neêrgezet. Hij beschreef dezen Franschman als zijn' doods-vijand, die alles aanwendde, om hem bij den Koning en bij de Eilanders zwart te maken. Ook hier vertoonde zich de aangeboren haat tusfchen de Engelfchen en Franschen. Hoe treurig is het niet, dat zelfs op dezen afstand, op eilanden, wier bewoners nog zoo ruwe zeden hebben, en wier levenswijze zoo vreesfelijk verwoestende is, waar alleen

leen de noodzakelijkheid van zelfs-behoud twee beschaafde menschen, al lag ook de halve wereld tusfchen hun beider geboorte-grond, als Broeders vereenigen moest: hoe treurig is het niet, dat hier twee Europeërs elkander haten en tot den dood toe vervolgen kunnen! Gedurende mijn verblijf te *Nukahiva* wendde ik alle middelen aan, om deze menschen te verzoenen, en stelde hun de beweegredenen voor, die hen weêrkeurig moesten nopen, om in volkomene eensgezindheid en vriendschap te leven; daar zij door het toeval onder een volk verplaatst waren, dat zij zelve als valsch, trouweloos en wreed afschetsen; alleen door eendragt en vriendschap konden zij hunne meerderheid in kennis en fehranderheid aanwenden, om de inwoners van het geheele eiland het hoofd te bieden; daar elk van hun integendeel, indien zij zoo bleven voortleven, dagelijks verwachten moest, een offer te zullen worden van hun' onderlingen haat. Zij beloofden mij wel, dat zij met elkander zouden verzoenen, en gaven zelfs in mijne tegenwoordigheid, tot een teeken van hunne verzoening, elkander de hand; maar de Engelschman zeide mij, zelfs in het bijzijn van den Franschman, dat hij op geene opregte verzoening rekenen durfde; want reeds dikwijls had hij zijn' vijand gebeden, om in eensgezindheid en vriendschap met hem te leven, maar nooit had deze zich daartoe laten vinden. Ook voegde hij 'er met nadruk bij, dat het gemakkelijker vallen zou, de rotfen, op welke hij wees, effen te maken, dan dien

dien Franschman vriendschappelijke gezindheden jegens hem inteboezemen.

Op den middag ankerden wij in *Port Anna Maria* op 16 vademen waters, boven eenen grond van fijn zand en klei, en wel eene halve mijl van den noordelijken, en eene vierde mijl van den oostelijken oever. Het kleine eiland *Mutonoe*, dat de westelijke zijde van den ingang uitmaakt lag op 30° van ons in het Z. W., en het eiland *Mattau*, dat aan de oostelijke zijde van den ingang gelegen is, lag juist in het Z. van ons. De kleine stroom, uit welke wij ons water haalden, lag 11° N. W.

ZEVENDE HOOFDDEEL.

Verblijf te Nukahiwa.

Naauwelijks hadden wij ons eerste anker laten vallen, of het schip was van verscheidene honderden van de Eilanders omringd, die Kokosnoten, Broodvruchten en Bananen te koop bragten. Het eenige, dat wij aan hun verruilen konden, bestond in stukken van oude ijzeren hoepels van vier of vijf duimen lengte, waarmede ik beide schepen ten dien einde te *Cronstadt* rijkelijk had voorzien. Zulk een stuk was de gewone prijs voor eene Kokosnoot of voor drie of vier Broodvruchten. Zij schenen op deze stukken ijzer veel prijs te stellen; maar Bijlen en Akfen moeten toch het hoogste doel van hun verlangen geweest zijn. Zelfs over kleine stukken van ijzeren hoepels betoonden zij eene kinderachtige vreugde, die zij doorgaans door sterk lagchen uitdrukten. Met zegepralende gebaarden vertoonden zij dan hun' verkregen schat aan de minder gelukkigen, die rondom het schip zwommen. Deze buitengemeene vreugde is toch een bewijs, dat zij nog weinig gelegenheid gehad hebben, om het voor hun zoo kostbare metaal te bekomen. Volgens het zeggen van ROBERTS, zijn hier in den tijd van zeven jaren slechts twee Amerikaansche Koopvaardij-schepen geweest.

Daar

Daar ik vernam, dat 'er slechts weinige varkens voorhanden waren, gaf ik te verstaan, dat deze alleen de prijs waren voor Akfen en Bijlen. Om den inkoop van levensmiddelen in het algemeen te bevorderen, had ik, terstond bij onze aankomst, de Manschap geboden, om niets, zelfs geene zeldzaamheden, van de Inboorlingen in te ruilen. Ik beloofde evenwel, dit gebod eenige dagen vóór ons vertrek te zullen intrekken, zoodra een toereikende voorraad van levensmiddelen zou ingekocht zijn. Ik benoemde den Luitenant ROMBERG en Dr. ESPENBERG, om den ruil-handel te regelen, en aan dezen alleen stond het vrij, om levensmiddelen te koopen; ik beschouwde dit als het eenigste middel, om orde te houden. Daar ik echter zag, dat wij geene varkens zouden kunnen bekomen, en dat 'er aan Kokosnoten geen gebrek zoude zijn, trok ik dit gebod reeds binnen weinige dagen weder in, en elk kreeg vrijheid, om zich naar goedvinden van de merkwaardigheden dezes eilands te voorzien.

Te 4 uren des namiddags kwam de Koning met zijn gevolg aan boord. Zijn naam was TAPEGA KETTENOWEE. Hij was een zeer sterk, welgedaan man, met een' dikken speknek. Hij had den ouderdom van omstreeks 40 of 45 jaren. Zijn ligchaam was van donkere, bijna zwarte verw geheel *getatueerd*, zelfs op die plaatsen van zijn hoofd, waar men het haar had afgesneden. Hij onderscheidde zich door niets van den geringsten zijner onderdanen; want hij droeg, behal-

halve den *Tfchiabu*, (*) geene kleeding, maar was geheel naakt. Ik bragt hem in mijne Kajuit, en schonk hem een mes, en een stuk rood linnen van bijna 20 ellen, dat hij terstond om zijne heupen bond. Ook aan zijn Gevolg, dat meest uit Bloedverwanten bestond, gaf ik geschenken, schoon ROBERTS mij geraden had, niet al te goedgeefsich te zijn. „Want zij erkennen het toch niet;” — zeide hij — „en niemand, zelfs niet de Koning, zal u het geringste tegengeschenk geven.” Ik verzuimde niet, den Koning opmerkzaam te maken op de grootte van onze schepen en op de menigte van onze kanonnen, en ik verzekerde hem daarbij, dat ik geenszins wenschte van dezelve gebruik te maken tegen zijne onderdanen, maar dat hij deze daarom maar op het scherpste moest verbieden, ons tot gewelddadigheden te tergen. Destijds geloofde ik, dat het aanzien en gezag van den Koning hier even groot waren, als op de *Sandwich*-eilanden en op de *Gezelschaps*-eilanden; zeer spoedig werd ik echter van het tegendeel overtuigd. Toen hij weder op het dek kwam, vielen hem eenige kleine Brasiliaansche Papegaaijen in het oog, waarover hij niet weinig zijne vreugde en verwondering te kennen gaf. Hij ging zitten, en beschouwde dezelve verscheidene minuten. Ik dacht zijne genegenheid te zekerder te zullen winnen, wanneer ik hem

(*) *Tfchiabu* is de Gordel, dien de Wilden om de heupen dragen; op de *Sandwich*-eilanden wordt dezelve *Maro* genoemd.

hem een' van dezelve ten geschenke gaf. Daar ROBERTS dacht, dat ik al te goedgeefsch was, deed hij mijn aanbod aan den Koning niet, gelijk ik het bedoelde; want den volgenden dag werd mij daarvoor een varken gezonden.

Met het ondergaan der zon, gingen alle manspersonen, zonder uitzondering, aan land; maar meer dan honderd vrouwen bleven nog in de nabijheid van het schip, om hetwelk zij reeds sedert vijf uren rondgezwommen hadden. Gedurende dezen tijd hadden zij alle kunstenaarijen, die zij verstonden, aangewend, om het oogmerk van hare komst aanteduiden. Zij konden zelve niet meer twijfelen, of hunne wenschen wel begrepen waren; want zoowel hunne gebaarden als houdingen konden niet misverstaan worden. De werkzaamheden op het schip, die niet mogten afgebroken worden, veroorzaakten intusfchen, dat men haar met geene bijzondere opmerkzaamheid verwaardigde, en ik had bevolen, dat niemand, noch van het eene noch van het andere geslacht, uitgenomen de koninklijke Familie, zonder mijne bijzondere vergunning aan boord zou komen. Naauwelijks echter begon het donker te worden, of deze arme schepsels smeekten op zulk een' jammerlijken toon, om toch op het schip toegelaten te worden, dat ik eindelijk daartoe vrijheid verleende. Ik kon ook te dezen aanzien te eerder wat toegevendende zijn, daar ik geen' een' Venerifche zieke aan boord had, en ROBERTS mij verzekerde, dat die kwaal tot dus verre op dit eiland niet bekend geworden was. Evenwel stelde

die ik aan deze liefhebberij paal en perk; en na verloop van twee dagen mogt geene Vrouw, gedurende ons verblijf, meer aan boord komen, schoon elken avond zelden minder dan vijftig om het fchip rond zwommen, en hetzelfde niet eerder verlieten, dan nadat men eenige geweren over hare hoofden had afgefchoten. Ik geloof te mogen zeggen, dat de oorzaak dezer laagheid van het vrouwelijke geflacht niet zoo zeer in ligtzinnigheid en ongebondene wellustigheid, als wel in het gehoorzamen aan het onnatuurlijk en tiranniek bevel van de Mannen en Vaders is te zoeken, die hunne Vrouwen en Dochters uitzenden, om ijzer en andere kleinigheden optedoen; want des morgens zag men hen der Vrouwen te gemoet zwemmen, om den verdienden fchat te ontvangen. Ik heb zelfs eenen Man met een Meisje van tien of twaalf jaren, dat waarschijnlijk zijne Dochter was, om het fchip zien rondzwemmen, om haar tot wellustig gebruik aantebieden. Iets, dat mijne verwondering niet minder ten opzichte van het natuurlijke, als zedelijke wekte, was een Kind van ten minste niet meer dan acht jaren, dat zich in het verfpillen van hare gunstbetooningen even weinig terughoudende en niet minder mild betoonde, als deszelfs gezusters. Met eene gemengde aandoening van medelijden en verbaasdheid befchouwde ik, gedurende eenigen tijd, dit ongelukkige fchepsel. Zij was in alle opzigten volkomen een Kind, en met een bij een kind natuurlijk gevoel lachte en fchertste zij, zonder de

minste bewustheid van haren ongelukkigen toestand.

Den volgenden morgen te 6 uren, was het schip door meer dan 100 Eilanders omringd, die alle Kokosnoten, Bananen en Broodvruchten te koop bragten. Ook de geheele koninklijke Familie verzuimde niet, om reeds te zeven uren aan boord te zijn. Ik bragt alle, die tot dezelve behoorden in mijne Kajuit, om aan elk een geschenk te geven. Een met olie-verw geschilderd portrait van mijne Vrouw viel hun bijzonder in het oog. Eenen langen tijd stonden zij voor hetzelfde, en zij bewonderden het met alle kenteekenen van welgevallen en verbaasdheid. Op het gekrulde haar, dat zij voor eene bijzondere schoonheid schenen te houden, maakten zij elkander opmerkzaam. Een spiegel was niet minder een voorwerp van hunne verwondering. Het was niet onwaarschijnlijk, dat sommige van hun reeds te voren eenen spiegel gezien hadden, schoon alle achter den spiegel zagen, om het wonderbare van dit verschijnsel zich te kunnen verklaren. Maar een groote spiegel, waarin zij hun geheele ligchaam konden zien, moet evenwel geheel nieuw voor hun geweest zijn. De Koning vond 'er veel genoeg in, om zich zelve in dien spiegel te zien, en een zeker welgevallen met zijn' eigen perfoon, of wel bloote nieuwsgierigheid dreef hem bij elk bezoek terstond naar mijne Kajuit en vóór den spiegel, waar hij dikwijls geheele uren, tot mijn groot verdriet, doorbragt.

Daar

D
zoo
ven
ken
ne
hebb
de v
bu
ken.
boor
men
ren.
door
der
verft
Kon
wel
gezin
me o
tans
nood
schij
eene
paar
nog
cier
Eng

(*)
Tahb
noeg
krach

Daar ik voorgenomen had, om aan land te varen, zoowel om den Koning een tegen-bezoek te geven, als inzonderheid, om het water te onderzoeken, dat wij hier wilden innemen, en ik in mijne afwezigheid geene gasten aan boord wilde hebben: liet ik een kanon affchieten en eene roode vlag ophijfchen. Daarbij werd het fchip *Tahbu* (*) verklaard, en alle handel terftond afgebroken. Dit maakte wel, dat niemand meer aan boord kwam, maar zij, die om het fchip zwommen, fchenen zich maar langzaam te verwijderen. Te 10 uren voer ik aan land, vergezeld door den Gezant en door het grootste gedeelte der Officieren. Schoon ik van wege de goede verftandhouding, die reeds tufchen ons en den Koning, benevens diens Familie, plaats had, zoowel als om de niets minder dan kwaad fchijnende gezindheid der Eilanders, op eene zeer vreedzame opwachting mogt rekenen, hield ik het nogtans raadzaam, en bij ons eerste bezoek zelfs noodzakelijk, om niet dan wel gewapend te verfchijnen. Ik nam derhalve, behalve mijne floep, nog eene boot mede. De roeijers waren elk met een paar pistolen en eene fabel gewapend, en ik hield nog zes mannen onder het geweer. Ieder Officier was tevens van wapenen wel voorzien. De Engelschman en de Franschman vergezelden ons als

(*) Ik acht het onnoodig, eene verklaring van het woord *Tahbu* te geven, dat uit de Reizen van Kapitein Cook genoeg bekend is. In het volgende Hoofddeel zal van de kracht van het *Tahbu* melding gemaakt worden.

als tolken. Eene groote menigte volk van beiderlei kunne was aan den oever verzameld, daar wij aan land stapten, dat van wege de sterke branding vrij moeilijk viel. Schoon noch de Koning, noch iemand van deszelfs Familie zich onder de menigte bevond, gedroegen zich echter alle zeer beleefd en eerbiedig. Nadat wij het water geproefd en zeer goed bevonden hadden, begaven wij ons naar een huis, dat niet verre van den oever stond, waar de Koning op ons wachtte. Omtrent vijf honderd schreden van hetzelfde kwam de Oom des Konings, die ook tevens deszelfs Stiefvader is, en die hier niet anders dan Vader van den Koning genoemd wordt, ons te gemoet. Schoon hij een Grijsaard van 75 jaren was, scheen hij echter nog eene volkomene gezondheid te genieten. Hij had een zeer levendig oog, en uit de trekken van zijn gelaat moesten men tot een welberaden en onverfaagd karakter besluiten. Ook is hij een der grootste Krijghelden van zijn' tijd geweest, en thans nog lijdt hij aan eene wonde aan het oog, waarover hij een verband droeg. Hij had een' langen stok in de hand, waarmede hij, schoon te vergeefs, de menigte, die ons naliep, poogde terug te houden. Hij vatte mij bij de hand, en geleidde mij naar een lang gebouw, waarin de Koninginmoeder, met alle leden van hare Familie, in eene rij nederzat, en ons scheen te verwachten. Naauwelijks hadden wij den drempel van deze woning betreden, of wij ontmoetten ook den Koning, die mij met veel vertrouwelijkheid en vriendschap

ver-

verwelkomde. Hier bleef nu ook het volk staan, en het ging zelfs uit een; want de woning van den Koning is *Tabbu*. Ik moest in het midden der Koninklijke Vrouwen plaats nemen, die alle met veel nieuwsgierigheid mij beschouwden. Beurtelings hielden zij mijne hand in de hare vast, en lieten dezelve alleen los, om mijne kleding, het borduurfel van mijne uniform, mijn hoed enz. te bezien. Op het gelaat van alle deze Vrouwen scheen zoo veel hartelijke genegenheid zich te vertoonen, dat ik zeer gunstig voor haar werd ingenomen. Ik schonk haar knooppen, mesfen, scharen en andere kleinigheden, die ik medegenomen had, maar die bij haar niet die vreugde verwekten, welke ik verwacht had. Zij schenen zich meer met onze Personen, dan met onze geschenken bezig te houden. De Dochter des Konings, die omtrent 24 jaren was, en deszelfs Schoondochter, die iets jonger scheen, zagen 'er beide zeer wel uit, en zelfs in *Europa* zou men haar dien lof niet hebben kunnen weigeren. Zij waren alle met geel geverwde stof gekleed. Haar hoofd was met niets anders, dan met haar zwart haar versierd, dat met Kokosolie sterk ingewreven was. Haar ligchaam, dat door het gele kleed niet geheel bedekt kon worden, was noch geverwd noch *getatueerd*. Slechts de halve arm en de hand waren geel *getatueerd*; en het scheen dus, als of zij halve handschoenen droegen, gelijk voorheen onder onze Dames de smaak was.

Nadat wij hier wat gerust hadden, bragt ons

de Koning, bij wien alle zijne Bloedverwanten verzameld waren, naar een gebouw, dat vijftien schreden van het andere was verwijderd, en alleen tot het houden van maaltijden dienende (*). Men spreidde hier terstond matten uit, op welke wij plaats namen. Onze gastheeren schenen alle zoo vrolijk te zijn, omdat zij ons in hun midden zagen, dat zij verlegen waren, op welke wijze zij hunne blijdschap ons zouden betoonen. De een haalde Kokosnoten, de ander Bananen, een derde water, verscheidene plaatsten zich naast ons, en verkoelden ons met hunne waaijers. Na een half uur ons opgehouden te hebben, namen wij ons afscheid, en wij keerden naar onze booten terug. Niet de Koning, maar zijn Stiefvader geleidde ons, en wel even zoo verre, als hij ons te gemoet gekomen was. Ook nu omringde ons weder eene ontelbare menigte volks, en vele waren zeer luidruchtig, zonder evenwel, zoo als het mij voorkwam, iets kwaads in den zin te hebben. Nogtans waren de zes mannen, die onder het geweer bleven, en van welke drie vóór en drie achter ons gingen, mischien wel de voorname reden van hun vreedzaam gedrag. Tegen den middag kwamen wij weder aan boord. Ik zond terstond de Barcas met ledige watervaten af, en na drie uren kwam zij reeds weder terug. De Inboorlingen betoonden

(*) In het volgende Hoofddeel, waarin ik van hunne woningen spreken zal, zal dit Gebouw uitvoerig beschreven worden.

den zich omtrent ons volk buitengemeen gedienstig. Zij vulden de vaten, en zwommen met dezelve door de branding terug. Zonder hunne hulp, zou het ons niet mogelijk geweest zijn, om dagelijks meer dan eene Barcas met water te bekomen; en ook dit nog zou met veel moeite en met gevaar voor de gezondheid van ons volk geschied zijn. Door hunne medehulp konden wij met het grootste gemak de Barcas drie of viermalen op eenen dag aan land zenden, en ons volk had niets te doen, dan slechts het oog over de Eilanders te houden. In den tijd van acht dagen, gelukte het ook dezen slechts eenmaal, om een' ijzeren hoepel van een vat te stelen. Deze gemakkelijke manier, om onze watervaten te vullen kostte ons voor elke reis slechts een dozijn stukken oud ijzer van vijf duimen.

Ondanks alle onze moeite, konden wij geene zwijnen bekomen. In drie dagen kregen wij slechts twee, van welke het eene een tegengefchenk voor den Papegaai was, en het andere tegen eene bijl werd ingeruild. Wij moesten derhalve, gelijk ter zee, van den scheeps-voorraad ons bedienen. Het eenige, dat na een zoo lang gebruik van gezouten vleesch, ter verkwikking diende, waren de Kokosnoten. Ik kocht zoo veel van dezelve, als te koop werden gebragt, en liet zooveel uitdeelen, als elk verlangde te eten.

Den 10 Mei kregen wij des avonds berigt van land, dat men een schip met drie masten van de bergen konde zien. Daar ik vermoedde, dat dit

schip de *Newa* was, zond ik terstond een' Officier met eene boot af, om dezelve in de baai te brengen. Het was echter te laat, en de *Newa* bleef zoo verre van land, dat de boot onverrichter zake terugkwam. Den volgenden morgen zond ik den Luitenant GOLOWATSCHEFF der *Newa* te ontmoet; en tegen den middag hadden wij het genoeg, dezelve in de baai te zien komen. Daar 'er weinig of geen wind was, zond ik mijne sloep, om haar te helpen, en eerst des namiddags te 5 uren kwam zij naast ons ten anker. Kapitein LISIANSKOY berigtte mij, dat hij zich eenige dagen bij het *Paasch*-eiland had opgehouden, in de hoop, van ons daar te zullen ontmoeten. Sterke weste winden hadden hem belet daar te ankeren. Hij zond eene boot naar *Cooks* baai af, en liet eenige Kokosnoten en Pataten van de Inboorlingen koopen. Ik had het genoeg, te vernemen, dat alles op de *Newa* in goeden staat was, en dat zij, sedert onze scheiding, niets onaangenaams had ontmoet.

Den 12 des namiddags te 5 uren, toen ik juist naar Kapitein LISIANSKOY gevaren was, kreeg ik het onaangename berigt, dat de Bewoners van *Nukahiva* in opstand waren, en de wapens hadden opgevat, omdat men onder hun verbreed had, dat de Koning op mijn schip was in hechtenis genomen. De Barcas van de *Newa* kwam op dit oogenblik aan boord; de Officier bevestigde dit berigt, en verhaalde, dat het hem met moeite gelukt was zich intescheperen, en dat alleen de Engelschman ROBERTS de Eilanders had terug gehou-

houden van hem aanteranden. ROBERTS zelf was intusfchen in het grootste gevaar geweest, om een offer van hunne woede te worden. Dit berigt was daarom te onbegrijpelijker voor mij, daar ik zoo even het fchip verlaten had, en de Koning flechts een half uur te voren in eene der fcheepsbooten naar land gevaren was. Hij had daarenboven den geheelen morgen bij ons doorgebracht, en nog nimmer was het mij gelukt, hem in eene betere luim te houden; want behalve eenige gefchenken, die hij, gelijk bij elk bezoek, ontving, had ik hem laten fcheren en met welriekend water doen wasfchen, hetwelk hem ten hoogfte gelukkig maakte. Ik voer terftond naar boord, om te vernemen, of hij ook van iemand was beleedigd geworden. Ook dit was niet gebeurd, en ik bleef in het onzekere, of niet de Koning zelf misfchien aanleiding tot dit valscherucht gegeven had. Evenwel kwam ook dit mij onmogelijk voor, daar hij zich over niets beklagen konde. Ik kreeg derhalve argwaan, dat de Franschman, uit een of ander kwaad oogmerk, misfchien wel uit nijd, dat de Engelschman bij ons den voorrang boven hem had, oneenigheid tufchen ons en de Eilanders had willen verwekken, waaruit hij eenig voordeel voor zich konde hopen. De zaak had zich aldus toegedragen. Terwijl ik des middags aan tafel zat, liet de Officier van de wacht mij zeggen, dat de Koning, die naauwelijks een uur geleden aan land gevaren was, en met hem nog iemand, met een varken aan boord gekomen was, waarvoor

hij een' kleinen Papegaai begeerde. Tien minuten daarna kwam ik op het dek, en zag, dat de eigenaar van het varken reeds weggevaren was, omdat men hem den Papegaai niet terstond had gegeven. Hierover verwonderde ik mij; en daar ik het varken gaarne hebben wilde, verzocht ik den Koning, dat hij den ongeduldigen verkooper zou terug roepen. Deze scheen echter op des Konings bevel weinig acht te geven, maar roeide met nog meer spoeds naar land. Terstond daarop sprong een van des Konings gevolg over boord, en zwom de boot na, om, gelijk de Franschman mij verzekerde, den man te bewegen, dat hij het varken aan boord bragt. Dit was echter het geval niet; maar hij was, gelijk ik naderhand vernam, naar land gezonden met het berigt, dat ik den Koning in ketenen wilde klinken. Indien dit al geene uitvinding van den Franschman was, dat ik echter wel geloof, dan nog had hij het pligtmatig moeten achten, mij berigt te geven van het bevel des Konings; daar hij ligtelijk voorzien konde, dat dit ernstige gevolgen moest hebben. Ik had de geheele zaak als eene kleinigheid beschouwd, gelijk zij ook was, en had dezelve niet eens ernstig behandeld; veel min was ik toornig geworden, waaruit hij gewelddadige middelen van mijnen kant had kunnen duchten. Na dit voorval bleef de Koning nog een uur aan boord, en hij voer daarna, zoo het scheen, zeer gerust naar land. Naauwelijks had zich intusfchen het gerucht aan land verspreid, dat de Koning in ketenen was, of alles
liep

liep te wapen, en het gelukte de Barcas van de *Newa* met veel moeite, om van wal te komen. Alleen de aankomst van den Koning, die zijne Onderdanen verzekerde, dat hem geen leed wederwaren was, stelde hen een weinig gerust. Daar evenwel de Koning zelf eenig geweld van mijnen kant moest vreezen, of door den Franschman hem schrik was aangejaagd, besloot ik, den volgenden dag hem te bezoeken, ten einde hem te overtuigen, dat wij geene vijandige oogmerken tegen hem gehad hadden. Reeds voor eenige dagen had de Broeder van den Koning mij gevraagd: waarom ik nog niemand in ketenen geklonken had, gelijk een Amerikaner een' Bloedverwant van den Koning gedaan had (*)? Ik antwoordde hem: dat ik zeker niemand hunner eenig leed zou doen, zoo lang zij zich vriendschappelijk omtrent ons gedroegen, en dat ik hoopte, dat wij als Vrienden zouden scheiden.

Kapitein LISIANSKOY vergezelde mij. Te 8 uren des morgens voeren wij af. Reeds te 7 uren hadden wij onze Barcasfen gezonden, om water te halen. Wij landden onder het geleide van twintig gewapende manschappen. Ons gezelschap zelf was meer dan twintig personen sterk, en alle waren wij gewapend. Daarenboven bestond de Manschap van beide Barcasfen, die elk met twee Draaibasfen van één pond gewapend waren, uit 18 Koppen, onder Commando van twee
Lui-

(*) Deze Amerikaner was voor acht maanden hier geweest.

Luitenants van beide schepen. Wij konden derhalve aan het geheele eiland het hoofd bieden, in gevalle men iets vijandigs tegen ons in den zin had. Toen wij landden, vertoonde niemand zich aan den oever. Gedurende den geheelen nacht hadden wij aan alle oorden vuur gezien, en des morgens was niemand, gelijk te voren, met Kokosnoten aan boord gekomen. Uit dit alles besloten wij, dat de gemoederen niet ten volle bedaard waren. Wij namen onzen weg regelregt naar het huis des Konings, dat bijna eene Engelsche mijl ver in het dal gelegen was. De weg liep door een bosch van Kokos-, Broodvrucht- en Maijo-boomen. Het gras groeide hier zoo weelig, dat het ons tot aan de knieën reikte, en in het gaan zeer hinderlijk was. Eindelijk kwamen wij aan een voetpad, waarop wij kenteekens van eene Otaheitische gewoonte vonden, die geu groot denkbeeld gaven van de zindelijkheid der Nukahiwers. Een holle weg, door regenbuijen wel een' voet onder water geraakt, bragt ons op een met de grootste zindelijkheid wel onderhouden pad. Hier traden wij in een romanesk schoon oord, dat slechts door de op den achtergrond liggende bergen scheen begrensd te worden. De meeste boomen dezès wouds waren omtrent 70 of 80 voeten hoog, en bestonden meerendeels uit Kokos- en Broodvrucht-boomen, die gemakkelijk uit de vruchten, waarmede zij alle waren beladen, konden gekend worden. In de bedding van verscheidene kronkelende en elkander kruifende beken, die met eene snelle vaart

vaart van de bergen vloedén, en de woningen in het dal bewaterden, zag men eene menigte afgebroke groote stukken rots, waarover het water met hevig gedruis voortgedreven werd, en waardoor het tevens de schoonste watervallen vormde. In de nabijheid der woningen, gaven groote plantsoenen van den *Taro*-wortel, en van Moerbezie-struiken, die in de schoonste orde, en met sierlijke omheiningen van witte stokken (*) waren gepoot, aan het geheel een voorkomen, als of zij aan een volk toebehoorden, dat in den akkerbouw reeds groote vorderingen had gemaakt. Deze schoone aanleg droeg veel bij, om alle onaangename gewaarwordingen voor eenige oogenblikken te verzetten, welke anders bij ons moesten ontstaan, bij de gedachte, dat wij ons in het midden der woningen van Kannibalen bevonden, die aan de grootste ondeugden zijn overgegeven, en de onnatuurlijkste misdrijven begaan, zonder dat hun gevoel daardoor beledigd, of de stem der Natuur, die zelfs voor wilde dieren verstaanbaar is, wordt opgewekt.

De Koning ontmoette ons eenige honderd schreden van zijne woning, binnen welke hij ons, na eene hartelijke verwelkoming, geleidde. Hier was de geheele Familie verzameld en over ons bezoek zeer verheugd. Zij had daartoe ook reden; want van elk van ons gezelschap kreeg zij geschenken.

Over

(*) De boom, van welks hout deze stokken gemaakt worden, heet in de taal van *Nukahiva* *Fau*; het hout is geheel wit en zeer ligt.

Over eene kleine spiegel, dien men der Koningin ten geschenke gaf, betoonde zij uitermate hare vreugde. Ik vroeg den Koning, wat hem bewogen had, om een valsch gerucht te doen verspreiden, waardoor de eensgezindheid, die tot hiertoe zoo gelukkig onder ons had plaats gehad, gestoord, en tot zeer bloedige tooneelen, die zeker niet tot zijn voordeel zouden uitgevallen zijn, aanleiding had kunnen gegeven worden? Hij verzekerde mij, dat hij nimmer gevreesd had, dat ik hem slecht zou behandelen; maar de Franschman had hem gezegd, dat ik hem zonder twijfel aan ijzer zou vastleggen, indien het varken niet aan boord gebragt werd. Mijn vermoeden tegen den Franschman was derhalve wel gegrond. Ik gaf den Koning en diens Familie rijke geschenken, en verzocht hem, dat hij zich overtuigd wilde houden, dat ik zonder zeer getergd te zijn, zekerlijk geen geweld tegen iemand, veel min tegen hem, die mijn Vriend was, gebruiken zou.

Nadat wij wat gerust, en met Kokos-melk ons ververscht hadden, gingen wij, onder geleide van ROBERTS, naar eene *Moray* of Begraafplaats. Vóór dat wij de woning des Konings verlieten, liet men ons zijne Klein-dochter zien, die, gelijk alle Kinderen en Klein-kinderen uit de Koninklijke Familie voor een *Etua*, of een goddelijk wezen gehouden wordt. Zij had haar eigen huis, en de Moeder de Grootmoeder en de naaste Bloedverwanten alleen hebben den vrijen toegang tot hetzelfde; voor alle overigen is het huis *Tahvu*.

De

De jongste Broeder van den Koning had deze Godheid, een Kind van acht of tien maanden op den arm. Ik vernam hier eens, hoe lang eene Moeder hare kinderen pleeg te zogen. Men zeide mij, dat, met weinige uitzondering, geene Moeder zelve haar kind zoogde; maar dat, zoo- dra een kind geboren is, de naaste Bloedverwan- ten, (onder welke doorgaans een strijd ontstaat, wie de Voedster-moeder van het Kind wezen zal) hetzelfde van de Moeder af en met zich naar huis nemen. Dan worden de Kinderen niet met moe- der-melk opgebracht, maar met vruchten en raau- we visch gevoed; — en evenwel zijn de Nuka- hiwers menschen van eene kolosfale grootte en sterkte.

Nu gingen wij naar de *Moray*. De weg liep langs minerale bronnen, hoedanige hier verschei- de moeten zijn. De *Moray* ligt op eenen vrij hoogen berg, welken te beklimmen ons veel moeite kostte, daar de Zon bijna op het hoogste was. Zij bestaat uit een digt bosch dat on- doordringbaar schijnt. Wij zagen hier eene Kist op eene stellaadje. Van het lijk, dat in de Kist lag, was alleen de schedel zichtbaar. In den buitensten omtrek stonden eenige van hout gefne- dene beelden, die menschelijke gedaanten moes- ten verbeelden, en welke het grove werk van eenen onbekwamen kunstenaar waren. Naast deze beelden waren zuilen opgericht, die met Kokos-bladeren en witte boom-wol waren be- wonden. Wij waren nieuwsgierig, om te we- ten, wat deze bewondene zuilen beteekenden; maar

maar onze nieuwsgierigheid werd niet bevredigd, en wij vernamen alleenlijk, dat deze witte zuilen *Tabbu* zijn. Naast de *Moray* staat het huis van den Priester, dien wij echter in hetzelfde niet vonden. Elke Familie heeft hier hare eigene *Moray*. Die, welke wij bezagen, behoorde tot de Familie van den Priester, en zonder *ROBERTS*, die zich een medelid van die Familie rekent, gelijk hij ook is van die des Konings, zouden wij waarschijnlijk geene *Moray* gezien hebben, want zij vergunnen dit ongaarne aan iemand. De *Morays* liggen veelal diep in het land op bergen. Die, waarvan ik thans spreek, maakte ten dezen eene uitzondering, daar zij niet zeer verre van den oever gelegen was.

Nadat Dr. *TILESUS* eene teekening van de *Moray* gemaakt had, keerden wij terug naar onze booten. Wij konden intusfchen het verzoek van onzen gediensfigen *ROBERTS* niet wederstaan, om namelijk ook zijn huis te bezoeken, en het berouwde ons niet, dat wij dezen kleinen omweg genomen hadden. Zijn huis, dat op de aldaar gebruikelijke manier gebouwd, en nog geheel nieuw was, lag in het midden van een Kokosbosch. Aan de eene zijde stroomde eene kleine beek, en aan de andere was midden tusfchen rotsen eene minerale bron. Wij hadden alle rondom zijn huis op de rots, die aan den oever van de beek grenst, plaats genomen, en rustten in de schaduw van hooge Kokos-boomen van onze wandeling uit, die ons zeer vermoeid had, vooral door de groote hitte. Meer dan twintig Eiland-

lan-
 boe-
 ver-
 bet-
 bij-
 me-
 teng-
 jong-
 van-
 nan-
 voo-
 met-
 ster-
 van-
 T-
 tevr-
 den-
 spre-
 den-
 onz-
 wed-
 D-
 WE-
 van-
 Ho-
 mijl-
 well-
 gaf-
 Den-
 LIS-
 Hee-
 cene-

landers waren bezig, om Kokosnoten van de boomen te werpen, terwijl andere dezelve zuiverden en openden, en zich daarbij zeer handig betoonden. De kern stilde den honger, die zich bij ons begon te openbaren, terwijl de aangename, koele melk onzen dorst leschte en ons buitengemeen verkwikte. ROBERTS VROUW, een jong knap wijf van 18 jaren, schein eenigzins van de gewoonten van haar land aftewijken; en naar onzen sinaak strekte zulks haar zeer ten voordeele. Zij had namelijk haar ligchaam niet met Kokos-olie ingewreven; welke olie wel een' sterken glans, maar tevens eene scherpe lucht van zich geeft.

Te 1 uur kwamen wij van onzen uitstap zeer tevreden terug. Het berigt van ons bezoek bij den Koning had zich waarschijnlijk terstond verspreid; want wij vonden nu, gelijk te voren, den oever met zeer vele menschen bezet, en bij onze aankomst aan boord ging de ruil-handel weder als voorheen.

Den 11 Mei had ik den Luitenant VAN LÖWENSTERN uitgezonden, om de zuidelijke kust van *Nukahiwa*, ten westen van de baai *Tayo-Hoae* optenemen. Op deze vaart had hij, drie mijlen van deze baai, eene haven ontdekt, van welke hij mij zulk eene gunstige beschrijving gaf, dat ik besloot, dezelve te gaan zien. Den 15 Mei voer ik, vergezeld van Kapitein LISIANSKOY, den Luitenant LÖWENSTERN, de Heeren TILESUS en LANGSDORFF en van uog eenen Officier van de *Newa*, met twee booten der-

waarts. Wij hoopten ook in deze nieuwe baai een voorraad van levensmiddelen optedoen, en namen ten dien einde verscheidene dingen voor den handel en tevens voor geschenken mede. Na eene vaart van 11 uur, kwamen wij des morgens te 10 uren in de baai aan. Bij derzelver ingang vonden wij eene diepte van 20 vademen boven eenen bodem van zand met klei vermengd. De westzijde van den ingang bestaat uit zeer hooge, volkomen loodrechte rotten, die een woest maar echter schoon gezigt opleveren. Meer binnenwaarts aan de oostelijke zijde vindt men nog eene baai, die met rotten als bezaaid schijnt, en aan de westzijde geheel open is, zoodat van daar de branding hier zeer sterk was. Zoodra men den westelijken hoek van deze rotsachtige baai voorbij gevaren is, opent zich in het Oosten de schoonste Kom die men begeeren kan. Het hiervan gemaakte plan geeft een duidelijk denkbeeld van deze schoone haven. Zij bestaat in eene N. O. en Z. W. rigting 200 vademen in hare grootste lengte, en 100 in de breedte. Aan het diepste einde is eene vlakke zandige oever, en achter denzelven ligt eene groene vlakke, die met het schoonste Engellsche *Bowling-green* mag vergeleken worden. Hier vindt men op eenige plaatsen versch water, dat van de bergen, die aan den vlakken oever, en aan de achter denzelven liggende groene weide grenzen, naar beneden vloeit. Behalve dit water, dat in de baai zelve voorhanden is, stroomt nog in een zeer schoon en bewoond dal, dat de Inboorlingen *Schegua* noe-

men, eene beek, die in betrekking tot de grootte van *Nukahiva* juist niet klein genoemd kan worden, en in de noordelijke baai uitloopt. Daar echter deze baai voor de winden niet beschut is, valt het landen hier reeds van wege de branding moeilijker; evenwel geloof ik, dat bij hoog water eene niet zeer groote boot de beek kan binnen varen. Het innemen van water is hier over het geheel zeer gemakkelijk, daar men met de boot bij de branding slechts behoeft te ankeren, en de Wilden, gelijk ik reeds gemeld heb, voor eenige stukken ijzer, niet alleen de watervaten vullen, maar ook met dezelve door de branding heen zweemen.

De Kom is door het land zoodanig ingesloten, dat zelfs bij den geweldigsten storm het water zich nauwelijks zal bewegen. Een schip, dat gerepareerd moet worden kan daartoe geene betere haven wenschen. Omtrent 50 vademen van den oostelijken oever vindt men 5 vademen, en tien vademen van den oever 10 of 12 vooten waters. Het schip zou hier met het grootste gemak kunnen ontladen worden. Ook dan, wanneer 'er geene reparatie behoeft te geschieden, zou ik deze haven verkiezen boven de baai, in welke wij lagen. Kokosnoten, Bananen en Broodvruchten vindt men ook hier in overvloed; maar aan dierlijk voedsel is hier mischien even groot gebrek, als in *Tayo-Hoac*. Maar het grootste voordeel, dat deze nieuw ontdekte haven voor elken Zeeman heeft, bestaat daarin, dat men zich op een' afstand van 100 vademen van

O a

land

land bevindt, en dat de woning van den Koning en van alle bewoners van dit dal, onder het bereik van het geschut des schips liggen; zoodat een aanval van de zijde der Inboorlingen aldaar onmogelijk is. Het is daarom ook niet noodig, gelijk te *Tayo-Hoac*, waar het schip eene halve mijl van den oever liggen moet, aan elke boot, die naar land vaart, eene bedekking van manschappen mede te geven. Daarenboven is daar de geheele oever moerasfig, of met groote steenen bedekt, en men moet zich diep landwaarts begeven, wil men den weldadigen invloed eener gezonde land-lucht genieten. Ook zou het bezwaarlijk zijn, om in de nabijheid eene voordeelige plaats voor een Hospitaal te vinden; en wilde men een Observatorium oprigten, men liep gevaar, de Werktuigen te zullen bederven, omdat het landen door de sterke branding zoo moeilijk valt. In de nieuwe baai daarentegen, konde op de groene weide, onmiddellijk aan den oever, zoowel een Observatorium als een Hospitaal zeer doelmatig worden opgerigt, en men kan zich geene aangename wandelplaats verbeelden, dan het dal *Schegua*, aan den oever van de beek. Voor elken aanval, indien dezelve al te duchten ware, wanneer het schip zoo nabij het land geankerd is, is men volkomen zeker, daar de weg van *Schegua* naar deze groene plaats, of over de rotsen, die aan den noordelijken oever liggen, of over verscheidene bergen loopt, en de aanvallers derhalve, lang vóór dat zij in de nabijheid van het schip zijn, kunnen ontdekt worden.

Het

Het eenige gebrek van deze haven is derzelver nauwe ingang aan den zee-kant, die slechts 120 vademen beflaat, op de plaats namelijk, waar zij het smalste is. De geringe breedte veroorzaakt moeilijkheden; maar zij is echter niet gevaarlijk; want daar de diepte terstond bij den ingang 15 of 20 vademen wordt, moet het winden (*), wanneer de wind niet al te hevig is, zeer gemakkelijk zijn. Men kan ook zelden de baai *Tayo-Hoae* zonder te winden uit- of in-loopen, gelijk wij zelve ondervonden hebben.

De Inboorlingen hebben voor de haven geen^t bijzonderen naam; zij noemen alleen het dal; waarin hunne woningen zijn, *Schegua*. Ik heb dezelve, ter eere van den Minister van Zee-zaken, *Port-Tschitschagoff* genoemd. Zij ligt op 8° 57' 00" zuider Breedte en 139° 42' 15" wester Lengte.

Schoon het oord in de nabijheid van de woning des Konings van *Tayo-Hoae*, en dat bij die van den Engelschman ROBERTS, mij bijzonder wel bevallen waren, vond ik echter het dal *Schegua* nog veel bekoorlijker. De beek, die zich aan den voet van eene hooge berg-keten door het

(*) *Warpen*; hetzelfde, dat de Hollandsche Zeelieden *werpen* noemen. Zij bezigen dit woord, wanneer zij een schip, in of uit eene rivier of haven willende brengen, ten dien einde het zogenaamde Werpanker met eene boot voortbrengen en uitwerpen, en vervolgens het kabeltouw, waaraan het anker vast is, door middel van het braadspeet wedertwinden. V.

het dal kronkelt, en wier stroom, door het sterk hellen van derzelver bedding zeer snel was, droeg wel het meeste bij tot de schoonheid van dit oord. Aan den linker oever van de beek hadden de Inboorlingen hunne woningen gebouwd, en deze droegen blyken van grootere beschaving, dan wij te *Tayo-Hoae* ontdekten; ook hadden de menschen hier een beter voorkomen. Men zag hier meer en grootere plantsoenen van den *Taro*-wortel en van de Moerbezie-fruit, en, hetgeen hier de voorname rijkdom uitmaakt, ook meer varkens, met welke zij echter zeer karig waren; want ook hier konden wij niet een enig kooppen. De Koning van dit dal, wiens naam **BAUTING** was, en die door zijne rijzige gestalte boven de overige zeer uitstak, was de eenige, die ons een varken te koop bood. Hij kon evenwel van zijn' schat niet scheiden, en, nadat hij veelmalen op nieuw koop gemaakt had, die ten laatste zeer voordeelig voor hem uitviel, had hij echter terstond weder berouw, en gaf onze waren, hoe goed zij hem ook bevielen, aan ons terug. Hoe zeer ook zijne eigenzinnigheid, of liever besluiteloosheid, mij verdroot, verliet ik hem echter niet, zonder hem vooraf eenige geschenken te geven. Onze aankomst baarde hier eene algemeene vreugde. Ieder lachte ons met welgevallen toe, en wij vernamen hier geen woest geschreeuw, geen onbescheiden indringen; schoon wij de eerste Europeërs waren, die hier geland zijn. Ieder bragt Bananen en Broodvruchten te koop, die wij voor stukken van oude ijzeren
hoe-

hoepels inruilden. Ook de Vrouwen van dit dal onderscheiden zich zeer van die te *Tayo-Hoae*; zij waren over het geheel beter gekleed, en twee van haar konden voor zeer knap doorgaan. Geene van haar was geheel naakt; alle waren in lange *Schawls* van gele stof gekleed, en zij onderscheidden zich bijzonder van hare Naburinnen, door een stuk witte stof, dat zij als een' Tulband met veel smaak om het hoofd gewonden hadden, en dat haar zeer goed stond. Zij hadden zich zeer sterk met Kokos-olie ingewreven, en hielden dit, zoo het scheen, om den sterken glans, dien het ligchaam daardoor verkrijgt, voor eene groote schoonheid; want wij ontdekten dien glans niet, toen wij haar aan den oever bij *Port-Tschitschagoff*, waar wij de eerstemaal landden, ontmoetten. De begeerte om ons te zien had haar mischien toen verhinderd, om zich vooraf optepronken; maar toen wij eenige dagen later naar *Schegua* voeren, ontvingen zij ons veel meer beglansd. Handen, armen en oorellen waren bij haar alle *getatueerd*; zelfs op de lippen hadden zij verscheidene *getatueerde* dwarsstreepjes. Op kuischheid en vrouwelijke eerbaarheid sekenen zij juist niet veel teederder te zijn, dan hare gezusters te *Tayo-Hoae*. Zij stelden 'er veel belang in, om met hare nieuwe Gasten ook nader bekend te worden. Hare gebaarden waren zoo finekende, en daarbij zoo vol uitdrukking, dat men aan derzelve bedoeling niet konde twijfelen. Het volk, dat haar omringde, vond in die gebaarden veel behagen.

Het scheen waarlijk, dat zij verplicht waren deze rol te spelen, en men moet haar het regt doen, van te bekennen, dat zij dezelve, in den geest van het schoone geslacht van die oorden, zeer goed uitvoerden. Op onze wandeling door het dal, zagen wij, op den afstand van eenige honderd schreden van des Konings woning, eene groote zeer effene plaats, voor welke eene stellaadje van steen stond, die één' voet hoog, en omtrent honderd vademen lang was. Dit werk verried eene bekwaamheid, van welke wij niets voortgelijks te *Tayo-Hoac* gezien hadden. De fondamenten waren zeer naauwkeurig gelegd, en zoo dicht in elkander gevoegd, dat Europeefche werklieden het niet beter hadden kunnen doen. ROBERTS zeide ons, dat deze platte stellaadje den aanschouwers tot zitplaats diende bij de feesten en dansen dezer Eilanders.

Des namiddags te 4 uren gingen wij weder scheep, en daar wij tegenwind hadden, kwamen wij eerst des avonds te 8 uren aan boord. Dr. TILESUS en Dr. LANGSDORFF, die den weg te land genomen hadden, kwamen eerst den volgenden dag zeer tevreden terug. De weg, die over zeer hooge steile bergen liep, hadden zoo vermoeid, dat zij ter halverwege bij een' bekende van ROBERTS, die op dezen togt hun leidsman was, den nacht moesten doorbrengen.

Den 16 hadden wij onzen geheelen voorraad van hout en water aan boord. Den 17 liet ik met het aanbreken van den dag een anker ligt,

ten,

ten, en te 8 uren ligten wij het tweede. Daar de haven tusfchen hooge bergen ligt, die eene gedurige verandering van wind veroorzaken, is het uitzeilen zeer bezwaarlijk en het uitwinden (*) is, in weerwil van den grooten afstand en de drukkende hitte, welke dezen arbeid zeer moeilijk maken, volstrekt noodig. Intusfchen woei de wind in het begin vrij bestendig van land, en wij hadden reeds de helft der baai bereikt, toen hij zoo ongestadig werd, dat het fchip ieder oogenblik over een' anderen boeg moest liggen. Daarenboven dreef het door den froom meer en meer naar het westen, en wij waren genoodzaakt, om op een' afstand van 120 vademen van de westzijde der baai, het anker te laten vallen. Nabij den oever was de diepte nog 20 vademen. De nabijheid van de kust was dus voor ons niets gevaarlijk. 'Er werd derhalve terftond een werp-anker uitgebragt, en wij begonnen ons in het midden van de baai uittewinden, wanneer onverwacht een rukwind ontftond, die voor ons kleine anker te fterk was, zoodat wij een tweede lieten vallen. De *Neva* had ook met de ongestadigheid des winds te kampen, en toen zij zag, dat ons uitzeilen uit de baai zoo flecht gelukte, liet zij ook hare ankers vallen, fchoon op eenen grooteren afstand van het land. Een tweede werpanker werd terftond uitgebragt, en des middags te vier uren bevonden wij ons weder in het midden van de baai. De wind fcheen

gun-

(*) *Warpen.*

gunstiger te zullen worden. Ik liet terstond alle zeilen losmaken en hoopte nog heden in zee te gaan. Maar ook nu waren wij weder een spee-bal van den wind, want hij veranderde weder op hetzelfde oogenblik, en wij moesten ten derdenmale het anker laten vallen. Sedert 4 uren des morgens hadden de Manschappen bestendig gearbeid, bij eene hitte van 23 graden; ik besloot daarom den nacht hier te blijven, en hun rust te geven. Te 8 uren des avonds kwam 'er een frische wind, die gedurende den geheelen nacht bleef waaijen. Den volgenden morgen zeilden wij met het aanbreeken van den dag uit de baai. Thans ook was het weër niet gunstiger dan gisteren. Plotfeling werd de wind hevig en het weër onstuimig en regenachtig; en daar ik mij uit dien hoofde zoo spoedig mogelijk van land wilde verwijderen, waren wij genoodzaakt den Franschman JOSEPH CABRET, die laat in den vorigen avond bij ons aan boord gekomen was, en zich geheel niet vertoond had, mede te nemen. Hij scheep over dit toeval meer verheugd dan bedroefd; en ik geloof zeker, dat hij met het oogmerk aan boord gekomen is, om met ons te vertrekken. ROBERTS werd op deze wijze, zonder dit te kunnen voorzien, van zijn dood-vijand verlost.

Vóór dat ik evenwel de geschiedenis onzer reize vervolge, acht ik het niet overbodig, om over de ligging der *Washington*-eilanden en over de zeden en gewoonten van derzelve bewoners zooveel hier nog bij te voegen, als ik, gedurende

ACHTSTE HOOFDDEEL.

Aardrijkskundige Beschrijving van de Washington-Eilanden.

De groep der *Washington*-eilanden werd in Mei van het jaar 1791 door INGRAHAM, Kapitein van het Amerikaansche Koopvaardij-schip *Hope*, uit *Boston*, ontdekt, toen deze van de *Mendoza*-eilanden naar de noord-westelijke kust van *Amerika* zeilde. Slechts weinige weken later werden zij tevens ontdekt door MARCHAND, Kapitein van het Fransche schip *Le Solide*, wiens reis door den geleerden Zeeman FLEURIEU zoo voorbeeldig beschreven is. MARCHAND moest zijne ontdekking natuurlijk als nieuw beschouwen. Hij landde op een eiland, dat de Officieren van het schip naar hem *Isle Marchand* noemden, en van hetwelk hij in naam der Fransche Regering bezit nam. Hij onderzocht en bepaalde ook de ligging der overige eilanden, aan welke alle hij namen gaf, maar het oostelijke eiland *Uahuga* zag hij niet; aan de geheele groep gaf hij den naam van *Isles de la Revolution*. In het volgende jaar werden deze eilanden andermaal door twee Zeevaarders van verschillende natiën ontdekt. HERGEST Luitenant bij de Engelsche *Marine* en Kommandeur van het Transport-schip *Daedalus*, dat bestemd was, om den beroemden VANCOU-

VER levensmiddelen en andere noodwendigheden ter voortzetting van deszelfs reize aantevoeren, zag deze eilanden in Maart 1792. Hij nam dezelve met veel naauwkeurigheid op, gaf ze namen, ontdekte twee inhammen aan de zuidelijke kust van *Nukahiva*, en landde met eene boot op een dezer eilanden, dat den naam van *Port Anna Maria* ontving. VANCOUVER noemde deze geheele groep, ter gedachtenis van zijnen ongelukkigen Vriend (*), dien hij voor den eersten ontdekker hield, *Hergest Islands*. Eenige maanden later dan HERGEST, zeilde een Engelsch Koopvaardij-schip *the Butterworth*, onder Kapitein BROWN, langs deze eilanden, doch zonder aan dezelve nieuwe namen te geven: een geluk, dat anders binnen twee jaren aan dezelve viermalen te beurt viel. Hij landde op het eiland *Uahuga*, en onderzocht deszelfs westelijke kust. De laatste ontdekker van deze eilanden is JOSIAH ROBERTS, Kapitein van het Amerikaansche schip *Jefferson*. ROBERTS had zich drie maanden te *Taowatte* opgehouden; van daar bragt een Inboorling van *Uahuga* hem in Februarij 1793 naar deze oorden. ROBERTS is waarschijnlijk de eerste, die dezelve den naam van *Washington*-eilanden gegeven heeft: gelijk men dit uit ROCHEFOUCAULTS Reize door *Amerika* zien kan, alwaar een kort berigt van ROBERTS ontdekking ge-

(*) HERGEST werd, benevens den voor VANCOUVER bestemden Sterrekundige GOOCH, op het eiland *Woahoo*, een der *Sandwich*-eilanden vermoord.

gevonden wordt (*). Maar ook INGRAHAM had den naam van *Washington* aan het eiland *Uahuga* gegeven (†); zoodat het onzeker is, of ROBERTS, dan wel INGRAHAM het eerst dien naam ingevoerd heeft. In allen gevalle komt toch de eer van de ontdekking dezer eilanden den Amerikanen toe, en het zij dan dat INGRAHAM den naam *Washington* aan een derzelve, of ROBERTS aan allen gegeven hebbe, het is niet meer dan billijk, dat zij dezen naam blijven behouden. Ook FLEURIEU verwerpt den naam *Isles de la Revolution*, dien MARCHAND, de tweede ontdekker van deze eilanden, aan dezelve gegeven had, zonder evenwel dien van *Washington* aantene men; maar hij vereenigt deze eilanden met de groep, welke in het Z. O. van dezelve gelegen en onder den naam van de Eilanden van den *Marquis de Mendoza* bekend is. Het is buiten twijfel, dat het voor de Aardrijkskunde voordeliger is, hoe minder namen op de Kaarten gevonden worden, en hoe meer eilanden men onder éénen naam brengen kan; maar zou men ten zegen geene uitzondering behooren te maken met opzigt van den naam *Washington*, die elke Kaart

ten

(*) Voyage dans les Etats unis par LA ROCHEFOUCAULT LIANCOUR, tome III. pag. 23. De namen der eilanden zijn daar zeer onnaauwkeurig. *Uahuga* b. v. wordt genoemd *Onhava*.

(†) ZACHS Monatliche Correspondenz, erster Band. S. 348: een uittreksel uit de Memorien van het Gezelschap van *Masfachuset* van het jaar 1795.

ten sieraad moet verstrekken? Vorderen niet de eischen der strengste regtvaardigheid, dat de eerste ontdekking der Amerikanen door eenen, hun bijzonder toebehoorenden, en bij hun geëerbiedigden naam in de Jaarboeken der Zee-geschiedenissen bewaard worde? Is het wel geoorloofd, den in de geschiedenis onsterfelijken naam van den beroemden Stichter en Verdediger eens grooten Staats, van de Kaart uitteschrappen, daar een dankbaar Burger van denzelven dien aan eene nieuwe groep van eilanden als toegewijd heeft; en wel eeniglijk, om die eilanden met eene andere groep te vereenigen, welke twee honderd jaren vroeger ontdekt en benoemd is? Dan ik laat het aan de Aardrijkskundigen over, om mijn' voorslag aantenemen of te verwerpen; tot zoo lang heb ik deze eilanden op onze Kaarten den naam van WASHINGTON laten behouden.

Zij liggen ten N. W. van de *Mendoza*-eilanden, en bestaan uit de acht volgende, die zich van $9^{\circ} 30'$ tot $7^{\circ} 50'$ zuider Breedte en van $139^{\circ} 5' 30''$ tot $140^{\circ} 13' 00''$ wester Lengte uitstrekken. Daar op sommige kaarten de eigenlijke namen geheel niet voorkomen, wil ik de verschillende namen, die de bovengemelde ontdekkers hun gegeven hebben, bij ieder eiland noemen.

I. *Nukahiva* (*). Dit eiland is het voor-
naam-

(*) Gedurende ons verblijf op het eiland *Nukahiva* heb ik gedurig moeite gedaan, om niet alleen de ware namen van deze eilanden te vernemen, maar ook, zooveel mogelijk, het eigensardige in derzelver uitspraak te vatten; ten
ein-

naamste van de groep. Deszelfs grootste lengte van den zuid-oostelijken tot den zuid-westelijken hoek bedraagt 17 mijlen. Over het geheel van deszelfs omtrek kan ik evenwel niets stelligs zeggen, daar wij de noordelijke zijde niet opgenomen hebben. Deszelfs rigting van den zuid-oostelijken tot den zuid-westelijken hoek is O. N. O. en W. Z. W. Van den zuidelijken hoek neemt het eene noordwestelijke rigting, en waarschijnlijk daarna eene noordoostelijke, gelijk de rigting van den zuid-oostelijken hoek volkomen noordelijk is. De zuid-oostelijke hoek, dien **HERGEST** *Point-Martin* noemde, ligt volgens onze waarnemingen op $8^{\circ} 57'$ Breedte en $139^{\circ} 32' 30''$ Lengte. De zuidelijke hoek op $8^{\circ} 58' 40''$ zuider Breedte en $139^{\circ} 44' 30'$ vester Lengte; en de noord-westelijke hoek $8^{\circ} 53' 30''$ zuider Breedte en $139^{\circ} 49' 00''$ wester Lengte. **INGRAHAM** noemde dit eiland *Federal Island*; **MARCHAND** *Isle Beaux*; **HERGEST** *Sir Henry Martins Island*; en **ROBERTS** *Adams Island*.

II. *Uahuga*. Dit is het oostelijkste eiland van deze groep. De westelijke hoek ligt volgens onze waarnemingen op $8^{\circ} 58' 15''$ zuider Breedte en $139^{\circ} 13' 00''$ wester Lengte, en van *Point-Martin* op het eiland *Nukahiva* Z. O. 87° , op een afstand van 18 mijlen. Deszelfs ligging is O.

einde de namen overeenkomstig daarmede te kunnen schrijven. Nergens heb ik intusschen de R gevonden, waarmede **WILSON** de namen van verscheidene eilanden laat beginnen.

O. N. O. en W. Z. W. en deszelfs lengte bedraagt 9 mijlen. Aan de westzijde is eene baai, die wij niet hebben opgenomen. MARCHAND heeft dit eiland geheel niet gezien; INGRAHAM noemde hetzelfde *Washington Island*; HERGEST *Riou Island* en ROBERTS *Masfachufets Island*.

III. *Uapoa*. Het zuidelijkste der *Washington*-eilanden. Deszelfs noordelijke hoek ligt van *Port Anna Maria* juist in het zuiden, op een' afstand van 24 mijlen, volgens onze waarnemingen op $9^{\circ} 21' 30''$ zuider Breedte en $139^{\circ} 39' 00''$ wester Lengte. De Officieren der *Solide* noen den dit eiland *Isle Marchand*; INGRAHAM noemde het *Adams-Island*; en ROBERTS *Jefferson-Island*. Daar wij dit eiland niet rondzeilden, zagen wij ook de rots niet, die de gedaante van een Suiker-brood heeft, en die MARCHAND *Le Pic*, en WILSON, zes jaren later, *Church* noemde, en van welke HERGEST in zijne beschrijving van dit eiland (*) gewag maakt, als hebbende iets gelijks met eene naar den Gothischen smaak gebouwde Cathedrale Kerk. De witte rots, die MARCHAND, van wege derzelver gedaante, Obelisk noemde, en die waarschijnlijk dezelfde is, welke WILSON op zijne Kaart den naam van *Stack Island* gaf, konden wij niet zien.

IV. Op een' afstand van $1\frac{1}{2}$ mijl in het Z. O. van den zuidelijken hoek des eilands *Uapoa* ligt een klein vlak eiland, dat omtrent twee mijlen in

(*) VANCOUVER'S Reize, 2de Deel der Fransche Vertaling in 4°.

in den omtrek befaat, en door *MARCHAND Isle platte*, door *INGRAHAM Lincoln*, door *WILSON Level*, en door *ROBERTS Revolution Island* is genoemd. Ik kon den eigenlijken naam van dit eiland niet ontdekken. Volgens de waarnemingen van *MARCHAND* ligt hetzelfde op $9^{\circ} 29' 30''$ zuider Breedte. De Straat tusschen het eiland *Uapoa* en dit vlakke eiland moet zeer veilig zijn, daar *ROBERTS* dezelve is doorgezeild.

V en VI. *Mottuaity*. Twee kleine onbewoonde eilanden, die oost en west van elkander liggen, en door een Kanaal, dat ééne rijk breed is, van een gescheiden zijn. Van den zuidelijken hoek van *Nukahiva* liggen zij N. W. t. W. op een' afstand van 30 mijlen. De Bewoners der nabij gelegene eilanden bezoeken deze onbewoonde dikwijls, om 'er te vischen: maar zij ondernemen dezen togt dan alleen, wanneer het nijpendste gebrek hen daartoe noopt; omdat, door de slechte gesteldheid van hunne Kanoos, zelfs deze vaart voor hun gevaarlijk is. De ligging van deze twee eilanden, die wij niet gezien hebben, is door *MARCHAND* en *HERGEST* verschillende opgegeven, schoon het verschil in de Breedte slechts weinige minuten bedraagt. Daar wij de Lengte van *Nukahiva*, gelijk die door *HERGEST* is opgegeven, met de onze, die op eene groote reeks van Maans-waarnemingen, van welke in het IV Hoofddeel melding gemaakt wordt, gegrond is, overeenstemmende bevonden hebben, geef ik zijne bepaling van de eilanden *Mottuaity* de voorkeur, en die is $8^{\circ} 37' 30''$ Z. en 140°

20'
Fr
ben
één
kah

V
wo
lan
van
HE
die
me
mic
is,
Z.
ken
De
dez
noe
Isle
Cha
en
La
I
op
vol
vru
den

(
dat
deze

20' 00" W. INGRAHAM noemde deze eilanden *Franklin-*, en ROBERTS *Blake-Island*. Zij hebben van verre deze eilanden waarschijnlijk voor één gehouden; ook hebben de Bewoners van *Nukahiwa* voor dezelve maar éénen naam (*).

VII en VIII. *Hiau, Fattuuhu*. Twee onbewoonde eilanden, van welke het eerste 8 mijlen lang en 2 mijlen breed is. De zuidelijke hoek van *Hiau* ligt, volgens de waarnemingen van HERGEST en van den Sterrekundigen GOOCH, die aldaar landden, en eene menigte Kokosboomen vonden, op 7° 59' Z. en 140° 13' W. Het midden van *Fattuuhu*, welk eiland veel kleiner is, en eene ronde gedaante heeft, ligt op 7° 50' Z. en 140° 06' W. Zij liggen van den westelijken hoek van *Nukahiwa* N. N. W. 60 mijlen. De Bewoners der nabijgelegene eilanden bezoeken dezelve, om Kokosnoten te halen. INGRAHAM noemde deze twee eilanden *Knox-* en *Hancock-Island*; MARCHAND het eerste *Masse*, het tweede *Chanal*. HERGEST noemt beide *Roberts-Islands*, en ROBERTS het eerste *Freemantle* en het tweede *Langdon-Island*.

Daar het gebrek aan dierlijk voedsel, dat wij op het eiland *Nukahiwa*, dat het grootste, en, volgens de verzekering der Bewoners zelve, het vruchtbaarste van de geheele groep is, ondervonden, zoo groot is; geloof ik den Zeevarenden het

(*) De Engelschman ROBERTS verzocht mij meermalen, dat ik zijn Vijand, den Franschman JOSEPH CABRIT, op een dezer eilanden wilde aan wal zetten.

het meer te moeten af- dan aan-raden, om op hun' togt door dit gedeelte des grooten Oceaans een der *Mendoza-* of *Washington*-eilanden aan te doen. COOK, de eerste, die deze eilanden in lateren tijd heeft aangedaan, kon, in vergelijking van het geen hij voor zijn scheepsvolk noodig had, slechts weinig bekomen; en het geen MARCHAND, 17 jaren later, aldaar kon opdoen, was betrekkelijk nog veel minder. De onmogelijkheid, om een genoegzaam aantal varkens te bekomen, ontstaat niet zoo zeer uit gebrek aan deze dieren (schoon die hier wel zoo menigvuldig niet zijn, als op de *Sandwich-* en *Gezelschaps*-eilanden, indien men de berigten van verscheidene reizigers gelooven mag) als wel uit de onwilligheid der Eilanders, om dezelve te verkoopen; daar het bij hun de gewoonte is, om ter gedachtenis van hunne afgestorvene Bloedverwanten, Opperhoofden en Priesters feesten te vieren, bij welke varkens-vleesch de kostbaarste en voornaamste s'hotel is. Ik heb reeds gemeld, hoe moeilijk het den Koning van *Schegua* viel, om tot het verkoopen van een zwijn te besluiten, en hoe hij, na den koop verscheidene malen gefloten te hebben, nogtans van zijn kleinood niet scheiden konde, schoon hij verscheidene varkens bezat, en wij een aanmerkelijk getal van deze dieren in het dal zagen. Zelfs het voedsel, dat het planten-rijk oplevert, is niet toereikende. Kokosnoten krijgt men voor dagelijks gebruik genoeg, maar meer ook niets; want Bananen en Broodvruchten levert dit oord weinig op; ten
min-

minste was dit het geval te *Port Anna Maria*. Te *Port Tschitschagoff* verkocht men ons wel meer Bananen, maar ook geene Broodvruchten. De Zeeman kan derhalve niet verwachten, dat hij, na eene lange vaart om Kaap *Horn*, die van eene der Brasiliſche havens zelden binnen drie maanden gedaan worden kan, zijne Manſchappen op deze eilanden zal kunnen ververſchen, en hen genoegzaam verſterken, ter voortzetting der reize, het zij naar *Amerika*, het zij naar *Kamtſchatka*; daar het nog zeer onzeker is, of die eilanden hem wel zooveel levensmiddelen zullen opleveren als hij tot dagelijks onderhoud noodig heeft. Water en hout zijn daarom het eenige, wat men op dezelve in eenen ruimen overvloed bekomen kan. Zonder de hulp der Eilanders, die met de vaten door de branding heen zwemmen, met eene gemakkelijkheden, die een Europeër wel bewonderen, maar niet navolgen kan, zou evenwel het innemen van water zeer moeilijkelijk vallen, en zelfs gevaarlijk kunnen worden; daar bij een' onverwachten opſtand, de Manſchappen, die om water zijn uitgezonden, terſtond zouden afgeſneden zijn: een opſtand nu moet men altijd duchten; want eene kleinigheid, ja een misverſtand, kan daartoe aanleiding geven, gelijk wij zelve hebben ondervonden. Schepen, die om Kaap *Horn* naar *Kamtſchatka* ſtevenen, zouden daarom beter doen, uit *Braſilien* terſtond naar de *Gezelfchaps*-eilanden, *BOURGAINVILLE'S Isles des Navigateurs* of naar de *Vriendſchaps*-eilanden te zeilen, alwaar zij ten minſte voor

zes of acht weken voorraad van versche levensmiddelen kunnen opdoen. De vaart loopt daarboven regter toe, en zou ook gelegenheid geven, om de nog weinig bekende eilanden, in deze strek gelegen, naauwkeuriger te onderzoeken; gelijk b. v. de eilanden, die tot de groep *Fedji*, *Babacos*, *Hapae*, *Vavao*, enz. behooren; gelijk mede, om nieuwe te ontdekken, die 'er nog vele in deze zee moeten voorhanden zijn. Voor schepen daarentegen, die naar de Noord-westkust van *Amerika* of naar *Codiak* bestemd zijn, is het voordeelig, eene haven van *Chili* binnen te loopen, waar ook overvloed van versche levensmiddelen gevonden wordt, en waar men zich (dat zeker voor *Codiak* en voor de Kolonien zeer belangrijk is) met koren kan voorzien. Van *Chili* naar *Codiak* is de togt niet te verre; en indien men zulks al achten mogt, bieden de *Sandwich*-eilanden eene nieuwe rustplaats, die niet uit den weg ligt.

Schoon ik de voordeelen, welke deze eilanden, ter bekoming van levensmiddelen opleveren, niet zeer geroemd heb, houd ik het echter niet onnoodig, eene beschrijving te geven van de baai *Tayo-Hoae*, en van de zuidelijke kust van *Nukahiwa*, die wij naauwkeurig hebben kunnen onderzoeken. Deze kust bestaat geheel uit hoogge, afgescheurde rotsen, die naar den oever steil afhellen, en van welke men de schoonste waterwallen naar beneden ziet storten. Onder deze munt bijzonder een uit, die aan den zuidelijken hock van het eiland gezien wordt, en zoo schoon

schoon is, als men ooit elders een' zal kunnen vinden. De bedding van dezen stroom schein verscheidene vademen breed te zijn, en het water stortte van eene berg naar beneden, die ten minste 2000 voeten hoog mag geschat worden. Deze waterval, dien Dr. TILESUS en Dr. LANGSDORFF bezocht hebben, vormt den stroom, die zich in *Port Tschitchagoff* uitstort. Aan deze keten van rotsen grenzen nog een aantal meest kale bergen, uit welke het geheele binnenste gedeelte des eilands schijnt te bestaan; maar aan de noordwestzijde van den zuidelijken hoek is de kust laag en effen, en schier onzichtbaar wordt het land naar het midden des eilands al gaande weg hooger. Wij waren evenwel niet na genoeg aan deze zijde, om eenige inhammen te kunnen onderscheiden, die naar mijne gissing aldaar moeten zijn; schoon de geheele westkant, volgens de beschrijving van HERGEST, rotsachtig en zonder eenigen inham is. De Engelschman ROBERTS verhaalde ons dikwijls van een dal, aan dezen kant des eilands gelegen, dat zeer volkrijk moet zijn, en 2000 mannen ten strijde zou kunnen brengen; daar hij echter niet zelf in dit dal geweest was, dat *Hotty-schewe* genoemd wordt, wist hij niet, of bij hetzelfde eene baai gevonden wordt, waarin schepen veilig kunnen ankeren. Aan de oostelijke zijde, en wel nabij den noordelijken hoek, is ook eene baai, waar de *Newa* het eerst met de *Nukahiwers* kennis maakte.

Aan de zuidelijke kust worden drie havens gevonden, in welke men met volkomene zekerheid

kan liggen: de Baai *Home* die *HERGEST Comptrollers*-baai noemde, *Port Anna Maria* en *Port Tschitschagoff*. Tusschen de beide laatste zijn wel meer inhammen, maar dezelve waren voor ankerplaatfen ongeschikt, omdat zij te weinig voor den wind beschut en vol rotsen zijn. *Port Tschitschagoff* heb ik in het vorige hoofddeel genoeg beschreven, en *Comptrollers*-baai, die wij slechts voorbijgezeild zijn, hebben wij niet opgenomen. Ik bepaal mij dus hier alleen bij *Port Anna Maria*. Het Plan van deze haven kan, wel is waar, ter genoegzame aanwijzing dienen voor hun, die dezelve willen binnenzeilen; doch de volgende voorschriften kunnen evenwel misschien nog veel ter opheldering en verdere volmaking bijbrengen.

Zoodra het eiland *Nukahiwa* zich opdoet, vertoont zich ook, wanneer men van het Oosten komt, terstond *Point Martin*. Dezelve is duidelijk te onderscheiden, en kan onmogelijk met eenige andere spits van dit eiland verward worden. Het daaraan liggend land vormt den oostelijken hoek van *Comptrollers*-baai; de hoek zelf steekt verre vooruit, en bestaat uit afgebrokene, dorre rotsen, die te eenigen tijde eene geweldige sehok schijnen ondervonden te hebben. Men kan dezen hoek, gelijk mede de geheele zuidelijke kust, gerustelijk tot op eene Engelsche mijl naderen; op welken afstand men nog tusschen de 50 en 35 vademen waters vindt boven een' grond, die uit fijn zand bestaat. Spoedig ontdekt men eene zwarte rots, die omtrent eene vierde mijl van

Point

Point Marin gelegen is, en die men aan de regter hand moet laten liggen; dan vertoont zich de *Comptrollers*-baai, wier strekking N. en Z. is, gelijk mede een weinig westelijker eene kleinere baai. Zoodra men de *Comptrollers*-baai geheel open voor zich heeft, stuurt men 5 of 6 mijlen parallel met de kust, die zich O. N. O. en W. Z. W. uitstrekt, en dan ontdekt men een klein eiland, dat *Mattau* (*) heet, en niet meer dan dertig vademen van den oostelijken hoek van den ingang gelegen is. Zoodra men dezen kleinen ingang ontdekt, stuurt men regt op het eiland aan, en omzeilt hetzelfde op eenen afstand van 100 tot 150 vademen. Dan ligt *Port Anna Maria* geheel open. Op de westzijde van den ingang ligt ook een eiland bijna van dezelfde grootte als *Mattau*; beide worden door een Kanaal van omstreeks 30 vademen breed van elkander gescheiden, dat echter alleen voor Kanoos bevaarbaar is. Dit kleine eiland, dat de Inboorlingen *Mutonoe* (†) noemen, is nog door eene rots kenbaar, die op een afstand van 10 tot 15 vademen van hetzelfde gelegen is. De eilanden *Mattau* en *Mutonoe* vormen den ingang van *Port Anna Maria*. Men zorge, dat men het westelij-

(*) De Inboorlingen hebben dezen naam aan hetzelfde gegeven, omdat zij bij dit eiland met den hengel vischen; want *Mattau* beteekent in de taal der Nukahiwers een Visch-hengel.

(†) *Mutonoe* beteekent Groot Eiland, en is een Spotnaam van wege deszelfs kleinheid.

lijke eiland, gelijk over het geheel de westelijke zijde, bij het in- en uit-zeilen niet te nabij come, omdat zoowel een oostelijke wind, wanneer die flauw mogt waaijen, als mede een vrij sterke stroom, dezelve zeer gevaarlijk kan maken. Vindt men in de baai een' friscchen wind, dan is het inzeilen met geen het minste gevaar vergezeld: men kan aan beide zijden de kusten tot op 50 vademen naderen; en de oostelijke zelfs tot op een' minderen afstand; en 'er is niets dat eenig ongeluk zou kunnen veroorzaken. Maar is de wind zwak en veranderlijk, dat doorgaans in de baai het geval is, van wege de hooge bergen, door welke zij als ingesloten wordt, dan moet men geene rekening maken, dat men dezen veranderlijken wind zal kunnen gebruiken. Dit is volstrekt onmogelijk, daar de wind ieder oogenblik nu naar het oosten, dan naar het westen loopt, nu met hevige rukken zich doet gevoelen, dan weder in eene doodelijke stilte overgaat. Men moet winden (*). Deze manier van uit- en invaren, die zoo lastig, en van wege de brandende hitte zoo vermoeijende is, kan ever wel als de eenige veilige beschouwd worden. Omtrent $\frac{3}{4}$ mijlen van den noordelijken oever wordt de baai in eene oostelijke- en westelijke-rigting wijder. Men moet nu tot op $\frac{3}{4}$ mijl eenen zeer vooruitstekenden heuvel aan den oostelijken oever naderen, waar de meest geschikte ankerplaats is. Men werpe dan zijn anker in 14 of 15 vademen

wa-

(*) *Warpen.*

water, en legge beide ankers in dezelfde rigting, namelijk Oost en West. De afstand van eene kleine beek aan den noordelijken oever, waar men water kan innemen, bedraagt aldaar omtrent 4 mijl. De oostzijde is boven de westzijde als ankerplaats te verkiezen, omdat de stroom aldaar minder op het schip aanloopt. Gedurende de tien dagen, die wij ons hier ophielden, waren onze ankertouwen niet eenmaal verward; daar integendeel de *Newa*, die aan de westzijde lag, dezelve dagelijks moest in orde brengen.

Het Klimaat van de *Washington*-eilanden, gelijk mede van de *Mendoza*-eilanden, die zoo nabij elkander liggen, dat in dezen geen onderscheid plaats hebben kan, moet doorgaans zeer heet zijn. Uit de Reis van MARCHAND ziet men, dat in Junij te *Port Madre Dios*, op het eiland *St. Christina*, de Thermometer op 27 graden gestaan heeft. Gedurende den tijd, dien wij te *Port Anna Maria* waren, was de hoogste stand van den Thermometer op het schip 25°, gewoonlijk echter 23 en 24 graden. Op het land zou hij ten minste wel 2 graden hooger gestaan hebben. In weerwil van deze groote hitte, houdt men het Klimaat voor zeer gezond. De Europeërs, die zich hier bevonden, verzekerden ons, dat men geen gezonder zich verbeelden kan; en de frische kleur der Bewoners schijnt dit ook te bevestigen. Gelijk in alle gewesten tuschen de Keerkringen gelegen, zoo zijn ook hier de wintermaanden de regentijd; evenwel moet dezelve hier zeldzamer en minder aanhoudende zijn, dan

elders. Dikwijls verloopen 'er tien maanden en meer, dat 'er geen druppel regen valt; wanneer dit ongelukkiglijk gebeurt, is een algemeene hongersnood het gevolg; die hier de vreeslijkste gevolgen heeft, daar hij de Bewoners tot afschuwelijkheden drijft, van welke geen volk ter wereld een soortgelijk voorbeeld oplevert.

De heerschende wind tusschen deze eilanden is de Z. O. pasfaat-wind, die eenige streken naar het O. en Z. afwijkt; evenwel waaijen hier ook Z. W. winden, en wel vrij aanhoudende. De Bewoners bedienen zich van dezen wind, om hunne Zuid-oostelijke Naburen te bezoeken. Te *Port Anna Maria* wisselen wel de land- en zee-winden elken dag en nacht af, doch niet zeer regelmatig; ook waren dezelve altijd zeer zwak, uitgezonderd eenige windvlagen, die nu en dan van de bergen en uit de holen, die tusschen dezelve zijn, voortkomen.

Ik heb reeds in het vorige Hoofddeel gemeld, dat geene Sterrekundige Werktuigen aan land konden gebragt worden. Uit de waarnemingen, die Dr. HORNER op den dag van onze aankomst en van ons vertrek maakte, bepaalde hij evenwel een' nieuwen gang voor onze Horologies.

Den 18 Mei was N° 128 later dan de gemiddelde tijd te *Greenwich* . . . = 7 u. 51' 24".

Deszelfs dagelijksche ver-
ging = + 21" 3.

N° 1856 was later dan de ge-
gemiddelde tijd te *Greenwich* = 10 u. 15' 08",
Des-

Deszelfs dagelijksche versnelling = $-24''$ 50.

Daar de kleine Chronometer van PENNINGTON als zoodanig geheel onbruikbaar geworden was, gaf Kapitein LISIANSKOY mij een' *Box Time-Keeper* van denzelfden Kunstenaar. De dagelijksche gang van dit Horologie, dat den 18 Mei te laat voor den gemiddelden tijd te *Greenwich* = 1 u. 49' 09'' was, bedroeg . $-16''$ 40.

De Breedte van den ingang in *Port Anna Maria* tusfchen de eilanden *Mattau* en *Mutonoe* is $8^{\circ} 56'' 32' Z.$

De Breedte der Waterplaats aan den Noordelijken oever . $8^{\circ} 54' 36'' Z.$

De Lengte van *Port Anna Maria* uit 42 reekfen van Maans-afstanden, die door Dr. HORNER en mij, van den 29 April tot den 4 Mei, zijn genomen, en van den 4 tot 7 Mei des middags, dat is tot den ingang der baai, volgens den Chronometer N° 128, naar deszelfs nieuwen gang gereduceerd zijn, is $139^{\circ} 39' 45'' W.$ (*).

De Lengte volgens ARNOLDS Horologie N° 128, gelijk dit te *St. Catharina* liep, . . . $140^{\circ} 42' 30''.$

Volgens ARNOLDS Horologie N° 1856, ingevolge deszelfs gang te *St. Catharina*, die te Kaap *Horn* twee Sekonden vergroot werd, = $141^{\circ} 29' 30''.$

Vol-

(*) Deze bepaling komt op eene minuut na overeen met de Lengte, door den Luitenant HERGEST, en den Sterrekundigen GOOCH gevonden; maar is bijna eene halve graad oostelijker, dan MARCHAND de Lengte opgeeft.

Volgens het gemiddelde uit de waarnemingen op den 7 en 18 Mei in de nabijheid van de baai gedaan, had de Magneet-naald $4^{\circ} 36' 30''$ Noord-oostering.

Door de hevige branding was het onmogelijk omtrent Eb en Vloed naauwkeurige waarnemingen te doen; zooveel kan ik intuschen zeggen, dat beide regelmatig om de 6 uren afwisselen. De Vloed komt uit het O. Bij volle en nieuwe Maan is het tusfchen 4 en 5 uren hoog water. Men kan de hoogte van het klimmend water niet naauwkeurig opgeven, het gaat niet boven de 3 voeten.

H
aan
en
ter
ger
hei
de
zer
toe
dez
gee
de
der
lig
der
ruu
ver
der
dig
fch
N
nin
te
der
en
tre

NEG ENDE HOOFDDEEL.

Schets van de Bewoners van Nukahiva.

Hoewel ik van de Eilanders des grooten Oceans geene, dan de Bewoners van de *Sandwichen* en *Washington*-eilanden gezien heb, meen ik echter met groote waarschijnlijkheid te kunnen zeggen, dat de laatstgenoemde door geene in schoonheid van ligchaam worden overtroffen. Als ik de beschrijving, die Cook van de eilanden dezer zee gegeven heeft, raadpleeg, schijnt het mij toe, dat derzelver Bewoners met de Eilanders dezer groep niet kunnen vergeleken worden. Het geen Cook en Forster ten dezen opzichte van de *Mendoza*-eilanden verzekerd hebben, laat geen den minsten twijfel over. Deze schoonheid van ligchaam is niet, gelijk op alle bekende eilanden dezes Oceans, een voorregt, dat de Natuur alleenlijk aan de *Erih's*, of voornaamsten verleent; neen, dezelve is hier zonder uitzondering aan allen geschonken. De meer evenredige verdeling van den rijkdom kan hiervan mischien de reden zijn. De nog weinig verlichte *Nukahiwier* erkent nog in den persoon zijns Koning den Despoot niet, voor wien hij zijne beste krachten en vermogens moet opofferen, zonder op een behoorlijk onderhoud van zich zelven en van zijne familie te durven denken. Het betrekkelijk zoo geringe aantal van aanzienlijken, dat

dat slechts in de Bloedverwanten des Konings bestaat, en derzelve gering gezag, geven hun meer tijd en vrijheid, om te arbeiden, en schenken hun het vrij en gerust bezit des lands, waarvan ieder, onder zeer weinige bepalingen, een gedeelte erlangen kan.

De *Nukahiver* (*) is doorgaans lang en zeer welgemaakt; hij is sterk gespierd, heeft eenen schoonen langen hals, zeer regelmatige gelaatstreken, die zelfs iets goeds beloven, dat zich ook in den omgang met 'er door openbaart: wanneer men evenwel weet, aan welke afschuweligheden deze schoon gevormde menschen zich overgeven, dan verdwijnt het gunstig vooroordeel omtrent hunne menschelijke waarde, dat de schoonheid van hun ligchaam zoo ligtelijk verwekt; en men ziet in hunne gelaatstreken niets, dan stompe onverschilligheid. Doorgaans missen zij een vurig oog. Het sterk tatuieren en het inwrijven van eene donkere verw geven aan hun ligchaam een zwart aanzien; hunne natuurlijke kleur is anders zeer helder, ten minste bij Jongens en Vrouwen, die zich niet tatuieren; dezelve verschilt in witheid zelfs weinig van de kleur des

(*) Ik spreek slechts van de Bewoners dezes Eilands, omdat ik bij dezen alleen geweest ben; maar onder het beeld van een' *Nukahiver* mag men zich niet alleen een' Eilander van de *Washington*-groep, maar ook van de *Mendoza*-eilanden voorstellen; onder welke alle eene volkome gelijkelijkheid in taal, regeringsvorm, zeden en gebruiken plaats vindt.

des
wein
den
ne,
ben
zer
volk
slag.
matig
den
wier
bij
door
slecht
te m
het g
gans
tot l
ziekt
ne z
Alle
make
ken
heid
te d
het o
geno
Heel
lijk
Koni
bezi
Or

dés Europeërs, en eeniglijk daarin, dat zij een weinig geelachtig is. Deze Eilanders onderscheiden zich ook bijzonder daardoor, dat men geene, die misvormd zijn of ligchaamsgebreken hebben onder hun vindt; ten minste niemand onzer heeft zulk eenen gezien: ook is hun ligchaam volkomen zuiver, zonder cenige zweren of uitflag. Dit hebben zij waarschijnlijk aan hunne matigheid te danken; want het op alle de eilanden dezès Oceaans zoo gewone *Kawa* drinken, wier onmatig gebruik voor de gezondheid zoo bij uitstek nadeelig is, daar het ligchaam daardoor dikwijls geheel wordt misvormd, vindt hier slechts bij weinigen, en zelfs bij dezen met groote matigheid plaats. De *Nukahivers* zijn over het geheel in het benijdenswaardig bezit van eene gansche ongestoorde gezondheid. Ook waren zij tot hertoe zoo gelukkig, om van de Venerische ziekte volkomen vrij te blijven. Zij kennen geene ziekte, en dus ook geene geneesmiddelen. Alleen hunne vrees voor den *Kaha*, eene ziekmakende Tooverij, van welke ik naderhand spreken zal, kan mischien eene toevallige ongesteldheid, door de kracht der inbeelding, tot eene ziekte doen klimmen; maar derzelve geneesmiddel, het ophouden der betoovering, onderscheidt ze genoegzaam van eigenlijke ziekten. De gansche Heelkunde der Eilanders bestaat daarom alleenlijk in het verbinden der wonden, waartoe de Koning eene bijzondere bekwaamheid schijnt te bezitten.

Onder de zeer vele schoone menschen van dit

Q

ei-

eiland muntten twee bijzonder uit, die ook de algemeene bewondering tot zich trokken. De een was te *Tayo-Hoae* een groot Krijgsheld, en tevens, naar de taal des lands, Vuuraan-maker des Konings (*). Zijn naam was MAU-HA-U, en hij is misfchien een der schoonste Mannen, die 'er ooit geweest zijn. Hij was 6 voeten en 2 duimen hoog; elk deel van zijn ligchaam was in allen opzigte volkomen en schoon. De ander, BAUTING, Koning van het dal *Schegua*, was, niettegenstaande hij den ouderdom van ten minste 50 jaren bereikte, nogtans een volmaakt schoon Man.

De Vrouwen zien 'er over het algemeen zeer wel uit; op hare gelaatstrekken ten minste valt niet veel aantemerken. Een wel geëvenredigd hoofd, een meer rond dan langwerpig gezigt, een groot fonkelend oog, eene blozende kleur, zeer schoone tanden, gekruld haar, dat zij met een' witten band met smaak weten te tooijen, en dat haar buitengemeen goed staat, en eene zeer heldere kleur van het ligchaam — dit alles mag haar iets voor geven boven de Bewoners van de *Sandwich*-, *Societeits*- of *Vriendschaps*-eilanden (†); maar een onpartijdig oog zal evenwel nog menig gebrek ontdekken, dat de togtgenooten

(*) Ik zal naderhand gelegenheid hebben om te verhalen, waarin voornamelijk de bezigheid van den Vuuraan-maker bestaat.

(†) In het dal *Schegua* inzonderheid zagen wij verscheidene, die 'er zeer wel uitzagen, en zich met meer smaak wisten optefchikken dan de Vrouwen te *Tayo-Hoae*.

ten
voor
ken.
dan
klein
men
gang
rende
dikke
heid
ander
ander
midd
heen
lijk :

W/h

kan
gepas
en g
en z
NI (

(*)
verfiet

(†)
eiland
reis n
Owai
verge
zou

ten van MENDANNA en MARCHAND hebben voorbijgezien, of niet hebben willen opmerken. Hare gestalte is ten minste niets minder dan schoon. Haar ligchaam, dat gewoonlijk klein is, heeft geheel geene houding; deze mist men zelfs bij een Meisje van 18 jaren. Haar gang kan van daar niet dan slepende en slingerende zijn. Daarbij hebben zij een' onregelmatig dikken onderbuik. Hare denkbeelden van schoonheid moeten van de onze zeer verschillen; want anders zouden zij meer moeite doen om deze en andere gebreken te verbergen. Een stuk stof van middelmatige grootte; dat zij achteloos om zich heen slaan, is het eenige dat haar schoon en leelijk zeer slecht bedekt. THOMSON'S

When unadorn'd, is then adorn'd the most. ()*

kan op de Vrouwen van *Nukahiva* niet wel toegepast worden. Uitdrukking van goedaardigheid en gevoel, die der bewoners van *Otaheite*, en zelfs der vrouwelijke landslieden van *WAINI* (†), in wier blikken dezelve spreekt, zoo

ci-

(*) Wanneer zij niet opgefierd is, dan is zij het meest versierd.

(†) Dus is de naam van een Meisje van de *Sandwich*-eilanden, dat Mevrouw BERCLEY, die haar' man, op diens reis naar de Noord-west kust van *Amerika* vergezelde, van *Owaili* met zich genomen had, om haar naar *Europa* te vergezellen, in *China* alleen achterliet. Kapitein MEARES zou haar van *China* naar haar Vaderland terug brengen,

eigen moet zijn, zou men hier te vergeefs zoeken. In plaats daarvan, kenmerken zij zich doot onbeschoftheid, — want Coquetterie zou hier eene te zachte uitdrukking zijn — die ook het aantlokkelijke van het weinigje lichamelijke schoon, dat zij bezitten, voor elk, die niet ten eenenmale ruw en onbeschaafd is, wegneemt.

Zoodra de *Nukahiviers* den mannelijken ouderdom bereikt hebben, tatueren zij hun geheele ligchaam. Nergens, geloof ik, heeft men deze kunst tot zulk een' trap van volkomenheid gebracht, als op dit eiland. Eigenlijk is het eene kunst, om verscheidene figuren op het ligchaam te schilderen. De huid, door fijne kersjes tot bloeden toe geopend, wordt met eene verw, die men verkiest, ingewreven. Gewoonlijk neemt men de zwarte kleur, die naderhand zwartachtig blaauw wordt. De Koning, deszelfs Vader en de Hoogepriester waren de eenige, die geheel zwart getatueerd waren, en bij wie men geen deel van het ligchaam ontdekken kon, dat niet op deze wijze versierd was. Het gelaat, de oogen en zelfs een gedeelte van het hoofd, waar men het haar had weggeschoren, waren getatueerd. Op de *Gezelschaps*- en op de *Vriendschaps*-eilanden vindt men deze gewoonte niet. Op de laatstgenoemde zijn alleen de Koningen geheel niet getatueerd. Maar in *Nieuw-Zeeland* en op de *Sandwich*-eilanden tatueert men ook het gezigt, gelijk

maar zij stierf op de reis. Men zie het portrait van deze schoone Wilde in MEARES Reis, pag. 27. in de orig. uitgave.

lijk
van
Nuk
het l
lijng
op d
volke
cirke
gende
daad
tatue
lippe
nige
is da
eenen
steker
hun,
maakt
blijf
dig t
liet t
De
ter ee
geklo
te w
Chris
een fi
zorg
lijnde
moed
regen
de mo

lijk Kapitein KING verhaalt. Ook komt de wijze van tatueren bij de Nieuw-Zeelanders en bij de *Nukahiviers* overeen. Zij beschilderen namelijk het ligchaam niet met op zich zelve staande, regtlijnige figuren en afbeeldingen van dieren, gelijk op de *Sandwich*-eilanden; maar zij teekenen, met volkomene in achtneeming der evenredigheid, in cirkelvormige kringen en banden, te samenhangende voorwerpen op het ligchaam, die met 'er daad deszelfs gestalte verfraaijen. De Vrouwen tatueren alleen hare handen, armen, oorlellen en lippen. De lage klasse is hier minder, en sommige van dezelve, geheel niet getatueerd. Het is daarom niet onwaarschijnlijk, dat dit sieraad eenen voornamen, ten minste een' meer of min uitstekenden Man aanduidt. 'Er zijn lieden onder hun, die zich deze kunst volkomen eigen gemaakt hebben. Een van dezelve had zijn verblijf op het schip genomen, waar hij overvloedig te doen vond, daar zeker ieder Matroos zich liet tatueren.

De Mannen zijn niet besneden. Men zag echter eenige, bij wie de voorhuid in de lengte was gekloofd, dat met een scherp mes schijnt gedaan te worden. Even als de bewoners van *Santa Christina*, hebben de Mannen de voorhuid met een snoer te zamen gebonden. Dat dit uit voorzorg tegen infekten, of uit eenige foort van verslijnde wellust geschiedt, gelijk FLEURIEU vermoedt, is niet waarschijnlijk. Daar 'er zulke tegenstrijdige denkbeelden van eerbaarheid onder de menschen zijn, zou men eerder op het vermoeden

den komen, dat de geheele schaamte der *Nukahivers* alleen daarin bestaat, dat zij voor het oog der andere kunne zoeken te verbergen, het geen de natuur zelve wilde bedekt hebben. Ten minste toonden de schaamachtige schoonen, die rondom ons schip in het water dartelden, haar afschuwen, wanneer eene toevallige behoefte van een' der Matrozen door het gezigt daarvan hare ooggen kwetste. Ook ROBERTS bevestigde dit bijgeloof, met bijvoeging, dat de Vrouwen van *Nukahiva* voor alien onverbiddeijk zijn, die dezen regel niet in acht nemen.

De Mannen gaan doorgaans naakt, en zelfs de Koning maakt in dezen geene uitzondering; want ik houd een smal stuk grove stof, dat zij om de heupen slaan, voor geene kleeding. Voor dezen Gordel, die op de *Vriendschaps-eilanden Maro* heet, hebben de *Nukahivers* twee namen, die zij gebruiken naar gelange die gordel uit fijne of grove stof gemaakt is: in het eerste geval noemen zij denzelven *Tschiabu* in het tweede *Eatu*. Zelfs dezen gordel dragen niet alle *Nukahivers*. De schoone MAU-HA-U, bij voorbeeld, was 'er op gesteld, om altijd geheel naakt te gaan. Schoon ik tweemaal hem een' gordel gaf, kwam hij toch de volgende maal weder zonder denzelven aan boord. Matten moeten ook bij hun in gebruik zijn; daar de Schoonzoon des Konings, schoon hij de eenige was, altijd met eene mat aan boord kwam; dezelve was van eene zeer grove soort, hing alleenlijk over den schouder, en was onder de kin vastgebonden, zoodat zij

flechts

flee
noo
oor
hun
in
het
klee
A
niet
aan
zelve
zelf
zoo
iets
fiera
de
heef
ook
FOR
schr
deze
fierf
te h
ban
moe
wel
mige
de l
ren
har
waa
maa

flechts den rug bedekte. Staatfie-kleederen hebben noch de aanzienlijken noch de Koning zelf. De oorzaak hiervan ligt evenwel niet zoo zeer in hunne Republikeinfche staatsgefteeldheid, als wel in hunne armoede; want Kapitein Cook had op het eiland *Christina* den Koning in een prachtig kleed gezien.

Aan fieraadjen ontbreekt het den *Nukahiwers* niet, fchoon dezelve geenszins het voorregt der aanzienlijken fchijnen te zijn; want ik heb dezelve noch bij den Koning noch bij een' van dezelfs Bloedverwanten gezien. Alleen de Schoonzoon des Konings droeg een' varkens-tand, of iets, dat daar naar geleek, in zijn' baard. Deze fieraadjen zijn zeker dezelfde, die FORSTER bij de Bewoners der *Mendoza*-eilanden gevonden heeft. Varkens-tanden en roode boonen maken ook hier de voornaamfte verfierfels uit. Daar FORSTER van de meeste eene naauwkeurige befchrijving en afbeelding gegeven heeft, wil ik dezelve flechts kortelijk vermelden. Het hoofd-fierfel beftaat, of uit een' grooten helm van zwarte hanc-veren, of uit eene foort van Diadeem of band van Kokos-vezeltjes, verfierd met parelmoer, of uit een' hoepel van wit hout, van welke eene rij fnoeren naar beneden hangt. Sommige droegen groote bladeren, die zij tufchen de lokken hadden geftoken. Hunne ooren verfieren zij met witte ronde fchelpen, die zij met eene harde, zandachtige zelfftandigheid opvullen, en waarin een doorgeboorde varkens-tand vastge maakt was, die zij door de oorlellen fteken.

Een door dezen doorgeboorden tand getoken houten stiftje dient, om het uitvallen te beletten. Het allermeeft heeft men gezorgd, om den hals te verfieren. Zij hebben eene foort van Ringkragen, in de gedaante van eene halve maan, die van hetzelfde witte hout gemaakt zijn; waarop verfcheidene rijen van roode boonen gelijmd worden. Door dit vertieriel alleen kent men den Priester. Eene andere foort van ringkragen beftaat geheel uit Varkens-tanden, die aan een' uit Kokos-vezelen gevlochten band geregen zijn. Ook dragen zij enkele varkens-tanden om den hals of in den baard, en ronde ballen, zoo groot als een appel, die geheel met roode boonen bezet zijn. Zij fcheren den baard, maar laten aan de kin een klein bondeltje haar groeijen. Het hoofd fcheren zij ook, behalve twee plaatfen aan beide zijden, waar zij het haar in twee lokken opbinden, die wel naar hoornen gelijken. Dit is evenwel niet de eenige wijze, waarop zij het haar dragen. Bij velen, bijzonder van de geringe klasfe, wordt het haar geheel niet van het hoofd afgefneiden, en bij dezen wast het wollig en kroes, doch niet volkomen zoo, als bij de Afrikaanfche zwarten.

De kleeding der Vrouwen beftaat uit een' gordel, dien zij gelijk de Mannen tufchen de dijbeenen doortrekken, en uit een' lap, die haar, gelijk ik reeds zeide, fobertjes bedekt, en tot aan de kuiten reikt; zij wierpen echter alles van zich af, fomwijlen zelfs hare *Tfchiabu*, wanneer zij naar boord kwamen zwemmen. Dagelijks beftrijken

ken
wel
gena
fchie
zom
well
verv
kerk
beid
heb
drag
ziju
cirk
gev
Haa
en
den
E
lan
den
N
Ko
is.
wa
hal
br
zij
do
do
He
ter
he

ken zij haar ligchaam met Kokos-olie, die haar wel eenen sterken glans, maar ook eene onaangename lucht geeft. Of dit nu ter versiering geschiedt, dan of zij het doen, om zich tegen de zonnestralen of de infekten te beschutten, tegen welke het tatuieren en het inwrijven met gele verw de Mannen beveiligt, kan ik niet met zekerheid bepalen. Ik geloof echter dat men aan beide oogmerken zoekt te voldoen. Bij niemand heb ik eenig hals-sieraad gezien; maar doorgaans dragen zij waaijers, die of langwerpige-vierkant zijn, of ook wel de gedaante van een' halven cirkel hebben: dezelve zijn zeer kunstig uit gras gevlochten, en met schelp-kalk wit geverwd. Haar haar is zwart, sterk met olie ingewreven, en in een bos dicht aan het hoofd bijeen gebonden.

De woningen der *Nukahiwers* bestaan uit een lang smal gebouw, dat van Bamboes-riet en van den stam van eenen boom, die in de taal van *Nukahiva Fau* genoemd wordt, opgericht, en uit Kokos-bladen en Stieren-kruid te zamen gevoegd is. Het huis heeft van achteren een' hooger wand dan van voren; zoodat het dak, dat eenen halven voet dik, en met drooge bladeren van broodvrucht-boomen belegd is, altijd naar ééne zijde afloopt. Het gebouw wordt van binnen door een' balk, die langs den grond in de lengte door het huis ligt, in twee deelen gescheiden. Het voorste deel is met steenen belegd, het achterste daarentegen met matten, op welke de geheele Familie met derzelve huisgenooten, zonder

der onderscheid van kunne of betrekking, zich te slapen nederlegt. Aan de eene zijde ziet men nog eene kleine afgezonderde plaats, waar zij hunne kostbaarste meubelen bergen. Onder het dak en aan den muur hangen hunne kalebasfen, wapenen, trommels, bijlen, enz. De deur is in het midden van het huis en omtrent drie voeten hoog; de geheele familie plaatst zich veelal rondom dezelve. Op een' afstand van 20 tot 25 vademmen van het woonhuis is nog een ander gebouw, dat inwendig op dezelfde wijze, als het zoo even beschrevene, is ingerigt, en zich alleen daardoor onderscheidt, dat het anderhalve of twee voeten boven den grond staat. Vóór dit huis is eene platte verhevenheid opgerigt, die de geheele lengte van het huis beslaat en 10 of 12 voeten breed is. Dit gebouw dient hun tot cerzaal. Alleen de Koning, diens Bloedverwanten, de Priesters en eenige uitstekende Krijgshelden mogen, behalve hunne woning, zulk een gebouw laten optrekken, daar het ook reeds eene groote welvaart doet vooronderstellen; want deszelfs Eigenaar moet altijd een groot getal dischgenooten hebben, die met hem een gesloten gezelschap uitmaken, en die hij, zelfs bij het grootste gebrek van levensmiddelen, onderhouden moet. De Medeleden van dit gezelschap onderscheiden zich door verscheidene op hun ligchaam getaueerde teekens. Zoo b. v. hebben zij, die tot des Konings gezelschap behooren, en die 26 in getal zijn, een' vierhoek op de borst, die zes duimen lang en vier duimen breed is: tot dit gezelschap

schap behoorde de Engelschman ROBERTS. De medegenooten van den Franschman JOSEPH DE CABRIT hadden één oog getatueerd; enz. ROBERTS verzekerde mij, dat hij nooit in zulk een gezelschap zou gegaan zijn, indien niet de uiterste honger hem daartoe genoopt had. Zijn afkeer kwam mij voor eene ongerijmdheid te zijn, daar dezulke, die tot deze gezelschappen behooren, niet alleen ontheven zijn van de zorgen voor hun onderhoud, maar het ook, volgens ROBERTS eigene verklaring, eene eer is in dezelve opgenomen te worden, waarom ook vele daar naar trachten. Hij deed mij dus vermoeden, dat misfehien aan dit voorregt ook het verlies van een gedeelte der natuurlijke vrijheid was verbonden. Want men kan bij een Volk, dat zoo weinig deugd bezit, bezwaarlijk eene gastvrijheid en liefde tot den naasten in dién graad verwachten, waarbij zoo veel goeds, zonder eenige vergelding of voordeel, aan anderen be- wezen wordt. De Koning gaf ons dikwijls bewijzen, dat hij niet zeer genegen tot geven, of liever, dat hij gierig was; en hij liet ook geen enkelen trek blijken, die eenig gevoel van erkentelijkheid en toegenegenheid bewees (*). Van zulk

(*) Schoon ik den Koning bij ieder bezoek, dat hij mij gaf, met geschenken overlaadde, die wel op zich zelve van geringe waarde, maar voor eenen Nukahiwier gewigtig waren; bragt hij evenwel nooit iets, zelfs geene Kokosnoot tot een tegengefchenk terug; en toen hij, na het misverstand, dat bijna een oproer had veroorzaakt, en waarvan

ik

zulk eenen Wilde kan men waarlijk niet verwachten, dat hij bestendig eene menigte menschen, zonder eenige schavergoeding, zou onderhouden; en zulk eene schavergoeding kan hem toch, door menschen, die geen eigendom bezitten, op geene andere wijze gegeven worden, dan wanneer dezelve van een gedeelte hunner natuurlijke vrijheid en onafhankelijkheid ten zijnen gevalle afstand doen. Dit is toch ook de gewone loop der politieke zaken. De weg tot het Despotismus wordt langzaam gebaad; en na verloop van weinige jaren is de Koning van *Nukehiva*, die thans slechts de rijkste Burger van dit onbeschaafde gemeenebest is, en niet de geringste magt bezit over den armsten Bewoner van het dal, zijne dischgenooten mischien uitgezonderd, waarschijnlijk even zoo groot een Despoot als de Koning van *Owahi*. Het vrouwelijke geslacht mag geen deel aan de maaltijden nemen, die in deze gezelschappen gehouden worden, gelijk in het algemeen zelfs het huis voor haar *Tahbu* is; dit beneemt evenwel aan de Vrouwen het voorregt niet, om met hare mannen te zamen te eten. Dit staat haar vrij, wanneer het bij haar aan huis geschiedt; gelijk haar ook

ik in het zevende Hoofddeel gesproken heb, aan boord kwam, en ten teeken van vrede eene Peper-plant bracht, scheen hij zelfs over dit geschenk berouw te gevoelen; want eer dat 'er een half uur verloop was, verzocht hij mij, dat ik hem dezelve terug wilde geven, indien ik 'er toch geen gebruik van maakte.

ook niet verboden is, om varkens-vleesch te gebruiken; maar zelden valt haar echter hetzelfde ten deel (*). ROBERTS verzekerde mij, dat hij de eenige was, die deze lekkernij niet aan zijne Vrouw onthield.

Op den afstand van 10 tot 15 schreden van hunne woonhuizen zijn verscheidene kuilen gegraven, die met steenen belegd, en met twijgen en bladeren bedekt zijn. In deze kuilen bewaren zij hun' voorraad van levensmiddelen. Deze bestaan voornamelijk uit gebakkene visch en zuur-podding, dat is, een deeg, dat uit *Taro*-wortel en Broodvrucht gemaakt wordt, hetwelk in deze kelders verscheidene maanden goed kan blijven. Hunne kookkunst is voor het overige zeer eenvoudig. Behalve varkens, die zij, volgens het bericht van den Engelschman, op de manier der *Otaheitors* toebereiden, bestaat hunne voornaamste spijs in de zoo even genoemde zuur-podding, die niet onsmakelijk is, en wel iets van eene appeltaart heeft. Voorts eten zij *Tam*, *Taro*, Bananen en Suikerriet. Zij braden hunne spijszen op de bladen van Bananen, die zij ook als scheidels gebruiken. De visch eten zij geheel raauw en gedoopt in zout water. De wijze, waarop zij eten, is niet zeer geschikt, om den lust bij anderen optewekken. Zij tasten met de vingers in de zuur-podding en brengen dezelve aldus gretig naar den mond; ten minste ik heb den Koning

(*) Op alle eilanden in deze zee is zoowel het een als het ander aan de Vrouwen verboden.

ning op deze wijze zijnen maaltijd zien doen; en van hem mag men toch wel tot de overige befluiten. Nogtans moet ik ter zijner regtvaardiging zeggen, dat hij terftond na den maaltijd zijne handen wiesch.

Hunne werktuigen voor den arbeid zijn zeer eenvoudig; zij bestaan in een fcherp-gepunten fteen, om gaten te boren, en in eene bijl, die van een' zwarten, platten fteen gemaakt is. Slechts bij gebrek van Europeefche bijlen maken zij daarvan gebruik; want het geringfte ftuk ijzer, dat zij van ons ontvingen, werd terftond als bijl aan een hout vastgebonden, nadat zij hetzelfde aan de ééne zijde zoo lang op eenen fteen geflepen hadden, dat het de vereifchte fcherpte had; evenwel heb ik hen een fteenen aks bij het maken van eene Vifchers-Kano zien gebruiken. Tot hun Huisraad behooren de doppen van de Kokosnoten, uitgeholde Pompoenen, of Kalabafèn (gelijk zij ook fomwijlen genoemd worden) groote, gedekte fchalen van dun bruin hout, die de gedaante van eene mosfel hebben, hengel-fnoeren en tanden van den Haai, die zij als fcheermefen gebruiken. De fchalen van Kalabafèn en Kokosnoten zijn doorgaans verfierd met de tanden hunner vijanden, die zij verflonden hebben.

De Wapenen der *Nukahivens* bestaan in Oorlogs-Knodfen, Spiefen en Slingers. De Knodfen zijn omtrent vijf voeten lang van *Casuarina*-hout gemaakt, buitengemeen fchoon gepolijst en zeer zwaar. Zulk eene Knods weegt ten minfte tien
pon-

pon-
van
hetz
het
fche
tene
den
D
te v
is (
groe
duik
deze
bedv
half
ven,
gen.
ik g
gebr
flech
Een
met
bewe
den
Kano
bast
fnoe
van
is in
(*)
zien,

ponden. Aan de eene zijde heeft zij de gedaante van een menschen-hoofd. De Spiessen zijn van hetzelfde hout, tien of twaalf voeten lang, in het midden één' duim dik en aan beiden einden scherp gepunt. Hunne Slingers zijn net gevlochtene koorden, die in het midden breed zijn, om den steen te kunnen houden.

De *Nukahiwers* hebben eere manier, om visch te vangen, die, zoo ik geloof, hun alleen eigen is (*). Een' wortel, die tusfchen de rotfen groeit, maken zij met een' steen fijn; de vischer duikelt naar den grond, bestrooit denzelven met dezen wortel, waardoor de vischen zoodanig bedwelmd worden, dat zij binnen korten tijd half dood op de oppervlakte van het water drijven, zoodat men ze dan zonder moeite kan vangen. Zij vangen ook visch met netten, doch ik geloof, dat deze manier bij hun het minste in gebruik is, daar te *Tayo-Hoae* in het geheel slechts acht Vischers-Kanoos te vinden waren. Eene derde manier, om visch te vangen, is die met den hengel, welke met parel-moer zeer net bewerkt is. De Hengel-snoeren, gelijk alle koorden, die zij zoowel bij de uitrusting van hunne Kanoos als anders gebruiken, maken zij uit den bast van den *Fau*-boom. Eene andere soort van snoeren, die glad en zeer sterk zijn, maken zij van de vezeltjes der Kokosnoten. Het vischen is intusfchen eene bezigheid, welke een ieder ver-

(*) In *Surinamen* heb ik eene manier van vischen gezien, die met deze iets gelijks heeft.

veracht, die slechts een stuk lands bezit. Arme menschen zijn dus de eenige, die zich met hetzelfde bemoeijen, om zoo hun onderhoud te vinden. Schoon zij wel wisten, dat wij de visch goed wilden betalen, bragten zij ons echter slechts tweemaal 7 of 8 Boniten; en dit bewijst toch, dat maar weinige zich met de vischvangst bezig houden, en dat derhalve het getal der zulken, die geen eigen land hebben, zeer gering moet zijn.

De Nukahiwische Kanoos; die algemeen Uitleggers (*) hebben, worden van drie verschillende soorten van hout gebouwd, die hunne meerdere of mindere waarde bepalen. Die van den Broodvrucht- en den *Mayo*-boom gemaakt zijn, worden minder geacht, dan die van het hout eens booms getimmerd zijn, dien de *Nukahivers Tamana* noemen. Deze laatste duren het langst, en men kan 'er sneller mede roeijen. Voor het overige zijn zij alle zeer hecht gebouwd en met koorden, uit Kokosvezeltjes gedraaid, te zamen gehecht. De grootste, die wij gezien hebben, was 23 voeten lang, 2½ voeten breed, en 2½ voeten diep.

Daar de *Nukahiwier* nog weinige behoeften kent, heeft de Akkerbouw hier ook weinige vorderingen gemaakt, en men maakt hier minder

werks

(*) Een Uitlegger, in het Engelsch *Outrigger*, in het Fransch *Balancier*, is eene steng of balk, die parallel met de Kano op het water rust, en met dwarshouten aan dezelve is vastgemaakt, en dient om het omflaan te beletten.

werks
gen t
Oceaan
van d
wortel
zijn d
uit h
dige e
beiderl
palm o
kweek
nig mo
graven
worden
in voll
deloos
nen ze
zij, wa
vorder
gezell
het ma
ge, da
deze k
den. 2
gaandst
man v
gedeelte
ne Vro
wen h
maken
is; wa
nen, e

werks van denzelven; dan, naar de beschrijvingen te oordeelen, op de andere eilanden dezès Oceaans. Men ziet, wèl is waar, plantsoenen van de Papiermoerbezie-fruik, van den *Taro*-wortel en van de Peperplant; maar betrekkelijk zijn dezelve zeer weinige: dat ook blijken kan uit het gebrek aan *Taro* en uit de zeer eenvoudige en armoedige kleeding der Eilanders van beiderlei kunne. De Brood-boom, de Kokospalm en de Banaan-plant vereischen geene opkweeking. Het verplanten van dezelve kost weinig moeite; daar men slechts een gat behoeft te graven, waarin een afgesneden telg gezet kan worden. Na verloop van eene maand is de plant in vollen groei, en alle verdere oppassing is noodeloos. De Akkerbouw houdt derhalve de Mannen zeer weinig bezig; de vischvangst verachten zij, waarschijnlijk, omdat dezelve eenige moeite vordert en ook somwijlen met eenig gevaar vergezeld is. Het bouwen van hunne huizen en het maken van hunne wapenen zijn dus het eenige, dat arbeid van belang vereischt; en ook deze kan hen evenwel maar zelden bezig houden. Zij moeten derhalve hun' tijd in de verregaandste ledigheid doorbrengen. De Engelschman verzekerde ons ook, dat zij het grootste gedeelte van den dag doorbrengen, met bij hunne Vrouwen op de matten te liggen. De Vrouwen hebben meer bezigheden te verrigten. Zij maken koorden, wier gebruik zeer menigvuldig is; waaijers voor haar zelve en voor hare Mannen, en verscheidene bij haar in gebruik zijnde

sieraden. Hare hoofd-bezigheid bestaat in het bereiden van zekere stof, die zij tot kleederen gebruiken, en van welke zij twee soorten hebben. De eene is grof, en heeft eene graauwachtige kleur; deze maken zij van de vezeltjes van een' boom. Deze stof wordt tot gordels en *Tschiabus*, en bij de arme Vrouwen tot kleeding gebruikt, die zij ook zelve verwen. De tweede soort, waarvan de voornamere Vrouwen kleeden en hoofdsieraden dragen, is zeer fijn en verblindend wit, en van de Papiermoerbezie-struik gemaakt. De fijne stukken zijn vrij wat kleiner, dan de grove, en niet zoo dicht en vast. Ik heb ten minste niet een gezien, dat zonder, ja dat niet vol gaten was.

Reeds verscheidene malen had ik gelegenheid, om te doen opmerken, dat de Regeringsvorm hier niets minder dan monarchaal is. De Koning onderscheidt zich van den geringsten zijner onderdanen zoo min door kleeding als sieraden. Men lacht om zijne bevelen; en indien hij het wagen mogt, om iemand te slaan, zou hem terstond gelijk met gelijk worden vergolden. In oorlogstijd wordt hij waarschijnlijk als het Opperhoofd van zijn Krijgs-volk beschouwd, en bezit hij alsdan eenig gezag. Uit de wijze waarop zij oorlog voeren zou men echter niet opmaken, dat de Koning alleen het heil aanvoert. De sterkste en onverschrokkenste beslist waarschijnlijk door zijne maatregelen de beweging der overige, en daarom schijnt het mij toe, dat de magt des Konings in den oorlog nog zeer twijfelachtig

tig i
now
op h
make
des
kan,
door
te k
Da
kan
geha
misd
ste g
daar
alleen
zijn.

word
ter,
dood
betak

Hu
niet
ten,
kahi
dier

(*)
te me
ven,
Mise
zij d
wel v

ig is. Ook houd ik mij overtuigd, dat KETTE-
NOWEE op verre na zulk eene luisterrijke rol
op het slagveld niet spelen zal, als zijn Vuuraan-
maker MAU-HA-U. Het voornaamste voorregt
des Konings, waarvan men iets bepaalds zeggen
kan, bestaat in zijn' grooteren rijkdom, waar-
door hij in staat is, meer personen, dan andere
te kunnen onderhouden.

Daar de Koning niet het minste gezag bezit,
kan hier ook op geenerleie wijze de gerechtigheid
gehandhaafd worden. Stelen is niet alleen geene
misdadig; maar ook hij, die in dezen de groot-
ste geschiktheid en handigheid betoont (*), heeft
daarom bijzondere verdiensten. Echtbreuk schijnt
alleen voor de Koninklijke Familie misdadig te
zijn. Doodslag is het eenig misdrijf, dat gestrafd
wordt; maar niet door den Koning of den Pries-
ter, neen, door de bloedverwanten van den ge-
doodden, die wraak zoeken en bloed met bloed
betalen.

Hun huisfelijke toestand en betrekkingen zijn
niet de gelukkigste; ten minste volgens de berig-
ten, die ik hieromtrent vernam. Schoon de *Nu-
kahiwer* zich in zoo verre aan den staat van het
dier onttrokken heeft, dat de echtelijke verbindtenis
het

(*) Ik moet evenwel den Nukahiwers het regt doen van
te melden, dat zij op het schip ons zelden gelegenheid ge-
ven, om hunne handigheid in het stelen te bewonderen.
Misschien hield de wacht, die met geladen geweer, waarvan
zij de werking kenden, gedurig hen in het oog had, hen
wel van stelen terug:

het gemeenschappelijk gebruik der Vrouwen verbiedt, wordt echter deze wederzijdsche verbinding slechts van zeer weinigen als heilig gehouden. Dezelve is vermoedelijk niets meer, dan een bloot te zamen leven, dat door wederzijdsche neiging, of uit belang ontstond, en naderhand door gewoonte en het voortduren der vroegere beweegredenen, wordt voortgezet. Dat elk zedelijk denkbeeld van de betrekkingen en de pligten, aan het huwelijk eigen, die men bij alle bekende Eilanders van deze zee, en bij sommige in een' zeer hoogen graad ontdekt, bij de *Nukahiwers* ten eenenmale wegvallen: hiervan hebben wij ons, in weerwil van ons kort verblijf, genoegzaam kunnen overtuigen (*). Met één woord Echtbreuk is bij de *Nukahiwers* een misdrijf, dat men algemeen gedooft. De verschrikkelijke gevolgen van zulk een volkomen dierlijk leven ontdekt men in niets zoo sterk, als in de onverschilligheid, waarmede dikwijls de Man, in tijd van hongersnood, zijne Vrouw vermoordt, om met haar vleesch zijn' honger te stillen. Hij slagt zijn eigen Kind, en verflindt hetzelfde met even veel smaak. Misschien zou zelfs een *Nukahiwer* zich tot zulk eene afschuwelijkheid niet laten verleiden, indien hij niet met reden twijfelde, of het zijn eigen Kind waarlijk zij. Ook ver-

(*) De Franschman, die na een verblijf van 10 jaren volkomen een *Nukahiwer* geworden was, beschouwde het als een bewijs van de braafheid zijner nieuwe Landslieden, dat onder hen een Broeder niet bij deszelfs Zuster sloop.

vern
heid
redd
scho
en el
heeft
hij d
indie
ghac
die t
want
Dame
gen
vonde
dit op
Eer
milie
dienst
rig bij
bevele
zijn H
aard,
volko
langer
Vuura
moet o
len op
hem h
zigheid
over
geen h
geloov

vermoed ik, dat ROBERTS slechts uit grootschheid de eer der Koninklijke Familie heeft willen redden, van welke hij zich een' medelid beschouwde, toen hij verhaalde, dat de Koning, en elk, die tot deszelfs Familie behoort, het regt heeft, om zijne Vrouw omtebrengen, wanneer hij dezelve in de armen van een' ander vindt: indien 'er zulk een geval werkelijk heeft plaats gehad, waren 'er waarschijnlijk andere oorzaken, die tot zulk eene strenge straf aanleiding gaven; want volgens zijne eigene verklaring, moeten de Dames der Koninklijke Familie geenen zeer hoogen prijs op de huwelijksrouw stellen. Wij vonden haar ook niet minder voorkomende in dit opzigt, als alle de overige.

Een wezenlijk Medelid van de Koninklijke Familie is de zoogenaamde Vuuraan-maker. Zijn dienst bestaat wel gedeeltelijk daarin, om gedurig bij den perfoon des Konings te zijn en diens bevelen te volbrengen; maar het werk, waartoe zijn Heer hem inzonderheid gebruikt, is van dien aard, dat het eenen Souverein van *Nukahiva* volkomen kenschetst. Wanneer deze namelijk langer dan eenige uren van huis gaat, mag de Vuuraan-maker hem niet vergezellen, maar hij moet des vorsten perfoon bij de Koningin in allen opzichte vertegenwoordigen. Deze vindt in hem haren tweeden Gemaal gedurende de afwezigheid van den eersten. Hij houdt de wacht over hare eer; zijn loon is het genot van hetgeen hij bewaakt. De Koningen van *Nukahiva* gelooven misfchien, dat het beter is, iets vrij-

willig met éénen te deelen, wat zij anders toch met velen zouden deelen moeten. Maar misfchien is ook het ambt van Vuuraan-maker slechts Koninklijke staatsie op *Nukahiva*. Bij de Koningin op *Tayo-Hoae* werd deze gewigtige post door den Herkulischen MAU-HA-U bekleed. Hij verdiende echter het vertrouwen des Konings niet, want hij scheen een slecht bewaker van de cerbaarheid zijner Vrouw te zijn.

Men kan ligtelijk denken, dat een volk, dat in het eten van menschen-vleesch veel genoeg vindt, dikwijls met deszelfs Naburen oorlog voert, om deze lekkernij te bekomen; schoon ook andere redenen tot den krijg aanleiding kunnen geven. De wijze, waarop men denzelven voert, bevestigt ook volkomen, dat de *Nukahiver* in aard den verscheurende dieren gelijk is. Maar zelden komen groote partijen met elkander in gevecht; de gewone wijze van elkander te oorlogen bestaat in een gedurig bespieden en heimelijk moorden, waarbij de buit op de plaats zelve verteerd wordt. Hij, die in deze Kunstenaarjen en Krijgslisten de grootste bekwaamheid be- toont; die het langste op den buik liggen kan, zonder zich in het minste te bewegen, die het zachtste ademhalen, het snelste loopen en het vaardigste van de eene rots op de andere sprin- gen kan, verwerft onder zijne Kameraden niet minder roem, dan de dappere en sterke MAU- HA-U. In alle deze bekwaamheden muntte de Franschman bijzonder uit, die ons sedert dik- wijls over zijne Krijgskunsten onderhouden heeft.

Hij

Hij v
deze
konde
de on
gevor
vijand
schen-
tegen
Het
Home
van Z
lijk z
het l
den v
zijn,
Zij h
Troe
voere
ter z
van i
te wo
het
staan
meene
Fami
schen
De Z
Doch
en d
de ze
houd
giete

Hij wist ons vele op te noemen, die hij op deze wijze van oorlogen verflagen had; en hij konde een naauwkeurig verflag geven van alle de omftandigheden, welke daarbij hadden plaats gevonden. Evenwel verzekerde hij, en zelfs zijn vijand ROBERTS erkende dit, dat hij nooit menfchen-vleesch gegeten, maar de verflagene altijd tegen varkens verruild had.

Het zijn de Bewoners der nabij gelegene dalen; *Home*, *Schegua*, *Hotty-fchewa*, met welke die van *Tayo-Hoae* een' gedurigen krijg voeren, gelijk zij ook de Bewoners van een nog dieper in het land liggend dal beoorlogen. De Krijgslieden van *Home*, wier getal meer dan duizend moet zijn, hebben eenen hun bijzonder eigenen naam. Zij heeten *Tai-pihs*, dat zoo veel zegt, als de Troepen van de groote Zee. Met deze *Tai-pihs* voeren de Bewoners van *Tayo-Hoae* geen oorlog ter zee, maar allcen te land. De oorzaak hiervan is zonderling, en verdient daarom vermeld te worden, omdat zij ook bewijst, dat, ondanks het geringe aanzien, waarin hunne Koningen staan, echter in sommige gevallen eene buitengemeene achting aan Perfonen, tot de Koninklijke Familie behoorende, bewezen wordt; dat intusfchen op een oud bijgeloof misfchien gegrond is. De Zoon van den Koning KETTONO-WEE heeft de Dochter van den Koning der *Tai-pihs* getrouwd; en daar deze te water overgekomen is, wordt de zee, die beide dalen van een fcheidt, *Tahbu* gehouden, dat is, dezelve mag door geen bloedvergieten ontheilgd worden. Scheiden de jonge Prins

en zijne Gemalin, en keert de laatste tot hare Ouders terug, dan begint de oorlog, die tot dus verre alleen te land, gevoerd is, ook weder ter zee zich uittebreiden. Maar sterft zij in dit dal, dan is een eeuwige vrede het gevolg van dit sterfgeval, omdat dan de geest van deze Koninklijke persone, die men als eene *Etua*, of goddelijk wezen beschouwt, in de streken dezes dals zweeft, en deszelfs rust niet mag gestoord worden. Eene voortgelijke gelukkige verbindtenis houdt thans den vrede in stand, tusschen het dal *Tayo-Hoae* en een ander, dat in het binnenste gedeelte des eilands gelegen is, welks Koning MAU-DAY — dat zoo veel beteekent als Hoofd der Krijgslieden, van welke 1200 onder zijn bevel staan — de Dochter van KETTONO-WEE getrouwd heeft; en daar 'er buiten dat geen oorlog ter zee tusschen deze dalen plaats hebben kan, heerscht tusschen beide eene volkomene vrede. De Koning MAU-DAY houdt ook bestendig zijn verblijf te *Tayo-Hoae*. Hij was naast MAU-HA-V en BAU-TING de schoonste Man, dien wij gelegenheid hadden te zien, en een van onze dagelijksche Gasten.

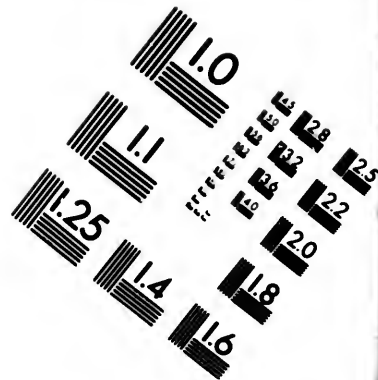
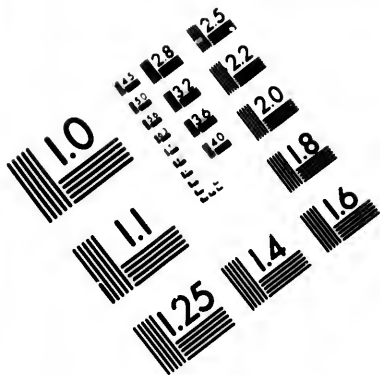
Met de *Tai-pih's* wordt de Krijg te land zoo lang gevoerd, tot dat een der beide Koningen — en beide partijen hebben hiertoe het regt — eenen Wapenstilstand begeert; en wel onder voorwendsel van de Dansfeesten — de Olympische spelen dezer Wilden — te zullen vieren, die volgens hunne gewoonten niet te lang mogen uitgesteld worden. Om deze feesten te houden, waaraan alle gemeenschappelijk, zoowel vrienden als vij-

an-

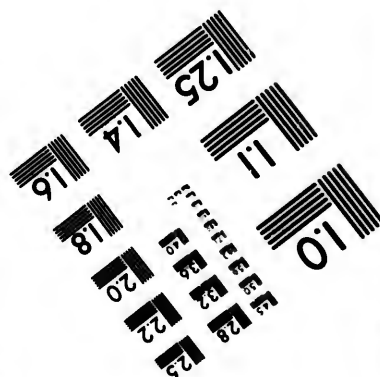
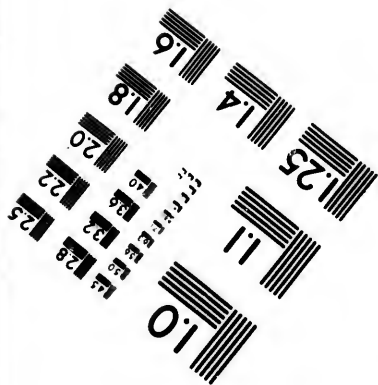
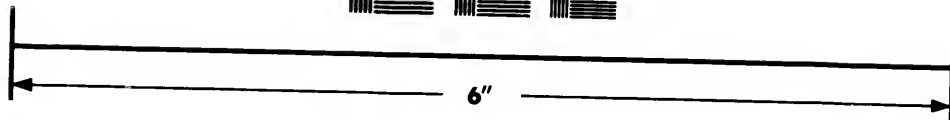
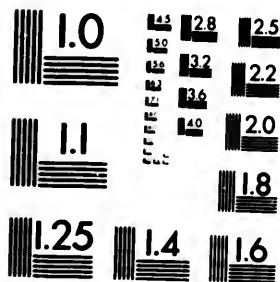
ande
een
reid
dur
gier
beste
naar
tijd
deze
voor
loop
aang
ren,
toeb
waar
den.
paar
het
kond
kos-
houd
derin
van
ten,
alle
vred
oorz
den.
Hoo
offer
nie
Nab

anden, deel nemen, komt men onderling overeen in het bepalen van een' tijd voor de toebereidselen tot dezelve en tevens voor derzelve during: en ten bewijze, dat zelfs ruwe en bloedgierige menschen geen genoeg vinden in een' bestendigen staat van oorlog en ook nu en dan naar rust en veiligheid verlangen, kan de lange tijd versprekken, dien zij besteden, om zich voor deze feesten, die slechts weinige dagen duren, voortebereiden. Zes maanden waren reeds verloopend, sedert dat de laatste wapenstilstand was aangekondigd, en nog acht maanden moest het duren, eer de feesten zouden beginnen, schoon de toebereidselen alleen bestaan in eene nieuwe plaats, waarop de Dans-partijen zullen gehouden worden. Na het eindigen dezer feesten, keert elk naar huis, en terstond begint de krijg. Van het oogenblik af, dat de wapenstilstand aangekondigd wordt, dat door het planten van Kokos-takken op de toppen der bergen geschiedt, houdt de krijg terstond op. Slechts ééne uitzondering vindt in dezen plaats, niet alleen ten tijde van wapenstilstand, maar ook gedurende de feesten, met één woord, ten allen tijde en onder alle mogelijke omstandigheden; en de Genius des vredes, de rustende geest eener *Etua* kan die oorzaak om den krijg te beginnen, niet afwenden. Zoodra namelijk in een of ander dal een Hoogepriester sterft, moeten hem drie menschenoffers gebragt worden. Deze worden echter niet uit het volk zelf genomen, maar als buit bij de Naburen gezocht; en men zendt terstond eenige

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

Kanoos af, om ze optevangen. Verrasfen de afgezondene eene Kano, die te zwak is, om zich tegen hun te verdedigen, en wordt het benooidige getal in dezelve gevonden, dan houden van dat oogenblik af alle gewelddadigheden weder op, en de zee is weër als voorheen *Takbu*. Gelukt echter hun oogmerk ter zee niet, dan gaan zij aan land, loeren van onder de rotfen, werwaarts de Eilanders dikwijls des morgens komen, om te hengelen, en het duurt doorgaans niet zeer lang, of zij hebben de offers, die den geest des Hoogepriesters met de Godheid moeten verzoenen, vermoord. Deze worden evenwel niet verflonden, maar aan eenen boom opgchangen, waaraan zij zoo lang blijven gehecht, tot dat het vleesch van de beenderen afvalt. Worden echter de slagtoffers den eerften dag niet gevangen, dan verspreidt zich terfcond het gerucht daarvan, het regt van wedervergelding wordt uitgeoefend en de oorlog algemeen. Nogtans duren deze tufchen-oorlogen doorgaans kort, omdat het getal der gene, die geveld moeten worden, gering is. Gedurende ons verblijf te *Tayo-Hoac* verwachtte men aldaar ieder oogenblik zulk een tooneel, omdat de Hoogepriester zeer zwaar ziek was, en men vreesde, dat hij niet hersteld zou worden.

Daar 'er Priesters onder hun zijn, moet men ook vooronderstellen, dat zij Godsdienst hebben; maar wat kan de Godsdienst van eenen *Nukahiwet* zijn? Van hun zedelijk karakter kan men ligtelijk tot hun' Godsdienst besluiten. De-
zel-

zelve heeft in geen opzigt iets ter hunner verbetering bijgedragen. Hij dient waarschijnlijk alleen ten voorwendfel aan eenige weinige, om zich van een gemakkelijk en veilig leven te verzekeren (*), die door eenige ongerijmdheden, welke veelal in afschuwelijkheden ontaarden, het middel vinden, om bij de overige als eene noodzakelijke klasfe van menschen aangezien te worden. Een duister begrip van een hooger wezen, dat zij *Etua* noemen, vindt echter bij hun plaats; evenwel hebben zij verscheidene *Etua's*. De geest van eenen Priester, van eenen Koning of van iemand zijner Bloedverwanten is eene *Etua*. Ook beschouwen zij alle Europeërs als *Etua's*. Want daar hunne denkbeelden zich niet verder uitstrekken dan tot den horizon, dien hun gezigt bereikt, houden zij zich zeker overtuigd, dat de Europeesche schepen uit de wolken komen. Zij verklaren zich den donder aldus: zij gelooven namelijk, dat de Europeesche schepen, die naar hun denkbeeld ligtelijk in de wolken zweven aldaar kanonneren, en zij hebben van daar groote vrees voor zwaar geschut (†).

Het eenige goede, dat hun Godsdienst hier uit-

(*) De Priesters zijn *Tahhu*.

(†) Het gebeurde eens, dat de Broeder des Konings aan boord was, terwijl 'er een Kanon afgeschoten werd. Terstond wierp hij zich neder, klemde zich vast aan den Engelschman ROBERTS, die naast hem stond; doodsangst was 'op zijn gelaat te lezen, en met eene bevende stem herhaalde hij verscheidene malen: *Morre, Morre*.

uitgewerkt heeft, is het *Tahbu*, dat buiten twijfel van Godsdienstigen oorsprong is; want daar niemand, zelfs niet de Koning, het *Tahbu* schenden mag, kan men daaruit afleiden, dat het een of ander donker gevoel hun eerbied voor dit woord heeft ingeboezemd. Een algemeen *Tahbu* kunnen alleen de Priesters opleggen. Elk particulier persoon heeft evenwel ook het regt, om over zijn eigendom een *Tahbu* uittespreken, en dit geschiedt wel op de volgende wijze. Wil b. v. iemand een' broodvrucht- of kokos-boom, of zijn huis of plantsoen voor roof en verwoesting beveiligen, dan verklaart hij, dat de geest zijns Vaders of des Konings of van eenig ander persoon in dezen boom rust, en dan draagt die boom of dat huis dien naam, en niemand waagt het, zulk een voorwerp aantegrijpen. Wie ondertusschen goddeloos genoeg is, om een *Tahbu* te schenden, en daarvan overtuigd wordt, die heet *Kikino* en de *Kikinoos* zijn de eerste, die door de vijanden verslonden worden: ten minste zij gelooven, dat zulks gebeurt; en het is ook niet onmogelijk, dat de Priesters het zoo weten interigten, dat het werkelijk plaats heeft. De Personen der Koninklijke Familie en de Priesters zijn *Tahbu*. De Engelschman verzekerde mij, dat ook zijn persoon *Tahbu* was; desniettegenstaande gaf hij toch dikwijls zijne vrees te kennen, van in den aanstaanden oorlog gevangen genomen en opgegeten te zullen worden. Misschien heeft men hem, gelijk elken European, in den beginne voor eene *Ema* gehouden, en al-

alleen de zevenjarige kennis met hem heeft mischien den glans zijner goddelijkheid doen verdwijnen.

ROBERTS kon mij weinige opheldering geven omtrent de godsdienstige begrippen van zijne nieuwe Landslieden; waarschijnlijk omdat zij zelve daarvan slechts verwarde denkbeelden hebben: mischien heeft hij zich ook weinig moeite gegeven, om aangaande dit onderwerp naauwkeurig onderrigt te worden. De volgende zijn de gewone Begrafenis- en rouw-plegtigheden, in welke men den geest van derzelve insteller niet ligt miskennen zal. Nadat het lijk gewaschen is, wordt hetzelfde op eene platte verhevenheid, die met een gloed nieuw kleet van de reeds gemelde stoffen overtrokken is, gelegd en dan met een soortgelijk kleet bedekt. Den volgenden dag geven de Bloedverwanten van den overledene een groot feest, waarop de beste Vrienden en Bekenden genoodigd worden. Aan deze feesten, bij welke de Priesters altijd tegenwoordig moeten zijn, mogen de Vrouwen geen deel nemen. Men geeft dan zijn' ganschen rijkdom van varkens, die bij andere gelegenheden maar zelden gegeten worden, *Taro*-wortel en Broodvruchten ten beste. Zoodra alle de Gasten bijeen zijn, snijdt men de varkens den kop af, die, als eene gave voor de Goden, dienen moet, om voor den overledene eene veilige reize naar de beneden-wereld te verwerven. Deze gave, welke de Priesters ontvangen, wordt door dezen heimelijk gebruikt, en slechts een klein stuk wordt

onder een' steen bewaard. De Vrienden of de naaste Bloedverwanten van den overledene moeten dan eenige maanden bij het lijk waken en hetzelfde gestadig met Kokos-olie inwrijven, om de verrotting te voorkomen. Het lijk wordt door dit inwrijven zoo hard als steen, en voor alle ontbinding bewaard. Twaalf maanden na het eerste feest, wordt een andere, niet minder overdadige maaltijd gegeven, en wel om de Goden te danken, dat zij den overledene in de andere wereld gelukkig hebben laten aanlanden; en hiermede nemen de plegtigheden der begrafenis een einde. Het lijk wordt dan in stukken gebroken, de beenderen in kleine kasten, die van het hout des Broodvrucht-booms gemaakt zijn, ingepakt, en naar de *Morai* of Begraafplaats gebragt, welke de Vrouwen op straffe des doods niet mogen naderen.

Een algemeen geloof in Tooverij, dat door alle Eilanders als zeer gewigtig beschouwd wordt, schijnt mij toe in eenig verband te staan met hun' godsdienst: want het zijn alleen de Priesters, die volgens hun getuigenis de tooverkracht bezitten; schoon ook eenige uit het volk voorgeven, dit geheim te weten; mischien wel, om zich gevreesd te maken en geschenken te kunnen afdersfen. Deze Tooverij, die zij *Kaha* noemen, bestaat in de kunst, om iemand langzaam te doden; twintig dagen zijn de daartoe bestemde tijd. Men gaat in dezen op de volgende wijze te werk. Hij, die zich door tooverij wreken wil, zoekt het speeksel, de pis of den afgang

gang van zijn' vijand op de eene of andere wijze magtig te worden. Hij vermengt dit met een poeder, doet dit mengfel in een' buidel, die op eene bijzondere wijze gevlochten is, en begraaft dan hetzelfde. Het voornaamste van het geheim bestaat in het wel vlechten van den buidel en in het bereiden van het poeder. Zoodra de buidel begraven is, bespeurt men de werkingen van de tooverij bij hem, die 'er het voorwerp van is. Hij wordt ziek, van dag tot dag zwakker, verliest éindelijk alle zijne krachten, en na verloop van twintig dagen sterft hij zeker. Tracht hij daarentegen de wraak aftewenden, en koopt hij zijn leven voor een varken of voor eenig ander aanzienlijk geschenk, dan kan hij nog op den negentienden dag behouden worden; en zoodra de buidel opgegraven is, houden ook terstond de toevallen der ziekte op. Hij wordt van tijd tot tijd beter, en na verloop van eenige dagen is hij weder volkomen hersteld. Aan deze tooverkracht der Priesters geloofden zoowel ROBERTS, die anders éen zeer schrander man was, als de Franschman, die zich, hoewel te vergeefs, oneindig veel moeite gegeven had, om het geheim te ontdekken, ten einde zich van zijn' vijand ROBERTS te ontslaan; naardien hij niet hopen konde, denzelven op eenige andere wijze te zullen kunnen uit den weg ruimen; want ROBERTS bezat een behoedmiddel, dat de tooverkracht nog overtrof, namelijk een Geweer. Om zich echter nog geduchter voor zijn' vijand te maken, verzocht ROBERTS zoowel mij, als Kapitein

LISIANSKOY op het dringendste, om een paar pistolen, een geweer, kogels, kruid en hagel. Het deed ons waarlijk leed, dat wij het verzoek van dezen man, die ons hier van zooveel dienst geweest was, ten dezen opzichte niet konden inwilligen. Wij bragten hem onder het oog, dat een algemeene krijg, die zoo lang duren zoude, tot dat de geheele voorraad van kruid en kogels, dien hij begeerde, zou verschoten zijn, een ontwijfelbaar gevolg van ons voldoen aan zijn verzoek moest worden; want daar het bezit van kruid en lood op het eiland geen geheim konde blijven, zou men ongetwijfeld zoeken, om zijn' schat magtig te worden, en hierdoor zouden deze dingen zijn leven meer in gevaar brengen, dan hem tot veiligheid verstreken. Onze redenen schenen hem te overtuigen, en daar wij als goede vrienden scheidden, verzorgden wij hem, in plaats van met het verlangen, met andere dingen, die hem van meer dienst konden zijn, dan kruid en lood.

Schoon ROBERTS mij toefcheen een woelgeest en onvast van karakter te zijn, was hij echter een man van gezond verstand en tevens, zoo ik geloof, van een goed hart. Het slechtste, dat zijn aartsvijand, de Franschman van hem zeggen konde, was, dat hij niet zeer handig in het stelen was, en daarom dikwijls gevaar liep, van honger te moeten sterven. Hij had intusfchen van tijd tot tijd zoo veel achtung bij deze wilde natie gewonnen, welke het verstand boven de domheid zich ligtelijk verwerft, dat hij meer op de-

dezelve vermogt, dan een van derzelve uitstrekendste Krijgslieden. Hij was inzonderheid voor den Koning noodzakelijk geworden, en het lijdt bij mij geenen twijfel, dat hij aldaar meer nut stichten zal, dan de Zendeling CROOK, die zich op dit eiland eenigen tijd opgehouden heeft, vermogt. Deze had geene andere gedachte, dan om de *Nukahiwers* tot Christenen te maken; zonder te bedenken, dat men dezelve eerst tot menschen diende te vormen: en hiertoe schijnt mij ROBERTS, zoowel door zijn voorbeeld en ervarenheid, als ook door de algemeene achting, waarin hij bij deze natie staat, meer geschikt te zijn, dan CROOK, ja dan eenig Zendeling. Hij heeft een zeer aardig huis voor zich gebouwd, en hij bezit een stuk lands, dat hij met vlijt en orde bearbeidt; voorts verzuimt hij niet, om overal, waar het mogelijk is, verbeteringen, die te voren onbekend waren, in te voeren; en hij leidt, volgens zijne eigene bekentenis, een gelukkig en zorgeloos leven. Alleen de gedachte van door Kannibalen omringd te zijn, kwelt hem, en inzonderheid is hij beangst voor den aanstaanden oorlog. Ik bood aan, om hem naar de *Sandwich*-eilanden te brengen, waar hij ligtelijk gelegenheid vinden zou, om naar *China* te komen. Maar hij kon niet besluiten, om zijne Vrouw en Kinderen te verlaten, en waarschijnlijk slijt hij zijn geheele leven op *Nukahiva*.

Bij een volk, dat zich in zulk een' ellendigen toestand bevindt als de *Nukahiwers*, kan men geen bijzonder sijn gevoel voor de betooverende

muzijk verwachten. Gelijk 'er evenwel geen volk, hoe ruw ook, bestaat, bij hetwelk men niet eenig welgevallen in het hooren van muzijk bemerkte, zoo zijn ook de *Nukahiwers* niet geheel onverschillig voor dezelve. Hunne muzijk komt met hun karakter overeen. Dit blijkt duidelijk uit hunne muzijk-instrumenten. Bij een volk, dat voor alle gevoel onvatbaar is, kan het oogmerk der muzijk, om namelijk zachte gewaarwordingen te verwekken, geene plaats hebben; en menschen, die zonder eenige aandoening hunne Vrouwen en Kinderen vermoorden, kunnen geen' smaak vinden in de liefelijke toonen van eene fluit. Alleen zulke instrumenten kunnen hun genoeg geven en in gebruik blijven, die hunne woestheid aanvuren, wanneer de natuur beginnen mogt, hare regten te hernemen; en daartoe schijnen hunne trommel, die eene wanstaltige grootte hebben, en een dof en hol geraas maken, bijzonder geschikt te zijn. Even zoo welluidende en aangenaam is voor de *Nukahiwers* een toon, dien zij voortbrengen, door eenen arm dicht tegen het ligchaam te drukken, en met het vlak van de andere hand geweldig in de holte te slaan, dat een doordringend geluid veroorzaakt. Hun zang en dans zijn niet minder wild. Hun dans bestaat in een bestendig springen op ééne plaats, waarbij zij gestadig de handen omhoog heffen, en met de vingers eene trillende, snelle beweging maken. De maat voor dezen dans wordt op de bovengemelde wijze met de handen geslagen. Hun zang gelijkt meer naar een

een gehuil dan naar eene regelmatige vereeniging van stemmen; nogtans vinden zij daarin genoeg, en ik twijfel zeer, of een *Nukahiver* door de schoonste muziek wel getroffen zou worden.

De berigten, die ik aangaande de bevolking van dit eiland geven kan, rusten wel op eene zeer willekeurige berekening, maar wanneer 'er geene nauwkeurige bepalingen voorhanden zijn, heeft eene opgave bij nadering reeds eenige waarde. Volgens de berigten van ROBERTS kan *Tayo-Hoae* 800 Oorlogsmannen tegen den Vijand op de been brengen; *Ilome* 1000; *Schegua* 500; MAUDAY heeft 1200 Krijgslieden onder zijn bevel; *Hotty-scheva* in het Z. W. van *Tayo-Hoae*, en nog een dal in het N. O. ieder 1200 mannen. Dit getal nam ROBERTS willekeurig aan, want bepaald was hij hiervan niet onderrigt; evenwel meende hij, dat zijne berekening niet te klein was. Het getal der strijdbare bewoners beloopt dus 5900. Neemt men nu dit getal driemaal voor de Vrouwen, Kinderen en afgeleefden (hetwelk ik niet te gering schat, omdat de huwelijken hier zeer onvruchtbaar zijn, en ik noch op *Tayo-Hoae* noch op *Schegua* een' eenigen geheel afgeleefden man gezien heb) dan heeft men voor de geheele bevolking van het eiland 17700, of om het ronde getal te nemen, 18000. Maar nu schein mij toe, dat de opgave van ROBERTS ten opzichte van de bevolking van *Tayo-Hoae* althans eene derde te groot was; want ik zag hier, waar 800 Oorlogsmannen, en dus 2400 menschen moesten wonen, nooit meer dan 800 of

1000 op eenmaal te zamen, waaronder ten minste drie of vier honderd Meisjes waren. En het grootste gedeelte der bewoners was evenwel aan den oever verzameld; want daar hier zoo zelden Europeesche schepen komen, en de begeerte naar ijzer zoo buitengemeen groot is, mag men wel vermoeden, dat, behalve de Moeders met hare Kinderen, van welke wij alleen des Konings Kleindochter gezien hebben, weinige zullen nagelaten hebben aan den oever te komen. Neem ik derhalve aan, dat ROBERTS berekening eene derde te groot is, en verminder ik in die evenredigheid de geheele bevolking, dan blijven 'er slechts 12000 over. Dit getal is zekerlijk zeer gering voor een eiland, dat meer dan 60 mijlen in den omtrek beslaat; vooral daar het klimaat gezond is, de *Kava* matig gebruikt wordt, en het Venerifche gift zich hier nog niet verspreid heeft. Aan den anderen kant moeten echter de bestendige oorlogen, menschen-offers, het onderling moorden, zoodra 'er gebrek aan levensmiddelen ontstaat, de verregaande buitensporigheden van het vrouwelijk geslacht, waaraan hetzelfde zich reeds op den ouderdom van acht of negen jaren overgeeft, en de geringe achting voor het huwelijk de bevolking buitengemeen doen verminderen. ROBERTS verzekerde mij, dat eene Vrouw zelden meer dan twee kinderen heeft, maar zeer dikwijls niet één. Men mag derhalve door elkander op één Kind voor ieder huwelijk rekenen, dat nauwelijks het vierde is van het gene men in *Europa* gewoon is te stellen.

Ik

Ik eindig deze berigten omtrent de zeden en gebruiken van deze Eilanders met eenige algemeene aanmerkingen over hun karakter. En ik kan niet nalaten hier te betuigen, dat ik de *Nukahiviers* met de gunstigste denkbeelden aangaande hun karakter zou verlaten hebben, indien wij hier den Engelschman en den Franschman niet aangetroffen hadden. In hun' omgang met ons betoonden zij altijd de beste gezindheid, en in den ruil-handel eene buitengewone eerlijkheid; want zij gaven altijd eerst hunne Kokosnoten over, vóór dat zij de daarvoor bedongen stukken ijzer ontvingen. Altijd waren zij bereid, om hout te hakken en de watervaten te vullen, en waarlijk, de hulp, die zij ons bij dezen moeilijken arbeid bewezen, was niet gering. De beschuldiging van diefstal, welke ten opzichte van de Eilanders van deze zee zoo algemeen verspreid is, konden wij hun maar zelden aantügen. Altijd schenen zij vrolijk en vergevoegd. Men verbeeldde zich, hunne goedaardigheid op hunne gezichten te kunnen lezen. Met één woord, gedurende de tien dagen, die wij bij hun doorbragten, was het niet eene enkele maal noodig, een met scherp geladen geweer op hun afteschieten. Zekerlijk zou men hun stil en vreedzaam gedrag aan de vrees voor ons schietgeweer, en aan de begeerte, om beloond te worden, kunnen toeschrijven; maar wat geeft ons recht, om gedragingen, die wij moeten goedkeuren, aan onedele oogmerken toeteschrijven, en wel bij menschen, die de Europeërs nog weinig kennen. en dus,

naar het gevoelen van eenige Wijsgeeren, nog geheel onbedorven moeten zijn?

Dat ik echter, ondanks het gunstige vooroordeel, dat ik voor de Eilanders der Zuid-zee uit *Europa* had medegebragt, de goede meening, welke ik, van wege het uiterlijk voorkomen, in de eerste dagen ten opzichte van de *Nukahiwers* opvatte, niet behouden, maar daarentegen hen in het ongunstigste licht voorgesteld heb, zal men zeker billijken, wanneer men het volgende naauwkeurig en onpartijdig overwogen heeft.

De twee Europeërs, die wij hier ontmoetten, en die verscheidene jaren met hun verkeerd hadden, beweerden eenstemmig: dat de *Nukahiwers* een woest, wreed en ongebonden volk zijn, en, zelfs zonder uitzondering van het vrouwelijk geslacht, den naam van Kannibalen in den hoogsten graad verdienen; dat hunne vrolijkheid en hun goedaardig gezigt, waarmede zij ons zoo zeer misleid hadden, in het geheel niet overeenkwamen met hun eigenlijk karakter; en dat alleen de vrees voor straf en de hoop op gewin hen konden terughouden, van aan hunne woeste driften den vrijen teugel te vieren.

Deze Europeërs gaven als ooggetuigen eene omstandige beschrijving van de gruwelijke tooneelen, die, vooral in tijd van oorlog, dagelijks bij hun plaats hebben. Zij verhaalden ons, met welk eene verschrikkelijke woede zij op hunne prooi aanvallen. Dezelve terstond den kop afhouwende, slurpen zij daarna, met eene afzigtelijke gulzigheid, het bloed uit de hersenpan

pan (*) naar binnen, en voltooijen verder dezen afschuwelijken maaltijd. Langen tijd wilde ik dit niet gelooven, en hield ik deze vertelling voor overdreven. Maar vooreerst rusten deze berigten op het verhaal van twee personen, die verscheidene jaren, niet slechts ooggetuigen van deze afschuwelijkheden geweest zijn, maar zelfs deel in dezelve genomen hebben. Deze personen droegen elkander eenen doodelijken haat toe, en deden hun best, om door van elkander kwaad te spreken, bij ons meer ingang en vertrouwen te winnen; doch ten dezen opzichte waren zij het altijd met malkander eens. De bijzonderheid, dat ROBERTS zijn' vijand het regt deed, van te erkennen, dat deze zijne slagtoffers niet zelf verslonden, maar tegen zwijnen verruild had, zet de zaak veel waarfchijnlijkheid bij. Ten tweeden: de berigten van deze twee Europeërs komen ook overeen met verscheidene dingen, die wij, gedurende ons kort verblijf, konden waarnemen. Dagelijks namelijk boden zij eene menigte doodshoofden te koop aan, hunne wapenen waren alle met menschen-haar versierd, en de fraaiheden van hun huisraad bestonden meest in menschenbeenderen. Dikwijls ook gaven zij ons door gebaarden te kennen, dat menschen-vleesch eene lekkernij voor hun was. Dit alles maakt, helaas! dat men niet twijfelen kan, of de *Nukahiwers* Kannibalen zijn. Het verslinden van hun-

(*) In alle doods-hoofden, die wij van hun kochten, was ten dien einde eene groote opening geslagen.

hunne in den oorlog gedooide vijanden hebben echter de *Nukahiviers* gemeen met de *Nieuw-Zeelanders*, de bewoners der *Sandwich-eilanden*, in één woord, met alle de Eilanders van de Zuidzee; maar de volgende trek, die allerverfchrikkelijkst, en evenwel, naar het eenstemmig berigt der twee Europeërs, aan geen' twijfel onderhevig is, doet de bewoners van deze groep eilanden boven alle Kannibalen uitsteken, en is waarschijnlijk eenig in hare soort onder de menigvuldige wilde volks-stammen, die de ontelbare eilanden en de noordwestelijke kust van deze zee bewonen.

Ten tijde van hongersnood dooden de Mannen hunne Vrouwen, Kinders en afgeleefde Ouders, braden en stoven het vleesch, en eten hetzelfde met het grootste genoegen. Zelfs de *Nukahiwische Vrouwen*, wier voorkomen zoo zacht is, en wier blik niets dan wellust ademt, nemen deel aan deze verschrikkelijke maaltijden, wanneer men haar daartoe de vrijheid verleent. Mag men zulke menschen verontschuldigen? Kan men nog met *GEORGE FORSTER* beweren, dat de Eilanders der Zuid-zee een goedaardig, zacht en onbedorven volk zijn? Het is immers de vrees alleen, die hen terughoudt, om elken vreemdeling te vermoorden en te verflinden. Voor eenige jaren was een Amerikaansch Koopvaardij-schip te *Port Anna Maria* binnengelopen. De Kapitein, die een Kwaker was, had zijn volk ongewapend aan land laten gaan. Nauwelijks hadden de *Nukahiviers* derzelve weerloosheid be-

merkt,

merkt, of zij verzamelden zich terstond, om hun aantevallen en tusfchen de bergen te fleepen. Met veel moeite was het aan den Engelschman ROBERTS, door hulp van den Koning zelven, dien hij over het trouwelooze van zulk eene daad onderhield, en de gevolgen voor oogen ftede, die zij voor zijn eiland zekerlijk zou hebben, gelukt, deze menfchen uit de handen der Kannibalen te redden. Ook aan ons lieten zij blijken, dat de natuur hun alle gevoel voor billijkheid en genegenheid geweigerd had; want hoevel wij gedurende ons verblijf, nooit iemand van hun, zell's door geen boos gezigt vertoornd, maar integendeel alle mogelijke goedheid bewezen hadden, om hun, indien al geene dankbaarheid ten minfte genegenheid inteboezamen: zoo deed onze behandeling juist eene tegenovergeftelde werking. Het gerucht had verspreid, dat een onzer fchepen geftrand was; en dit was ontftaan, door dat wij bij het afzeilen genoodzaakt waren, nabij den oever voor anker te gaan, gelijk ik in het VII Hoofddeel verhaald heb. In minder dan twee uren had zich eene menigte Eilanders tegen over het fchip op den oever verzameld, die alle met Oorlogs-knodfen, Akfen en Spiefen waren gewapend. Wat oogmerk konden zij derhalve hebben, dan om te rooven en te moorden? Ook bevestigde dit de Franschman, die terftond aan boord kwam en ons van de vijandelijke oogmerken der bewoners en van het algemeen oproer in het gantfche dal verwittigde.

Uit deze fchetfe van de *Nukahivens*, die mis-

schien overdreven schijnt, maar het echter niet is, zal men ligtelijk kunnen opmaken, dat zij noch maatschappelijke inrigtingen, noch godsdienst noch eenig zedelijk gevoel bezitten; dat zij niets kennen dan de voldoening van hunne natuurlijke behoeften, met één woord, dat 'er geen spoor van eenige goede eigenschap bij hun te vinden is; dat zij derhalve ongetwijfeld tot het slechtste menschen-ras behooren, en men het ten minste niet te erg maakt, wanneer men hen Wilden noemt (*). In weerwil van de gunstigste schilderij, die men in de reizen van Kapitein Cook van de bewoners der *Vriendschaps-*, der *Societeits-* en der *Sandwich-eilanden* vindt opgehangen; in weerwil van de geestdrift, met welke FORSTER dezelve tegen allen verdedigt, die zich hier of daar veroorloven, eene harde uitdrukking om-

(*) De volgende bepaling geeft FLEURIEU van de Wilden: Voyage de MARCHAND, Tom. V. pag. 441. édit. in 8°. „ J'appelle sauvages les peuples, qui ne reconnoissent aucun gouvernement, aucune instruction sociale, et satisfait de pourvoir aux premiers besoins de la nature, peuvent être considérés comme le terme intermédiaire entre la Brute et l'Homme; on doit cependant classer au dessous de la brute l'homme, qui mange son semblable.” Wilden noem ik die volken, die geheel geene Regeringsvorm noch maatschappelijke inrigtingen hebben, en die, tevreden met te kunnen voldoen aan de noodzakelijke behoeften der natuur, beschouwd kunnen worden, als stamde tusschen den Mensch en het Dier; evenwel mag men beneden het dier die menschen rangschikken, welke hunne evenmenschen eten.

omtrent hen te bezigen, kan ik niet nalaten, de bewoners van alle eilanden dezès Oceaans, niet alleen, overeenkomstig de bepaling van FLEURIEU, voor Wilden te verklaren, maar hen gezamenlijk, mischien met zeer weinige uitzondering, tot die klasse van menschen te rangschikken, welke nog eenen trap lager staan dan het dier. Met één woord, alle zijn zij Kannibalen. Men neme slechts die Eilanders, aangaande welke het reeds bewezen is, dat zij tot die klasse behooren: b. v. de *Nieuw-Zeelanders*, de woeste bewoners der *Fidji*-, *Navigateurs*-, der *Mendoza*-, der *Washington*-, der *Salomons*- en *Sandwich*-eilanden; van de eilanden der *Luisiade* en der *Nieuw-Caladoniërs*. De gunstige gedachten omtrent de *Vriendschaps*-eilanders zijn sedert het voorval met Kapitein BLIGT en het bezoek van DENTRECASTEAUX ook zeer verminderd; en zeker mag men beweren, dat zij ten dezen opzichte een' gelijken smaak hebben met hunne naburen op *Fidjis* en op *Iles de Navigateurs*.

Tot hiertoe zijn de *Societeits*-eilanders de eenige van alle, die men naauwkeurig kent, welke nog niet onder deze verdenking liggen. Over het geheel genomen zijn zij de zachtvaardigste, de minst bedorvene, en de menschelijkste van alle de bewoners des grooten Oceaans; met één woord, zij zijn de gene, die het meest de geestdrift voor Natuur-menschen hebben verwekt. Maar ook daar vermoort eene Moeder, met de vreeselijkste onverschilligheid, haar pas geboren Kind, om slechts te kunnen voortgaan in hare
 zwel-

zweigerij; en de talrijke gezelschappen der *Arceoyes*, die FORSTER met zooveel welsprekendheid verdedigt, bestaan dezelve niet uit buitensporigen, die alle den naam van Vadermoorder verdienen? De overgang tot Kannibalen is zeer ligt. Het is mischien slechts de buitengemeene vruchtbaarheid van hun eiland, die hen tot hiertoe bewaard heeft, om beneden het dier te zinken (*).

Hoezeer het ook Cook en hun, die hem vergezelden tot eer verstreken kan, dat zij de Eilanders, die zij bezochten, en die zij voor Kannibalen begonnen te houden, van der Kannibalen aard wilden vrijspreken; hebben nogtans latere reizen onbetwistbaar bewezen, hoe ligt men zich door den schijn tot een verkeerd oordeel kan laten verleiden. Ik wil slechts het volgende voorbeeld bijbrengen, en zonder twijfel zal elke latere reis, en eene naauwkeuriger kennis aangaande deze Natuurmenschen meer soortgelijke opleveren. COOK werd in *Nieuw-Caladonien* bij uitstek goed ontvangen, hij hield de *Nieuw-Caladoniers* niet alleen voor geene Kannibalen, maar hij geeft aan hun karakter den grootsten lof. Hij prijst hen zoodanig, dat hij hen boven alle volken dezes Oceaans, die hij bezocht had, verheft, en hen voor veel zachtzinniger dan de bewoners der *Vriendschaps-eilanden* houdt. FOR-

STER

(*) De oude FORSTER geloofde, dat ook de bewoners der *Societeits-eilanden* voorheen Menschen-eters geweest zijn.

STER schetst hen niet minder gunstig. DENTRE-CASTEAUX daarentegen vond bij hun de duidelijke sporen van der Kannibalen aard; en wec den Zeeman! die het ongeluk heeft, om zijn schip op de gevaarlijke kusten van dit eiland te verliezen. Het was misfchien onder deze Barbaren, dat de ongelukkige LA PEROUSE zijn graf vond, nadat hij kort te voren zijne togtgenooten, die een gelijk lot getroffen had, beweede.

TIENDE HOOFDDEEL.

Vertrek van de Washington-Eilanden. Aankomst der Nadeshda te Kamtschatka.

Den 13 Mei waren wij met zeer slecht weêr uit de baai *Tayo-Hoae* gezeild. Wij verloren bij deze gelegenheid een Werpanker en twee Kabeltouwen. Terwijl wij bezig waren, om ons uit de baai te winden, kwam 'er zulk eene hevige windvlazag, dat wij het Kabeltouw kappen en de zeilen moesten bijzetten, ten einde niet tegen de rotfen van den westelijken hock des ingaugs gedreven te worden, van welke wij naauwelijks eene Kabels lengte verwijderd waren. Te 9 uren braken de wolken, en het weêr werd helder. De wind woei evenwel nog sterk uit het O. N. O. Op dit oogenblik zagen wij ook de *Newa*, die het reeds den vorigen avond gelukt was, in zee te komen. Nadat wij onze booten ingenomen en de ankers vastgelegd hadden, liet ik het schip naar het N. wenden, om het eiland weder te naderen, omdat wij nog eenige hoeken van hetzelfde te meten en eenige teekeningen te maken hadden, waarin wij door het donkere en stormachtige weêr dezen morgen waren verhinderd. Op den middag schoten wij de Zon op $8^{\circ} 59' 46''$. Op dit oogenblik lag de Noordwestelijke hoek van *Nukahiva* voor ons juist in het N. Dezen hoek, wiens wester Lengte, volgens

gens onze waarnemingen, $139^{\circ} 49' 00''$ is, namen wij aan als het punt van onze afreize.

Ik nam nu, bij eenen sterken oostewind, mijn' koers naar het W. Z. W., om mij van het bestaan van dat land te overtuigen, hetwelk MARCHAND op zijne vaart van deze eilanden naar het Noorden zou gezien hebben, en dat FLEURIEU meent het *Ohiwa-Potta* van den *Otaheiter* TUPAYA, die COOK op deszelfs eerste reize vergezeld, te kunnen zijn. Schoon de nacht helder was, besloot ik echter, ten einde 'er geen twijfel aangaande het bestaan van dit eiland zou kunnen plaats vinden, om te 9 uren bijteleggen, toen wij ons juist ééne graad ten westen van het punt onzer afreize verwijderd hadden. Des morgens te half zes uren stevenden wij met alle zeilen W. t. Z., en op den middag W. Ik achtte het onnoodig, om langer W. Z. W. te koersen, want had MARCHAND in deze rigting wezenlijk land gezien, dan moesten wij hetzelfde ongetwijfeld nog vóór zonsondergang ontdekken. Nadat wij tot 's avonds te 6 uren onzen koers naar het Westen hadden volgehouden, zonder ergens eenig blijk van land te ontdekken, deed ik verder geene poging, om hetzelfde in deze rigting te vinden. Ik durfde mij niet te ver naar het Westen verwijderen, omdat een sterke stroom naar het Westen, in dit gedeelte van den Oceaen, de vaart, zelfs regelregt van de *Washington*-eilanden naar de *Sandwich*-eilanden, zeer gevaarlijk maakt; gelijk ook de Luitenant HERGEST van het schip *Dædalus* ondervonden heeft. Deze ster-

sterke stroom was het ook, die den Kapitein VANCOUVER op deszelfs vaart van *Otaheite* naar *Owahi* in het jaar 1791 dikwijls noodzaakte, naar het Oosten te wenden, slechts omdat eiland te bereiken. Des avonds te 6 uren veranderde ik mijn' koers naar het N. N. W. Wij vonden ons toen op de zuider-breedte van $9^{\circ} 23'$ en onze Lengte was $142^{\circ} 27'$, derhalve $2^{\circ} 48'$ westelijker dan het eiland *Nukahiva*. Den eersten nacht, nadat ik dezen koers genomen had, dreven wij slechts voor weinige zeilen, omdat wij op deze hoogte nog land konden vinden. Dit geluk viel ons echter niet ten deel. Wij hadden gedurende eenige dagen eenen sterken wind uit het O. en O. Z. O. met hevige rukwinden, die verscheidene van onze oude zeilen aan stukken scheurden. De stroom liep, gelijk ik wel verwachtten konde, altijd naar het Westen. Volgens de ondervinding van VANCOUVER, doet hij ook zijne werking naar het Noorden, en ik was dus niet weinig verwonderd, toen ik hem twee dagen na elkander Zuidelijk vond, en wel op den 21 en 22 dezer maand, tuschen de breedte van 4 en van 6 graden, 49 mijlen in eene rigting van het Z. W. 65° . Dit bewoog mij, om eene streek Noordelijker en wel N. t. W. te sturen. De stroom, die naar het Z. liep, hield intusfchen op, en wij hadden hem tot aan de *Sandwich-eilanden* altijd Noordwestelijk.

Op den 22 Mei bevonden wij ons op $3^{\circ} 27'$ zuider breedte en $145^{\circ} 00'$ wester lengte. De zuider Inclinatie werd op dezen dag bevonden

te

te zijn 13° en de Noordoostering van de Magneetnaald was $5^{\circ} 18'$ (*). Op den 24 liet Dr. HORNER, terwijl de wind zeer stil was, den Thermometer van SIX tot op 100 vadem zinken. Op deze diepte stond dezelve op $12\frac{1}{2}$ graden en op de oppervlakte van het water $22\frac{1}{2}$ graden, dat ook met de temperatuur van de lucht overeenkwam. Het *Halesche* werktuig daarentegen stond op 19 graden, schoon hetzelfde gedurende 20 minuten onder water geweest was: dit was een bewijs, dat het water in hetzelfde bij het uithalen aanmerkelijk warmer geworden was. Toen deze proef gedaan werd, bevonden wij ons 56 minuten ten Zuiden van den Evenaar, en op de Lengte van $146^{\circ} 16'$, waar de Magneet-naald $4^{\circ} 34'$ noordoostering heeft, en de Zuidelijke inclinatie van dezelve $8^{\circ} 30'$ is. Schoon de wind, gedurende twee dagen, zwak en afwisselende was, en wij somtijds zelfs eene volkomene stilte hadden, vonden wij echter de lucht veel aangenamer, en dezelve kon, in vergelijking met het heete weêr, dat wij sedert eenigé weken gehad hadden, vooral des nachts, koel genoemd worden. De Thermometer stond intusschen slechts 14 graden lager dan in de eerste dagen na ons vertrek van *Nukahiva*.

Vrijdag den 25 Mei des namiddags te 3 uren, door-

(*) Op den avond van dezen dag werd een graauwe vogel zoo groot als eene duif gevangen. Hij had eenigé uren rondom het schip gevlogen, en ging eindelijk op het touwwerk zitten, waar men hem met de hand ving.

T

doorsneden wij den Evenaar, volgens onze Horologies op de Lengte van $146^{\circ} 31'$, maar volgens de Scheepsrekening van $144^{\circ} 56'$. In zeven dagen verschildte dus onze Lengte van de *ware* $1^{\circ} 35'$. Juist op het oogenblik, dat het schip den Evenaar doorsneed, dat vrij nauwkeurig bepaald kon worden, daar de waargenomene zuider breedte op den middag slechts 4 minuten bedroeg, werd de zuidelijke inclinatie $6^{\circ} 15'$ gevonden. Ons Inclinatorium was evenwel niet het beste, zoodat deze opgave geen onbepaald vertrouwen verdient. Op den volgenden dag werd dezelve op $1^{\circ} 12'$ Noorder Breedte (*), en op $146^{\circ} 46'$ Lengte $5^{\circ} 30'$ gevonden, en eenige uren later had de Magneet-naald $5^{\circ} 18'$ Noord-oostering.

Tot hiertoe hadden wij geheel geene vogels gezien. Den 27 Mei zagen wij, op de Breedte van $2^{\circ} 10'$, en op de Lengte van $146^{\circ} 50'$ een' ganschen zwerm Keerkrings-vogels en nog andere kleinere, waaronder een groote zwarte was, welke soort, volgens het zeggen van onzen wilden Franschman, ook zeer menigvuldig in de nabijheid van *Nukahiva* en van de overige *Washington*-eilanden gezien wordt, en, naar het algemeen gevoelen, zich nooit verre van land begeeft. Deze kenteekens van de nabijheid des lands en een groote, nog volkomen groene tak

van

(*) Van nu af aan, tot op ons vertrek uit *China* naar *Europa*, wordt door Breedte altijd eene Noordelijke bedoeld.

van een' boom, dien sommige onzer hadden zien voorbij drijven, deden ons hopen, dat wij misschien in den nacht een onbekend eiland zouden ontdekken. Maar, schoon de maan zeer helder scheen, werd echter onze hoop niet vervuld.

Op den 30 Mei stierf onze Kok JOHANN NEULAND. Ik heb reeds te voren van zijne ziekte melding gemaakt. Ik hoopte hem naar *Kamt-schatka* te zullen brengen; maar de groote hitte gedurende ons verblijf te *Nukahiva* bespoedigde zijn' dood. Hij was een Koerlander van geboorte, omtrent 35 jaren oud, en van zeer goed gedrag.

Tot op de Breedte van 8 graden hadden wij dikwijls stilte, die door zeer veranderlijke winden werd afgewisseld, zoodat op éénen dag de wind zelfs 16 uren lang uit het westen woei. Het weér was donker, en wij hadden een' sterken regen, die ons dit voordeel aanbragt, dat wij alle onze ledige watervaten konden vullen. Op 8 graden liep de wind naar het N. O. en O. N. O., en wij hadden dus den waren Pasfaat-wind, die bleef waaijen tot op onze aankomst aan de *Sandwich*-eilanden. Tot hiertoe kwamen onze Lengten, uit de Maans-afstanden afgeleid, tot op weinige minuten na met die onzer Horologies overeen. Op den 3 Junij vonden wij evenwel, volgens onze waarnemingen, reeds een onderscheid van 10 minuten, en den volgende dag van 25 minuten. De Horologies waren te Oostelijk. Schoon de waarnemingen van Dr. HORNER, van mij en van den Kapitein

LISIANSKOY naauwkeurig overeenkwamen, hielden wij echter over, om dit onbegrijpelijk plotseling verschil eer aan onze afstanden, dan aan de Horologies toetschrijven; maar te onregt; want bij onze aankomst te *Owahi* vonden wij, dat N° 128 33' 30" en N° 1856 11' 00" te oostelijk waren.

De wind woei bij aanhoudendheid sterk uit het N. O. en N. O. t. O., en 'er gingen hooge golven uit het N. O. die eene zeer onaangename beweging aan het schip veroorzaakten. Hetzelve kreeg nu voor de eerstemaal een lek; en dit was zoo groot, dat wij twee of drie malen 's daags moesten pompen. Evenwel was het lek niet gevaarlijk, en het was alleen ontstaan, door dat het schip veel ligter was, dan toen wij uit *Europa* vertrokken, en dus ook veel hooger uit het water lag. Het werk, waarmede de voegen, die met het water gelijk zijne gekalefaterd waren, was geheel verrot, en dus drong het water, bij de minste beweging, door dezelve heen. Dit gebrek kon vóór onze aankomst te *Kamtschatka* niet verholpen worden, en ik vreesde maar, dat het bestendig pompen mijn volk, bij de groote hitte, die wij hadden, te zeer vermoeijen zou.

Donderdag den 7 Junij, des morgens te 6 uren rekende ik, dat wij niet verre waren van den oostelijken hoek van *Owahi*, en ik veranderde daarom mijn' koers van het N. N. W. naar het N. W. t. W. Te 8½ uren zagen wij land, en onderkenden terstond daarna den oostelijken hoek van *Owahi*, op een' afstand van 36 mijlen in het

het N. W. ; evenwel konden wij den berg *Mow-na-Roa* niet ontdekken. Op den middag bevonden wij ons op de breedte van $19^{\circ} 10'$. De oostelijke hoek van *Owahi*, op de Breedte van $19^{\circ} 34'$ lag voor ons juist in het *ware* Noorden. Daar de Lengte van dezen hoek, door de waarnemingen van Kapitein COOK zeer nauwkeurig bepaald is, en zij door deszelfs Kweekeling en Opvolger VANCOUVER ook als de *ware* Lengte aangenomen wordt, was deze rigting zeer gunstig voor ons, om de fouten van onze Horologies nauwkeurig te ontdekken.

De Lengte van dezen oostelijken hoek was volgens

N ^o 128 . . .	$154^{\circ} 22' 30''$	}	West,
— N ^o 1856 . . .	$154^{\circ} 45' 00''$		
— PENNINGTON . . .	$154^{\circ} 29' 30''$		
— Kapitein COOK . . .	$154^{\circ} 56' 00''$		

De waarnemingen van Kapitein COOK en VANCOUVER kunnen geen' den minsten twijfel aan de nauwkeurigheid van deze bepaling der Lengte overlaten. Onze Maans-afstanden bevestigden dezelve ook volkomen op den 4 en op den 11 Junij, éénen dag nadat wij *Owahi* verlaten hadden. De eerste toonden bij N° 128 eene fout van 39, en de laatste van 35 minuten te oostelijk. 'Er schoot nu voor ons anders niets over, dan de Lengte onzer Horologies naar dit gevonden verschil te verbeteren, en zoo goed dit ter zee gedaan kan worden, een' nieuwen gang voor dezelve te bepalen. Het is merkwaardig, dat bij alle de zes Horologies, waarvan vier van ARNOLD waren, de fout op dezen kleinen togt aan

denzelfden kant plaats had. De koelere luchtgefteldheid kon deze verandering in derzelve gang niet veroorzaakt hebben, daar ten dezen, federt ons vertrek van *Nukahiva*, een onderscheid van slechts 2½ graden plaats had. De Lengte was volgens de scheepsrekening 150° 54'. De stroom had ons derhalve, in den tijd van 21 dagen, 4° 2' naar het westen gedreven; hetwelk door elkander gerekend uitkomt op 11 mijlen 's daags.

Het volkomen gebrek aan dierlijk voedsel op het eiland *Nukahiva*, waar wij voor beide schepen slechts 7 varkens, ieder van 70 tot 80 ponden gewigts, hadden kunnen opdoen, maakte het voor mij noodzakelijk, om naar de *Sandwich*-eilanden te gaan, naardien ik staat kon maken, dat ik daar zeker een' ruimen voorraad van levensmiddelen zou kunnen bekomen. Schoon al mijn volk volkomen gezond was, moest ik echter verwachten, dat na eene zoo lange reis, gedurende welke gezouten vleesch dagelijks, behalve in de eerste week na ons vertrek uit *Brasilien*, de eenige kost geweest was, de Scorbut, ondanks alle voorzorgen, bij hetzelfde ontstaan zou. Daar wij ons ten minste eene maand te *Kamtschatka* moesten ophouden, zoo was het noodzakelijk, onze reis te bespoedigen, om nog vóór het einde van September te *Nangasaky* te kunnen zijn; naardien de verandering van de Moufon dikwijls in het midden van die maand op de Japanfche kusten plaats heeft. Ondertusfchen kon dit, indien de gezondheid van mijn volk daarbij gevaar moest

moest loopen, even zoo min bij mij in overweging komen, als het plan, om van de *Washington*-eilanden naar *Kamtſchatka* een' geheel nieuwen koers te nemen: en derhalve moest ik besluiten, om in de nabijheid van de *Sandwich*-eilanden te komen. Om evenwel zoo weinig mogelijk tijd te verliezen, besloot ik, nergens te ankeren, maar eenige dagen digt aan de kust van *Owahi* mij optehouden, naardien, volgens de berigten van alle Zeereizigers, die bij dit eiland geweest zijn, deszelfs bewoners wel 15 of 18 mijlen ver in zee steken, om voor levensmiddelen Europeesche waren interuilen. Daarom naderden wij eerst de Zuidoostelijke kust van *Owahi*, want ik hoopte, dat wij te rijkelijker zouden verzorgd worden, wanneer wij het geheele eiland omzeilden. Men zal terstond zien, hoe deerlijk wij in deze hoop werden teleurgesteld.

Nadat wij tot op den afstand van 6 mijlen het land waren genaderd, liet ik het schip wenden, en stevende alleen onder het mars-zeil langs de kust. Zoodra wij eenige Kanoos zagen aankomen liet ik bijleggen; maar derzelver lading beantwoordde geheel niet aan onze verwachting. Eenige Pataten, een half dozijn Kokosnoten en een klein Varkentje waren alles, wat wij van zes Kanoos konden koopen; en zelfs deze kleinigheid kregen wij met veel moeite en voor een' hoogen prijs, naardien de verkoopers geene andere waren dan Laken, waarvan ik geene el ter mijner beschikking aan boord had, wilden aannemen. Stukken van hun eigen maakfel hadden

zij wel in menigte, doch daar het mij om levensmiddelen te doen was, verbood ik iets anders te koopen. Een jong, en, gelijk ik uit hare verlegenheid en ten minste schijnbare zedigheid en schaamte mischien ten onregte besloot, nog tamelijk onschuldig Meisje, werd door een' oud man, die waarschijnlijk haar Vader was, ons aangeboden. Maar hij ondervond het wel verdiende verdriet, van zijne waar te vergeefs aangebracht te hebben.

Daar het regenachtige weêr, vergezeld van windvlagen, niet veel te vertrouwen was, en wij ook geene Kanoos meer van land zagen komen, verwijderde ik mij van het eiland en stuurde bij een' frischen Oostewind Z. Z. O. Ik verwonderde mij over het gebrek aan levensmiddelen, dat wij hier ondervonden, omdat het gedeelte van *Owaihi*, waarbij wij ons bevonden, buitengemeen wel bebouwd was. Het eiland had hier waarlijk een bevallig voorkomen; en geen der *Washington*-eilanden kon ten dezen opzichte met hetzelfde vergeleken worden. De geheele oever was met Kokos-boomen en eene menigte van plantsoenen en woningen bezet, en de menigte Kanoos, die men aan den oever zag liggen, maakten het waarschijnlijk, dat het eiland sterk bevolkt was. Van den oostelijken hoek, waar het land vlak, en niet zeer hoog is, rijst hetzelfde al meer en meer tot aan den voet van den schoonen berg *Mowna-Roa*, wiens hoogte, naar de berekening van Dr. HORNER, 2254 *Toises* bedraagt. Hij is derhalve 350 *Toises* hooger dan de

de Piek van *Teneriffa*; wat zijne gedaante betreft is hij misfchien de merkwaardigste berg van den geheelen aardbol, en hij mag ook onder de hoogste gerekend worden. Hij draagt te regt den naam van Tafel-berg, want zijn kruin, die in dit jaargetijde geheel van sneeuw ontbloomt is, vormt, indien men de naauwelijks merkbare rijzing aan de oostzijde niet in aanmerking neemt, eene volkomene vlakte. Op den eersten dag onzer aankomst kwam hij slechts eenige oogenblikken uit de wolken te voorschijn, waarmede hij het grootste gedeelte van den dag bedekt is; de volgende twee dagen hadden wij echter meermalen gelegenheid, om deze verbazende klomp te bewonderen, wiens top eene vlakte van bijna 13000 voeten beslaat. Ook hadden wij niet een eenig maal het geluk, om den berg geheel te zien: dit kan ook zeer zelden gebeuren; want wanneer de top al van nevels ontbloomt is, moet toch het midden door de zich verdeelende wolken omgeven zijn, die van de kruin, welke majestueus boven haar uitsteekt, naar beneden schijnen te storten. Des morgens, wanneer de lucht nog helder en zuiver van dampen is, heeft men het beste gezigt van dezen berg.

Voor zoo verre wij naar de weinige Eilanders, die bij ons aan boord kwamen, oordeelen mogen, zijn zij, wat hunne uitwendige gestalte betreft, in vergelijking met de *Nukahiwers*, niet van het schoonste ras. Zij zijn klein van postuur en niet wel gemaakt van leden, hunne kleur is veel donkerder en zij zijn geheel niet geta-

tueerd. Geen van de *Owaihiërs*, die bij ons aan boord kwamen, was zonder vlekken, welke de gevolgen zijn van Venerifche ziekte of van het *Kawa* drinken. Bij het gemeene volk konden echter deze vlekken niet door *Kawa* drinken veroorzaakt worden. Zoo zeker het is, dat de *Nukahiwers*, wat het ligchamelijke betreft, boven de *Owaihiërs* uitmunten, even zoo zeker fcheen het ons toe, dat deze hunne meer zuidelijke naburen in geestvermogens te boven gaan. De menigvuldige omgang met Europeërs, van welke, inzonderheid van de Engelfchen, op dit eiland verfcheidene gevonden worden, heeft hiertoe mifchien veel bijgedragen. Wakkerheid, handigheid en een levendig oog ontdekten wij meer of min bij alle, die wij gelegenheid hadden dezer dagen te zien. Hunne Kanoos overtroffen in de manier, waarop zij gebouwd waren, verre die van de *Nukahiwers*, en zij wisten zich van dezelve te bedienen met eene bekwaamheid, waarin de *Nukahiwers*, wier Element de Zee zekerlijk niet is, hun veel ten achteren zijn. Wanneer men de lijst van eenige woorden uit de taal der bewoners van deze beide eilanden, welke Kapitein Cook in zijn werk geleverd heeft, inziet, zou men meenen, dat zij elkander volkomen moesten verftaan, daar verfcheidene woorden vrij gelijk zijn. Desnietteenftaande kon onze wilde Franschman zich niet door hen doen verftaan, en het was hem onmogelijk, om iets voor ons te vertolken. Eenige Engelfche woorden, die de Eilanders vrij duideljk uitspraken,

kwa-

kwamen ons uitnemend te stade, om hun te begripen. Misfchien is de verschillende uitspraak der *Owaihiërs* de reden geweest, waarom de Franschman hun niet kon verstaan. Hij kreeg in het algemeen een zoo ongunstig denkbeeld van de bewoners dezes eilands, dat hij berouw had over zijn besluit van zich hier nedertezetten, en mij verzocht, dat ik hem aan boord wilde houden. Schoon ik nu wel grootelijks redenen had, om hem zijn gedrag ten onzen opzigte te *Nukahiwa* gehouden niet te vergeven, stond ik hem echter zijn verzoek toe, daar ik gemakkelijk vooruit kon zien, dat hij op *Owaihi* eene nog erbarmelijker rol zou spelen, dan hij op *Nukahiwa* gespeeld had.

Den volgenden morgen nam ik met het aanbreeken van den dag mijn' koers naar den Zuidelijken hoek van *Owaihi*. Volgens de beschrijving van Cook ligt hier een groot Dorp, uit hetwelk men hem een' grooten voorraad van levensmiddelen gebragt had. Ik hoopte hier, gelijk aan de Zuid-westzijde, even zoo gemakkelijk dezelve te zullen kunnen inkoopen. Te 11 uren zeilden wij om dezen hoek. Hij is kenbaar aan eene stompe rots, en op een' afstand van 100 vademmen omgeven met eene rij klippen, waarop de golven met geweld breken. Volgens de waarnemingen van Kapitein Cook ligt deze hoek op de Breedte van $13^{\circ} 54'$ en op de Lengte van $155^{\circ} 45'$. Op den middag lag hij voor ons in het Z. O. 78° op een' afstand van niet meer dan drie mijlen. Volgens de waarnemingen van Dr.

HORNER en den Luitenant LÖWENSTERN is de Breedte $18^{\circ} 54' 45''$ N., hetgeen dus zeer naauwkeurig overeenkomt met de waarnemingen van Kapitein COOK. Ten opzichte van de Lengte vonden wij, dat de vorige fout van onze Horologies eene minuut kleiner was, dan gisteren. Zoodra wij het bovengemelde Dorp zagen, gingen wij bijleggen, en daar de wind frisch woei, deden wij zulks op een' afstand van niet meer dan 2 mijlen. Nadat wij twee uren gewacht hadden, kwamen 'er eindelijk drie kanoos van land; de eerste had een groot Varken, dat zekerlijk 100 ponden moest wegen. Wij waren hierover niet weinig verheugd, en ik bestemde hetzelfde reeds tot den zondags-maaltijd voor het volk. Te grooter was daarom ook mijne spijt, dat ik zelfs dit eenige, waarmede men aan boord kwam, niet koopen konde. Ik bood voor hetzelfde alles, wat ik maar weggeven kon. De schoonste bijlen, mesfen en scharen, geheele stukken linnen, gemazkte kleeren werden van de hand gewezen, om een' grooten mantel van laken in te koopen, die den Eigenaar van kop tot teen moest kunnen bedekken; en dezen waren wij niet in staat den verkooper te geven. Uit eene andere Kano kochten wij een klein Varkentje, en dit was de geheele voorraad van levensmiddelen, die door drie Kanoos werd aangebragt. Een zeer opgeschikt en onbeschaamd Meisje had hetzelfde lot als dat van gisteren. De handel van dezen dag, die zoo geheel tegen mijne verwachting was uitgevallen, overtuigde mij volkomen, dat

dat wij zonder laken, dat men voor de minste kleinigheid verlangde, niet in staat zouden zijn, zelfs niet te *Karakakua*, en daar misfchien nog minder dan hier, ons van levensmiddelen te voorzien; daar de pracht in het oord, waar de Koning van *Owaihi*, de bekende TAMAHĀMAH zich ophoudt, betrekkelijk nog grooter zijn moet, dan hier. Welk eene verandering moet 'er niet bij de bewoners van deze eilanden gedurende het korte tijdvak van 10 of 12 jaren hebben plaats gehad! TIANNA (*), dien MEARES met zich naar *China* nam, deed, gedurende zijn verblijf te *Canton*, nooit anders onderzoek naar de waren, dan door te vragen: hoeveel ijzer men voor dit of dat moest geven? Zoo zeer was de waarde van het ijzer, nadat hij reeds een jaar met Europeërs verkeer had, bij hem als ingeprent gebleven. Thans schijnen de bewoners van *Owaihi* dit metaal geheel te verachten, en zij verwaardigden zich nauwelijks, om de noodzakelijkste werktuigen te bezien. Niets, dan hetgeen hunne ijdelheid en praalzucht streelt kan hun bevredigen.

Daar wij geene boot meer naar ons zagen van land steken, stevende ik met weinige zeilen, tot 6 uren, langs de zuidwestelijke zijde van het eiland, en daarna naar het Zuiden, ten einde mij gedurende den nacht van land te houden. Schoon ik weinig hoop had van levensmiddelen te zullen opdoen, wilde ik echter dezelve niet
ge-

(*) Een Opperhoofd van het eiland *Atuai*.

geheel opgeven, vóór dat ik dezelfde treurige ondervinding aan de westkust en in de nabijheid van *Karakakua* gemaakt had. Ik liet daarom des nachts te één uur het schip naar het Noorden wenden. Te 4½ uren lag *Mowna-Roa* voor ons in het N. N. O.; de zuidelijke hoek van *Owaihi* in het N. O. t. O. Maar eene dikke nevel bedekte het geheele land en belette ons, het overige gedeelte des eilands te zien, van het welk wij niet meer dan 10 mijlen verwijderd konden zijn. Te 8 uren liep de wind naar het N. en hij woei zoo weinig, dat wij niet hopen konden, nabij *Karakakua* te zullen komen, al ware hij ons ook gunstig geweest. Deze ongunstige omstandigheden, en het onzekere of wij zelfs te *Karakakua* ons oogmerk wel bereiken zouden, deden mij besluiten, om geen oogenblik langer te verliezen, de kust terstond te verlaten en naar *Kamtschatka* te zeilen, alwaar wij noodzakelijk in het midden van de maand Junij moesten aankomen. Eer ik evenwel dit besluit bekend maakte, liet ik door Dr. ESPENBERG mijn Volk nauwkeurig onderzoeken. Bij niet een' vond hij het geringste kenteeken van Scorbut. Had hij bij den een' of ander eenig verschijnsel van deze ziekte ontdekt, dan was ik zeker naar *Karakakua* gegaan, schoon dit ons eenige weken mogt opgehouden hebben en zulk een verlies van tijd in onzen tegenwoordigen toestand van zeer veel belang was; want ik had mij, bij het veranderen van het plan mijner reize, als in de verpligting gebracht, om nog in dit jaar te *Nangafaky* te komen,

men, en dit kwam mij voor, met den N. O. Mouson moeilijk te zullen zijn. Ik besloot *Owahi* te verlaten, en maakte de redenen, die mij hiertoe bewogen, aan mijne Officiëren bekend. Schoon alle zich bij voorraad over het verblijf te *Karakakua* verheugd hadden, en het verlangen naar versche levensmiddelen vrij sterk was (want sedert drie maanden kwam op onze tafel geene andere spijs, dan die voor het scheepsvolk gekookt werd) schieen echter elk met mijn besluit volkomen tevreden. Kapitein LISANSKOY, voor wien de tijd niet zoo kostbaar was als voor mij, nam evenwel voor, om voor eenige dagen de baai van *Karakakua* binnen te loopen, en dan zijne reis naar *Kodiak* voorttezetten.

Des avonds te 6 uren lag de zuidelijke hoek van *Owahi* voor ons in het N. O. 87° . De Oostelijke zijde van *Mowna-Roa* in het N. O. 52° . Deze twee peilingen bepaalden het punt van mijne afreize, dat volgens de kaart van VANCOUVER op $18^{\circ} 58'$ Breedte en $156^{\circ} 20'$ Lengte ligt. Te $7\frac{1}{2}$ uren des avonds, scheidde een frische Oostewind, die na eene stilte van eenige uren opkwam, ons van de *Newa*. Ik stuurde Z. W., omdat mijn oogmerk was in de parallel van 17° tot op de Lengte van 180 graden te zeilen. Twee redenen bewogen mij hiertoe. Vooreerst, omdat in de parallellen van 16 en 17 graden de Pasfaatwind frischer waait, dan in die van 20 of 21 graden; en ten anderen, omdat deze koers-lijn juist in het midden ligt van den koers,

koers, dien Kapitein CLERKE in het jaar 1779 hield, en dien, welken alle koopvaardij-schepen nemen op h.une vaart van de *Sandwich*-eilanden naar *China* (*): Het was dus mogelijk, dat ik nog de eene of andere ontdekking deed.

Den 11 Junij bevonden wij ons des middags op de N. Breedte van $17^{\circ} 59' 40''$, en op de W. Lengte van $185^{\circ} 00' 30''$. Uit de waarnemingen bleek, dat de storm ons sedert 8 uren van den vorigen avond 15 mijlen naar het N. en 8 mijlen naar het W. gedreven had. Hij bleef met gelijke kracht en in dezelfde rigting de twee volgende dagen voortduren, tot dat op de Breedte van $16^{\circ} 50'$ en op de Lengte van $166^{\circ} 16'$ zijne rigting noordoostelijk werd. Twee rijen van Maans-afftanden, tot op den middag van den 11 gereduceerd, gaven voor de Lengte $157^{\circ} 58'$; volgens N° 128 was dezelve $158^{\circ} 00'$. De waarnemingen van Dr. HORNER kwamen ook zeer naauwkeurig met de mijne overeen: een nieuw bewijs, dat de Lengte van verscheidene hoeken van *Owahi* zeer naauwkeurig bepaald is, en dat derhalve de ware verbetering bij de Horologies had plaats gehad. Daar 'er echter tusschen de Horologies onderling eenig verschil was, maakten wij in derzelve gang eene kleine verandering.

(*) Kapitein CLERKE vervolgde de parallel van 20 graden tot op de Lengte van $179^{\circ} 20'$. De Koopvaardij-schepen, die van de *Sandwich*-eilanden naar *China* varen, blijven gewoonlijk in de parallel van 13° tot dat zij de *Mariannen* of de *Dieven*-eilanden naderen.

ring. N° 128 kreeg den gang weêr, dien het te *St. Catharina* had, namelijk — 24". N° 1856 gaven wij eene halve sekonde meer = + 27" 5, en het *Penningtonfche* Horologie twee sekonden minder, namelijk — 15". Schoon deze verandering slechts eene nadering (*approximatie*) was, die eeniglijk op waarschijnlijkheden rustte, achtten wij dezelve echter niet onnoodig, omdat sedert verscheidene dagen het onderling verschil betrekkelijk hetzelfde bleef. Het heldere weêr en de zuivere dampkring veroorloofden ons, om de zes volgende dagen, dat is, van den 12 tot den 18 Junij, nog dagelijks waarnemingen voor de Lengte volgens Maans-afstanden te doen. De uitlag van deze waarnemingen, die wij onder de gunstigste omstandigheden deden, was, dat gedurende de vier eerste dagen de Horologies de Lengte 4' 49" te Oostelijk, de waarnemingen der twee laatste dagen 6' 11" te Westelijk aanwezen. Het grootste onderscheid in deze zeven-daagsche waarnemingen beliep bij die, welke te oostelijk waren, niet boven de 5 miauten en bij die, welke te westelijk waren, slechts 2 minuten. De waarnemingen van Dr. HORNER kwamen op eene foortgelijke wijze overeen. Deze fout is te gering, om tegen den gang bij de *Sandwich*-eilanden aangenomen enig wantrouwen te verwekken. Tot hiertoe was ook het grootste verschil tusschen de drie Horologies slechts twee tijd-sekonden. De latere waarnemingen, die wij aan de Maan deden, toonden, wel is waar, eene grootere afwijking; maar deze moest ook wel

plaats hebben, daar 'er zulk eene groote verandering in de luchtgesteldheid kwam. Het gemiddelde van alle onze waarnemingen volgens N° 128, gereduceerd tot den Zuidelijken hoek van *Owaihi*, gaf voor de Lengte van dezen hoek $155^{\circ} 19' 16''$ W. Deszelfs *ware* Lengte is, volgens de menigvuldige waarnemingen van COOK, KING en VANCOUVER $155^{\circ} 17' 30''$.

Den 15 Junij zagen wij op de Breedte van 17° en de Lengte van $169^{\circ} 30'$ eene verbazende menigte vogels, die in troepen van meer dan 100 om het schip vlogen. Wij werden hierdoor in de hoop van land te zullen ontdekken versterkt. Doch schoon de nacht zeer helder was en 'er zeer naauwkeurig uitgezien werd, ontdekten wij echter niets. Evenwel ben ik van gevoelen, dat wij gedurende den nacht niet zeer verre van het een of ander eiland, of van eene uit het water stekende klip, waar de vogels zich ophouden, zijn gezeild. Des morgens zagen wij ook zeer vele vogels, maar tegen den middag verdwenen zij. LA PEROUSE heeft in 1786, en een Engelsche Koopvaardij-vaarder in 1796, ten westen van de *Sandwich*-eilanden, de eerste op de parallel van 22° de laatste op die van 18° , twee klippige eilanden ontdekt, die beide zeer gevaarlijk waren, en het is meer dan waarschijnlijk, dat nog meer zulke gevonden worden (*). Schoon ik het niet bijzonder noodzakelijk vond, een' prijs

aan

(*) Ook de *Newa* vond, op hare reize van *Amerika* naar *China*, in het jaar 1805, in deze streken een voort-

ge-

aan den genen te beloven, die het eerst land zou ontdekken, daar ieder Matroos buiten dien met mij en de Officieren dit verlangde, kon echter zulk eene belooning bij sommigen als een middel dienen, om hunne opmerkzaamheid te meer in te spannen, en ik verdubbelde daarom den eerst bepaalden prijs.

Den 18 Junij nam ik op de Breedte van $17^{\circ} 30'$ en de Lengte van $176^{\circ} 46'$ mijn' koers iets noordelijker, en den 20 stuurde ik op de Breedte van $19^{\circ} 52'$ en op de Lengte $180^{\circ} 00'$ N. W. t. N. Op denzelfden dag doorneden wij de koers-lijn van Kapitein CLERKE, van welke wij ons echter terstond weder verwijderden, daar deze veel westelijker liep. Ik heb op mijne geheele vaart van de *Sandwich*-eilanden tot *Kamtshatka* zooveel mogelijk getracht, bij zijne koers-lijn niet nader te komen, dan op den afstand van 100 tot 120 mijlen; dat mij ook zeer wel gelukte. Toen wij noordelijker kwamen, werd de wind stiller en veranderlijker. Tot dus verre was het weêr bij uitstek schoon geweest. De Pasfaat-wind bleef bij eenen helderen hemel bestendig waaijen, en altijd zoo frisch, dat wij zelden minder dan 7 knopen in een uur aflegden. Daarenboven was de zee volkomen kalm, en nooit bemerkten wij eenige golven, die het schip slingerden, waaromtrent Kapitein KING zoo zeer klaagt. De luchtsgeteldheid was uit-

gelijk zeer gevaarlijk zandig eiland op $173^{\circ} 35' 45''$ W. en $26^{\circ} 02' 48''$ N.

nemend koel, de kwik rees in de Thermometer nooit boven de 21° , en schoon de hoogte van de Zon op den middag des tijds 83° en 84° was, viel hetzelfde meermalen beneden 20° . Wij hadden bevonden, dat de afwijking van de Magneet-naald, federt ons vertrek van de *Sandwich*-eilanden, gedurig toenam. Op de Breedte van 20° en op de Lengte van 180° fcheen dezelve op het hoogfte gekomen te zijn. De Magneet-naald had namelijk toen $13^{\circ} 20'$ Noordoostering. Van nu aan verminderde de afwijking in dezelfde evenredigheid als zij toegenomen was, en bij de aankomst te *Kamtchatka* vonden wij haar even zoo groot als bij de *Sandwich*-eilanden, dat is $4^{\circ} 46'$ oostelijk.

Daar de hoogte van de Zon op den middag op den 22 Junij bijna 90° moest bedragen, en de Zon op deze hoogte zeer moeijelijk waartemenen is, berekende Dr. HORNER reeds vooruit den tijd des *waren* Middags, en de op dat oogenblik gemetene hoogte werd voor de Middags-hoogte aangenomen. De Breedte uit deze hoogte afgeleid kwam ook met de fcheepsrekening tot op 2 minuten overeen: een onderscheid, dat wij reeds federt eenige dagen tusschen de waargenome en berekende Breedte ontdekt hadden. Op dezen dag doorsneden wij den noorder Keerkring op $181^{\circ} 56'$ wester Lengte. Wij kregen nu filte, die twee dagen duurde, gedurende welke de zee verscheidene uren zonder de minste beweging en, in een' eigenlijken zin des woords, zoo glad als een spiegel was, dat ik anders

ders nergens buiten de Oostzee gezien heb. Dr. HORNER maakte van deze stlste gebruik, en ging van boord, om eenige proeven aangaande de temperatuur van het water te doen. Hij vond, dat de kwik in de Thermometer van SIX op de diepte van 125 vademen tot $15^{\circ} 3$ gevallen was. Op de oppervlakte van het water stond dezelve op $20^{\circ} 5$ REAUMUR; 'er had dus een onderscheid plaats van $7^{\circ} 2$. Volgens het *Halefche* werktuig was het onderscheid slechts $2\frac{1}{2}$ graden. Op 50 vademen diepte stond de Thermometer van SIX $17^{\circ} 3$, en op 25 vademen $19^{\circ} 7$. Derhalve is op deze Breedte het onderscheid in de temperatuur van de oppervlakte des waters tot op 25 vademen diepte bijna ééne graad; tot op 50 vademen $3^{\circ} 3$; en tot op 125 vademen $7^{\circ} 2$ REAUMUR.

Op deze stlste volgde een tamelijk frische wind uit het O., die bij mooi en helder weér tot op de Breedte van 27° aanhield. Hier ook was het einde van den N. O. Pasfaat-wind. Wij kregen nu veranderlijke winden, die eerst uit het Z. O. en uit het Z. waaiden.

Den 28 Junij vonden wij op de Breedte van $29^{\circ} 3'$ de Lengte uit verscheidene rijen van Maans-affstanden $185^{\circ} 11' W.$. N° 128 wees $186^{\circ} 00'$. De westelijke font van dit Horologie was dus tot op 49 minuten grooter geworden. Uit de waarnemingen van den volgenden dag bleek dezelve te zijn $43' 30''$, en naar het gemiddelde uit alle waarnemingen $44' 45''$.

Op de Breedte van 32 graden kregen wij, bij

betrokken en nevelachtig weêr, een' zeer frisſchen wind uit het Z. W., die vergezeld ging van hevige rukwinden, waardoor eenige van onze oude zeilen ſcheurden, die ik niet had laten afnemen, omdat ik dezelve het herſtellen niet waardig achtte. Op dit weêr volgde weder ſilte, van welke wij gebruik maakten, om de temperatuur van het water waartenemen. Ik liet de boot uitbrengen, ten einde die waarneming met te meer naauwkeurigheid kon geſchieden.

Den 2 Julij bevonden wij ons op de Breedte van $34^{\circ} 2' 41''$, en op de wester Lengte van $190^{\circ} 7' 45''$. De waarnemingen gaven voor den ſtroom in drie dagen 37 mijlen naar het N. O. t. N. Den 29 Junij, waarop wij de laaſte waarnemingen gedaan hadden, was de ſtroom 13 minuten zuidelijk. Deze verandering in de rigting van denzelven was voor ons zoo aangenaam als onverwacht. Den volgenden dag bevonden wij ons op de Breedte van 36° , en volgens onze Horologies, met inachtneming van de laaſte uit de Maans-aſſtanden gevondene verbetering van 45 minuten, op de wester Lengte van $191^{\circ} 30'$.

Zijne Doorluchtigheid, de Graaf ROMANZOFF, had mij, bij mijn vertrek uit *Rusland*, eene zeer uitvoerige Inſtructie gegeven, ten aanzien van het zoeken van een land, dat reeds in vroegere tijden door de Spanjaards en Hollanders verſcheidene malen gezocht is. Omtrent de ontdekking van dit land is alles duister. Dezelve ruſt ſlechts op oude, miſſchien fabelachtige ver-
tel-

tellingen (*). De Spanjaarden, die gehoord hadden, dat ten zuiden van *Japan* een eiland, rijk in goud en zilver, ontdekt geworden was, zonden in het jaar 1610 of 1611 een schip van *Acapulco* naar *Japan* met het bevel, dat hetzelfde op de reize derwaarts bezit van dat eiland zou nemen. Maar men vond het eiland niet. Ook de Hollanders werden door den vooronderstellenden rijkdom van dit eiland verblind, en zonden twee schepen onder den Kapitein MATTHIAS KWAST af, om het Goud- en Zilver-land op te zoeken. Deze onderneming viel niet gelukkiger uit dan die der Spanjaarden (†). Even zoo vruchteloos was het zoeken van den bekenden Kapitein DE VRIES met het schip *Castricom* in het jaar 1643, en van LA PEROUSE in 1787. Van de nieuwere Zeelieden is evenwel LA PEROUSE de eenige, die dit eiland werkelijk gezocht heeft. COOK heeft hetzelfde op zijne vaart van *Unalaska* naar de *Sandwich*-eilanden zoo min gezocht als CLERKE op zijn' togt van die eilanden naar *Kamtschatka* in 1779. Ook DIXON, VANCOUVER en anderen hebben dit niet gedaan. Ik ken geen werk, waarin de parallel, die Ka-

pi-

(*) Men vindt op de oorspronkelijke Japansche Kaarten twee onbewoonde van Klippen omringde eilanden ten Oosten van de baai van *Jeddo*; waarschijnlijk heeft dit het vermoeden van dezelfde aanwezen doen ontstaan.

(†) ADELUNG *Geschichte der Schiffahrten und Versuche, welche zur Entdeckung des nordöstlichen Weges nach Japan en China unternommen worden* (in 4to) b. 477.

pitcin Kwast bij het opzoeken van dit land volgde, opgegeven is; misfchien was het wel dezelfde, op welke men hetzelfde door DE VRIES liet zoeken. Men had aan DE VRIES de parallel van $37^{\circ} 30'$ opgegeven, en op deze zeilde hij van 142 graden Ooster Lengte van *Greenwich* tot op 170 . LA PEROUSE bleef op dezelfde parallel, van $165^{\circ} 51'$ Ooster Lengte van *Parijs* tot $179^{\circ} 31'$; eene uitgestrektheid dus van $13^{\circ} 41'$.

Schoon ik zeer weinig hoop had, van gelukkiger dan mijne Voorgangers te zullen slagen in het zoeken van dit eiland, vooral daar het betrokkene weër geen uitgebreid gezigt toeliet; hield ik het nogtans pligtmatig, om van den Oostewind, die tamelijk frisch waaide, gebruik te maken, ten einde iets bijtedragen ter betere kennis van eene zaak, die sedert zoo langen tijd de Aardrijkskundigen en de Zeevarenden misfchien wel geheel te vergeefs had bezig gehouden. Daar men niet op eenige graden de Breedte van dit eiland bepalen kan, moet het aan elken Zecman overgelaten worden, eene parallel te kiezen, die hij of naar het Oosten of naar het Westen volgen wil. Ik had mij tot den 36ten graad der Breedte bepaald, en moest mij bedroeven, dat het weër bij ons zoeken niets minder dan gunstig was. Op den middag nam ik bij een' frisfchen Oostewind mijn' koers naar het Westen. Tegen den avond nam de wind zeer toe, en in den nacht stormde het zoo hevig, dat wij de Bramraën en Bramstengen innemen en de Marszeilen geheel moesten reven. Te 6 uren des morgens
nam

nam de wind een weing af, maar hij liep meer en meer naar het Zuiden. Het weër bleef intusschen gelijk te voren zeer nevelachtig. Dit bewoog mij, om den westelijken koers niet langer voortzetten, naardien bij dit zoeken geen nuttig oogmerk bereikt, en hetzelfde voor ons schadelijk zou kunnen worden. Ik nam dus des morgens te 8 uren mijn' koers naar het Noorden, nadat wij in 20 uren 3½ graden westelijk op de parallel van 36° gezeild waren. Kort voor den middag werd het weër helder, en het speet mij toen reeds, dat ik mijn' koers veranderd had. De spijt, die ik hier over gevoelde, was echter van korten duur; want de verandering van het weër maakte ook eene verandering in den wind. Op den middag woei dezelve reeds uit het Z. W., kort daarna uit het W. Z. W., en hij noodzaakte ons dus buiten dat eenen noordelijken koers te nemen. De gedurige nevels, die op deze Zee gevonden worden, zullen het gezegde zoeken altijd moeilijk maken, ten zij dat men dit alleen ten oogmerk heeft, en verscheidene maanden daartoe besteden wil. Van de Breedte van 30 graden tot op de kust van *Kamtschatka* zeilden wij bijna altijd in een' gedurigen nevel. Ook is het veel beter, daar de weste winden op deze Breedten de heerschende zijn, dit onderzoek te doen van het W. naar het O., dan in eene omgekeerde rigting te zeilen.

Op den middag van den 5 Julij zagen wij eene groote Schildpad. Ik liet terstond de boot uit-

zetten, om dezelve te vangen. Maar onze moeite was te vergeefs; want zoodra de boot bij haar kwam, dook zij naar beneden. Wij bevonden ons toen op de Noorder Breedte van $38^{\circ} 32'$, en op de Wester Lengte van $194^{\circ} 30'$. MEARES had in 1788 bijna juist in dezelfde streek, op de Breedte van $38^{\circ} 17'$, en op de Lengte van $194^{\circ} 50'$, ook eene Schildpad gezien. Wij zagen ondertusschen geene kenteekens van land, die MEARES ontdekt heeft. De wind was thans meest veranderlijk en vergezeld van dikke nevels en regenachtig weêr. Op den 7 Julij zagen wij, op de Breedte van $42^{\circ} 34'$, en op de Lengte van $197^{\circ} 00'$, eene menigte van Zee-meeuwen, en eenen grooten zwarten Vogel, die men meent, dat zich niet verre van land verwijdert. Daarenboven was de Zee geheel kalm, schoon de wind, die sterk uit het Z. W. ge-waaid had, naar het N. O. geloopen was. Deze geheel tegengestelde rigting van den wind maakte de golven ook niet het minste onstuimig. Men kon uit deze buitengemeene kalmte der zee besluiten, dat 'er land in de nabijheid was. Het ontdekken van land kan echter hier, van wege de bestendige nevels, slechts bij toeval gebeuren.

Den 10 Julij woei de wind, op de Breedte van $47^{\circ} 20'$, gedurende eenige uren zoo hevig, dat wij een dubbeld rif in de Mars-zeilen moesten doen. Den volgenden middag bevonden wij ons op de Breedte van $49^{\circ} 17'$, en volgens de Horologies op de Lengte van $199^{\circ} 50'$, en dus op
eenen

eenen zeer geringen afstand van land. Deze nabijheid werd ook uit meer omstandigheden blijkbaar; want wij zagen nu eene menigte vogels als Zeemeeuwen, wilde Eenden, eene foort van Leeuwvrieken, die graauw en op den rug geel gestreept zijn, en eenen grooten witten vogel, die wel iets op een' Albatros geleek.

Den 13 Julij, des morgens te 8 uren zagen wij uit den top van den mast land. Deszelfs strekking was van het N. N. W. tot het W. N. W. en wij rekenden, dat het op een' afstand van 90 tot 95 mijlen van ons was. Volgens onze Lengte en Breedte moet het dat land, in de nabijheid van het Voorgebergte *Poworotnoy* zijn, dat op de Engelsche Kaarten Kaap *Gavarea* genoemd is. Hetzelve werd spoedig door den nevel bedekt, en eerst des avonds te 8 uren zagen wij het weder, toen wij ons bijna op de Breedte van Kaap *Poworotnoy* bevonden, namelijk $52^{\circ} 21' N.$ Een hooge berg, die op onze kaart van dit gedeelte der kust van *Kamtschatka*, van wege deszelfs nabijheid aan het Voorgebergte *Poworotnoy*, denzelfden naam gekregen heeft, lag voor ons juist in het Westen.

Bij het aanbreken van den dag zagen wij in het Noorden een hoog bergachtig land, hetwelk, naar deszelfs strekking te oordeelen, *Schipunkoy-Nosf* moest zijn. De ligging van dit Voorgebergte is op de beste kaarten, die men van de kust van *Kamtschatka* heeft, zeer verschillende opgegeven. Op de kaart van de Russische Ontdekkingen, die in het jaar 1802 te *Petersburg* uit-

uitkwam, ligt *Schipunskoy-Nosf* op $52^{\circ} 56' N.$ en $177^{\circ} 38' O.$ van *Ferro*, of $200^{\circ} 07' W.$ van *Greenwich*. Volgens de kaart van den Admiraal SARYTSCHEFF op $53^{\circ} 02' N.$ en $200^{\circ} 15' W.$ Volgens de kaart in de derde reis van COOK op $53^{\circ} 10' N.$ en $192^{\circ} 50' W.$. Kapitein KING daarentegen geeft, in zijne beschrijving van *Kamtschatka*, de ligging van *Schipunskoy-Nosf* op twee verschillende plaatsen geheel verschillende op. In het 3de Deel van COOKS derde reis, de oorspronkelijke uitgave in 4to bladz. 310, brengt Kapitein KING (*) bij, dat *Schipunskoy-Nosf* van Kaap *Gavarcia* — op $52^{\circ} 21' N.$ en $201^{\circ} 12' W.$ — N. O. t. O. $\frac{3}{4}$ O. 96 mijlen ligt; en bladzijde 311 dat het van den ingang van *Awat-scha-baai* — op $52^{\circ} 51' N.$ en $201^{\circ} 12' W.$ — O. N. O. $\frac{3}{4}$ O. 75 mijlen verwijderd is. Volgens de opgave van bladzijde 310 moet de Breedte van *Schipunskoy-Nosf* $53^{\circ} 32'$ en deszelfs Lengte $199^{\circ} 26'$, volgens de laatste $53^{\circ} 16' N.$ en $199^{\circ} 15' W.$ zijn. In beide deze opgaven zijn waarschijnlijk drukfouten ingeslopen. Volgens onze waarnemingen ligt *Schipunskoy-Nosf* op $53^{\circ} 06' N.$ en $200^{\circ} 10' W.$

Wij hadden gedurende den geheelen dag stilte. Eerst tegen den avond woei de wind uit het Zuiden, waardoor wij de kust konden naderen. Nog vóór het ondergaan der Zon zagen wij de 5 bergen, door welke deze kust van *Kamtschatka*

(*) Het 3de deel van COOKS derde reis is, gelijk men weet uit de pen van den Kapitein KING.

ka zich zoo duidelijk laat onderscheiden, en van welke Kapitein KING eene even zoo naauwkeurige teekening als beschrijving gegeven heeft. Het was gedurende den geheelen nacht stil. Te 4 uren des morgens kwam 'er evenwel eene tamelijke koelte, die, toen wij het land naderden, langzaam naar het Z. Z. O. liep. Des voormiddags te 11 uren liepen wij de baai *Awatscha* binnen, en te 1 uur ankerden wij in de haven *St. Peter en Paul*, na eene zeer gelukkige vaart van 35 dagen van het eiland *Owaihi* en van 5½ maanden van *Brasilien*. Thans hadden wij slechts een' zicke aan boord, en na verloop van acht dagen was ook deze volkomen hersteld.

Einde van het Eerste Deel.

